

דברי הכנסת

הישיבה השבעים-ושבע של הכנסת הארבע-עשרה

יום רביעי, י"ב באדר א' התשנ"ז (19 בפברואר 1997)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:04

תוכן העניינים

דברי ברכה של יושב-ראש הכנסת לחברי המשלחת הפרלמנטרית מפולין
שאלות בעל-פה
הלואות מקום
תשלום בעבור לימוד משניות לעילוי נשמות חללי צה"ל
שאלות ותשובות
הקצאת כספים לעמותות המחזירות בתשובה
שכר עובדים בחברה קדישא בתל-אביב
תשלומי הבטחת הכנסה מטעם המשרד לענייני דתות
תשלומי הבטחת הכנסה מטעם המשרד לענייני דתות
הצעת חוק פיקוח הכנסת על מינויים לתפקידים בכירים, התשנ"ז-1996
(הצעת חבר הכנסת ר' אדרי)
הצעת חוק הירושה (תיקון – מניעת אפליה מטעמי מין), התשנ"ז-1996
(הצעת חברת הכנסת ע' מאור)
הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 2)
(הצעת חבר הכנסת מ' שחל)
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
אני מודה למזכיר הכנסת. הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 19 – חיזוק מעמד הכנסת)
(הצעת חברת הכנסת נ' חזן)
הצעת חוק העונשין (תיקון – החזקה, הדפסה, העתקה, הפצה, חלוקה
וייבוא פרסומים המשדלים להמרת דת), התשנ"ז-1996
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק העונשין (תיקון – החזקה, הדפסה, העתקה, הפצה, חלוקה וייבוא פרסומים המשדלים
להמרת דת), התשנ"ז-1997
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק פניות הציבור, התשנ"ז-1996
(הצעת חבר הכנסת ר' ברונפמן)
הצעת חוק בנק ישראל (תיקון – ניהול מדיניות מונטרית), התשנ"ז-1996
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק לתיקון פקודת ביטוח רכב מנועי (גביית ביטוח חובה), התשנ"ז-1996
(הצעת חבר הכנסת ר' אלול)
הצעת חוק הדיינים (תיקון – העברת האחריות המינהלית), התשנ"ז-1996
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק סיוע למשפחות ברוכות ילדים, התשנ"ז-1996
(הצעת חבר הכנסת ש' הלפרט)
הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – זכאות עולה נכה), התשנ"ז-1996
(הצעת חבר הכנסת י' כץ)

הצעה לסדר-היום כתב אישום נגד האזרח הישראלי עזאם עזאם המוחזק בכלא המצרי

הצעות לסדר-היום

מצוקת אשפוז בבתי-החולים

הצעה לסדר-היום

נתניהו וירושלים

הצעה לסדר-היום

הסכנה לחלוקת ירושלים

הצעה לסדר-היום

בין ירושלים לווינגטון

הצעה לסדר-היום

הקיפאון בשיחות השלום עם סוריה

שאלות בעל-פה

הפסקת החיסונים בבתי-הספר

הצעה לסדר-היום

המלחמה בסמים

הצעה לסדר-היום התפשטות נגע הסמים בקרב האוכלוסייה הערבית ובערים המעורבות בפרט

הודעת היושב-ראש

הצעת חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל (תיקון – נוקשות החוק)

(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)

שאלות ותשובות

תקצוב מוסדות חינוך חרדיים שאינם מקבלים ילדי אתיופיה

הקריטריונים לחלוקת שעות טיפוח

פעילות חב"ד בבתי-ספר

שירותי הסעות בחינוך המיוחד

הצעה לסדר-היום גילויי "מעריב" על שיטות העבודה של עורכי "ידיעות אחרונות"

הצעות לסדר-היום

חפירת מנהרות מתחת להר-הבית

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעה לסדר-היום

תופעת "השתלטות" החרדים בעיר אשדוד

הצעות לסדר-היום

חשיפת תופעת הגיורים המהירים בתוכנית "עובדה"

דברי ברכה של יושב-ראש הכנסת לחברי המשלחת הפרלמנטרית מפולין

היו"ר ד' תיכון:

חברי הכנסת, יום רביעי, י"ב באדר א' התשנ"ז, 19 בפברואר 1997 – ישיבת הכנסת פתוחה.

חברי הכנסת, ביציע המכובדים שוהה כרגע משלחת של הסיים הפולני. לא מכבר ביקר בארץ ראש ממשלת פולין בלוויית שרים ופקידים בכירים, ועתה הגיעה לכאן משלחת מטעם הסיים הפולני.

ברצוני לברך בשמכם ובשמי את חברי המשלחת הפרלמנטרית מפולין, בראשותה של סגנית יושב-ראש הסנאט, פרופסור סופיה קוראטבסקה, היושבים ביציע האורחים עם שגריר פולין בישראל מר אדמייצקי.

המשלחת מורכבת מחברי פרלמנט, יועצים מדיניים ואנשי אקדמיה, אמנויות ותקשורת. האורחים נפגשו עם יושב-ראש האגודה הפרלמנטרית ישראל-פולין, חבר הכנסת מיכאל קליינר. זה עתה קיימנו שיחה בלשכתי, והם נפגשו לפני כמה דקות עם סגן יושב-ראש הכנסת מר שבח וייס, שהוא אורח מוכר בפולין.

בראש התוכנית שלהם כמובן ביקור ב"יד ושם", בקיבוץ לוחמי-הגטאות, ופגישה עם קבוצה מיוצאי פולין. התוכנית עמוסה פגישות עבודה משותפות וספורים.

אני מקווה כי ביקור זה יהיה רב-תועלת ורב-רשמים וישרת את קידום המרקם העדין של היחסים, שעליו אנו שוקדים יחדיו, בין שני הפרלמנטים ושני העמים.

אני לא צריך לחזור ולהזכיר, כמובן, שבישראל קהילה גדולה של יוצאי פולין, שלה חלק רב בבנייתה של מדינת ישראל, ואנחנו מצדנו בכנסת נעשה הכול כדי לעודד ולקיים יחסים הדוקים עם הפרלמנט-הסיים הפולני. אני מקווה שהיחסים יהודקו וכל ההשקפות השונות יבואו לכלל סיפוק, ובהקדם.

כאמור, אני מודה מאוד לחברי הכנסת. אני רואה את חברי, סגן היושב-ראש שבח וייס, מתרגם להם את הדברים. אני מקווה שהפעם התרגום יהיה נאות ומדויק ולא תתעוררנה בעיות. מובן שבקרוב חברי המשלחת, כפי שאמרתי, יושב גם שגריר ישראל בפולין, מר גרשון זוהר. הוא לא היה בלשכתי, אבל אני מקווה שהוא כאן. תודה.

שאלות בעל-פה

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו מתחילים בסדר-היום. שרים תורנים – השר צחי הנגבי והשר אליהו סויסה. איש מהם לא נמצא באולם כרגע. נמצא רק השר יהושע מצא.

אופיר פינס-פז (העבודה):

לא רק.

שר הבריאות י' מצא:

לא כתורן.

היו"ר ד' תיכון:

לא כתורן, אבל לא ניתן לו לעזוב, כמובן, עד שאחד מן השרים הנעדרים יופיע.

כרגע יש במשכן הכנסת 62 חברי כנסת. אני חוזר ואומר, 62 חברי כנסת, וחלק מהם רץ בהרים.

אנחנו עוברים לשאילתות בעל-פה. השאילתא הראשונה היא של חבר הכנסת שאול יהלום – איננו באולם.

אנחנו עוברים לשאילתא בעל-פה השנייה, סגן שר השיכון והבינוי ישיב לחבר הכנסת אלי גולדשמידט בנושא: הלוואות מקום. חבר הכנסת גולדשמידט, בבקשה.

שר הבריאות י' מצא:

אדוני היושב-ראש, הייתי רוצה שבינתיים יבדקו אם חבר הכנסת שאול יהלום מתכוון להיות באולם המליאה. לכן אני כאן.

היו"ר ד' תיכון:

זה נכון. מייד תקבל הודעה.

רבותי, חבר הכנסת אלי גולדשמידט שואל בנושא הלוואות מקום. בבקשה.

הלוואות מקום

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני סגן שר הבינוי והשיכון, בעקבות הקפאת הלוואות המקום לאזורי עדיפות לאומית, ברצוני לשאול:

1. מדוע הוקפאו ההלוואות?

2. האם יחודשו ההלוואות, ואם כן – מתי?

3. האם ישונו הקריטריונים, ואם כן – מה הם השינויים?

4. האם יאושרו רטרואקטיבית הלוואות לאזרחים שנפגעו מן ההקפאה? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב סגן שר הבינוי והשיכון. בבקשה.

לפני זה, לא בירכנו אותך במזל טוב. לסגן השר נולד בן, נכד למנחם פרוש, חבר הכנסת לשעבר, סגן שר העבודה והרווחה, ונין לחברי הרב משה פרוש, סגן ראש עיריית ירושלים לשעבר.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

תודה על הברכות, שירבו שמחות.

תשובה לחבר הכנסת אלי גולדשמידט:

1-2. האישור לבנקים למתן הלוואות מקום הסתיים ב-31 בינואר 1997. בימים אלה משרדנו מסיים את כל ההליכים ואת כל הניירת הדרושה כדי לאפשר העברת האישור לבנקים, כאשר הוא חתום על-ידי האוצר ומשרד הבינוי והשיכון, כמקובל עד היום.

3. הקריטריונים הנהוגים כיום במשרד מבוססים, בין היתר, על מגבלות התקציב מחד גיסא ועל הרצון לעודד בנייה באזורים המוגדרים כיישובי עדיפות לאומית א' וב' לפי החלטות הממשלה, מאידך גיסא.

4. עמדת משרד הבינוי והשיכון היא, כי יש להחיל רטרואקטיבית את ההלוואות לאזרחים שנפגעו, אם הם נפגעים, כתוצאה מכך שמ-1 בפברואר הם עדיין לא יכולים לממש את הלוואות המקום. זו העמדה שלנו, וכך נפעל גם מול עמדת האוצר. אבל אני מעריך שזה יסתיים בתוך ימים ספורים.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת גולדשמידט שואל שאלה נוספת. בבקשה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני סגן שר הבינוי והשיכון, קודם כול, מזל טוב; לא ידעתי. ואני כמובן מצטרף לברכות.

אדוני סגן השר, יש לי תחושה שמאחורי הנושא של הקפאת הלוואות המקום מסתתרת בעיה אחרת לגמרי, ואולי תתקן אותי אם אני טועה. אנחנו יודעים על כוונת הממשלה להוסיף לאזורי עדיפות לאומית א' גם את השטחים, גם את יהודה ושומרון. אני לא רוצה לעורר ויכוח פוליטי, לא זה המקום, אבל אני חושב שהאוצר ואתם נקלעתם למצוקה תקציבית כתוצאה מהתוספת הזאת, וכיוון שכך, אתה גם הדגשת בדברים שלך שהלוואות המקום יינתנו, בין היתר, בהתאם למגבלות התקציב. אתה גם אמרת שתעמדו מול האוצר בעניין הזה ותתבעו את הדברים.

במילים אחרות, גם לפי תשובתך ולפי מה ששמעתי מתשובתך, אין שום הבטחה ברורה שתושבי ירוחם, תושבי דימונה ותושבי קריית-שמונה יוכלו ליהנות מהלוואות המקום בהיקף שהיה עד כה; ואני מאוד מקווה – ואני אומר את זה כאן בלי שום ניסיון ליצור מחלוקת פוליטית – שכל החלטה של ממשלת ישראל בקשר לאזורי עדיפות לאומית כאלה ואחרים לא תפגע באותו ציבור שזקוק לאותן הלוואות מקום יותר מאשר כל אחד אחר, ואלה תושבי קריית-שמונה, תושבי מעלות, תושבי נהרייה, תושבי בית-שאן, תושבי ירוחם, תושבי דימונה, תושבי אופקים ואחרים, כמובן.

יש לי התחושה, שיכול מאוד להיות שמבחינתך ומבחינת משרדך יש המון רצון טוב בעניין הזה. הבעיה היא, שבגלל ההחלטות האחרונות של הממשלה, לא יספיקו התקציבים לתת את הדבר שהוא כל כך חשוב לפריפריה ולפיזור האוכלוסייה ולאותה תפיסת עולם שבשמה הלכו לבחירות גם הממשלה הזאת והמפלגות שמרכיבות אותה.

אני מציע לך ולממשלה להחזיר את עטרת העדיפות הלאומית האמיתית לאותם יישובים ולא למנוע מזוגות צעירים בקריית-שמונה להתחיל לבסס את חייהם בצורה ראויה. ביטול הלוואות המקום הוא מכת מוות ליכולת של היישובים האלה להתפתח. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רפי אלול, שאלה נוספת. אחריו – חבר הכנסת תאופיק חטיב, אבל הוא איננו.

שבח וייס (העבודה):

אם הוא איננו – אני.

היו"ר ד' תיכון:

אם הוא איננו – אתה.

רפאל אלול (העבודה):

קודם כול, אני מברך את סגן השר במזל טוב.

אני רוצה לשאול שני דברים נוספים. דבר אחד: אני יודע שהמשכנתאות לא עודכנו בחמש השנים האחרונות. אני חושב שזו אחת הצרות הרעות ואחד הכאבים הגדולים לאותם זוגות צעירים שרוצים לקנות בית וקשה להם מאוד בגלל אי-עדכון המשכנתאות.

הדבר השני, כבוד סגן השר: אני גם יודע שהתחלות הבנייה ירדו באופן משמעותי מאוד. מה מתכונן משרדך לעשות בעניין? שוב, קיים אותו לחץ של זוגות צעירים שקיבלו עכשיו שתי מכות: יש פחות התחלות בנייה, ובאותן עיירות פיתוח שלשמן יש הלוואות המקום, גם ההלוואות האלה מעוכבות להם. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת תאופיק חטיב, בבקשה.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, גם אני מצטרף לברכות.

נודע לי, כבוד סגן השר, כי בתחום העיר עכו העתיקה לא ניתן לקבל משכנתאות לזוגות צעירים על-פי הקריטריונים החדשים. ברצוני לשאול: אם זה נכון, מדוע זה קורה באזור כל כך קשה כמו עכו העתיקה?

היו"ר ד' תיכון:

ישיב סגן שר הבינוי והשיכון. בבקשה.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

לחבר הכנסת גולדשמידט אני רוצה לומר כאן מה שאמרתי בכמה הזדמנויות: לא יעלה על הדעת שבעקבות שינויים והחלטות של הממשלה על אזורי עדיפות וצירוף של אזורי נוספים או יישובים נוספים ייפגע מאן דהוא במה שהוא היה זכאי לקבל עד היום. מה שקיבלו עד היום יוכלו לקבל בעתיד. אם נוספו אזורי שמוגדרים כיום כאזורי עדיפות – גם להם יש מקורות.

הוויכוח כיום בין משרד השיכון למשרד האוצר הוא על המקורות שמשרד השיכון מציע מתוך המשרד; אם זה מקובל עליהם או לא. חלק מהדברים מקובל, חלק – לא, אבל ודאי שאותו אדם שהיה מקבל הלוואת מקום בסכום מסוים של כסף לא יקבל פחות כיוון שהוסיפו אזורי. יכול להיות שדברים אחרים ייפגעו. לדעתנו לא, ואנחנו מוצאים מקורות מסוג הדברים שאולי אין להם מימוש במשך השנה. כמדיניות אני יכול לומר לך: לא ייפגע אזור מקריית-שמונה או מירוחם כיוון שהוסיפו אזורי. אמרתי שהוויכוח על המקורות יסתיים, לדעתי, בימים הקרובים.

חבר הכנסת רפי אלול העלה את נושא אי-עדכון המשכנתאות, ואני רוצה לומר לו: קודם כול, שנינו מסכימים שזה לא קשור לשאילתא שחבר הכנסת גולדשמידט הציג פה. ידוע שהמשכנתאות לא עודכנו, ולצורך כך הממשלה הקודמת – ואנחנו המשכנו – הקימה את ועדת-גדיש, שדנה בנושא הזה. היא אמורה להגיש מסקנות – אולי מסקנות ביניים, אני מקווה שמסקנות סופיות – עד אמצע החודש הבא, ואז נדע מה קרה למשכנתאות. יכול להיות, בהחלט, שלא תהיה תוספת תקציב למשכנתאות, אבל חלוקת המשכנתאות תהיה בצורה שונה; אולי כדי לעזור לשכבות החלשות. עדיין לא הופעתי בפני הוועדה, אני לא יודע בדיוק מה היא המגמה, אבל בהחלט בוחנים שם, ונפעל בהתאם, כדי ליישם את מה שהוועדה תמליץ.

לחבר הכנסת תאופיק חטיב אני רוצה רק לומר: לי לא ידוע – – –

רפאל אלול (העבודה):

מה עם התחלות הבנייה?

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

נכון שהיו פחות התחלות בנייה במהלך 1996; הן נעו בחודשים שלפני ואחרי. ברבעון האחרון של 1996 חלה התאוששות, ואנחנו רואים את זה גם בחודש הראשון של 1997. הציבור אולי המתין לדעת מה היא מדיניות הממשלה או מה הם אזורי העדיפות שדיברו עליהם כל כך הרבה, ולכן לא קנה, אבל אנחנו רואים עכשיו התאוששות. מובן שאם נראה שיש בעיה, נצטרך לפעול, כדי שנוכל לשווק עוד ועוד דירות.

לחבר הכנסת תאופיק חטיב אני רוצה לומר, שלא ידוע לי על קריטריונים חדשים. מה שהיה, יש היום. אם דיברנו קודם על מה שחבר הכנסת גולדשמידט שאל – זה על אותם אזורים חדשים שהממשלה הוסיפה. לא ידוע לי על שום קריטריון חדש הנוגע לעכו, לירושלים, לירוחם או לקריית-שמונה. אם תיתן לי פרטים נוספים, אני מוכן לבדוק.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

עכו שייכת לחברות פיתוח מיוחדות.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

לא ידוע לי על שום קריטריון חדש שנקבע מטעם משרד הבינוי והשיכון. אין קריטריון חדש.

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו עוברים לשאלתא בעל-פה הבאה. חבר הכנסת רפי אלול שואל את סגן השר לענייני דתות, חבר הכנסת גמליאל, בנושא תשלום בעבור לימוד משניות לעילוי נשמות חללי צה"ל. בבקשה, חבר הכנסת אלול.

תשלום בעבור לימוד משניות לעילוי נשמות חללי צה"ל

רפאל אלול (העבודה):

לאחרונה פורסם, כי אברכים פונים למשפחות שכולות בהצעה ללימוד משניות לעילוי נשמת החללים. תמורת תשלום. דובר משרדך הגדיר זאת: תופעה מוכרת שאינה פסולה בעיקרון.

ברצוני לשאול:

1. האם השר מסכים עם הודעת דוברו?

2. מה ייעשה בנדון?

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה, אדוני סגן השר.

סגן השר לענייני דתות א' גמליאל:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הנני מתכבד להשיב על שאילתא של חבר הכנסת רפי אלול:

1. לא היתה הודעה כזאת מטעם הדובר. הפרסום מסולף.

2. לעצם העניין: התופעה הזאת חמורה ופסולה. אנחנו מגנים אותה בכל תוקף.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת אלול.

רפאל אלול (העבודה):

אני מודה לכבוד סגן השר על הכחשת דברי הדובר ועל העתק מכתבו בעניין הזה. אני שמח שכך טופל הנושא.

אני שואל את כבוד סגן השר: בכל זאת, במה מעורב היום משרד הדתות, כדי לסייע נפשית ורוחנית לאותן משפחות שמחפשות מי שידריך אותן בעניין הדתי. האם מישהו מטעמכם הגיע אליהן, דיבר אתן ועזר להן בעניין אמירת קדיש ובכל הטיפול הרוחני, ללא תמורה, כמובן, וללא דרישות כאלו או אחרות מאותן משפחות?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אופיר פינס, שאלה נוספת. אחריו – חבר הכנסת שבח וייס.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אם כבר עולה הנושא הכאוב הזה, מצאתי לנכון לשאול את השאלה שלי בעקבות המכתב שהפיץ חבר הכנסת אלי גולדשמידט בין כל חברי הכנסת, מכתבו של האב השכול איתן פרץ ששואל – ואני אשאל בשמו – את כלל הציבור: "איפה הייתם, עם קדוש הנהרג באוהלה של תורה, כשכל אזרחי ישראל, יהודים, ערבים, נוצרים ודרוזים באו לנחם אותנו? איפה הייתם, מדקלמי הפסוקים ושפוטי הפוסקים? איפה היו גדולי תורתכם לאחר שבני ערן, דור שביעי בארצנו הקדושה, כרת בשמנו ברית דמים עם הארץ הזאת? איפה הייתם? האלוהים שלכם הוא אל חנון ורחום ורב חסד ואמת, אך מי אתם? לאלוהים שלכם תורת מוסר ודרך ארץ ואהבת אדם, אך מה לכם באמתחתכם? אוי לנו ואבוי לכם, שבין יתקדש לבין יתהלל, אתם עטים על השלל, ואין בכם רואה את דמעתו של אלוהים אשר אספה אל חיקה את בני ערן. אוי לנו ואבוי לכם, שלקחתם על עצמכם לייצג אמונה אדירה, ומרטתם את נוצותיה עד זוב דם. מי ייתן ודם בני הזועק מן האדמה הזאת, יפקח עיניים וייתן כוח להעמיד אתכם במקום הראוי לכם. ולי, שלא תעזו יותר להטיף מוסר".

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שבח וייס, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר הדתות, לא ידעתי שלפני שאציג את השאלה הנוספת, יקרא כאן חברי הכנסת אופיר פינס את המכתב המרטיט, המרגש והנוגע ללב של איתן פרץ, אבא של ערן, נכד של בטי פרץ מדגניה א'. גם אם מישהו חולק על דעתו, צריך להביא בחשבון שהמכתב נכתב מתוך כאב וייסורי אב ומשפחה שאומרים קדיש על בנם. זו תופת שאי-אפשר לעמוד בה.

השאלה שלי, ליד השאלה הזאת, דווקא מתוך כך שאני מחשיב מאוד את הטקס הדתי, את הצרמוניות הדתיות הקשורות בלידה ובמוות; בכך נבחנים אומות העולם ושבטים, וגם מי שאיננו דתי על-פי ההגדרות המובהקות של הדת – לרוב האנשים יש רגש עמוק כלפי החוויה הזאת. אני אישית נקלעתי שלוש-ארבע פעמים לתופעה הזאת של הטלפונים. אני רוצה לומר לך, כאדם שכן יש לו יחס חם למסורת – בית כשר וכן הלאה: זה קומם אותי בצורה בלתי אפשרית. בשעות הכי קשות מגיע טלפון המונע על ערוץ דתי-רגשי, והכוונה שלו היא תכליתית, כספית-קיוסקאית.

הייתי מרוצה מאוד מהתשובה שלך. אני חושב שאתם לא צריכים להיות פסיבים. אתם צריכים להפעיל את כל השפעתכם הארגונית והמוסרית, דרך כל הדמויות המוסריות הרבות שעוסקות בכך, וגם דרך המיסוד, כדי לבער את התופעה הזאת. מי שרוצה שיאמרו קדיש על המת, יש לו הדרך לכך, והוא יודע איך להגיע אל האנשים שנושאים תפילה. תיאבקו נגד התופעה הזאת; היא מעכירה את היחסים ופוגעת פגיעה קשה בדת ובמי שיש לו יחס חם לדת.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב סגן השר לענייני דתות, חבר הכנסת אריה גמליאל.

סגן השר לענייני דתות א' גמליאל:

בקשר לשאלה הנוספת של חבר הכנסת אלול: עיקרם של הדברים מתבצע על-ידי הרבנות המקומית ועל-ידי המועצה הדתית, ואני יכול לומר בביטחון מלא – ובזה אני יכול גם להשיב במקצת גם על שאלתו של חבר הכנסת פינס – שאני עצמי הייתי בשני מקומות. הייתי בניחום אבלים ברחובות, אצל משפחת שרעבי. היתה היענות גדולה מאוד של הציבור הדתי והחרדי.

היו"ר ד' תיכון:

כמי שהיה אחראי לסידורים לקראת ההלוויות אני רוצה לומר, שכל חברי הכנסת, ללא יוצא מן הכלל, השתתפו בהלוויות ובניחום האבלים, לרבות חברי הכנסת מן המפלגות החרדיות.

סגן השר לענייני דתות א' גמליאל:

הייתי נוכח בהספדים קורעי לב, עם ציבור מגוון מכל החוגים, מכל העדות – חרדים, חילונים וחצי דתיים. היתה הזדהות מלאה. ברור לי כשמש שההזדהות חוצה גבולות, חוצה את העם כולו. כולנו מזדהים עם הכאב העמוק, ולכן אני לא רואה צורך להשיב על הכאב הזועק מתוך המכתב. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אלי גולדשמידט רוצה להציע הצעה לסדר הדיון.

אלי גולדשמידט (העבודה):

כמי שלקח על עצמו את המשימה להפיץ את מכתבו של איתן פרץ בין חברי הכנסת, אני מציע לכולנו לשמוע את הדברים ואפילו לא להגיב עליהם בצורה כזו או אחרת. הדברים נכתבו מדם לבו של איתן פרץ. הדברים שהוא אמר שם לגבי הנושא של מי בא לנחם אותו, או יותר נכון – מי לא בא לנחם אותו, אני יודע שהם נכונים. אני מציע שנסתפק בכך ולא נמשיך. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. גם ההבהרה שלי נאמרה.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו עוברים לשאלות רגילות. אדוני, סגן שר הדתות, נא עלה לדוכן. שאלתא מס' 441, של חבר הכנסת אופיר פינס-פז, בנושא: הקצאת כספים לעמותות המחזירות בתשובה. בבקשה.

הקצאת כספים לעמותות המחזירות בתשובה

חבר הכנסת א' פינס-פז שאל את השר לענייני דתות ביום א' בטבת התשנ"ז (11 בדצמבר 1996):

בעקבות הגברת פעילות של עמותות המחזירות בתשובה בשערי בתי-ספר, אוניברסיטאות ומקומות בילוי, רצוני לשאול:

1. האם משרד הדתות מקצה תקציבים לעמותות העוסקות בהחזרה בתשובה?

2. אם כן – לאילו עמותות, ומה הם הסכומים?

סגן השר לענייני דתות א' גמליאל:

הריני מתכבד להשיב על שאלתא של חבר הכנסת פינס בנושא הקצאת כספים לעמותות המחזירות בתשובה.

2-1. משרד הדתות אינו מקצה תקציבים לעמותות המחזירות בתשובה, כי אם למוסד ישיבתי המקנה חינוך תורני לאנשים שבחרו בדרך של חזרה בתשובה. מצורף בזה חוזר מנכ"ל מה/3, סעיף ז'.

היו"ר ד' תיכון:

שאלה נוספת לחבר הכנסת פינס.

אופיר פינס-פז (העבודה):

ראשית, אני רוצה להודות לסגן שר הדתות, אבל מהתשובה שלו על השאלה הראשונה שלי הבנתי, שהתשובה היא חיובית, רק שהוא ניסח אחרת את מה שאני אומר – מוסדות העוסקים בהחזרה בתשובה. אתה מנסח אחרת, אבל התוצאה היא אותה תוצאה. לכן, אני מבין מהתשובה שלך, ראשית, שאתם אכן מתקצבים ישיבות, עמותות ומוסדות שעוסקים בחזרה בתשובה.

השאלה שלי, שלא ענית עליה – ואין לי עניין לשאול שאלה נוספת, אלא רק לקבל תשובה על מה ששאלתי – היא, מה סכום הכסף שבו מתקצב משרד הדתות את סך כל העניין הזה. אני יכול לשאול אותך שאלה מכוונת, אם אתה רוצה. המידע שמצוי ברשותי הוא, שמדובר על סכום של יותר מ-50 מיליון שקלים. אתה יכול להגיד לי כן או לא, או שאתה יכול לנקוב בסכום מדויק. הייתי מאוד שמח לקבל את המידע המדויק בעניין הזה. תודה.

סגן השר לענייני דתות א' גמליאל:

אני לא יכול למסור לך מידע מדויק, כי אין חלוקה בנושא הזה. יש ישיבות לחוזרים בתשובה, יש ישיבות רגילות, וכולן בתוך מסגרת תקציבית אחת, ואני לא רוצה לחלק את המסגרות לשני חלקים, כי בכולן לומדים תורה, אותה תורה ואותו סוג לימודים.

אופיר פינס-פז (העבודה):

מה קורה כשאני לא מקבל תשובה?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. כשאתה לא מקבל תשובה, אתה יכול לפנות אלי. אדוני סגן השר, אי-אפשר לשלוח לו תשובה בכתב לאחר מכן?

סגן השר לענייני דתות א' גמליאל:

אני יכול.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פינס, אתה תקבל תשובה בכתב. תודה.

שכר עובדים בחברה קדישא בתל-אביב

חבר הכנסת ח' דיין שאל את השר לענייני דתות ביום כ"א בשבט התשנ"ז (29 בינואר 1997):

בעיתון "גלובס" פורסם, כי שליח בחברה קדישא בתל-אביב משתכר כ-18,000 ש"ח בחודש, שכרו של נהג עוד לפני כשלוש שנים הגיע ל-22,000 ש"ח, ושכרו של היושב-ראש – כ-108,000 ש"ח. חברה קדישא זו צברה גירעון של 328 מיליון ש"ח עקב משכורות מופלגות.

רצוני לשאול:

1. האם מדיניות משרדך היא שעל חברה קדישא לחדול מלהיות מונופול?

2. האם המדינה צריכה לכסות את הגירעון העצום של גוף זה?

3. מה ייעשה בנושא זה?

תשובת סגן השר לענייני דתות א' גמליאל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1, 3. חברה קדישא תל-אביב נמצאת תחת פיקוח ישיר של משרד הדתות. בחברה קדישא בתל-אביב מונו מנכ"ל חדש וסמנכ"ל מטעם המשרד. נוסף על כך הוקמה ועדה לקביעת שכר, אשר הורכבה מיושב-ראש מוסכם, נציג ועד העובדים ונציג משרד הדתות.

2. החברה הינה בעלת נכסים והכנסות ויכולה לכסות את הגירעון בעצמה.

תשלומי הבטחת הכנסה מטעם המשרד לענייני דתות

חבר הכנסת נ' דהן שאל את השר לענייני דתות ביום כ"ח בשבט התשנ"ז (5 בפברואר 1997):

בעלי הכנסה נמוכה ורקע סוציאלי קשה זכאים לקצבת הבטחת הכנסה ממשרדך. נודע לי כי התנאים לכך מחמירים יותר מהמקבילים להם בביטוח הלאומי.

ברצוני לשאול:

1. מה הם הקריטריונים לקבלת הבטחת הכנסה?

2. מי שלא היו זכאים בגלל רכב שהיה ברשותם או מפני שרעייתם עבדה, ומכרו את רכבם או שהאשה הפסיקה לעבוד – ממתי הם כן זכאים?

3. האם זה חופף לתנאים שבביטוח הלאומי?

תשובת סגן השר לענייני דתות א' גמליאל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. להלן הקריטריונים לקבלת הבטחת הכנסה: א. אזרחות ישראלית או תושב קבוע; ב. תושב ארעי; 1. מחזיק בתעודת זהות במשך 24 החודשים האחרונים; 2. אישור שהייה בר-תוקף בארץ; 3. שהה בארץ ברציפות במשך 24 החודשים האחרונים; ג. תורתו אומנתו – לומד בכולל יום שלם או בשני חצאי כוללים; ד. נשוי פלוס שלושה ילדים עד גיל 18; ה. הבעל ו/או האשה לא עבדו לאחר 1 בינואר של השנה החולפת; ו. לא היתה לזוג הכנסה לאחר 1 בינואר של השנה החולפת מכל מקור אחר, למעט קצבת ילדים ומלגת לימודים מהכולל; ז. לא רשום ואין ברשות האברך או ברשות בת-הזוג או הילדים, עד גיל 18, נכסים במשך השנה האחרונה, דהיינו – דירה נוספת, קרקע, עסק, רכב.

2. לגבי אשה עובדת – סעיף ה' בתשובה הקודמת; לגבי רכב – סעיף ז' בתשובה הקודמת.

3. אין קשר בין תנאי הזכאות להשלמת הכנסה בביטוח לאומי לבין הבטחת הכנסה במשרד הדתות.

תשלומי הבטחת הכנסה מטעם המשרד לענייני דתות

חבר הכנסת י' וקנין שאל את השר לענייני דתות ביום כ"ח בשבט התשנ"ז (5 בפברואר 1997):

ברצוני לשאול:

1. כמה מקבלי הבטחת הכנסה ממשרדך יש כיום?

2. מה הוא סכום הקצבה?

3. מה הוא סכום הקצבה למקבלים זאת מהביטוח הלאומי?

4. אם יש פער – מדוע, והאם ישונה?

5. האם יש זכאים שלא מקבלים קצבה זו בהעדר תקציב, ואם כן – בכמה זכאים מדובר?

6. הפועל משרדך לוודא שכל הזכאים יקבלו קצבה זו, שהם זכאים לה?

תשובת סגן השר לענייני דתות א' גמליאל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. 8,500 מקבלי הבטחת הכנסה.

2. 908 ש"ח.

3-4. הביטוח הלאומי משלים הכנסה לשכירים עד לשכר מינימום. אין קשר בין הבטחת הכנסה לאברכים לבין קצבת הבטחת הכנסה המשולמת לשכירים מטעם הביטוח הלאומי.

5. לא. אברך שנמצא זכאי מקבל תקציב הבטחת הכנסה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אדוני סגן השר, השבוע לא ישבו חברי הכנסת מסיעת ש"ס במליאה. קורה משהו?

שבח וייס (העבודה):

סגן השר לענייני דתות א' גמליאל:

הם נסעו, כנראה, להר-חומה.

היו"ר ד' תיכון:

כולם?

סגן השר לענייני דתות א' גמליאל:

כנראה.

היו"ר ד' תיכון:

אני מדבר על שלושה ימים.

סגן השר לענייני דתות א' גמליאל:

לא, הם נמצאים כאן.

חיים אורון (מרצ):

כולם לחצי יום; הם – שלושה ימים.

היו"ר ד' תיכון:

אני לא יודע.

סגן השר לענייני דתות א' גמליאל:

חברי הכנסת של ש"ס הם החרוצים במליאה. הם חברי הכנסת החרוצים ביותר.

היו"ר ד' תיכון:

אני מוכרח לומר לך, חבר הכנסת אורון, שחברי הכנסת של ש"ס הם חרוצים ובאים, ולכן זה צורם את העין שהשבוע הם לא היו, ושאלתי את עצמי האם יש סיבה מיוחדת לך, כי באמת הם נוכחים.

תודה רבה לך, אדוני סגן השר לענייני דתות.

הצעת חוק פיקוח הכנסת על מינויים לתפקידים בכירים, התשנ"ז-1996

(הצעת חבר הכנסת ר' אדרי)

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו עוברים להצעות חוק בדיון מוקדם, ותחילה, הצעת חוק פיקוח הכנסת על מינויים לתפקידים בכירים, התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת רפי אדרי – הצעה פ/917. בבקשה.

רפאל אדרי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להניח בפניכם את הצעתי לחקיקת חוק פיקוח הכנסת על מינויים לתפקידים בכירים.

על-פי ההצעה המונחת לפניכם, יקיימו ועדות הכנסת תהליך של תחקור, מעין שימוע, לנושאי משרות סטטוטוריות רגישות במיוחד. הכוונה למשרות מבקר המדינה, הרמטכ"ל, מפכ"ל המשטרה, היועץ המשפטי לממשלה, נגיד בנק ישראל, יושב-ראש הרשות לניירות ערך, ראש המוסד, ראש השב"כ, מנכ"ל רשות השידור וגם תפקידים נוספים אחרים – בשלבים של הכנה לקריאה ראשונה.

המשרות האלו, אשר יוגדרו בחוק זה, נמצאות על קו התפר שבין עולם הפוליטיקה לעולם המקצוע וההתמחות, ונדרשים בהן אנשים נקיים מכל רבב, מקצועיים, הטובים ביותר שיש בנמצא. מטרת החוק היא למנוע מינויים הנוגדים את טובת הציבור ולהגיע למינוי של האיש הטוב ביותר לתפקיד.

בעצם באים אנו היום להדק את מידת הפיקוח של הכנסת וועדותיה על מינויי הממשלה, ובעצם – על פעילותה התקינה של הרשות המבצעת, בלי להפר את האיזון הדק שמתקיים היום בין הרשויות.

בראשית דברי אני מבקש להדגיש, שלוועדה לא תהיה סמכות להציע מועמד. לוועדה תהיה סמכות לתחקר, לבדוק, לשמוע עדים, אבל לא להציע, אלא רק לאשר את הצעת השר או הממשלה, או לדחותה, על סמך ריאיון מקצועי ושיקולים מנומקים.

מה שאני מציע היום הוא: הרמטכ"ל יוצע על-ידי שר הביטחון ויוצג בפני ועדת החוץ והביטחון. הוועדה תתחקר, תשמע אותו, תשמע עדים אחרים, והיא יכולה לאשר או לדחות. ראש המוסד וראש השב"כ יוצעו על-ידי ראש הממשלה וגם הם יוצגו על-ידי ראש הממשלה בפני ועדת החוץ והביטחון. דיונים אלו יהיו סודיים, מפאת התפקיד. מכאן ואילך, יתר התחקורים יהיו גלויים לציבור.

המצב כיום הוא כזה, שאם שר מעוניין למנות מנכ"ל, או שר לביטחון פנים מעוניין למנות את מפכ"ל המשטרה, בדרך הטבע כל הממשלה, ללא יוצא מן הכלל, מאשרת את הצעת השר; וגם כשראש הממשלה מציע את ראש השב"כ או את ראש המוסד, מטבע הדברים כל הממשלה מאשרת את המועמד של ראש הממשלה או של שר זה או אחר, מעין שמור לי ואשמור לך: כאשר אני שר שממלא

תפקיד מסוים ואני מציע את הצעתי, אתה תומך בהצעתי, וכאשר אתה תציע את הצעתך, אני אתמוך בהצעה שלך – דבר שנוגד את טובת הציבור – וכאן לא נוכל להציע את האיש הטוב ביותר, ולא ייבחר האיש שיכול לשרת את הציבור בצורה הטובה ביותר.

היועץ המשפטי לממשלה יוצע על-ידי שר המשפטים, ויתחקר בוועדת החוקה, חוק ומשפט. ועדת החינוך והתרבות תתחקר ותאשר את מינויו של מנכ"ל רשות השידור, לאחר שתבחן את עיסוקיו וקשריו הכלכליים, מיומנותו, הכשרתו וכשירותו לתפקיד. כך תנהג גם ועדת הכספים כאשר למועמדים לתפקיד נגיד בנק ישראל ויושב-ראש הרשות לניירות ערך. ועדת הפנים של הכנסת תאשר את מינויו של מפכ"ל המשטרה, אשר יוצע על-ידי השר לביטחון פנים. הוועדה לענייני ביקורת המדינה מצדה תתחקר ותאשר את מינוי מבקר המדינה, כפי שיציע ראש הממשלה.

כל התפקידים הדורשים תחקור יוגדרו בחוק. למעט ועדת החוץ והביטחון, דיוני הוועדה יהיו, כאמור, פומביים וגלויים לציבור. כך יוכלו אנשים שמכירים את המועמד לפנות לוועדה ולהגיש לה חומר רלוונטי, כדי למנוע אחר כך הפתעות מיותרות. הציבור אף יוכל להתרשם מאישיותו של המועמד, ובאופן כללי אני מאמין שבכך יגדל אמון הציבור הן בכנסת והן בממשלה, בגלל פומביותו של הדיון והפרסום המוקדם, והמינהל הציבורי בישראל רק ירוויח מכך.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שופט בית-המשפט העליון פרופסור יצחק זמיר כתב מאמר מלומד על אזור הדמדומים שבין הפוליטיקה לביורוקרטיה, ובו השכיל לעמוד על החיוניות במינוי אנשים מוצלחים, הטובים שישנם, לתפקידים בכירים, עם ההכרה כי אנשים אלו נושמים אף הם את האוויר הפוליטי מעצם לכתם בסביבה זו.

אי-אפשר להתעלם מכך שיותר מדי מינויים בתקופה האחרונה לא צלחו, עד כדי כך שבג"ץ פסל את מועמדותו של האיש, או שדעת הקהל היתה כה גורפת שנושא המשרה התפטר.

אני אף מבקש לציין, שמעידות במינויים רגישים – – –

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

מותר לשאול שאלה?

רפאל אדרי (העבודה):

בבקשה, אדוני, אם היושב-ראש מסכים.

היו"ר ד' תיכון:

כן, בוודאי.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

לגישה העקרונית אני הייתי שותף עוד לפני שנבחרתי לכנסת. הייתי שותף להליך החקיקה של חוק הבחירה הישירה, וכבר אז גם אני הייתי בדעה שצריכה להיות איזו מערכת של ביקורת, או של איזון, בין הכנסת לבין הממשלה, שנותנת ביטוי לסמכות הכנסת לפעול – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת זנדברג, חבר הכנסת אדרי עובד על הצעת החוק הזאת זו הקדנציה השלישית.

רפאל אדרי (העבודה):

שש-שבע שנים.

היו"ר ד' תיכון:

אתה גוזל את זמנו. יש לו סיכוי להעביר את הצעת החוק בפעם הראשונה. בבקשה.

רפאל אדרי (העבודה):

אני אף מבקש לציין, שמעידות במינויים רגישים מהסוג שעליו אני מדבר יכולות להיות מדעת או לפעמים אף שלא מדעת, בגלל ההיכרות הקרובה מדי, לעתים אף הצפופה, בין השר הממנה לבין הפקידים שמתחתיו.

ראוי שגוף נוסף ואובייקטיבי יחוזה אף הוא את דעתו באשר למידת המוכשרות של האדם למינוי, וכך יימנע מצב פסול אחר, של תחושת נושא התפקיד, כי הוא חייב לשר את המינוי, וכי הוא תלוי רק בו. גם האשמות קולקטיביות באשר לזיהוי הקבוצה עם הממשל הקודם תיעלמנה אם וכאשר תתקבל הצעה זו, משום שלכל ממשלה חדשה שתתמנה יהיו יד ורגל במינוי האדם, וברור יהיה כי אף אחד אינו "שפוט" של הממשלה הקודמת. והמבין יבין.

הצעות חוק ברוח דומה הועלו על-ידי כבר ב-1991 וב-1993, ולצערי, לא הבשילו לכדי חקיקה. אם היינו מצליחים, היו נמנעים כמה מינויים כושלים שעלו כשהם סותרים בעליל את טובת הציבור. גם התמונה שאנחנו עדים לה לאחרונה, כאשר המשטרה נכנסת ובודקת שרים וחוקרת ראש ממשלה וחוקרת חברי כנסת, אילו היתה הכנסת מאשרת את הצעתי ב-1991 או ב-1993, היתה נמנעת מאתנו התמונה המבישה, ולא היינו רואים את מה שמוצג היום בתקשורת הפתוחה, ולפעמים גם הלא-כל-כך פתוחה.

אני יודע שהמשטרה ממלאה את תפקידה בנאמנות ועושה כמיטב יכולתה כדי שהאמת תצא לאור. אבל עם זאת, התמונה המצטיירת היום, שראש ממשלה ושרים עומדים לפני חוקרים בנושא שיכולנו למנוע אותו, אומרת דורשני. על הכנסת ועל הממשלה, ועליך, אדוני שר המשפטים, לתת את הדעת על כך שתמונה מסוג זה לא תישנה.

לא נסתר מעיני שגם בוועדות הכנסת יושבים אנשים פוליטיים. אבל מאחר שאותן ועדות כנסת מונות 15 ולעתים אף 25 חברי כנסת, הרי שכל המפלגות כמעט מיוצגות בהן, וסביר להניח שהמינוי יהיה ענייני, והטוב ביותר ייבחר. בואו נסמוך על האינטגריטי של יושבי הבית הזה, וניקח דוגמה מהדיונים המקצועיים שבועדות הכנסת, אשר מלמדים כי יש מקום לדיונים נוקבים, אמיתיים ובלתי פוליטיים בנושאים מסוג זה.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בארצות-הברית מתקיים מודל דומה של מוסד שימוע. הקונגרס האמריקני דן בכישוריו של כל מועמד, בהיסטוריה שלו ובאישיותו, ומאשר או פוסל את הצעת הממשל או הצעת הנשיא. סבורני שעצם חובת הצגת המועמד בפני ועדה פרלמנטרית תחייב את השר להציע לוועדה את המועמד בעל היכולת הטובה ביותר.

אני מבקש להדגיש שוב, כי סמכות הוועדה לפי חוק זה תהיה לאשר או לפסול מועמדות של אדם שהוצע לתפקיד על-ידי הממשלה או השר, ולא להציג מועמדים מטעמה. אין הצעת חוק זו באה לשנות את היחסים בין הממשלה לבין הכנסת, ולא להפוך את הוועדות לגופים ממנים, אלא להעניק לכנסת, שהיא גורם מפקח המבקר את פעולות הממשלה, אפשרות נאותה לבצע את תפקידה.

חברי הכנסת, יש לנו היום הזדמנות להפוך את המינהל הציבורי לטהור יותר, מקצועי יותר, נטול פניות פוליטיות ובעל דימוי משופר בציבור. אני מבקש להוסיף, כי אתמול היתה לי אפשרות להופיע לפני הנהלת הקואליציה, ולשמחתי, בניגוד לעמדת הממשלה, החליטה הנהלת הקואליציה על חופש הצבעה. בהזדמנות זו אני מודה גם לאופוזיציה וגם לקואליציה – –

היו"ר ד' תיכון:

אין קואליציה, אין קואליציה.

רפאל אדרי (העבודה):

– – וגם ליושב-ראש. תודה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב שר המשפטים. בבקשה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ידידי המציע, אינני מתכוון להסתמך בדחיית ההצעה הזאת על הקואליציה הנוכחית, אלא על הקואליציה הקודמת, שדחתה את ההצעה הזאת בכנסת הקודמת. גם אז היית אתה זה שהביא את ההצעה בפני המליאה, ומולך התייצב שר המשפטים הקודם, פרופסור ליבאי, ולפני נוסח דבריו במליאה מ-17 במרס 1993 – – –

שבח וייס (העבודה):

אתה מתכוון לקרוא אותם במלואם? זה היה מאוד ארוך.

שר המשפטים צ' הנגבי:

לא, לא, אני מתכוון רק להבהיר – – –

היו"ר ד' תיכון:

מה אני אמרתי שם? נדמה לי שהיתה לי איזו הערה. לא כן?

שר המשפטים צ' הנגבי:

הבה נחפש את הערתו של חבר הכנסת דן תיכון דאז.

היו"ר ד' תיכון:

ב-1991 או ב-1993, באחת הפעמים היתה לי הערה. אני דווקא הייתי בעד.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אני לא מוצא.

בשעתו לא התנהל הדיון על רקע פוליטי, לא על רקע של קואליציה ואופוזיציה, וגם היום – כך אני מקווה – ההצעה הזאת תיבחן לגופה, ובעיקר מבחינת השפעותיה על שיטת המשטר שלנו.

מה שחבר הכנסת אדרי מבקש מאתנו לעשות הוא למעשה ביצוע רפורמה חוקתית, אולי הרפורמה המקפת ביותר שידענו מאז המעבר לבחירה ישירה של ראש הממשלה. אבל, הוא איננו מציג את הדבר כרפורמה כזאת, על כל השלכותיה על חיינו ועל השקפת העולם שלנו לגבי אופי המשטר ומערכת היחסים בין רשויות השונות, אלא אך ורק בהקשר של מאבק מתבקש במינויים הפוליטיים.

לכן אני מציע שנבחן את ההשפעה של הצעה כזאת על סוגיית המינויים הפוליטיים, אבל בעיקר, אני מבחין, מה תהיינה ההשלכות של ההצעה הזאת אם אכן היא תהפוך לחוק ישראל.

למעשה, האמצעי שמציע חבר הכנסת אדרי כדי להילחם במינויים הפוליטיים הוא אמצעי חסר כל משמעות, כי באופן הגיוני היתה ההצעה אמורה להעביר לכאורה את המבחן לגבי מינוי כזה או אחר לגוף שאיננו פוליטי. אבל ברגע שאתה, חבר הכנסת אדרי, מעביר בסך הכול את המועמד לפורום פוליטי, לוועדה של הכנסת – – –

שבח וייס (העבודה):

הוא מאמין בהתעלות הנפש של הוועדה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אם כך, אסיר את התנגדותי. אם באמת יש מטמורפוזת באישיותו של הפוליטיקאי באשר הוא, באמת אין צורך לחוקק חקיקה כל כך מקפת.

אני באמת חושב שבאופן מעשי, אילו היתה ההצעה מעבירה את המינויים הפוליטיים כולם – של ראש השב"כ, ראש המוסד, הרמטכ"ל, היועץ המשפטי לממשלה, כל הדירקטורים, כל הפקידים הבכירים וכו', לאיזה פורום נייטרלי נטול נטייה פוליטית, נטול אינטרסים פוליטיים – – –

אופיר פינס-פז (העבודה):

כבוד שר המשפטים, איך זה עובד בארצות-הברית?

שר המשפטים צ' הנגבי:

מייד אגיע לארצות-הברית. בארצות-הברית יש משטר נשיאותי עם מערכת איזונים שונה לחלוטין מזו שאצלנו.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אבל גם הם פוליטיקאים.

שר המשפטים צ' הנגבי:

נגיע לכך. קודם כול אני מדבר על הפתרון שמציע חבר הכנסת אדרי. הפתרון שהוא מציע אינו פותר בעיה. הוא מעביר את ההכרעה לכפל הכרעה. זה הכול. במקום שיהיה גורם פוליטי אחד שמתמודד עם סוגיית המינוי ובוחר מועמד לתפקיד כזה או אחר, מציע לנו חבר הכנסת אדרי להפוך את המינוי למי שעובר בתוך לולאה של שתי מערכות פוליטיות.

לשאלה של חבר הכנסת פינס-פז, וגם בהתייחסות למה שאמר המציע בדברי ההצעה, אני רוצה לומר שהמשטר בארצות-הברית שונה לחלוטין. די אם אקרא, חבר הכנסת אדרי, פסקה אחת מדבריו של פרופסור ליבאי בתשובה על הצעה דומה שלך ב-1993.

אומר שר המשפטים דוד ליבאי בתשובה על הערה בעניין ארצות-הברית: "בארצות-הברית יש, כידוע, משטר נשיאותי, ועל-פי חוקת ארצות-הברית יש איזונים, ועל-פי האיזונים בעלי תפקידים מסוימים עוברים גם אישור של ועדה, כדי שהמינוי לא יהיה מינוי נשיאותי בלבד. אצלנו הגישה היא שיש ממשלה. הממשלה מאשרת ברוב את בעל התפקיד, אשר חייב לבצע במידה מסוימת את מדיניותה, אם על-פי עקרונות וקריטריונים אובייקטיביים הקבועים בחוק, ואם לפי שיקול דעת מקצועי. כיוון שהממשלה מבקשת להיות אחראית למדיניות של בעל התפקיד, בין שהוא המפקח הכללי של המשטרה ובין שהוא נגיד הבנק, או מנכ"ל רשות החברות, לכן סמכות האישור היא לממשלה".

אלי גולדשמידט (העבודה):

או היועץ המשפטי לממשלה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

או היועץ המשפטי לממשלה.

אני ממשיך: "אין בעל התפקיד אחראי ישירות בפני הוועדה של הכנסת. הוא לא מבצע את מדיניותה, וועדת הכנסת לא מנחה אותו והיא לא צריכה כלל לתת דין-וחשבון על מה שאישרה ולא אישרה, ואין אפילו הנמקה בוועדה מדוע היא סירבה לאשר מועמד מסוים, ואי-אפשר לדעת כלל מה הם שיקוליה".

זה למעשה הנימוק המרכזי שעמד בשעתו ביסוד ההחלטה שלכם. אם אתם רוצים, אני יכול למנות את 16 החברים שהצביעו אז נגד. חלקם יושבים כאן.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתם הצבעתם נגד אוסלו, ומה אתם עושים עכשיו.

שבח וייס (העבודה):

אל תבין אותנו.

שר המשפטים צ' הנגבי:

א.ק.י., כך שבאופן עקרוני אני מציע לכנסת לדחות את ההצעה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אדרי, אתה רוצה להשיב?

רפאל אדרי (העבודה):

לא, תודה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. סוף-סוף חבר הכנסת יש לו עדנה בהצעת החוק הזו. רבותי, מי בעד אישור הצעת החוק בקריאה טרומית והעברתה להכנה לקריאה ראשונה לוועדת החוקה, חוק ומשפט?

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם לוועדה – 23

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק פיקוח הכנסת על מינויים לתפקידים בכירים,

התשנ"ז-1996, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

23 בעד, אחד נגד, אין נמנעים. ההצעה עברה בקריאה טרומית.

חיים אורון (מרצ):

רק הממשלה.

היו"ר ד' תיכון:

כל הממשלות התנגדו לזה, חבר הכנסת אורון. יש שכר להתמדה. חבר הכנסת אדרי מעלה את זה בשלוש כנסות, וסוף-סוף הוא זז תחנה אחת.

הצעת חוק הירושה (תיקון – מניעת אפליה מטעמי מין), התשנ"ז-1996

(הצעת חברת הכנסת ע' מאור)

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, בשל אילוצי הרגע – חבר הכנסת זוילי נמצא אצל ראש הממשלה וכמה מחבריו מבקשים לדחות את הדיון בכמה דקות.

אני עובר לחברת הכנסת ענת מאור, שנמצאת כאן. הצעת חוק הירושה (תיקון – מניעת אפליה מטעמי מין), התשנ"ז-1996 – הצעה פ/778. תנמק מהמקום חברת הכנסת ענת מאור.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת חוק הירושה באה לעשות תיקון. כאשר דין החוץ שונה מהחוק הישראלי לא תהיה אפליה מטעמי מין, כמו שאנחנו לא מאפשרים שתהיה אפליה מטעמי גזע, דת ולאום.

הצעת החוק לא נוגדת שום מסורת ומצב קיים בישראל. אני מודה לוועדת השרים לחקיקה שאישרה אותה. אני מקווה שגם הכנסת תעשה זאת, ובכך נקדם את הנושא בישראל. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב שר המשפטים. בבקשה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אין צורך.

היו"ר ד' תיכון:

לאיזו ועדה את רוצה להעביר?

משה גפני (יהדות התורה):

אני מבקש להסיר.

ענת מאור (מרצ):

לוועדת החוקה, חוק ומשפט. חבר הכנסת גפני, הרי אתמול השתכנעת.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, גברתי. חבר הכנסת משה גפני רוצה להסיר. בבקשה. על-פי החלטת ועדת הכנסת, מעתה ואילך, להסרת הצעת חוק – שלוש דקות.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, אני לא רוצה להיכנס לדין בגופו של עניין לגבי החוק. אני לא יודע מה נעשה. היכן חברת הכנסת ענת מאור?

היו"ר ד' תיכון:

אם היא הלכה, אנחנו לא מצביעים.

קריאה:

היא יצאה, תיכף היא חוזרת.

היו"ר ד' תיכון:

גם היא לא יודעת מה זה כנסת? היא הלכה לצלצל לרדיו.

ענת מאור (מרצ):

אני פה, אני פה.

משה גפני (יהדות התורה):

אני לא יודע אם מה שאני עושה מקובל, אבל אני עושה את זה. אדוני היושב-ראש, היה מדובר על כך שהחוק הזה יעבור בהסכמה. מכיוון שהיתה הסכמה בוועדת שרים לענייני חקיקה, אנחנו יושבנו השבוע ביום שני אתר, והיתה החלטה שאנחנו נשב יחד. יש לנו השגות לגבי הניסוח של החוק. החוק כפי שהוא מנוסח – מבחינתנו הוא אינו טוב. רצינו שתהיה הסכמה כללית בעניין הזה, וביקשנו שזה לא יעלה היום אלא יידחה בכמה ימים, עד שנשב עם שר המשפטים ונגיע להסכמה.

לכן אני פונה אליך, היות שמדובר בהסכמה, לדחות את ההצבעה בכמה ימים. זה הכול, וכך היה הסיכום.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

ענת מאור (מרצ):

אני רוצה להשיב לו.

היו"ר ד' תיכון:

אבל זו הנמקה מהמקום.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת גפני, אני מודה על הערתך. לפי מיטב ידיעתי, עד היום היית אמור לשוחח עם שר המשפטים. אני אשוחח ברצון אחרי ההצבעה בקריאה הטרומית, לקראת ההכנה לקריאה ראשונה. תודה רבה, ואני מבקשת להצביע.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אנחנו ניגשים להצבעה על הצעת חוק הירושה (תיקון – מניעת אפליה מטעמי מין). אם היא תאושר, היא תעבור לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנה לקריאה ראשונה. אפשר להצביע.

משה גפני (יהדות התורה):

אני מבקש – לוועדת העבודה והרווחה.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 14

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 5

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הירושה (תיקון מניעת אפליה מטעמי מין),

התשנ"ז–1996, לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 14, נגד – 5, אין נמנעים. הצעת החוק עוברת להכנה לקריאה ראשונה. ועדת הכנסת היא שתקבע לאיזו ועדה תעבור הצעת החוק.

הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 2)

(הצעת חבר הכנסת מ' שחל)

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 2), של חבר הכנסת משה שחל – הצעה פ/66.

משה שחל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק שאני מציע באה להחזיר את המצב לקדמותו, לבחור את ראש הממשלה כמו שבחרים את חברי הכנסת, עם חברי הכנסת, לאחר שהתברר לנו שהשיטה של הבחירה הישירה של ראש הממשלה הביאה להידרדרות מעמדה של הכנסת, לפגיעה בכוחה.

היו"ר ד' תיכון:

מאיפה לקחת? אני רציתי להצביע בעד, אבל על-פי דברי ההסבר אני צריך להצביע נגד.

משה שחל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מקווה שאתה תצביע בעד. ההגיון של השיטה הוא בעובדה – – –

היו"ר ד' תיכון:

מעמדה של הכנסת? – תסתכל מה שנעשה כאן.

משה שחל (העבודה):

חבר הכנסת דן תיכון, אישית אני אבוא אליך ללשכה ואני אראה לך שיש פרגמנטציה של בודדים עם פעילות רבה יותר, אבל מעמדה נופל.

אני מציע להעביר את הצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה ראשונה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שר המשפטים צריך להשיב – איננו.

אברהם פורז (מרצ):

אני מבקש להסיר.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה, חבר הכנסת פורז.

רפאל אלול (העבודה):

למה אתה עושה את זה?

היו"ר ד' תיכון:

רבותי.

רפאל אלול (העבודה):

אתה רוצה להגיד שאתה קיים? מה קרה?

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, מה אתכם? בלאו הכי הוא יעביר את זה.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתפלא על חברי הכנסת של סיעת העבודה.

רפאל אלול (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

רפי אלול, מה קורה לך?

אברהם פורז (מרצ):

אני רוצה להזכיר לכם, מי היה התומך הגדול בבחירה הישירה – יצחק רבין, עליו השלום; אחד התומכים המובהקים, שגרר את מפלגת העבודה כולה לתמיכה בחוק. ואתם יודעים מי התנגד לחוק – יצחק שמיר; אחת הסיבות לכך שיצחק שמיר הפסיד בשעתו בבחירות, כי הוא התנגד לחוק הזה, שהציבור רצה בו.

אז קודם כול תקיימו במפלגה שלכם דיון מסודר. תחליטו שמפלגת העבודה יורדת מהבחירה הישירה, ואז תבואו לכנסת.

רפאל אלול (העבודה):

תקיים אצלך ולא אצלנו.

אברהם פורז (מרצ):

זה מגוחך שאנשים שהיו פה בבניין הזה לפני כמה שנים ותמכו בחוק, יצביעו היום הפוך. זה מגוחך, פאתטי ומצחיק.

לגוף העניין, אני זוכר את התקופה שלפני זה ואת התקופה שבה מפלגות קטנות חרדיות יכלו לעבור מזה לזה ולנהל מיקח וממכר ולהגיד מי נותן יותר. גם את התרגיל המסריח אני זוכר ולא אשכח אותו. אתם כנראה שכחתם או רוצים להדחיק את הדבר הזה.

יש לנו היום שיטת בחירות טובה. נכון, נבחר מישהו שגם אני לא רציתי בו. אני מצהיר באופן חגיגי, אני לא הצבעתי עבור בנימין נתניהו. אבל כאשר לא מצליחים בדמוקרטיה, זה לא אומר שהשיטה לא נכונה.

לכן, אני מציע לחברי הכנסת מסיעת העבודה שלא להתפתות, ולא לה שתמכו בחוק, שלא יבזו את עצמם ויתנגדו ליוזמתו של חבר הכנסת שחל. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אנחנו ניגשים להצבעה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

משפט אחד.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה, אבל משפט אחד.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

חבר הכנסת פורז, אני אומר לך, זה לא יעזור לכם. אנחנו אזרחי המדינה וננצל את השפעתנו בכל דרך שהיא. כל התרגילים שלכם לא יעזרו לכם. לפי השיטה הנוכחית, אנחנו נכנסים למשא-ומתן לפחות שלוש פעמים. השיטה הקודמת אפשרה לנו – רק פעמיים.

לכן, אתם טועים בשיטה החדשה. צריכים לחזור לשיטה הקודמת, לטובתכם.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה על הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 2), של חבר הכנסת משה שחל, על העברתה לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנה לקריאה ראשונה. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 13

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 2

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 2),

לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 13, נגד – 2, אין נמנעים. החוק עובר להכנה לקריאה ראשונה.

משה שחל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש למסור הודעה על-פי סעיף 88, אחרי דבריו של חבר הכנסת פורז על סיעת העבודה.

היו"ר ד' תיכון:

על-פי איזה סעיף אתה רוצה לדבר?

משה שחל (העבודה):

סעיף המקנה זכות להשיב על התקפה. הוא התקיף את סיעת העבודה, ואני מבקש להשיב לו.

היו"ר ד' תיכון:

אבל – איזה סעיף?

משה שחל (העבודה):

88(ז).

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שחל, אני מוכן שתעיין ותקרא באיזה פרק זה מופיע. אם תשתכנע שאתה צודק, אני אתן לך, לאחר מכן, לדבר. מדובר בהצעות לסדר-היום. אם תגיד לי שאתה רוצה לומר משפט אחד מהמקום, אני מוכן, אבל לא על בסיס התקנון. בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

בהצעה לסדר. רבותי, עד שנתווכח הוא יגמור.

חיים אורון (מרצ):

שלא יהיה תקדים.

היו"ר ד' תיכון:

זה לא תקדים. אמרתי, זו הצעה לסדר הדין.

משה שחל (העבודה):

חבר הכנסת פורז, הפנייה שלי היא אליך. אני רוצה לומר כך: מהיום הראשון הייתי נגד הבחירה הישירה של ראש הממשלה. הזהרתי את הכנסת ואת חברי במפלגה, שהשיטה הזאת תביא לתוצאות שאנחנו חיים אותן היום בכנסת הנוכחית. היא תביא לכך שהכנסת תהיה חסרת ערך. יש הרבה פעילות, הרבה דיבור, היא איננה קיימת, למעשה, כרשות מחוקקת שיש לה עליונות. השרים מזלזלים בה. ראש הממשלה איננו בא לדיון, צריך לגרור אותו בכוח, ואני לא מדבר עכשיו על ביבי נתניהו, אני מדבר בכלל.

הנקודה השנייה – דווקא אליך. אני למדתי מדע המדינה. אתה אומר שאתה מכיר את השיטה. כמה משפטים חשבו שהם עורכים חוזה והכינו לנו חוק. מי שיודע מדע המדינה יודע שאין שיטה כזאת בעולם. זה שעטנז שהתוצאה שלו הרת אסון למשטר הדמוקרטי במדינת ישראל.

לכן, גם אם עושים ניסיון וגם אם מישהו תמך בו, עדיין לא מאוחר להתפכח ולהגיד שמה שדרוש למדינת ישראל זה לכידות יתר על בסיס אידיאולוגי, רק באמצעות מפלגות, ולא בחירה של איש, שנבחר בסיטואציה מסוימת, הכופה את עצמו למעשה כראש השלטון והמשטר כאשר לכנסת אין כל ערך. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת שחל.

אם מותר להוסיף עניין קטן בשולי חילופי הדברים בין חבר הכנסת פורז לבין חבר הכנסת שחל. חבר הכנסת שחל, אישית, הוביל רוב הזמן חזית נגד החוק הזה – אני אומר, לפחות בקטע הזה כדאי שהציבור ידע – גם בתוך מפלגתו כל הזמן, וזה לא היה פשוט מול הלחץ של ההנהגה. חשוב שזה יירשם.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

חברים יקרים, אנחנו ממשיכים הלאה. הודעה למזכיר הכנסת, בבקשה.

מזכיר הכנסת א' האן:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחה על שולחן הכנסת, לקריאה ראשונה, מטעם ועדת הכנסת – הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 30), התשנ"ז – 1997. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה למזכיר הכנסת. הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 19 – חיזוק מעמד הכנסת)

(הצעת חברת הכנסת נ' חזן)

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים הלאה. הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 19 – חיזוק מעמד הכנסת); הצעת חוק פ/780, של חברת הכנסת נעמי חזן.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ראשית, עלי לברך את חבר הכנסת שחל. חבר הכנסת שחל, אם הייתי יכולה להגיש לפניך את הצעת החוק שהגשת אתה, הייתי עושה זאת. יש לי הצעת חוק דומה, למען האמת. אני תומכת בה במאת האחוזים.

רק הערה. בתור פרופסור לפוליטיקה השוואתית, ניסו את זה בעבר בפרגוואי וזה הביא לחוסר יציבות, שפשוט לא ניתן לתיאור מעל דוכן הכנסת. במלים אחרות, טעינו, טעו, ויש מקום לחזור לשיטה הישנה. היא היתה נכונה.

הצעת החוק שלי, ואני אתאר אותה בקצרה, עובדת במסגרת של חוק-יסוד: הממשלה הנוכחי, שאני מתנגדת לו. אם חוק-יסוד: הממשלה הקיים יישאר בתוקף – אני מקווה מאוד שלא – אזי לא ייתכן שלא נחזק את מעמד הכנסת על-ידי עריכת שימועים לשרים ומתן אפשרות לוועדות הכנסת להציע הדחת שרים ממשורתיים.

אני מבקשת תמיכת הכנסת בהצעת. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

איך אפשר לתמוך בלי שמבינים את תוכנה?

משה שחל (העבודה):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת נעמי חזן, יש עוד דקה אחת או שתיים.

נעמי חזן (מרצ):

אתה רוצה שאני אוסיף?

היו"ר ש' וייס:

תני לנו הרצאה נוספת, ליד המיקרופון, של פוליטולוגית, לחיזוק התודעה.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, בשלב של המתנה למעבר הדקות החיוניות, אם תרשה לי רק עוד הערה השוואתית. כמובן, הצעת החוק שאני מציעה היום מבוססת על החוקה האמריקנית, שבמערכת האיזונים והבלמים מנסה – – –

היו"ר ש' וייס:

בעברית? CHECKS AND BALANCES? יהיה

נעמי חזן (מרצ):

איזונים ובלמים – לדעתי, אדוני.

היו"ר ש' וייס:

כי בספר הראשון של דרור זה איזונים ועיצורים. זה הפך לבלמים?

נעמי חזן (מרצ):

אני דיברתי רק אתמול עם פרופסור יחזקאל דרור – – –

היו"ר ש' וייס:

צריך לברך אותו על הוצאת ספרו החדש.

נעמי חזן (מרצ):

בהחלט, והוא גם מודה ומתוודה שעדיף להשתמש במושג "איזונים ובלמים", וזה מה שאני מנסה לעשות בהצעת חוק זו.

היו"ר ש' וייס:

בסדר, תודה רבה.

רבותי, שר המשפטים הודיע שהוא מתנגד, אבל הוא לא הגיע לכאן, מטעמים השמורים עמו.

אני מודיע לכם, אם כן, חברים יקרים, שאנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 19 – חיזוק מעמד הכנסת), של חברת הכנסת נעמי חזן. לאיזו ועדה? אני מתאר לעצמי שלוועדת החוקה.

נעמי חזן (מרצ):

ועדת החוקה.

היו"ר ש' וייס:

בוודאי, כי מדובר על חוקי יסוד. רבותי, ההצבעה החלה. מי יכול להיות נגד חיזוק מעמדה של הכנסת?

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מוחה על כך שאין פה שום נציג מהקואליציה.

היו"ר ש' וייס:

רגע, תיכף נברר את העניין.

רבותי, נא להצביע.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 15

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 19 חיזוק מעמד הכנסת), לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

15 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 19 – חיזוק מעמד הכנסת), של חברת הכנסת נעמי חזן, עברה בקריאה טרומית לוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת.

יונה יהב (העבודה):

אדוני היושב-ראש, האם יעלה היום חוק השעון?

היו"ר ש' וייס:

כרגע זה איננו בסדר-היום, אבל מותר להכניס סעיפים נוספים לסדר-היום.

אברהם פורז (מרצ):

שעון הקיץ היה וירד.

היו"ר ש' וייס:

אני לא יודע, אני לא ממונה על הקואליציה ועל האופוזיציה בתפקידי זה. רבותי, שלא תיאחזו בדברי ובקול הרם, ברצוני לומר שכרגע זה לא מופיע בסדר-היום. אם תהיינה הפתעות, אני מתאר לעצמי שזה יעבור את המסננת של יושב-ראש הכנסת.

אנחנו ממשיכים, רבותי.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש לשאול משהו.

היו"ר ש' וייס:

כן, כבודו, בקיצור.

אברהם פורז (מרצ):

כאשר בסדר-היום רשום שתהיה הצבעה בהצעת חוק ממשלתית וזה יורד מסדר-היום, אי-אפשר להחזיר את זה אחר כך.

היו"ר ש' וייס:

אדוני, היו דברים מעולם בתקופתי. אני עשיתי מאמץ עליון למנוע כל סוג של אמבוש, מארב בכנסת. אני משוכנע שיושב-ראש הכנסת החדש, שלמעשה כבר אינו חדש, ינהג לפי מיטב המסורת הזאת, אבל הסמכויות הן בידי. זהו.

הנה קיבלתי זה עתה הודעה מוסמכת של מזכיר הכנסת, בוודאי בשם יושב-ראש הכנסת, שלא יחזירו את הצעת החוק הזאת היום. אנחנו רושמים את זה בפרוטוקול.

נעבור להצעת החוק של חבר הכנסת ברונפמן. אני רואה שהוא איננו אתנו באולם. מה קורה היום לחברים?

הצעת חוק העונשין (תיקון – החזקה, הדפסה, העתקה, הפצה, חלוקה

וייבוא פרסומים המשדלים להמרת דת), התשנ"ז-1996

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ש' וייס:

אני רואה שחבר הכנסת נסים זילי כאן. אתה תדווח עכשיו לאומה מה קרה אצל ראש הממשלה, ואחר כך תדבר על העניינים שבסדר-היום של הכנסת ועל הצעתך בנושא: הצעת חוק העונשין (תיקון – החזקה, הדפסה, העתקה, הפצה, חלוקה וייבוא פרסומים המשדלים להמרת דת), התשנ"ז-1996, של חברי הכנסת משה גפני ונסים זילי – הצעה פ/950. חבר הכנסת זילי, אתה תנמק ואולי תודיע לנו קודם גם משהו מרתק בקשר לפגישה עם ראש הממשלה.

נסים זילי (העבודה):

לא, אין שום דבר חדש, אין שום דבר מרתק. קיבלנו סקירת עיתונות יומית מראש הממשלה.

היו"ר ש' וייס:

גם זה חשוב. עיתונות של היום או של מחר?

נסים זילי (העבודה):

של אתמול.

היו"ר ש' וייס:

טוב, בבקשה.

נסים זילי (העבודה):

חברות וחברים, החלטנו להגיש הצעת חוק בנושא פעולות המיסיון המאורגנות בארץ, משום שלפי תחושתנו ולפי מה שאנחנו מרגישים ברמת השטח, הפעולה הלכה והעמיקה בשנים האחרונות והגיעה לממדים כאלה, שנדמה לי שהחברה הישראלית אסור לה להשלים אתם.

אנחנו צריכים לדעת, שבמערכות הציבוריות כולן מתחיל מאבק אמיתי מאורגן של פעולה מיסיונרית בקרב הציבור היהודי, במגמה להביא את הציבור הזה להמרת דתו. אתן לכנסת רק דוגמה אחת, על כותרת שמשתמשת בה האגודה הזאת: "מלחמה רוחנית הוכרזה בישראל". מה כתוב במאמר הזה? כתוב בו שבמשך 19 השנים האחרונות יהודים התחילו להכיר בישו כמשיחם יותר מאשר במשך 1,900 שנה. הווי אומר, שבמשך 19 שנות פעולה מרוכזת – ואני לא מדבר על דבר אישי, אלא על פעולה מאורגנת של עמותות שקיבלו על עצמן לפגוע ולערער את היסוד הכי עמוק של המערכות הציבוריות שלנו.

מה זו דת? מה זו אמונה? אני אומר שאדם באמונתו יחיה, ומבחינתי זאת תפיסת עולם שעוברת וחוצה את כל הגבולות ואת כל המחנות. אני לא רוצה לראות פעולה של יהודים בקרב נוצרים במגמה להמיר את דתם, וזה גם לא תואם את המסורת שלנו ואת הדרך שבה הלכנו כדת. מבחינתי ומבחינת העם היהודי, הדת והאמונה הן המרכיב הכי שורשי בתוך היהדות. כאשר אתה מערער את השורש של האדם, אתה פוגע במרכיבים הכי חיוניים שלו.

אני נגד כפייה דתית מכל סוג. אני לא מאמין שמישהו צריך בכלל לעסוק בצד הדתי והאמונתי של הצד השני. כשאני רואה ממדים כאלה של פעולה מאורגנת ומימון בכספים חיצוניים, וכאשר יש הערכה שבמשך ארבע-חמש השנים האחרונות המירו את דתם 24,000 יהודים, אני שואל מה ההצדקה לכך.

שלמה בניזרי (ש"ס):

פה במדינה?

נסים זילי (העבודה):

כן. אני אתן לכם נתונים של גורם שעוסק בזה, שחור על גבי לבן. הנה, בבקשה, כך נאמר: 24,000 יהודים אבדו לעמנו בפעולה מיסיונרית בשנים האחרונות.

היו"ר ש' וייס:

מי הפיץ את המסמך הזה?

נסים זילי (העבודה):

"יד לאחים".

היו"ר ש' וייס:

אלה המיסיונרים?

נסים זילי (העבודה):

לא, זו הקבוצה השנייה, זו הקבוצה שאני לוחם אתה.

היו"ר ש' וייס:

לא הייתי מסתמך על אינפורמציה, לא של אלה ולא של אלה, כי אולי יש כאן קבלנות – – –

נסים זילי (העבודה):

אני יודע שהמספרים מפתיעים. לא רק שהם הפתיעו אותי, הם הדהימו אותי. אני חשבתי, שאם זה עומק התופעה והחברה הישראלית התעלמה ממנה, הרי אנחנו חייבים להתמודד אתה, כי זו תופעה קשה ביותר.

כאשר אנחנו מדברים על הפעלת לחץ להמרת דת, אנחנו מתכוונים לכל הכיוונים. אנחנו לא רוצים לראות בישראל פעולה מאורגנת, שתביא לכך שאדם או אזרח, אם מפני שמוכרים לו אשליות, אם בגלל לחץ כלכלי, אם בגלל בעיות משפחתיות, לא חשוב מה מוכרים לו בהמרה הזאת – אני חושב שזו פעולה כמעט של אונס כדי להביא את האדם להמיר דתו.

יש חקיקה בנושא הזה, והיא מתייחסת למרכיבים הכלכליים. הווי אומר, יש ענישה אם מישהו נותן כסף למישהו אחר כדי שימיר את דתו. הענישה היא גם למי שנותן וגם למי שמקבל. לצערי, מערכת החקיקה הזאת לא נאכפת כלל. מתעלמים מהתופעה הזאת לגמרי, ואני סבור שזו טעות בגישתנו לנושא המרת הדת.

דווקא כמי שרואה את הדת כמרכיב הכי חופשי והכי אישי אצל האדם, אני חושב שלאפשר פעולה כזאת זו שגיאה מבחינתה של החברה הישראלית. לכן, אנחנו מציעים הצעת חוק שיעדה הוא לנסות ולצמצם את הפעילות הזאת, את ההיקף שלה, להגביל את יכולת הפעולה החופשית של מערכות מאורגנות בעניין זה.

אני רוצה להבחין הבחנה מאוד חשובה בין זה שאדם משוחח עם חברו ומנסה להשפיע עליו לבין זה שיש מערכות מאורגנות וממומנות, שמכינות חומר, מקבלות גם חומר מחוץ-לארץ ומנסות להציג כאילו כבר קיימת במדינת ישראל מלחמה על דתם של היהודים. זאת, כאשר הפעולה בקרב בני דתות אחרות היא אפס. אין פעולה כזאת מטעם מוסלמים בקרב יהודים, אין פעולה כזאת מטעם יהודים בקרב נוצרים, אין פעולה מיסיונרית בקרב אנשי הדתות האחרות. הפעולה הזאת מתמקדת רק בעבודה מיסיונרית של הנוצרים. מבחינתם זו כנראה גולת הכותרת.

אני רוצה לומר, שאחרי היוזמה הזאת שלנו פנו אלינו גורמים רבים מאוד, דווקא מארצות-הברית ודווקא מארגונים וולונטריים ומאוד חופשיים שם, כמו למשל "בני ברית". הם סיפרו לנו על תופעה בהיקף הרבה יותר גדול שם, והוסיפו שגם שם יש יוזמת חקיקה להגבלת הפעולה הזאת. הם סבורים שזה פועל בניגוד למערכות הבסיסיות של "איש באמונתו יחיה", משום שיש כאן הפעלת לחץ לא סביר על אדם כדי שימיר את דתו.

לכן, אני מבקש מחברי הכנסת לאשר את ההצעה הזאת בקריאה טרומית ולהעבירה לוועדת החוקה, חוק ומשפט או לוועדה אחרת המטפלת בנושאי דת ומדינה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. אני מודה מאוד לחבר הכנסת נסים זוילי. באין שר, אני מאפשר, כבר עכשיו, לחברת הכנסת
יעל דיין – – –

חיים אורון (מרצ):

סליחה, אדוני היושב-ראש, אני נרשמתי לפני שעה.

היו"ר ש' וייס:

אני לא יודע; אני מודרך על-ידי מזכיר – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

– – –

היו"ר ש' וייס:

לא, אלא אם כן זה בסמכות הממשלה.

חיים אורון (מרצ):

נרשמתי לפני שעה; אינני מבין זאת.

היו"ר ש' וייס:

קודם כול, לא צריך להתקרב אל הבמה – – –

חיים אורון (מרצ):

לא, לא, אני – – –

היו"ר ש' וייס:

שנית, לא נרשמים אלא תוך כדי הנאום של בעל ההצעה. קיבלתי מסגן המזכיר את השם של חברת הכנסת יעל דיין, וכך אנהג. מזכיר הכנסת רשם כאשר חבר הכנסת זוילי התחיל לדבר.

שר המשפטים כאן. אדוני השר – – –

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, מזכיר הכנסת רשם אותי כמו שהוא רשם עוד הרבה – – – שישאלו אותו.

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, אתה רוצה להשיב? – לא. לפיכך, כיוון שהשר לא רוצה להשיב, אני לא יכול לעשות עכשיו בירור, אני מוכרח לנהוג לפי הפתק של מזכיר הכנסת. הוא עוד מעט ישוב, ואז תעשו אתו בירור.

אני מודיע לכם, שעל-פי מיטב ידיעתי הדלה בענייני תקנון, לא נרשמים מראש – כל הסיפור הזה נגמר מזמן, בכנסת הקודמת – אלא תוך כדי דברי הדובר; בדרך כלל אחרי תשובת השר בכלל.

חברת הכנסת יעל דיין – שלוש דקות.

קריאה:

– – –

היו"ר ש' וייס:

זה שונה על-ידי ועדת הכנסת לשלוש דקות.

יעל דיין (העבודה):

שיניתם לחמש דקות.

היו"ר ש' וייס:

הצעה רגילה – חמש דקות. מהמקום – שלוש דקות.

יעל דיין (העבודה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקשת להסיר את הצעת החוק הזאת ולומר שאין לה מקום בספר החוקים שלנו.

אנחנו מדינה – לא רק על-פי פסיקת בג"ץ החוזרת ונשנית – המקיימת גם חופש דת, גם חופש ביטוי, גם חופש פרסום, ואל לנו, בשום צורה שהיא, להגביל את חופש הפרסום, חופש הביטוי וחופש הנגישות לאנשים. חבר הכנסת המציע – –

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה, חברת הכנסת יעל דיין – –

יעל דיין (העבודה):

חבר הכנסת המציע, אני מנסה להסביר לך למה החוק הזה – – –

היו"ר ש' וייס:

רבותי, נא לשבת. חבר הכנסת אלי גולדשמידט, חבר הכנסת נודלמן, חבר הכנסת שוחט, חבר הכנסת יצחק כהן, חברי הכנסת הלפרט וגפני – נא לשבת.

שלמה בניזרי (ש"ס):

– – –

היו"ר ש' וייס:

תאפשר לה לדבר, חבר הכנסת בניזרי.

יעל דיין (העבודה):

חבר הכנסת בניזרי, הדוכן הזה לרשותך. עכשיו אני מדברת.

היו"ר ש' וייס:

חילוקי הדעות ביניכם ידועים; הם נעים במסלול קבוע.

יעל דיין (העבודה):

אני מבקשת לומר, שאין שום מקום לחוק כזה – –

היו"ר ש' וייס:

סליחה, נא לצלצל, אדוני.

יעל דיין (העבודה):

– – משום שאי-אפשר להגביל את חופש הפרסום והביטוי לאנשי דת אחרת בלי לעשות הכללה.

אני נפגעת מאוד מפרסומים שמגיעים לביתי – – –

קריאות:

– – –

יעל דיין (העבודה):

אני מבקשת לדבר בשקט, לפי זכותי כחברת כנסת – – –

היו"ר ש' וייס:

אני מאפשר לך אם תאפשר לי להרגיע אותם. חבר הכנסת הלפרט – – –

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת הלפרט, למה לחזור על הריטואל הזה? העמדות – – –

יעל דיין (העבודה):

יש מיסיונרים נוצרים, יש מיסיונרים יהודים ויש מחזירים בתשובה שפועלים במאורגן על ילדים שההורים שלהם אינם מסכימים להחזרה בתשובה – – –

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת יעל דיין, אם את רוצה לדבר כשכאן שקט – תאפשר לי להשתיק את האנשים. איך שאת רוצה.

יעל דיין (העבודה):

תזכה אותי בזמן.

היו"ר ש' וייס:

אם את ממהרת – אני מאפשר לך.

יעל דיין (העבודה):

לא, אינני ממהרת.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גפני, שב נא בטובך. חברת הכנסת דליה איציק, חברת הכנסת סופה לנדבר, אני מבקש.

קריאה:

— — —

יעל דיין (העבודה):

שיוסיף את כל סוגי המיסיונריות. זאת מיסיונריות ספציפית, ותראי מי חתום על חוק זהה ועל החוק הזה. חזרה בתשובה גם כן מופעלת נגד רצון ההורים.

היו"ר ש' וייס:

רבותי. חברת הכנסת דליה איציק, חברת הכנסת סופה לנדבר, תאפשרו לנו להמשיך. כן, גברתי.

יעל דיין (העבודה):

אנחנו אומנם מדינה יהודית, אנחנו גם מדינה דמוקרטית. יש כאן חופש דת, ולא יכול להיות שיינתן מונופול ויהיה איסור פעולה על דת אחרת. הרי מדובר כאן — — —

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת דליה איציק וחבר הכנסת נואף מסאלחה — — —

נואף מסאלחה (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש. חבר הכנסת נואף מסאלחה, חבר הכנסת נסים זוילי, תאפשרו לחברת הכנסת יעל דיין לסיים את דבריה.

יעל דיין (העבודה):

אני מקבלת לתיבת הדואר שלי, על-ידי מפרסמים מוסמכים ומאורגנים, חומרים שאני רואה בהם הסתה לדברים שבשבילי הם בגדר מצפון ודת, לרבות דברים נגד מערכת החוק, ובכלל זה נגד שופטי בית-המשפט העליון, וכל הדברים האלה. בשבילי אלה דברים שבאמונה.

אני לא מוכנה שיסבירו לי בצורה מאורגנת; אני רואה בזה ממש הסתה והכוונה – שמשום שאני לא מתפללת ה"יסעורים" נפלו, או משום שאני לא מקיימת מצוות. זה ניסיון לומר לי להמיר את סגנון דתי, כי אם אני כן אתפלל – בחורים לא ייפלו. אם אני כן אשים מזוזות – לא יהיו – – זה תחום של חופש המצפון והדת, ואני מציעה – – –

שלמה בניזרי (ש"ס):

יעל דיין (העבודה):

קשור מאוד, משום שאם אתה לא רוצה את הברית החדשה בבית שלך, בתיבת הדואר, ורואה בזה הסתה להמרת דת, אני לא רוצה קמיעות בתיבת הדואר שלי או כפייה עלי של קופות צדקה שאומרות לי, שמאיימות עלי, שאם אני לא אעשה כך וכך – אני אהיה בעונש.

קריאות:

יעל דיין (העבודה):

אין לי זכות למה?

היו"ר ש' וייס:

נגמר הזמן.

יעל דיין (העבודה):

אין לי זכות? – תודה רבה. אם כך, גם צריך להמיר את דתי ליהדות, כנראה, כי אתה פוסל אותי.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחברת הכנסת יעל דיין – – –

יעל דיין (העבודה):

אני מצטערת, מלה אחת – – –

היו"ר ש' וייס:

אני יכול לתת לך עוד דקה; אין בעיה. במסגרת תיאוריית הנטו יש לך עוד דקה.

יעל דיין (העבודה):

אני רוצה לומר, שבקו הדק הזה שאנחנו מהלכים בו בנושא החירויות, איננו יכולים להגניב – – –

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה. אני מבקש ממזכירות הסיעות, ממזכירות האופוזיציה, הקואליציה, הפוזיציה והקופוזיציה – –

קריאה:

– – –

היו"ר ש' וייס:

יש עוד חצי דקה. בבקשה. אנא. היו הפרעות.

יעל דיין (העבודה):

אנחנו לא יכולים להגניב חוקים שמיועדים רק לקבוצה מסוימת או למניעת פעילות של קבוצה מסוימת בכל הנוגע לחירויות היסוד של האדם.

אני מקווה, שגם אם החוק הזה יעבור בקריאה טרומית, הוא לא יזדקק לפסיקת בג"ץ כדי להוציא אותו מספר החוקים אלא הוא יקבל את מה שמגיע לו בקריאות הבאות.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחברת הכנסת יעל דיין.

אנחנו ניגשים להצבעה. חברים, הצעת חוק העונשין (תיקון – החזקה, הדפסה, העתקה, הפצה, חלוקה וייבוא פרסומים המשדלים להמרת דת), התשנ"ז–1996, של חברי הכנסת משה גפני ונסים זוילי. זאת ההצעה שעומדת לפנינו. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 21

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 7

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק העונשין (תיקון החזקה, הדפסה, העתקה, הפצה,

חלוקה וייבוא פרסומים המשדלים להמרת דת), התשנ"ז–1996,

לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

חברים יקרים, התוצאות: 21 תומכים, שבעה מתנגדים, נמנע אחד; אני קובע שההצעה אושרה בקריאה טרומית והיא עוברת לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

הצעת חוק העונשין (תיקון – החזקה, הדפסה, העתקה, הפצה, חלוקה וייבוא פרסומים המשדלים להמרת דת), התשנ"ז-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ש' וייס:

עכשיו, באותו נושא ממש – הצעת חוק פ/1114; חבר הכנסת אזולאי, הצעה של קבוצת חברי הכנסת. 'נמק' חבר הכנסת דוד אזולאי, כבודו.

דוד אזולאי (ש"ס):

אותה הצעה. אני מבקש לקיים הצבעה.

היו"ר ש' וייס:

יש עכשיו צלצול. יש עוד ארבע דקות עד זמן ההצבעה.

חבר הכנסת חיים אורון, אתה יכול להתנגד, יש לך חמש דקות.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

חברים יקרים, אין שום בעיה תקנונית. בכל מצב חבר הכנסת חיים אורון יכול להתנגד במשך חמש דקות.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

אם זאת לא הנמקה מהמקום – כי אז חמש דקות.

חבר הכנסת אורון, חמש דקות לרשותך. רבותי, בינתיים סגן המזכיר מר דוד לב יברר אצל יושב-ראש הכנסת אם המנהג שונה. הנוהג היה – – –

קריאה:

הממשלה נגד.

חיים אורון (מרצ):

הממשלה בעד.

היו"ר ש' וייס:

קודם כול, הוא כבר עלה. לו ידעתי זאת קודם הייתי נוקט – – –

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

רבותי, סליחה, אין דבר כזה. אם השר היה אומר לי שהממשלה מתנגדת – הייתי נוהג על-פי הכללים. אי-אפשר לעשות זאת אחרי שכבר העליתי אותו לדוכן ולא ידעתי שהיא מתנגדת.

חיים אורון (מרצ):

היא איננה מתנגדת.

הי"ר ש' וייס:

אינני יודע אבל – – –

חיים אורון (מרצ):

אלה הם שני חוקים שונים – – –

הי"ר ש' וייס:

אל תתערב; אני אגן עליך. ודאי שאילו היו אומרים לי שהיא מתנגדת, הייתי מקבל זאת. העליתי אותו לדוכן בתום לב מוחלט כשלא היתה תשובת ממשלה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הוויכוח איננו על המרת דת או על מיסיונריות. חבר הכנסת נסים זילי, אני מסתייג ממיסיונריות מכל סוג שהוא; אגב, גם מיסיונריות בקרב בני אותו עם, שלא מופיעה אצלך, משום שהמרת דת מוציאה מהכלל חזרה בתשובה וחזרה בשאלה.

נסים זילי (העבודה):

אז תציע.

חיים אורון (מרצ):

אני מציע, יש לי הצעת חוק בנושא אחר. חבר הכנסת נסים זילי, אני חושב, שאם יש פעולות בלתי חוקיות, יש כלים בחקיקה הקיימת לטפל בהן. כשאתה מדבר על 24,000 איש שהמירו את דתם מיהדות לנצרות בשנים האחרונות – אני שאלתי כמה אנשים סביבי אם הם מכירים אחד כזה. אני מניח, שאם היה מדובר בתופעה של 24,000 איש בחברה הישראלית, כל אחד מאתנו היה מכיר לפחות אחד כזה. אני מעיד על עצמי שאני לא מכיר; שכני, ששאלתי אותם אם הם מכירים מקרה כזה, לא מכירים. אז קודם כול אני מציע, שלא נשתמש במספרים של גורם מעוניין, שמתפרנס מהנושא הזה, כדי להפיץ בציבור תחושה ש"נוצרים עליך".

יש פעולה נוצרית כלשהי במדינת ישראל. חבר הכנסת נסים זוילי, במדינת ישראל, שבה אנחנו הרוב, אנחנו מקיימים תרבות יהודית, תרבות ישראלית – אני צריך לחשוש שמישהו ישים עלון בתא הדואר שלי ואז מישהו ימיר את דתו? אני מסתייג מזה.

שלמה בניזרי (ש"ס):

— — —

נסים זוילי (העבודה):

אני יכול לשאול אותך שאלה?

חיים אורון (מרצ):

ברשות היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

בתוך הזמן שלו, בבקשה.

נסים זוילי (העבודה):

אתה יודע כמה עמותות בארץ פעילות בפעולה מיסיונרית מיהדות לנצרות? אתה יודע כמה עמותות כאלה יש? 26 עמותות שונות עוסקות בזה בצורה מאורגנת – – – ואתה מנסה להפוך את זה לדבר שולי?

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת נסים זוילי, אתה מתווכח אתי. אני רוצה להגיד שאני מתנגד לכך שהכנסת תחוקק את המסננת לתאי הדואר של האזרחים.

נסים זוילי (העבודה):

אל תזלזל בזה.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת זוילי, תקשיב לי. אני לא מזלזל.

יוסי שריד (מרצ):

הדברים האלה הם לא עניין לחוק. אתם צריכים פעם אחת ולתמיד להבין את זה. זה עניין לחינוך, זה עניין להסברה, זה לא עניין לחוק.

היו"ר ש' וייס:

טוב, נמשיך. חבר הכנסת אורון ממשיך.

חיים אורון (מרצ):

מה שאתם מציעים פה אומר, שבחוק אנחנו נחליט מה יכניסו לתיבות הדואר ומה לא יכניסו לתיבות הדואר. זה מה שאתה מציע בחוק, ואני מתנגד לכל דפוס התנהגות מהסוג הזה, בוודאי בנושא שיש לנו אין-סוף כלים להתמודד אתו ואין עליו מחלוקת. יושב בבית הזה מישוהו שתומך בפעולות של המרת דת – נוצרית, מוסלמית, יהודית? יש פעולות של חזרה בתשובה בתוך הבית הזה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אם אתה לא מגביל אותם, אוטומטית אתה תומך בהם.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת הלפרט, זה ההבדל הגדול ביני לבינך. כאשר אני לא מגביל מישוהו, אני אינני תומך בו.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אתה תומך בו.

חיים אורון (מרצ):

אני יודע שהתרבות שאתה חי על-פיה בנויה כולה מהיתרים ומאיסורים הקובעים את דרכו של אדם. תאמין לי שיש המון דברים שאני מתנגד להם ואני לא אוסר אותם בחוק, לרבות הרבה מאוד דברים שאתה עושה ואני בשום מקרה לא אוסר אותם בחוק.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אתה הולך להשוות מה שאני עושה למיסיונריות? אתה משווה אותי למיסיונרים?

חיים אורון (מרצ):

לא. חבר הכנסת הלפרט, אני מתנגד באופן עקרוני לחקיקה כזאת. חבר הכנסת נסים זוילי, אני יודע שיש פער גדול בין תפיסת העולם של חבר הכנסת הלפרט לזו שלי, אבל קיוויתי שהפער ביני לבינך הוא הרבה יותר קטן. אני יוצא נגד התפיסה שאומרת: באמצעים כאלה אני אלחם מלחמה – שיכול להיות שלגופו של עניין אני מסכים אתך – על יעד שלא קיים, על נושא שלפי דעתי הוא שולי לחלוטין.

שלמה בניזרי (ש"ס):

חיים אורון (מרצ):

הערה אחרונה: האמן לי שאני לא יכול להשתחרר מהתחושה, שהזיווג הזה פה הוא מטעמים שלא קשורים בהמרת דת אלא בדברים אחרים. עזבו את זה עכשיו.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אורון, תודה רבה.

עוברים להצבעה, חברים.

נסים זוילי (העבודה):

חבר הכנסת אורון, לא מתאים לך.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת הלפרט, אתה רוצה להצביע או להצטרף לסיעת העבודה? אז בוא נמתין עד שתחזור למקום שלך. נא לשבת, חברים. מי שרוצה להצביע, ישב במקומו.

הנושא הוא, רבותי, הצעת חוק העונשין (תיקון – החזקה, הדפסה, העתקה, הפצה, חלוקה וייבוא פרסומים המשדלים להמרת דת), התשנ"ז–1997, של קבוצת חברי הכנסת. היה אמור להביא אותה חבר הכנסת דוד אזולאי. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 23

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 6

נמנעים – 2

ההצעה להעביר את הצעת חוק העונשין (תיקון החזקה, הדפסה, העתקה, הפצה, חלוקה וייבוא פרסומים המשדלים להמרת דת), התשנ"ז–1997, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, 23 תומכים, שישה מתנגדים, שני נמנעים. אני קובע בזאת שגם חוק זה יעבור לטיפול של ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת.

הצעת חוק פניות הציבור, התשנ"ז–1996

(הצעת חבר הכנסת ר' ברונפמן)

היו"ר ש' וייס:

עכשיו, חברים, הצעת חוק של חבר הכנסת רומן ברונפמן.

אני רוצה למסור הודעה. עשינו שינויים קלים בסדר-היום היום, מתוך התחשבות בכך שחלק מחברי הכנסת השתתפו בסדרת פגישות עם ראש הממשלה. מכיוון שנהגנו כך כלפי חבר הכנסת זוילי ואחרים, אני נוהג כך גם כלפי חבר הכנסת ברונפמן. מרגע זה אני מבין שהתור שם נגמר ואנחנו חוזרים לסדר-היום התקין.

דבר שני, אם הממשלה לא תודיע לי על עמדתה, אי-אפשר, אחרי שאני מזמין מתנגד, לרוץ ולהגיד שהממשלה מתנגדת. את זאת צריך להודיע לי קודם לכן, כדי למנוע אי-הבנות.

כן, חבר הכנסת ברונפמן, הצעת חוק פניות הציבור, התשנ"ז-1996 – הצעה פ/816. בבקשה.

רומן ברונפמן (ישראל בעלייה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק שלי מתבססת על שיפור ביחסים בין מנגנון לאזרח מן השורה. ההצעה היא פשוטה, ואומרת שכל גוף שהוא גוף מבוקר על-ידי מבקר המדינה מחויב בתשובה לאזרח שפנה אליו בכתב בתוך 14 יום מיום קבלת המכתב על-ידי הגוף המבוקר. אני חושב שדברי ההסבר הקצרים שצורפו להצעת החוק מדברים בעד עצמם. אנחנו נמצאים היום בעולם מתקדם, כאשר יחסי הגומלין בין האזרח לשלטונות מחויבים בהדדיות ובפתיחות. עידן התקשורת עוזר למנגנון השלטוני להביא את תגובותיו לידיעת האזרח, ועיכובים במתן תשובות בדרך כלל פוגעים בזכויות האזרח. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. האם הממשלה מתנגדת? אין תשובת ממשלה; כאילו היא לא מתנגדת.

האם מישהו מחברי הכנסת רוצה להביע התנגדות? לא. אני צריך לחכות עוד שתי דקות מבחינת הצלצול, אין מה לעשות. התקנון לא מותאם לקצב החקיקה של היום.

יצחק כהן (ש"ס):

שירה בציבור.

היו"ר ש' וייס:

ברוסיה הסובייטית היו נותנים לזה פרס שנקרא "סטכנוביץ". אולי חבר הכנסת ויינברג או חבר הכנסת נודלמן או חברת הכנסת סולודקין או חברת הכנסת סופה לנדבר יסבירו פה לקהל במה מדובר.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

יש כאן הצעה של סגן מזכיר הכנסת לעשות צלצולי מקדמה. עוד קצת, חברים, עוד דקה. אני כבר מודיע, שהצלצול הזה הוא גם על הצעת החוק הבאה, של חבר הכנסת שוחט, זו המקדמה. זה תקין על-פי התקנון?

טוב, עברנו להצבעה. בבקשה, רבותי. אנו מצביעים על הצעת החוק של חבר הכנסת ברונפמן. לאיזו ועדה נעביר את זה? אולי לוועדה לענייני ביקורת המדינה.

קריאה:

כן, זה נכון.

היו"ר ש' וייס:

נכון, זה מתאים. הצעת חוק פניות הציבור – נדמה לי שזה יושב טוב על הוועדה לענייני ביקורת המדינה, נעביר את זה לשם. טוב, רבותי.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 23

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק פניות הציבור, התשנ"ז-1996,

לדיון מוקדם בוועדה לענייני ביקורת המדינה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

23 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שההצעה עברה לטיפול של הוועדה לענייני ביקורת המדינה.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

אני נגד ההצעה, בטעות לחצתי בעד.

היו"ר ש' וייס:

אני אוריד אותך.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

זו הצעת החוק של חבר הכנסת שוחט?

היו"ר ש' וייס:

לא, זו לא הצעת החוק של חבר הכנסת שוחט, זו ההצעה של חבר הכנסת ברונפמן. חבר הכנסת סילבן שלום, יש לי הצעה בשבילך – כדי להודיע לי שהממשלה מתנגדת, גם רצוי שתהיה במליאה.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

זו לא הצעת חוק בנק ישראל?

חיים אורון (מרצ):

לא.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

אם כן, אני לא נגד.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שלום, קודם הודעת לי שהשר מתנגד, עכשיו זה.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

השר אמר לי שהוא מתנגד, שאלתי אותו לפני כן.

היו"ר ש' וייס:

אני עכשיו הצעתי לו שלא יאחר, שיודיע מראש.

הצעת חוק בנק ישראל (תיקון – ניהול מדיניות מונטרית), התשנ"ז–1996

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ש' וייס:

טוב, רבותי, הצעת חוק בנק ישראל (תיקון – ניהול מדיניות מונטרית), התשנ"ז–1996, של חברי הכנסת אברהם שוחט, אברהם פורז ומאיר שטרית; הצעה פ/650. יציג אותה חבר הכנסת שוחט. עשר דקות לרשותו. נא לצלצל, אדוני.

אברהם שוחט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת החוק הזאת באה לקבוע, שתהיה מערכת, קבוצת אנשים בראשות נגיד בנק ישראל; בצירוף אחד מראשי המחלקות; בצירוף נציג שהתמנה על-ידי המועצה להשכלה גבוהה – זה יכול להיות יושב-ראש החוג לכלכלה, למינהל עסקים; אישיות כלכלית לא פעילה – זה יכול להיות נגיד לשעבר ונציג אחד של האוצר. חמישה אנשים ישבו, ידונו, יכתבו פרוטוקול לגבי שיעורי הריבית – מה שנקרא המדיניות המונטרית – והדבר לא בא לפגוע בעצמאות בנק ישראל, הוא בא לקבוע שלא אדם אחד בלבד יקבע את אורח פעולתו של המשק.

אפשר היה לחשוב, שיש ועדה מייעצת אשר דעותיה יישמעו ועל בסיס הדעות האלה תיקבע מדיניות הריבית. יש ועדה מייעצת, רובה חולקת על הנגיד, אבל אין חובת הנגיד לשמוע את מה שהיא אומרת, כאשר 95% מחבריה חושבים אחרת מהנגיד.

יש מדינות בעולם, לא בשוליים של המשק העולמי, שבהן יש מועצת נגידים – בגרמניה, בארצות-הברית; בבריטניה לשר האוצר יש אפילו זכות וטו על החלטת הנגיד בעניין הזה. אבל, אני לא בא להציע הצעות שצריכות לקחת משהו מעצמאות בנק ישראל בעניין.

ההצעה הזו היא מינימלית. יושב-ראש הכנסת הנוכחי, חבר הכנסת דן תיכון, הציע הצעה כזו בקדנציה הקודמת, עם גדליה גל. אני מביא הצעה הרבה יותר מתונה והרבה יותר פשוטה. אני חושב, שלא יכול להיות מצב שהמשק הישראלי הוא פחות חשוב ממונח, שאני לא בא לפגוע בו, הנקרא – עצמאות בנק ישראל.

הצעה זו, אם תאושר, תעבור לוועדת הכספים. אני יודע שנשמע את נציגי בנק ישראל. שמעתי טענה מפי הנגיד רק לפני שבוע, שאומרת: אנחנו מתכננים שינוי בחוק. תחכו לנו. שינוי גדול בחקיקה יכול לקחת גם שנה ושנתיים. לכן, אני חושב שבהצעה הזו יש התבונה וההיגיון, שכן היא לא באה לפגוע בעצמאות הבנק, אבל היא באה לעשות דבר אחד – שהחלטה כל כך חשובה, כל כך קריטית, תתקבל בישיבה של אנשים שהם אינם מעוניינים. ייתב פרטוקול, ישמעו את הנימוקים, וברוב דעות יוכרע העניין.

אני פונה אל חברי הכנסת לאשר את ההצעה בקריאה טרומית, להעבירה לוועדת הכספים להמשך דיון. אם ירצה שר האוצר – והוא אמר לי – לבוא ולהתייחס לעניין גם בוועדה, אני מניח שהיושב-ראש וחברי הוועדה ישמעו את הדבר. אבל, אי-אפשר להשאיר את המצב כפי שהוא, בלי להתחיל לעשות. תהליך אשר יביא לשינוי חקיקה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת שוחט. השרה לימור לבנת, בתפקידה כשרה המקשרת והמתאמת, בבקשה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אדוני היושב-ראש, לפני שאשיב על הצעת החוק של חבר הכנסת שוחט בשם שר האוצר, אני רוצה רק להביע תרעומת על כך שהשינויים שנעשו בסדר-היום – ואני מכבדת אותם, מפני שזה אכן קורה וזו בהחלט סמכות היושב-ראש במצב שבו מתקיימת אצל ראש הממשלה פגישה שמשתתפים בה חברי כנסת רבים – לא הובאו לידיעת השרים שצריכים להשיב על ההצעות. אני עצמי עליתי וירדתי עכשיו חמש פעמים הלוך וחזור. אני חושבת שזה לא ראוי. זה בסדר גמור לערוך שינויים בסדר-היום בהתאם למה שצריך או מתבקש בנסיבות מסוימות. אני חושבת, שראוי להודיע לשרים, וודאי שלי כשרה מקשרת צריך להודיע על זה. זה פשוט לא נראה לי נכון, ואני מבקשת להביע על כך תרעומת. אני מבקשת שלהבא לפחות יעדכנו את השרים שצריכים להשיב, ודאי שאת חברי הכנסת שיש להם הצעות.

היו"ר ש' וייס:

אני חושב שהשרה צודקת, וקחו את זה בחשבון, חברי פה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

תודה. שר האוצר, אתה רוצה להשיב במקומי?

שר האוצר ד' מרידור:

— — —

שרת התקשורת ל' לבנת:

לא. כי אני — — —

היו"ר ש' וייס:

אין מורידין בקודש — נכון? אתה רוצה להשיב, אדוני שר האוצר?

שרת התקשורת ל' לבנת:

אני חושבת שראוי ששר האוצר ישיב. פשוט לא ידענו אם שר האוצר יהיה כאן.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה. אין בעיה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אני חושבת שראוי ששר האוצר ישיב. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לך. עכשיו, נזמין את שר האוצר. בבקשה. אני מעניק לך את כל הזמן — עשר דקות. בבקשה.

שר האוצר ד' מרידור:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מודה לחברתי, שרת התקשורת, שפתחה בדברים.

היו"ר ש' וייס:

הפעם את היית השרה המגשרת, ולא המקשרת.

שר האוצר ד' מרידור:

שרת התקשורת המקשרת. אדוני היושב-ראש, אנחנו מתנגדים להצעת החוק. אני רוצה להסביר את העניין בקצרה. חוק בנק ישראל נחקק לפני עשרות שנים, ובהחלט ראוי לבדוק אותו ולדון בו מחדש עם הזמן. השאלה של עצמאות בנק ישראל היא שאלה שנדונה במקומות שונים בעולם וגם אצלנו. אין ספק שהוכח, במחקרים לא מעטים, שככל שעצמאות הבנק נשמרת יותר, כך תפקודיו, בוודאי במלחמה באינפלציה, טובים יותר.

אין ספק שמתעוררת שאלת הקשר בין ניהול המדיניות לבין האחריות הציבורית. בנק ישראל אינו נבחר על-ידי הציבור. הממשלה נבחרת. בנק ישראל, כמו בנקים מרכזיים אחרים בעולם, אחראי למדיניות המונטרית ונשמרת לו מידה כזו או אחרת של עצמאות.

לפני למעלה משנה הוקמה ועדה על-ידי נגיד בנק ישראל, בראשותו של פרופסור צבי זוסמן, שהגישה דוח ביניים באשר לצורך לעדכן או לשנות את חוק בנק ישראל. אני ביקשתי מהנגיד לקבל את הדוח הזה לעיוני, כדי לגבש עמדה בשאלה העולה כאן על הפרק. ואכן, לפני זמן קצר קיבלתי את הדוח, קראתי, אנשי האוצר לומדים אותו עכשיו, והממשלה תלמד את הדברים בזמנה. בנק ישראל מקיים בתוכו דיונים באשר לשאלת חוק בנק ישראל, ואני מניח, כפי שאמר לי הנגיד, שעד חודש אפריל יסיימו את דיוניהם ויגישו לנו, לממשלה, את הצעתם שלהם.

ודאי שלעצמאות הבנק לא הבנק אחראי; הכנסת אחראית, הממשלה אחראית, גם בהיותה אחראית למדיניות הכלכלית הכוללת וגם בהיותה אחראית להצעות החקיקה מטעם המדינה.

אני חושב, שנושא רציני כזה ראוי לו שיבוא בהצעת חוק ממשלתית, אם נמצא לכך מקום. צריך לומר, שיש כאן שני נושאים נפרדים, אחד מתייחס לצד הכלכלי ונוגע בשאלת העדיפויות שהמדינה צריכה לקבוע לעצמה ביעדיה הכלכליים – האינפלציה, הצמיחה, העלייה, שאלות חברתיות ושאלת הקשר בין האינפלציה והמלחמה בה –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלול, אנא.

שר האוצר ד' מרידור:

– – לבין המדיניות המונטרית. זו שאלה רצינית שבנק ישראל עוסק בה, בנקים מרכזיים בעולם עוסקים בה והאקדמיה עוסקת בה.

שאלה אחרת נוגעת להיבט המשטרי: האם הקשר הנוכחי הוא הקשר הנכון? דהיינו, נגיד הבנק, כמו בארץ וכמו בארצות-הברית, שאיננו נבחר ישירות, כמו ברוב ארצות המערב, הוא המנהל את המדיניות המונטרית.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אני מבקש מהעוזרים ומעובדי הציבור שנמצאים באולם המליאה לא להפריע לנו.

שר האוצר ד' מרידור:

גם היום, על-פי החוק, המדיניות הכלכלית נקבעת על-ידי הממשלה, ועצמאות הבנק היא במסגרת המדיניות הכלכלית הנקבעת על-ידי הממשלה. דו-קיום זה בין הממשלה לבין בנק ישראל מתקיים אתנו שנים רבות. בכל העולם קורה שיש מחלוקות או יש מתח בין בנקים מרכזיים לבין ממשלות. זה לא ייחודי לארץ זו או אחרת.

אדוני היושב-ראש, אני מציע שלא לקבל אלא לדחות את הצעת החוק שהובאה כאן על-ידי חבר הכנסת שוחט. אני מבטיח, שכאשר הממשלה תגמור את הדיון בתוכה – אחרי שנקבל את ההמלצות של בנק ישראל נבדוק את העניין בעצמנו – אם נגיע למסקנה שיש צורך בחקיקה, נביא אותה. אני מציע להסיר את ההצעה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לשר האוצר. האם חבר הכנסת שוחט רוצה להשיב?

אברהם שוחט (העבודה):

להצביע.

היו"ר ש' וייס:

עוברים להצבעה. חברים, נא לשבת. אנחנו צלצלו. זו הצעת חוק בנק ישראל (תיקון – ניהול מדיניות מונטרית), התשנ"ז-1996, של חברי הכנסת שוחט, פורז ושטרית. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 21

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 12

נמנעים – 3

ההצעה להעביר את הצעת חוק בנק ישראל (תיקון ניהול מדיניות מונטרית),

התשנ"ז-1996, לדיון מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

נגד.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

21 תומכים, 12 מתנגדים ושלושה נמנעים. הצעת החוק הועברה לטיפול של ועדת הכספים ועברה בקריאה טרומית.

חברים, אנחנו ממשיכים.

הצעת חוק לתיקון פקודת ביטוח רכב מנועי (גביית ביטוח חובה), התשנ"ז-1996

(הצעת חבר הכנסת ר' אלול)

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק לתיקון פקודת ביטוח רכב מנועי (גביית ביטוח חובה), התשנ"ז-1996 – הצעת חוק פ/997, של חבר הכנסת רפאל אלול. בבקשה.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת החוק הזאת באה לתקן מצב שלפיו בעל רכב נדרש לשלם ביטוח חובה אחת לשנה בערך של 1,000-2,000 שקל במזומן. לא אחת מתקשים בעלי רכב לשלם את הסכום, מה עוד שהביטוח המשלים מתחלק לכמה תשלומים במשך השנה.

ביטוח חובה הוא תשלום במזומן של 1,200-2,000 שקלים.

אברהם פורז (מרצ):

חבר הכנסת אלול, אם יש לו ביטוח מקיף, חברת הביטוח משלמת את אגרת החובה – – –

רפאל אלול (העבודה):

לך יש, כנראה, סוכן ביטוח טוב.

היו"ר ש' וייס:

אחרי הדיון נא לעשות החלפת כתובות של סוכני ביטוח.

רפאל אלול (העבודה):

סכום הפרמיה נקבע באופן שרירותי על-פי נפח המנוע של הרכב. אין כל קשר בין מידת הסיכון שבעל הרכב מהווה על הכביש לבין סכום הפרמיה שהוא משלם, והקריטריון היחיד לקביעת הפרמיה הוא נפח המנוע.

אני מציע לבטל את גביית הפרמיה הנהוגה כיום ולהטיל במקומה מס נוסף על הדלק בשיעור שייקבע על-ידי שר האוצר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת. בצורה זו, לדעתי, יהיה קשר ישיר בין היקף הנסיעות לבין גודל הפרמיה. זאת אומרת, מי שנוסע יותר יש סיכוי או סיכון שעלויות לקרות לו יותר

תאונות, כי הוא נוסע יותר, ואז הוא משלם יותר. גם אם קורות תאונות, חס וחלילה, הוא יפוצה בהתאם.

התשלום יהיה קטן ולא משמעותי, והוא יחולק לאורך כל השנה; לא ייווצר מצב שבו רכב ינוע בכביש ללא ביטוח. אתם יודעים, שיש ימים קבועים שבהם אפשר לשלם את הפרמיה, ואם לא שילמת אותה בתאריך מסוים אין לך ביטוח חובה.

השיטה הזאת גם תעודד את הנהגים לנסוע ברכב חסכוני בדלק, כי הוא ידע שהוא ישלם פחות בעד צריכת דלק קטנה יותר וגם פחות פרמיה. זה גם יחסוך, לדעתי, מטבע חוץ למדינת ישראל, וגם יהיה פה מומנט של פרוגרסיביות, כך שבעלי רכב גדול יותר ויקר יותר ישלמו יותר עבור הביטוח, ובעלי רכב קטן יותר וזול יותר ישלמו פחות בעד הפרמיה. זה צודק יותר.

שר האוצר יכול, על-פי הצעת החוק הזאת, לכוון את גובה הפרמיה, וכך לאזן את תקציב חברת "אבנר", שכל יום אנחנו שומעים שהיא עומדת להיסגר. בצורה זו אפשר להבטיח את המקסימום לחברת "אבנר". הצעת החוק הזו יכולה לפתור, לדעתי, בעיה לא מבוטלת. אני יודע שמשרד האוצר יושב כרגע על המדוכה, כי עד מרס הוא צריך לתת תשובות למדינה מה עושים עם חברת הביטוח "אבנר", איך מכסים את ההוצאות שלה.

אני מציע שנאשר את הצעת החוק הזאת. לדעתי, היא צודקת יותר, הגיונית יותר, ויש בה גם פתרון לחברת "אבנר". תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

השרה לימור לבנת, מה היא תשובתך? אבקש לצלצל.

שרת התקשורת לי לבנת:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבדת להשיב על הצעת חוק לתיקון פקודת ביטוח רכב מנועי (גביית ביטוח חובה) של חבר הכנסת רפי אלול, בשם שר האוצר.

הממשלה מתנגדת להצעת החוק, ואסביר מדוע. קביעת הפרמיה, כמוצע בהצעת החוק, על בסיס פרמטר אחד ויחיד, שהוא אומדן נסיעה על הכביש, היא מוגבלת ובמקרים רבים גם מטעה. כך, למשל, כלי רכב אשר צריכת הדלק שלהם גבוהה או נמוכה באופן יחסי יידרשו לשלם פרמיה שאינה בהכרח תואמת את הסיכון שלהם להיפגע מתאונה. נוסף על כך קיים קושי לבסס את הפרמיה על פרמטרים נוספים הקשורים בנהג וברכב המאפשרים לתמחר טוב יותר את הסיכון.

הצעת החוק עלולה לגרום לכך, שכלי רכב הנוסעים בתדירות גבוהה – למטרות עבודה, למשל – יידרשו לפרמיות גבוהות באופן משמעותי לעומת הפרמיות הנוכחיות.

נוסף על כך יהיה צורך במנגנון תפעול מורכב, שיאפשר בחירה של המבוטח במבטח – ולהיפך – במסגרת מנגנוני התפעול הנוכחיים של חברות הביטוח.

בימים אלה עוסק אגף שוק ההון, הביטוח והחיסכון במשרד האוצר בבדיקה מקיפה של מנגנון תפעול ענף ביטוח רכב חובה, לרבות בנוגע להצעת החוק האמורה של חבר הכנסת רפי אלול. הוועדה שהוקמה לצורך בדיקה זו אמורה למסור את מסקנותיה בתוך חודשים מספר.

הממשלה מתנגדת למספר רב של הצעות חוק בנושא תעריפי ביטוח חובה לרכב, עד להשלמת עבודת הוועדה ויישום עבודתה בחקיקה.

לפיכך, אדוני היושב-ראש, אני מבקשת מן הכנסת להסיר את הצעת החוק מסדר-יומה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

חבר הכנסת אלול, אתה רוצה להתווכח?

רפאל אלול (העבודה):

השרה אמרה שהיא אתי, אבל היא נגד החוק.

היו"ר ש' וייס:

יש כללי משחק, מה לעשות?

אנחנו ניגשים להצבעה על הצעת החוק של חבר הכנסת רפי אלול בקריאה טרומית. אם היא תאושר, היא תעבור לוועדת הכלכלה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 12

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 3

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת ביטוח רכב מנועי (גביית ביטוח חובה),

התשנ"ז-1996, לדיון מוקדם בוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

12 תומכים, שלושה מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע, שההצעה הועברה בקריאה טרומית לוועדת הכלכלה של הכנסת.

רבותי, זה אחד הימים המעניינים בתולדות החקיקה של הכנסת. באמצעותו אפשר יהיה ללמוד את הפער בין הצעה טרומית לחוק סופי.

הצעת חוק הדיינים (תיקון – העברת האחריות המינהלית), התשנ"ז-1996

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ש' וייס:

הצעת חוק הדיינים (תיקון – העברת האחריות המינהלית), התשנ"ז-1996 – הצעת חוק פ/983, של חברי הכנסת אלכס לובוצקי ודוד צוקר. ינמק חבר הכנסת לובוצקי. עשר דקות לרשותו. אני מבקש לצלצל. לאור הניסיון המצטבר של הבוקר, לפעמים אנחנו צריכים לצלצל סימולטנית לשלוש-ארבע הצעות חוק. בבקשה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני צריך להדגיש, שבהעלאת הצעת החוק הזאת יש, מבחינתי, אולי חגיגות מסוימת, משום שזו הפעם הראשונה שאני ניצב כאן בפני כנסת ישראל ומעלה הצעת חוק. עד היום היו לי רק הזדמנויות להגיש הסתייגויות, ואני בהחלט מרגיש חגיגי מכובד המעמד.

אני לא יכול לחגוג, לצערי, משום שהנושא שלנו הוא קשה וכאוב, והוא הפך להיות כאוב יותר וקשה יותר בימים האחרונים.

אני מדבר על הנושא של העברת הסמכות המינהלית על בתי-הדין הרבניים ממשרד הדתות למשרד המשפטים. אני רוצה להדגיש, שהצעתי מדברת אך ורק על האחריות המינהלית – להעביר את בתי-הדין מאחריות מינהלית של משרד הדתות לאחריות מינהלית של משרד המשפטים מבלי לשנות כהוא-זה בצד המהותי והמשפטי של בתי-הדין, שכמובן ימשיכו לפסוק לפי דין תורה.

הצעתי זו הוכנה והוגשה על-ידי הרבה לפני שהתפרסמו הגילויים האחרונים והנוראים בתוכנית הטלוויזיה "עובדה" על השוחד בתהליכי הגיור בבתי-הדין. אני חושב, שהגילויים הללו הפכו את הצורך לחיוני יותר, לחשוב יותר, וחובה עלינו להעביר את החוק הזה מהר יותר.

רבותי חברי הכנסת, הרשו נא לי להסביר את עמדתי בנושא הזה.

יוסי שריד (מרצ):

או שתסביר או שתעביר.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

כבר צלצלת?

היו"ר ש' וייס:

צלצלנו. יש לך עוד שתי דקות עד חמש דקות. תסביר, אבל לפי העצה של יוסי שריד.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

מאחר שאני שומע מספסלי הכנסת שהבנתם של חברי הכנסת טובה עוד הרבה יותר ממה שחשבתי
— — —

היו"ר ש' וייס:

ודמיונכם.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

— — ודמיונם, והם יכולים להבין את העניין, אני אסתפק בדברי אלה, ואני מודה לכם מראש על תמיכתכם. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, יש עוד דקה.

רפאל אלול (העבודה):

— — —

היו"ר ש' וייס:

תסלח לי, רפי, הרי אני לא רוצה לסבך אותו. יבואו אחר כך — — —

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אם יש לי דקה, אומר משהו. אני רוצה דווקא לשבח את שר הדתות, השר סויסה, שבריאיון בעיתון "מעריב" ב-7 באוגוסט 1996 אמר באשר למעמד בתי-הדין הרבניים, שיש לצרפם למשרד המשפטים ולא להשאירם כיחידה במשרד הדתות. אני מקווה, שמה שהוא אמר אז במחשבה צלולה, כנה, נכונה ואמיתית, ממשיך להיות גם העמדה הנוכחית שלו אף שהממשלה מתנגדת להצעת החוק הזאת.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת לובוצקי.

האם לממשלה יש עמדה?

ענת מאור (מרצ):

הממשלה איננה.

היו"ר ש' וייס:

האם חבר הכנסת פורז רוצה להסיר? לא.

רפאל אלול (העבודה):

אין ממשלה בישראל.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, הצבעה. הצעת חוק הדיינים (תיקון – העברת האחריות המינהלית), התשנ"ז–1996, של חבר הכנסת לובוצקי וחבר הכנסת צוקר. לאיזו ועדה זה יעבור, חבר הכנסת לובוצקי, לוועדת החוקה, חוק ומשפט? לוועדת החוקה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 12

נגד – 2

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק הדיינים (תיקון העברת האחריות המינהלית),

התשנ"ז–1996, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

12 תומכים, שני מתנגדים, נמנע אחד. אני קובע, שהצעת החוק הזאת עברה בקריאה טרומית ותועבר לוועדת החוקה, חוק ומשפט להמשך הדיון.

רבותי חברי הכנסת, שימו לב, אני אציע ליושב-ראש הכנסת לעשות בדיקה מעניינת לפי התקדים של
– – – היום

יונה יהב (העבודה):

לובוצקי, זה צעד ראשון לאיחודה של הדרך השלישית עם תנועת העבודה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — —

יונה יהב (העבודה):

אתה בשר מבשרנו.

היו"ר ש' וייס:

אני אציע ליושב-ראש הכנסת לבדוק את החקיקה היום. יכול להיות שנגיע למסקנה שאנחנו מפריזים במתן זמן לחברי הכנסת, ואפשר בעתיד ללמוד מהניסיון: הצעת חוק – שתי דקות, תשובת ממשלה – דקה אחת, מתנגד – חצי דקה. כך נספיק לחוקק יותר או לצאת הביתה מוקדם יותר. זה ממש יום מעניין מבחינת תפוקת הכנסת.

הצעת חוק סיוע למשפחות ברוכות ילדים, התשנ"ז–1996

(הצעת חבר הכנסת ש' הלפרט)

היו"ר ש' וייס:

הצעת חוק סיוע למשפחות ברוכות ילדים, התשנ"ז–1996 – הצעת חוק פ/473, של חבר הכנסת שמואל הלפרט. בבקשה, כבודו.

אברהם פורז (מרצ):

אני מבקש להסיר את ההצעה.

היו"ר ש' וייס:

נרשום אותך. זה הזמן עכשיו, באין ממשלה. בעת היות ממשלה – בזמן תשובת השר.

חבר הכנסת הלפרט, לפני הרבה שנים, אולי ב-1970, חבר מועצת עיריית חיפה אברהם דנינו, חברי, זיכרוננו לברכה, יזם בפעם הראשונה את הרעיון של חוק למשפחות ברוכות ילדים; למעשה זה היה קצת יותר מאוחר, כשיוסף אלמוגי היה ראש העיר, ב-1974. הוא קרא להצעת החוק שלו חוק משפחות מרובות ילדים. מונתה אז ועדה על-ידי יוסף אלמוגי, גם הוא זיכרוננו לברכה, בהרכב דנינו-וייס, ואני הצעתי את השם ברוכות ילדים.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אז יש לך זכות יוצרים על השם ברוכות ילדים.

היו"ר ש' וייס:

כן, ועל הרעיון – לאברהם דנינו, חברי הטוב, זיכרוננו לברכה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אני מקווה שתזכה גם להצטרף להצעת החוק שלי ותתמוך בה.

היו"ר ש' וייס:

את זה נשקול לגופו של החוק.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת חוק סיוע למשפחות ברוכות ילדים המוגשת על-ידי לאישור הכנסת מיועדת לסייע למשפחות אלה הסובלות מהכנסות נמוכות. כידוע לכולנו, הדוח האחרון של המוסד לביטוח לאומי קובע, כי רוב האוכלוסייה הנמצאת מתחת לקו העוני בישראל היא מקרב משפחות ברוכות ילדים. גם הדוחות הקודמים של המוסד לביטוח לאומי הוכיחו זאת, והמצב הולך ומחמיר. בשנה האחרונה חלה עלייה תלולה נוספת במספר המשפחות ברוכות הילדים הנמצאות מתחת לקו העוני. דוגמה אחת לכך היא העיר בני-ברק, שהתברכה במשפחות ברוכות ילדים. 30% מהמשפחות בעיר זו חיות מתחת לקו העוני.

הצעת החוק שהנני מגישה בזאת מיועדת לתקן את המצב ולשפר את מצבן של המשפחות ברוכות הילדים בנושאים שונים, כפי שאפרט להלן. חברי הכנסת, מצבן של משפחות ברוכות הילדים מחמיר. קצבאות הילדים נשחקו ב-50% בשנים האחרונות, ומוטלת על כולנו החובה לתקן זאת במסגרת חוקית.

הצעת החוק לסיוע למשפחות ברוכות ילדים קובעת, שמשפחה ברוכת ילדים תזכה במענק כפול ממענק הלידה שמקבלת משפחה רגילה. כמו כן, משפחה ברוכת ילדים תקבל קצבת ילדים מוגדלת, ומהילד החמישי ואילך כל ילד נוסף יקבל נקודת קצבה כפולה. בהצעת החוק מוצע עוד, כי משפחה ברוכת ילדים תהיה זכאית להנחה בשיעור של 50% בתשלומי ארנונה. משפחה ברוכת ילדים תקבל הנחה בנסיעות בתחבורה הציבורית בשיעור של 30%. משפחה ברוכת ילדים תהיה פטורה מכל תשלום בגני-הילדים ובבתי-הספר, לרבות התשלום עבור דמי שכלול, מזון והוצאות דומות. לסיום קובעת הצעת החוק שהגשתי, כי משפחה ברוכת ילדים תהיה זכאית להלוואה מקסימלית בריבית נמוכה, בהתאם לתקנה מיוחדת שיתקין שר הבינוי והשיכון.

ברצוני להדגיש, כי בעת הדיון בוועדה, לאחר אישור הצעת החוק בקריאה טרומית, נקבע את כל התנאים הדרושים לביצוע החוק, לרבות מבחן הכנסה, אם יהיה לכך רוב של חברי הכנסת שיתמכו בכך.

חברי הכנסת, מעבר לפרטי סיוע אלה ואחרים – נדמה לי, שאין חבר כנסת אחד, מכל חלקי הכנסת, המתנגד לסייע למשפחות ברוכות ילדים. בטוחני שהחוק אף יתרום לעידוד הילודה ויוציא אלפי משפחות ברוכות ילדים, החיות מתחת לקו העוני, אל תנאי חיים טובים יותר. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת הלפרט.

אדוני שר העבודה והרווחה, מה היא תשובת הממשלה לעניין זה?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חבר הכנסת הלפרט לא נענה, לצערי, לבקשתי לדחות לתקופה קצרה את העלאת הצעת החוק, כי במשרד אנחנו מכינים הצעת חוק מגובשת ומתוכננת לדברים הללו.

יונה יהב (העבודה):

יהיה לך זמן בין הקריאה הטרומית לקריאה הראשונה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת יהב, שזאת לא הצעת חוק ראשונה. אני באתי ממשפחה ברוכת ילדים, ואני יודע טוב מאוד מה הנושא הזה. אני לא נכנס לפרטים עד כמה החוק טוב או פחות טוב, אני אמור להכין הצעת חוק שתהיה דומה בצורה כוללת מאוד. אנחנו מכירים את הנושא לא מהיום,

אני מכיר אותו כבר שנים רבות, גם כשלא הייתי חבר כנסת, ואני מסתכל על טובת העניין. החוק הזה רגיש וקרוב ללבי, ואני מציע להמתין להצעת החוק שאני אמור להגישה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

רפאל אלול (העבודה):

למה לא נעשה הפוך?

היו"ר ש' וייס:

עכשיו מותר לחבר הכנסת פורז להציע להסיר, ויש לו לעניין זה חמש דקות, כי זה לא מהמקום אלא מהדוכן.

השר הסכים, נכון? אם השר לא הסכים – סליחה, אדוני. השר הודיע שהממשלה מתנגדת.

אברהם פורז (מרצ):

השר ביקש להסיר?

היו"ר ש' וייס:

כן.

אברהם פורז (מרצ):

האם, אדוני השר, ביקשת להסיר?

היו"ר ש' וייס:

למה אתה שואל פעם שנייה? אני שאלתי. מה, אתה לא מאמין לי?

אברהם פורז (מרצ):

אני חושב שאחרי שכבר הזמנת אותי – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, זה לא טכני, זה לא עניין של נימוסים.

אברהם פורז (מרצ):

רגע, השר מבקש להסיר?

היו"ר ש' וייס:

כן.

אברהם פורז (מרצ):

אני לא שמעתי שום נימוק שהוא אמר. הוא אמר: לדחות.

היו"ר ש' וייס:

גם אני לא שמעתי, לכן הזמנתי אותך.

עכשיו אני אשאל את השר: אדוני השר, אתה מבקש לדחות את ההצבעה?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

כן.

היו"ר ש' וייס:

זה מותר.

אברהם פורז (מרצ):

ואני מבקש להסיר.

היו"ר ש' וייס:

רגע, נבדוק. שב רגע.

בואו נקרא יחד. סעיף 137א אומר: "ביקשה הממשלה להשהות את ההצבעה וחבר הכנסת המצביע הסכים לכך, ישאל יושב-ראש הישיבה אם יש התנגדות להשהיה, ורשאי כל אחד מחברי הכנסת להתנגד להשהיה ללא הנמקה; היתה התנגדות כאמור, יעמיד היושב-ראש את עניין השהיה להצבעה", וכן הלאה וכן הלאה.

אני שואל, האם חבר הכנסת הלפרט מסכים להשהיה?

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

לא מסכים.

היו"ר ש' וייס:

לא מסכים. מצביעים. השאלה היא אם אני צריך לתת רשות דיבור. אדוני השר, זה כאילו התנגדות, ולכן אני לא מאפשר לחבר הכנסת פורז לדבר, ואנחנו עוברים להצבעה.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, לא שמעתי שום נימוק נגד החוק; אני חושב שזה לא עניין טכני.

היו"ר ש' וייס:

השר הציע להסיר.

אברהם פורז (מרצ):

הוא הציע לדחות.

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה. אדוני השר, אחרי שרעיון הדחייה לא התקבל, אתה מציע להסיר או לקבל?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

להסיר.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת פורז, אתה יכול להישאר לרגע, אם אתה נהנה מזה, אבל אז לא תוכל להצביע.

רבותי, הצעת חוק סיוע למשפחות ברוכות ילדים, התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת שמואל הלפרט. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 11

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 10

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 5

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק סיוע למשפחות ברוכות ילדים, התשנ"ז-1996,

לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

עשרה תומכים, חמישה מתנגדים, נמנע אחד. הצעת החוק עברה בהתאם למסורת של הבוקר. המסורת של הבוקר הולכת ומתגוונת, כפי שאתם רואים. הנושא מועבר לטיפול של ועדת העבודה והרווחה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

ועדת הכספים.

היו"ר ש' וייס:

ועדת הכנסת תכריע בין שתיהן. היא תכריע אם נושא משפחות ברוכות ילדים הוא חברתי או כספי.

קריאה:

זה שייך לוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר ש' וייס:

ועדת הכנסת תכריע. דקה אחת לחבר הכנסת אברהם פורז לדקלרציה.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שהליכים בכנסת אינם עניין טכני. שר שעולה ומבקש להסיר הצעה, צריך להסביר מה הנימוקים לכך. כל מה שהשר הסביר הוא, מדוע צריך לדחות את הצעת החוק, ולכן למעשה לא ניתן לחברי הכנסת שום הסבר אמיתי מדוע צריך להסיר את הצעת החוק, לגופו של עניין. לדעתי, במקרים כאלה, היושב-ראש צריך להשתמש בשיקול דעתו ולאפשר לחבר כנסת נוסף שרוצה לדבר עניינית, להסביר למה יש להסיר את הצעת החוק.

היו"ר ש' וייס:

בין שיקול הדעת של היושב-ראש לבין התקנון, יש עדיפות לתקנון. אחרת יהיו כל מיני שיקולי דעת של כל מיני יושבי-ראש ישיבות, בהנחה שכל יושבי-הראש הם אנשים בעלי שיקול דעת נדיר ודפ"ר אדיר.

רבותי, זה אחד הימים המעניינים בכנסת, בקטע של הפרפראות. כל איש מדע המדינה יכול לערוך בדיקה נהדרת, איך עוברים חוקים ובאיזה קצב, ומה פשר שמחת העניים של קריאה טרומית, ומה קורה לזה אחר כך לקראת הקריאה השלישית. בדרך כלל – שום דבר.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – זכאות עולה נכה), התשנ"ז–1996

(הצעת חבר הכנסת י' כץ)

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אנחנו עוברים הלאה: הצעת חוק חובת שימוע לעובד מפוטר, התשנ"ז–1996, של חבר הכנסת דוד ראם. חבר הכנסת ראם אינו נוכח. יש מישהו שמעיר לכל יושבי-הראש, שלא צריך לומר "איננו" אלא "אינו נוכח". הוא מטלפן אלינו, ו"בזק" נהנה מזה מאוד.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – זכאות עולה נכה), התשנ"ז–1996 – הצעת חוק פ/930, של חבר הכנסת יוסי כץ; עשר דקות.

יוסי כץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אין צורך לומר שחוק הביטוח הלאומי שלנו הוא אחד החוקים החברתיים החשובים ביותר. גם החוק הזה צריך להיות שוויוני, וצריך להקנות אותם תנאים ואותן דרישות לכל סוגי האוכלוסייה. אין טעם כמובן ואין הצדקה להפלות דווקא את העולים החדשים. והנה, בכל מה שנוגע לזכאותו של עולה נכה, החוק מפלה את העולים החדשים לרעה ודורש מהם תקופת אכשרה של שנתיים. כלומר נכה שהוא עולה חדש, איננו יכול לקבל קצבת נכות, אלא אם יש לו תקופת אכשרה של שנתיים ימים, והוא איננו יכול להגיש תביעה במשך 21 חודשים ראשונים לעלותו ארצה.

זו כמובן אפליה שאין לה כל מקום וכל הצדקה. מטרת הצעת החוק שלי היא לשפר את המצב ולקצר את התקופה – במקום 21 חודשים לשישה חודשים, ואת תקופת האכשרה – במקום שנתיים ל-12 חודשים בלבד. אני מבקש מהכנסת לאשר את ההצעה.

רפאל אלול (העבודה):

רעיון גדול.

היו"ר ש' וייס:

אדוני שר העבודה והרווחה – נא לברר מה עמדת הממשלה. יש לנו זמן, חברים, עוד שתי דקות וחצי.

ענת מאור (מרצ):

אבל השר איננו.

היו"ר ש' וייס:

זה לא משנה, אני חייב לשמור על לוח הזמנים. מה עמדת הממשלה? אין עמדת ממשלה; נותרו שתי דקות וחצי. האם יש למישהו מחברי הכנסת איזו הערה חשובה? בבקשה, חברת הכנסת ענת מאור, אין ספק שיש לך הערה בנושא זה.

ענת מאור (מרצ):

אני רוצה לברך את חבר הכנסת יוסי כץ על ההצעה החשובה שדואגת גם לנכים וגם לעולים. כיושב-ראש ועדת העבודה והרווחה לשעבר, תרומתו בכל נושא הרווחה ידועה. זה יהיה לכבוד לכנסת שנצביע על הצעת חוק כל כך חשובה.

היו"ר ש' וייס:

יש עוד דקה. אני בתור עולה, כבר 48 שנים בארץ, וגם בתור נכה, ודאי שאתמוך בחוק.

אנחנו עוברים להצבעה: הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – זכאות עולה נכה), התשנ"ז–1996, של חבר הכנסת יוסי כץ. בהנחה שעברנו חמש דקות, ההצבעה החלה. הנושא יעבור לוועדת העבודה והרווחה.

אני אומר לכם, לאחר 15-16 שנים בכנסת, בתור שעשוע פרלמנטרי זה נפלא, בתור קרב קואליציה-אופוזיציה זה מרתק, אבל בתור חקיקה – זה כל כך רחוק מחקיקה, שאין לכם מושג.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אין ממשלה, אין ראש ממשלה, אין ליכוד, רק זאביק ביום נשאר כאן. תראה כמה מסכן הוא נשאר.

היו"ר ש' וייס:

אני מאמין שהחלק הזה של הבית היה מוכן להתחלף עם המסכנים האלה. אני, בטח.

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 10

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון זכאות עולה נכה), התשנ"ז–1996, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

עשרה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים – הצעת החוק הטרומית הנוספת עברה.

עד כה, בתוך שעה ורבע, עברו 13 חוקים. מעניין מאוד. אני מקווה שתלמידים לא מסתכלים עלינו, ולא יקבלו שיעור לדוגמה, איך לא מחוקקים חוקים.

הצעה לסדר-היום כתב אישום נגד האזרח הישראלי עזאם עזאם המוחזק בכלא המצרי

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים לנושא הבא. האם חבר הכנסת סאלח טריף עמנו? כל הכבוד. גם השר יבוא, הנושא חשוב: הצעה לסדר-היום מס' 1724 – כתב אישום נגד האזרח הישראלי עזאם עזאם, המוחזק בכלא המצרי. בבקשה, חבר הכנסת סאלח טריף.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש, במטותא ממך, נמצאים כאן בני משפחת עזאם עזאם. מאחר שהנושא חשוב לכל אזרחי ישראל, מן הראוי שנמתין עד ששר החוץ יכנס.

היו"ר ש' וייס:

אתה צודק, נמתין עד שהשר ייכנס. השר בדרך? בהזדמנות זו שהמשפחה כאן אתנו, אנחנו רוצים להביע תקווה גדולה שהפרשה המייסרת הזו, כאב המשפחה והסכסוך הדיפלומטי סביב העניין יסתיימו, שהמאמץ המושקע יניב פירות חיוביים והם יזכו לראות בארץ את בן משפחתם במהרה.

חבר הכנסת מירום, אתה מוכן לעזור לנו להעביר את הזמן? יש לך דקה לאיזו הצהרה? חבר הכנסת שריד? אני צריך להעביר את הזמן. חבר הכנסת חטיב? חבר הכנסת שריד, קדם-הצהרה על ירושלים? אדוני שר החוץ נכנס, תודה רבה על שאתה מכבד אותנו. חבר הכנסת טריף, עשר דקות.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני ממלא-מקום ראש הממשלה ושר החוץ, אני מברך אותך. חברי הכנסת הנכבדים, העליתי היום בהצעה דחופה את הנושא הכאוב, אני מניח לכל אזרחי ישראל, של עזאם עזאם העצור זה 110 ימים במצרים.

בראשית דברי תרשו לי לברך את בני משפחת עזאם, שנמצאים כאן מולנו: האבא, האחים, בני הדודים, שבאו לכאן, ובוודאי שר החוץ כבר הספיק לפגוש אותם, לדבר אתם רבות. זו משפחה נפלאה ונהדרת מהיישוב מע'אר, משפחה שכולה. אחיו של עזאם נפל בקרב עם מחבלים. זאת משפחה שעברה סבל קשה, ואתנו, ובוודאי אנחנו אתם, עוברים סבל נוראי בעקבות החזקתו הנוראית של עזאם בכלא המצרי.

כדי שלא יהיו אי-הבנות, אני רוצה לומר כבר בהתחלה: קשה לי מאוד לתקוף מישהו בממשלה, כששר החוץ, שהוא ידיד העדה הדרוזית ונמצא אתנו בקשר ישיר, יושב כאן, אבל בהזדמנות זו אני רוצה להגיד: ראשית כול, ברכה חמה לאנשי השגרירות שלנו במצרים, לשגריר צבי מזאל, לשוקי גבאי, שכולנו משתתפים בצערו על מות אשתו, שעשה מאמצים גדולים ועילאיים למען עזאם ובני משפחתו. לכן זו הזדמנות להגיד את זה בפניך, אדוני שר החוץ, אבל זה פשוט לא יכול להשכיח מאתנו את הכאב הנורא שאנחנו חשים היום נוכח המצב הזה.

הרי עזאם הואשם באשמה נוראית של ריגול לטובת מדינת ישראל, ועל כך הוא מוחזק זה זמן רב בכלא. תנאיו הם תנאים מחפירים ביותר. ביקרתי אותו בכלא ממש בשבועיים הראשונים למעצרו והזדעזעתי לראות באילו תנאים קשים של זוהמה הוא מוחזק. לא מאפשרים לאדם להגיע אפילו לשירותים, ולכן הוא גם לא אוכל, משקלו ירד לחצי. וכך הוא מוחזק בכלא המצרי, כאשר עוד לא הוכח דבר, כאשר אנחנו בטוחים ויודעים שהאיש הזה לא עשה שום דבר.

הדברים האלה הביאו אותנו לחשוב, שבאווירה העכורה של היחסים לפני חתימת הסכם חברון עם הפלשתינים, לפני כל יצירת האווירה הפוליטית החדשה, עזאם הוא פשוט קורבן ליחסים מדיניים עכורים שהיו בין שתי המדינות, בין ראשי הממשלות, בין ראשי שתי המדינות, והקורבן הזה היה קשה, קשה מנשוא.

מה אני אספר לכם? אני ביקרתי בבתי-כלא אצלנו בארץ, וזה בדיוק כמו להיות בנופש או בבית-מלון לעומת מה שיש שם. אני אומר לכם את זה כדי להמחיש את גודל האסון שעובר על האדם הזה ועל בני משפחתו יום-יום ושעה-שעה. אשתו, ילדיו, אחיו וכל המשפחה הזאת אינם יודעים מנוחה ואינם יודעים מה לעשות, והרי כולנו יודעים שלא מדובר באיזה סוחר סמים או באיזו עבירה פלילית, אלא בעבירה נוראית שלא היתה ולא נבראה.

לכן, עם כל ההערכה שלי לפעילות האישית שלך בעניין, אדוני ממלא-מקום ראש הממשלה ושר החוץ – ואני דיברתי אתך ואני מאוד מוקיר אותך, יש לי הערכה גדולה למה שניסיתם לעשות – מסתבר ש-100 ימים של פעילות מדינית ודיפלומטית שקטה לא הועילו. אנחנו צפינו ציפייה גדולה שלקראת החג, עיד אל-פיטר, שבא על כולנו לטובה, לאחר שמדינת ישראל שחררה אסירות פלשתיניות עם דם על הידיים, ממשלת מצרים תעשה צעד שמתחייב מבחינה אנושית, הגונה, צודקת כלפי המדינה, כלפי הישראלי.

אני עצמי דיברתי עם שר החוץ המצרי ועם עוזרו הבכיר של הנשיא מובארק וביקשתי מהם: אנחנו נמצאים במצב קשה מאוד. זה אדם שהוא אזרח ישראלי מהשורה הראשונה שהלך לעבוד ולעסוק בתעשייה ישראלית-מצרית משותפת, להגשים חזון וחלום של שלום, קיים ועתידי, ואיך אפשר להתייחס אליו כך? איך אפשר להחזיק אותו בצורה כזאת? וכל התקוות שלנו נגוזו, עם כל הסיפור של הגשת כתב אישום, על אישום שלא היה ולא נברא, נגד עצאם.

והיום אנחנו נזעקים כולנו כאחד, כי קשה לי, אדוני שר החוץ, שלא להגיד לך, שבעדה הדרוזית היה עד עכשיו איפוק גדול. אומנם זו אחריות ממשלת ישראל, אחריות המדינה לגבי אזרח שלה, אבל בעדה מאוד חרדים למצב הזה. העדה חרדה למצב הזה שהבן שלה מופקר, נמק בכלא, ואין תשובה הולמת.

חבר הכנסת מירום, אני כל כך רוצה להודות לך על הטיפול שלך בעניין ועל ביקור המשפחה. חשוב לי שתדעו שאנחנו נמצאים דקה לפני התפוצצות חבית של חומר נפץ, מבחינת התנהגות העדה בפרשה הזאת. אנחנו לא נרשה ולא נאפשר עוד שגם ממשלה כמו ממשלת מצרים הגדולה תתעלל בבן שלנו. אחרי הגשת כתב אישום כזה, אנחנו תמהים, אדוני שר החוץ, איך נשארנו בשוויון נפש. אני יודע שקיימתם דיונים, אבל היו צריכות להתקבל החלטות מרחיקות לכת שיסבירו למצרים ולשותפיהם שיש בעיה עם היחסים בינינו, שלא נעבור על כך לסדר-היום; לא נוכל להמתין עוד בדיפלומטיה שקטה.

אנחנו כל כך גאים על השלום. העדה כולה תומכת. אתה היית בהלוויה האחרונה בבית-ג'ן. אביו של החלל אמר: תמשיכו בדרך השלום. אשתו של אלוף-משנה נביה מרעי אמרה לראש הממשלה: תמשיך בדרך השלום. כולנו תמכנו כאיש אחד, אבל מהצד השני אנחנו נחטוף מכה כזאת? זה פשוט לא יעלה על הדעת.

אדוני שר החוץ, אני הזכרתי את זה ואמרתי את זה היום בריאיון: הרי מדובר באזרח ישראלי. אני חוזר על זה כמה פעמים. אני רוצה להזכיר לכם, שממשלת ארצות-הברית הגדולה, כשהיה מדובר בהתקפה על אזרח אחד שלה, היתה מוכנה לתקוף מדינה אחרת, כדי להגן על האזרח, כדי שדם אזרחיה לא יהיה הפקר וכדי שגם כבוד אזרחיה לא יירמס. ואנחנו לא יכולים להרשות לעצמנו עוד, ואסור לאדוני לאפשר, לא קיום יחסים תקינים בין שתי המדינות ולא יחסי שלום מעורערים כאלה ואחרים, ואין לנו שום הסבר למה מחזיקים אדם ישראלי בכלא על לא עוול בכפו.

אינני בא, חס וחלילה, להגיד כאן משהו כדי לקלקל את היחסים עם מדינה ערבית חשובה, אולי החשובה ביותר מבין מדינות ערב, אבל אני רוצה להביע צער וכאב על התנהגות ראשי הממשל במצרים, אחרי שהממשלה פנתה אליהם, אחרי שאנחנו פנינו אליהם, אחרי שביקשנו פעם אחר פעם להגיד להם שהבן שלנו חף מפשע. אני אומר לך את זה, אדוני שר החוץ, כי אנחנו רוצים לשמוע על צעדים שהממשלה שלנו נוקטת, על זה שראש הממשלה מרים היום טלפון לנשיא מובארק ואומר לו: אדוני, אם האיש הזה לא משוחרר, יש בעיה ביחסים בינינו. את זה צריך לעשות – כבוד לאזרח הישראלי, הכבוד העצמי של המדינה הזאת כולה.

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך על הסבלנות. אני רוצה לסכם את הדברים.

הי"ר ש' וייס:

בדרך כלל, בהצעה דחופה לסדר-היום יש שלוש דקות. כדי לבטא את הרגישות שלנו הכפלתי את משך הזמן.

סאלח טריף (העבודה):

אני באמת רוצה להודות לך.

בעניין הזה שדיברתי עליו בכאב – ואני מקווה שאתם מבינים אותו – שאנחנו כה קרובים אליו, אני מקווה מאוד שלא נזדקק בשבוע הבא לקיים הפגנות גדולות ומאוד מאוד קשות מול שגרירות מצרים, מול משרד ראש הממשלה, כדי שנעשה אנחנו הכול, שמצפוננו יהיה שקט מבחינה זו שעשינו את כל מה שאנחנו יכולים למען המשפחה הזאת, למען בן שנמצא בכלא, נמק וסובל סבל רב מאוד.

זו גם שעה יפה להודות לכל חברינו בציבור הישראלי ובכנסת אשר נטלו חלק בפעילות למען עזאם עזאם. אני קורא להם להמשיך ולעזור לנו עד שנביא אותו הביתה. תודה, אדוני.

הי"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מודה לחבר הכנסת סאלח טריף.

אדוני השר, ברשותך, אני אעשה סטייה קטנטונת מהתקנון, כי אחרי שאתה תאמר את מה שתאמר, בוודאי יהיה חבר כנסת שירצה להציע הצעה אחרת וכן הלאה. יש לי הרגשה שכאן הבית ירצה איכשהו לבטא במידה רבה מאוד של אחדות גם מחאה, ואולי גם ציפייה לפתרון מהיר. לכן אולי תאפשר עוד לשני חברי כנסת לומר משהו במשך דקה, ואתה תשיב לשלושתם.

בבקשה, חבר הכנסת מירום, ואני אאפשר זאת גם עוד לאחד, מהצד הזה של הבית, לחבר הכנסת בויים. בבקשה, דקה מהמקום. זה במקום הצעות אחרות. לא, תהיה גם הצעה אחרת.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר החוץ, חברי חברי הכנסת, משפחת עזאם, זה טבעי לחלוטין שחבר הכנסת סאלח טריף, כנציג העדה הדרוזית פה בכנסת, יבער ביותר ויביא ויעלה וגם יעשה שימוש יוצא מן הכלל, מן הסוג שהוא עושה, בכלים שלו כיושב-ראש ועדת הפנים של הכנסת, כדי לתבוע את שובו של עזאם עזאם ממצרים.

אבל, כמי שבמשך שלושה חודשים מלווה את המשפחה ונמצא אתה בקשר טלפוני פעמים מספר בשבוע, וגם פניתי פעמים מספר לשר החוץ שיושב כאן ולשר הביטחון ולנשיא המדינה, אני רוצה להגיד כאן שמדובר פה בעניין של עם ישראל כולו. ואם תהיה בעיה, חבר הכנסת סאלח טריף, לא רק העדה הדרוזית תהיה פה כדי לעמוד ולהפגין ולצאת ולתבוע ולבקש את התערבות העולם החופשי בעניין הזה, מפני שמדובר פה באדם, באזרח שלנו, שווה כמו כולם. ואני רוצה לקרוא לכל חברי הכנסת מכל סיעות הבית לעשות מאמץ משותף. יש פה דבר שהוא, או עלילה או בעיה פנימית במצרים. אין ממש באישום הזה, ומדינת ישראל חייבת לתבוע את שובו של עזאם בהקדם האפשרי.

תודה רבה לך, חבר הכנסת סאלח טריף.

היו"ר ש' וייס:

תודה.

חבר הכנסת בויים, אתה רצית לדבר? בבקשה. נא לשמור על המסגרת, כשאני עצמי הוצאתי את זה קצת מהמסגרת.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני שר החוץ, בשנת 1882, בעקבות פגיעה באזרחים של מדינות אירופיות בתוך מצרים, אוניות צרפתיות ואנגליות הפגזו את אלכסנדריה. אני סבור, שאם בעידן שלום בינינו לבין מצרים יש תופעה כזאת, שאפשר לקחת אזרח ישראלי, על לא עוול בכפו לשים אותו בבית-כלא מצרי, בתנאים שעליהם שמענו, על ממשלת ישראל לנקוט דיפלומטיה של תותחים במושגים שאנחנו מכירים אותם היום. המושג דיפלומטיה של תותחים לעניין הזה פירושו לנקוט צעדים שעד עכשיו לא ננקטו, בדרכים דיפלומטיות אבל תוך הסרת כפפות, ובלבד שיעשה הכול כדי שהאזרח הישראלי הזה יחזור אלינו בריא ושלם.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני שר החוץ, בבקשה.

שר החוץ ד' לוי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, משפחת עזאם היקרה, מה שקרה לעזאם זה דבר נורא. אין לו פשר, אין לו היגיון, אין לו סיבה, הוא מנוגד לכל הכללים.

עזאם נחטף, ובמשך ימים לא ניתן מידע על-אודותיו. ברגע שנודע לנו הדבר, ולא היה בידינו מידע כלשהו, עשינו כמיטב יכולתנו, השגרירות כולה עשתה, כדי לקבל מידע על גורלו. נאמר לאנשי השגרירות שלנו, כי במצרים לא נחטפים אנשים. המסקנה: האיש נלקח, נעצר בחשאי, על לא עוול בכפו.

מייד כאשר נודע לי הדבר, והיה זה ערב ההתכנסות בוועידת העסקים בקהיר, הדבר הראשון שעשיתי היה לבקש פגישה מיידית עם שר החוץ עמר מוסא, במנותק מהזירה הכלכלית ההיא. ואמרתי לו את המלים הבאות: האיש נעלם, ואתם אחראים. אנחנו רוצים לדעת מה גורלו, היכן הוא, ואתם מחויבים בתשובה. יש לנו עדויות איך הוא נלקח ומי לקח אותו, ואני לא אשתתף בשום פורום שלמענו באתי לכאן עד אשר אקבל תשובה.

לא חלפו אלא שעות, אדוני היושב-ראש, והתשובה הגיעה: הוא אכן במעצר. שאלתי: מדוע, מה עשה, מה חטאו? ואם הוא במעצר, במה מאשימים אותו? שהרי לא עוצרים אדם סתם כך. ואז הוא אמר לי: יש חשדות על ריגול. אמרתי: מאחר שאני ביררתי את העניין יום לפני כן, אני יודע שהאיש חף מכל אשמה, ואני אומר לך על דברתי, שהאיש הזה אינו מרגל. עצם הטענה הזאת מקוממת. הוא אדם עובד, שנשלח על-ידי מעסיקיו לקהיר, הוא אדם ישר ללא דופי, עם עבר נקי, ואין לו שום נגיעה בשום דבר. זאת עלילה. אני אומר לך על דברתי: האיש נקי מכל חשד שכזה, ואנחנו עומדים על כך שתשחררו אותו. זאת תביעתנו, היא צודקת.

אדוני היושב-ראש, נאמר לי שהעניין יטופל. בו ברגע החלטתי לעזוב ולחזור הביתה. את זה עוד לא סיפרתי.

לאחר מכן המשיכו לבדוק את העניין המוזר הזה. ניתנו מכאן, מכל הדרגים, הבהרות רשמיות חד-משמעיות, מהדרג המדיני ומהדרג הצבאי, לרבות השירותים, במלת כבוד, שאין לאיש הזה כל נגיעה, וכי הוא חף מפשע.

לאחר מכן פניתי רשמית, ופנו גם שרים נוספים, ומהדרגים הבכירים ביותר, והיתה גם פנייה ישירה של ראש הממשלה לנשיא מובארק, וגם שר הביטחון פנה בעניין זה בפגישות שקיים, וכל הזמן פעלנו בעניין הזה, גם תוך הפעלת גורמים נוספים, ואינני רוצה להיכנס לפרטים.

לא נחה דעתנו והדאגה בלבנו היתה והינה כפי שהיא אצל המשפחה שלו. כך גם אמרתי לאחיו שישבו אצלי בבית. לא נתתי מנוח לא למשרד ולא לגורם אחר. בשידור מפורסם במצרים נאמר: מדוע אתם כולכם נזעקים? אולי הרעש הזה הוא הסיבה לכך שמעצרו יתמשך. אם אנחנו זועקים את זעקתנו הצודקת, אין אנו נוהגים נכון. אם אנחנו פועלים אצל כל הדרגים, גם זה לא מועיל.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה שהכנסת תדע, שמאז אותה חקירה ראשונית לא היתה כל חקירה נוספת. הווי אומר, שהאיש, המכחיש את האשמה שמנסים לטפול עליו, לא שינה את גרסתו האמיתית, כי הוא נקי.

נאמר לנו רשמית, אדוני היושב-ראש, שאם לאחר החקירה יתברר שהוא לא אשם, הוא ישוחרר. ונעשה ההיפך. לא היתה עוד חקירה, ונדע לנו שהתיק שלו הועבר עכשיו לערכאות פליליות. אנחנו רואים זאת בחומרה רבה.

אנחנו לא שקטים, אבל גם לא שקטים מפעולה. נעשו פעולות ונמשיך לעשות פעולות. לא נשקוט ולא ננוח, לא לשם אמירה. זה לא רק צו אזרחי, ולא רק אחריות של מדינה, זה גם צו מצפוני.

אדוני היושב-ראש, לא נחסוך כל מאמץ. אני זימנתי היום את שגריר מצרים אל משרד החוץ. נפנה שוב לנשיא. אני לא מכיר, עם כל הכבוד, דרך אפקטיבית שתשיג את מה שכולנו רוצים והממשלה לא נוקטת אותה. מלבד הכאב וההתקוממות הפנימית, זה טבעי, שהם אצל כל אחד מאתנו והם מביאים אותנו לחשוב, האם זה ריאלי.

הדוגמה של מה שקרה בקהיר, שאז באו אוניות עם תותחים, אפילו תותחים אחרים? – זה לא מעשי. מישוהו יציע שננתק את היחסים שלנו עם מצרים? אני שואל. אני שואל כאחד מכם, לא כמי שממלא תפקיד ומנסה להצטדק. אדרבה, יקום מישוהו ויציע. ואני אומר לו. באת אלי, ידידי חבר הכנסת סאלח טריף, נכון? אמרת, אני הולך למצרים. כך וכך אמרתי – תבורך. תסביר להם גם את המשמעות, לא רק של אזרח ישראלי, גם בהיותו בן עדה מסוימת. נכון?

זאב בונים (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני שר החוץ, אולי תחזיר את השגריר שלנו ממצרים?

שר החוץ ד' לוי:

אני מבקש ממך. ואו-אז?

זאב בונים (הליכוד-גשר-צומת):

אני חושב כך.

שר החוץ ד' לוי:

אתה חושב כך. אני אינני חושב כך. אני לא חושב שזה יתרום. אני חושב שזה יביא להידרדרות הרבה יותר מסוכנת. אני רוצה להאמין שבקרוב-בקרוב, לנוכח מה שאנחנו עושים, הוא ישוב אל משפחתו.

על-פי הכלל המקובל, כך גם נאמר לי, כל עוד לא נעשתה חקירה ולא הוגש תיק, גם חנינה או צו לשחרור לא באים בחשבון. כאילו מתערבים פה באיזה דבר, מבחינת השלטונות שם, שיש בו ממש ויש כאן התערבות הבאה לטשטש.

אין בתיק הזה ממש. אני אחראי לכל מלה. לכן, אותה טענה איננה עומדת עוד. על-פי הסמכות בעניינים כאלה, גם לנוכח מה שנאמר לנו, שני גורמים יכולים להביא לשחרור המייד – הנשיא מובארק ובית-המשפט. אשר לבית-המשפט, לנוכח התיק הזה, זולת מה שיטילו עליו בחקירה הראשונית, אנחנו יודעים שאין בו שום דבר. לא היתה עוד חקירה. אם נמתין לדיונים ובירורים נוספים, מדובר בחודשים. מה שנותר הוא צו של הנשיא לשחררו.

אני פונה אל הנשיא מובארק – כפי שאעשה זאת גם בכתב – מעל במת הכנסת, בשם הכנסת כולה, בשם הממשלה והעם בישראל על כל עדותיו: שחרר את האיש, הוא חף מכל אשמה. כל עונו של האיש הזה הוא בכך שהוא בחר לעבוד במצרים כבן-חורין, כאזרח ישראלי, כדוגמה למה שאפשר לעשות יחד בעת שלום. מעצרו הוא אות שאינו מבשר טובות.

לכן, אך טבעי שאנחנו מצפים ממך, אדוני הנשיא, להורות על שחרורו, כדי שישוב, ובמהרה, למשפחתו המחכה לו, הדואגת לו, ואנחנו אתה.

לא נשקוט ולא ננוח, אדוני היושב-ראש, עד אשר נראה אותו שב לביתו, שב לעדתו, שב למולדתו. לא נחסוך כל מאמץ ונעשה יותר מכפי שהפורמליות מחייבת אותנו – מה שחובת הלב אומרת לנו. אין זו רק חובת הממשלה האזרחית המוטלת עליה כלפי אזרחיה, אלא גם אישית כאדם. לא אחסוך, אעשה כמיטב יכולתי.

אני מברך את כל חברי הכנסת. ברגע זה כתב לי חבר הכנסת יוסי שריד: דוד, האם אתה מסכים שגם אני אפעל במצרים? אני מודיע לך, ידידי חבר הכנסת יוסי שריד, אני בוודאי מקבל את מה שאתה מציע. פרט לעשייה, אני מברך על מה שבא לידי ביטוי אצל כל חברי הכנסת – הצורך, הנטייה היפה הזאת, האנושית, האזרחית לעזור, שהיא גאוותנו מעבר לכול. אני בהחלט מסכים, לא במקום מה שאני והממשלה מחויבים לעשות. תעשה – תבורך. כל מי שיכול לתרום לשחרורו, לשובו – יבורך.

לא נשקוט ונמשיך לפעול. אני מקווה שבמהרה נבוא אליכם הביתה, אל רעייתו, אל הוריו, אל ילדיו, לשמוח יחד אתכם על שובו. יחד אתכם אני מאמין, שבעשייה בימים אלה אנחנו נשיג את היעד הטוב, האנושי והאזרחי הזה, לראות אותו סוף-סוף מחייך בקרב משפחתו.

היו"ר ש' וייס:

אני אציע משהו, אני מקווה שזה יהיה על דעתך. אני רוצה להציע שתי הצעות, אחת פרלמנטרית ואחת חוץ-פרלמנטרית. אני אתחיל בחוץ-פרלמנטרית, ולמעשה כבר שר החוץ רמז על זה. אין ספק שכאן יש עמדה של הבית כולו; אפילו בדברים שנאמרו על-ידי חברי הכנסת סאלח טריף, חגי מירום וזאב בויס, ואני מבין שהיתה איזו הידברות עם חבר הכנסת יוסי שריד. אני מציע שבשלב ראשון אנחנו נזרז מאוד את הדפסת הפרוטוקול של הישיבה הזאת, לרבות כמובן נאומי החשוב מאוד של שר החוץ, ונעביר אותו, בתיאום עם יושב-ראש הכנסת, עוד היום בפקס או באמצעות שליח לשגריר מצרים בישראל, כדי שיעביר אותו לשר החוץ המצרי. זה מעשה אחד שנעשה.

מעשה שני, אני ממליץ שנשאיר את הנושא פתוח על-ידי כך שנחליט על קיום דיון במליאה. על-ידי כך נאפשר ליושב-ראש הכנסת, בשלב מתאים, לזרוק את הנושא שוב למליאה, אם יהיה צורך.

שר החוץ ד' לוי:

אני מסכים.

היו"ר ש' וייס:

לשתי ההצעות.

שר החוץ ד' לוי:

כן.

היו"ר ש' וייס:

סיכמנו. הצבעה, רבותי, ואני באמת רוצה לקוות שכל המאמצים האלה יישאו פרי, וסוף הצדק לנצח, רק שחבל שעד הסוף עובר כל כך הרבה זמן.

אנחנו עושים הצבעה פורמלית, בכל זאת. כתב אישום נגד האזרח הישראלי עזאם עזאם המוחזק בכלא המצרי, של חבר הכנסת סאלח טריף – דיון במליאה. הצבעה, רבותי.

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 13

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

התמיכה היא פה-אחד. 13 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. יתקיים דיום במליאה, כאשר יושב-ראש הכנסת יחליט על כך וימצא את העיתוי המתאים.

הצעות לסדר-היום

מצוקת אשפוז בבתי-החולים

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים להמשך סדר-היום שלנו – הצעות לסדר-היום בנושא: מצוקת אשפוז בבתי-החולים. אלה הצעות לסדר-היום מס' 1674, 1699, 1708 ו-1700. חבר הכנסת אברהם שטרן – שלוש דקות.

יוסי שריד (מרצ):

אדוני היושב-ראש, האם מותר לדעת מדוע היה שינוי בסדר-היום?

היו"ר ש' וייס:

אני יודע רק על שינוי מסוים בראשיתו, כי היה שם – – –

יוסי שריד (מרצ):

לא, עכשיו היה שינוי בסדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

מדוע?

יוסי שריד (מרצ):

כי עכשיו היו צריכות להיות הצעות אחרות. אין לי טענה אליך, אבל אם משנים סדר-יום, צריך לתת הסבר.

היו"ר ש' וייס:

אני קיבלתי הצעת סדר-יום מתוקנת.

שר הבריאות י' מצא:

נדמה לי שפה אני אשם – – –

יוסי שריד (מרצ):

אני מאוד מכבד את השר, ואני בהחלט מעוניין שיהיה לו יותר נוח בחיים, אבל כולנו אנשים עובדים, ואני לא יודע למה משנים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת יוסי שריד, אני ממש לא יכול להשיב לך. אני קיבלתי את ההצעה המתוקנת ואני פועל על-פיה.

יוסי שריד (מרצ):

אני מבקש דבר כזה, תבקש שיינתן הסבר. ככלל, שיהיה נוהל בכנסת, שכשמשנים סדר-יום, שיינתן הסבר מדוע יש שינוי.

היו"ר ש' וייס:

אני זוכר, בתקופה שכיהנתי כיושב-ראש הכנסת, זאת היתה התביעה היומיומית של חבר הכנסת מצא מן הממשלה, וגם אז הממשלה שינתה את סדר-היום כל רבע שעה. אני מבין שזה חוזר, אבל תמיד יש לנו חובה לתת הסבר.

יוסי שריד (מרצ):

אחרת, זה פותח פתח.

שר הבריאות י' מצא:

אני מאוד תומך בבקשתו של חבר הכנסת יוסי שריד.

היו"ר ש' וייס:

בכל זאת נקיים את סדר-היום שלנו.

חבר הכנסת שטרן, בבקשה. שלוש דקות. אחר־כך – חברת הכנסת נעמי חזן. אם היא לא תהיה – חבר הכנסת יורי שטרן. אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת שבח וייס. אני לא יודע איך הוא ידבר.

אברהם שטרן (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כבוד שר הבריאות, נדמה לי שנושא הבריאות עומד בראש סדר העדיפויות של כל אדם באשר הוא אדם וכל אזרח באשר הוא אזרח. שירותי בריאות זה דבר טריוויאלי, זה דבר ראשוני, בוודאי במדינה כמו מדינת ישראל, שהיא מדינת רווחה ומתיימרת, בצדק, לתת שירותים נאותים לכל אוכלוסייתה.

מדינה שעומדת במצוקות של ביטחון קיומי מבחינה ביטחונית, ביטחון וחוסן חברתי וכלכלי, צריכה גם להיאבק עם הביטחון היומיומי, הביטחון הפיסי, הפשוט של האזרח בכלל ושל האזרח הקטן בפרט.

והנה, התפרסם בשבוע שעבר דוח, שקיבלתי את כולו – 47 עמודים – ממשרד הבריאות; הדוח שובה מאוד את העין בגרפיקה שלו, בנתונים שבו. הדוח התפרסם על-ידי ראש מינהל הרפואה במשרד הבריאות ד"ר יצחק ברלוביץ. הוא מפרט בדיוקנות את המצב הקשה והחריף של האשפוז בבתי-החולים, והנתון המרכזי שבו הוא, שמספר מיטות האשפוז, יחסית לאוכלוסייה, ירד ב-20 השנה האחרונות בכ-27%. זאת אומרת, אם כיום הוא עומד במצב הנמוך ביותר – 2.35 מיטות ל-1,000 נפש, שהן בסך הכול 33,000 מיטות, ב-1975 היו לכל 1,000 3.27 מיטות – 27% יותר.

מובן שהאוכלוסייה גדלה. אולי גם הגיעו אוכלוסיות שדורשות יותר טיפול. עם זאת, כנראה הממשלה מתקשה להתמודד עם הקשיים התקציביים שעומדים בכך, ואלה שאלות של בניית בתי-חולים. כשאומרים מספר מיטות, הכוונה היא לשטח עם תשתית, עם שירותים, לאו דווקא רפואיים – כל מה שקשור בזה.

עם זאת, הממשלה חייבת – ואני פונה לשר הבריאות – למצוא דרכים על מנת להקל את מצוקת האשפוז. נכון שעל פניו אין יותר טוב לחולה מאשר להיות בבית. יש היום מחקרים פסיכולוגיים, סוציולוגיים, שהחולה מבריא בחיק משפחתו, שהוא צריך את הסעד הנפשי, שבבית הוא מקבל את הטיפול התומך ביותר. אבל כשזו החלטה רפואית מלכתחילה ולא בדיעבד, שצריך לפנות חולים מבית-החולים או צריך לראות את המראות שאנחנו רואים בטלוויזיה וכו', שפרוזדורים עמוסי מיטות של חולים שמשפחה לא יכולה להיות לידם, שלא יכולים לקבל אוכל וכו' וכו'. אני לא רוצה להלאות את הכנסת ולהביא את הפרטים על-פי המחלקות השונות.

היו"ר ש' וייס:

אפילו אם אתה רוצה, כבר אין זמן.

אברהם שטרן (מפד"ל):

לא אביא את הפירוט, למעשה הוא גם לא משנה. אגב, תפוסה מדהימה, קרוב ל-100%. הלוואי שבמחלקת נשים, למשל, ברוך השם הילודה מאוד גבוהה, כן ירבו – התפוסה מאוד גדולה. עם זאת, השיקול הרפואי צריך לעמוד בראש דאגתו של משרד הבריאות. אני מקווה, שכשם שהיו לו היכולת ואומץ הלב לחשוף את הנתונים הקשים והאובייקטיביים, הוא ימצא גם את הדרכים להביא לנו בזמן הקרוב ביותר דוח יותר מעודד בתחום הזה. כפי שאמרתי, הוא עומד בראש סולם העדיפויות של כל אזור ואזור בתוכנו. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת אברהם שטרן. חברת הכנסת נעמי חזן. אחריה – חבר הכנסת יורי שטרן. נא להקפיד על הזמן עד כמה שאפשר.

הנחנו על שולחן הכנסת נוסח הסכם לשיתוף פעולה בתחום התיירות בין ממשלת מדינת ישראל לבין ממשלת הרפובליקה של פולין. זה נמצא במזכירות הכנסת, ואפשר לעיין בו. לכל הפולנים ולכל מי שמתעניין בנושא.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר הבריאות, בשבוע שעבר היתה תוכנית מאוד קשה – כתבה מאוד קשה בטלוויזיה בנוגע למצוקת האשפוז. אבל, בכנסת ישראל ובמציאות הכנסת אנחנו דנים כבר במצוקת האשפוז, בצורה זו או אחרת, תקופה יותר ארוכה.

משום שעמיתי חבר הכנסת אברהם שטרן דאג לתת את הנתונים, אני רוצה להתמקד בדברי – ואני אשמח לשמוע תשובות – בשלוש נקודות מרכזיות.

הנקודה הראשונה היא באמת תפוסת היתר בכמה בתי-חולים. הייתי רוצה, אדוני שר הבריאות, אם תוכל, להתייחס במיוחד למצוקה שקיימת במספר מצומצם של בתי-חולים, שהמצב בהם הגיע לכדי כך שיש לי הרושם שחולים מסתכנים בעצם הכניסה לבית-החולים.

אני רוצה להתמקד בבית-החולים "סורוקה", הנותן שירותי בריאות לכל הנגב. מצב התפוסה שם הוא בלתי נסבל. שנים מספר אנחנו מנסים ומקבלים תשובות חיוביות בעיקרון ממשרד הבריאות לגבי הרחבה של בית-החולים "סורוקה". אבל לא ייתכן שבית-חולים שמשרת בלעדית את כל הנגב, הוא בתפוסת יתר כזאת שיש פה בעיה אמיתית. זו הנקודה הראשונה.

אדוני שר הבריאות, במצב של תפוסת יתר יש בעיה שנייה, וזה עניין הציוות של בתי-החולים, הוספת תקנים אם יש תפוסת יתר. הזדמן לי לא מזמן לבקר בכמה בתי-חולים, ומזדמן לי הרבה לדבר עם רופאים ואחיות. אני מוצאת שהאנשים האלה פשוט קורסים תחת העומס. האם במצב של תפוסת יתר ואי-זמינות של מבנים חדשים – האין זה נכון שכפתרון ביניים אפשר לתגבר את התקנים? גם תפוסת יתר וגם צוות רפואי שלא עומד בעומס – זו בעיה חמורה מאוד.

מפגע שלישי: לדאבוני, היו פיטורים של רופאים עולים. קודם דובר על יותר, בסוף פוטרו פחות. הרופאים האלה, חשוב היה מאוד להשאיר אותם במערכת, בהתחשב בנקודה של תפוסת היתר. אני אשמח לשמוע אם נמצא פתרון לבעיה של כל הרופאים העולים העומדים בקריטריונים. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

הי"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחברת הכנסת נעמי חזן. אני מזמין את חבר הכנסת יורי שטרן, בבקשה.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

כבוד היושב-ראש, כבוד שר הבריאות, חברי חברי הכנסת, יש נושאים ויש סבל, שמבחינה אידיאולוגית, הומנית, תיאורטית, אתה מזדהה אתם, אבל זה לא נוגע בך, זה משהו שנוגע לאחרים. אבל מי שראה ביום שישי האחרון את תוכנית הטלוויזיה – זה לא יכול שלא לפגוע בכל אחד מאתנו. כולנו עלולים יום אחד להזדקק לשירותים של בתי-החולים הצפופים ביותר. כל אחד מאתנו יכול למצוא את עצמו, את הוריו או את ילדיו, חלילה, באחת המיטות בפרוידורים. כל אחד מאתנו יכול להגיע למצב, שמשחררים אותו מבית-החולים אחרי שלושה-ארבעה ימי אשפוז ולא אחרי שישה-

שבעה ימים, כפי שהיה צריך. כל אחד מאתנו יכול להיות בין 50% הסובלים מזיהומים כתוצאה מהתקנת קטטר בצורה לא נכונה, למשל, או בין 30% הסובלים מזיהומים כתוצאה מניתוחים וכדומה.

המצב הוא בלתי נסבל. זה מזכיר לי את התמונות שחשבתי שכבר שכחתי, תמונות של בתי-חולים ברוסיה, שאנשים פחדו ללכת לשם, כי זה היה לקחת סיכון יותר גבוה מאשר להישאר בבית. אני חושב שהחברה שלנו פשוט לא יכולה לסבול את זה. זה לא דבר תיאורטי, זה לא דבר שהוא בגדר של מותרות. זה דבר שנוגע לחיים ומוות של כל אחד מאתנו. זה גם מדד לרמת הציביליזציה שלנו.

אני קיבלתי נתונים בין-לאומיים לגבי מספר מיטות ל-1,000 נפש. אצלנו מספר המיטות ל-1,000 נפש הוא 2.3. בשנת 1975 זה היה ברמה של 3.5 מיטות ל-1,000 נפש. אני כבר לא מדבר על גרמניה, ששם זה 7.2, גם לא על איטליה, ששם זה 5.5. אני לוקח להשוואה את יוון, ששם זה 4.2, ואת פורטוגל, ששם זה 3.9. אצלנו, כאמור, זה 2.3, ועדיין קיימת מגמת ירידה.

לתופעה הזאת כמה הסברים. קודם כול, תת-תקצוב שהוחרף בצורה דרמטית בעקבות חוק ביטוח בריאות ממלכתי. ידוע שהחוק הזה לא מפצה את המערכת, לא בעקבות גידול האוכלוסין, לא בעקבות הזדקנות האוכלוסין ולא בעקבות המקדם הטכנולוגי שעושה את האשפוז ליותר ויותר יקר במרוצת הזמן.

אני קורא לשר הבריאות, עם שר האוצר, להקים מייד צוות לבדיקה מחדש של חוק ביטוח הבריאות הממלכתי, כי חייבים לתקנו.

אבל יש דבר נוסף, והוא שהמערכת שלנו איננה מחפשת דרכים זולות יותר. הנה, בין 1994 ל-1996 עלו תעריפי האשפוז ב-34%, כאשר מדד יוקר הבריאות הכולל עלה רק ב-23%. מערכת בתי-החולים אינה מחפשת פתרונות זולים, והראשון מתוכם – אשפוז בבית. יש שירות של אשפוז בבית, שעולה 40%–50% מעלות אשפוז בבית-חולים רגיל. אפשר לפתח את המערכת הזאת. עד כמה שידוע לי, קיימת התנגדות לכך בתוך הממסד של בתי-החולים, או לפחות יש חוסר תמריצים ללכת לפתרונות הזולים האלה.

לכן, אני קורא לשר הבריאות לבדוק בצורה מאוד יסודית, אבל במהירות, את האפשרויות לפתרונות זולים יותר. במצב התקציבי הנוכחי ספק אם נקבל את כל התגמולים והפיצויים שצריכים להגיע למערכת הבריאות. חייבים לדאוג לכך בטווח הארוך, אבל באופן מיידי יש לפתח שירותי אשפוז ביתיים ופתרונות זולים נוספים.

אני חוזר למה שהוזכר פה על-ידי חברת הכנסת נעמי חזן. ודאי שבמציאות הזאת לא באים כלל בחשבון פיטורי רופאים ופיטורי אחים ואחיות. עכשיו מפטרים מהמערכת אחים ואחיות מעשיים, שכאשר הם הגיעו ארצה, בתחילת שנות ה-90, אמרו להם שכאחים מעשיים עם ותק מסוים הם יהיו במעמד שווה לאחים מוסמכים. אבל היום מפטרים אותם בצורה רטרואקטיבית, כאילו תיקנו את ההסכם אתם. זה אסור, זה בלתי נסבל, ואני מבקש משר הבריאות לעצור את התהליך הזה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת יורי שטרן. אני מבקש להזמין את חבר הכנסת שבח וייס באותו נושא: מצוקת האשפוז בבתי-החולים. אדוני, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הבריאות, חברי הכנסת, אני יזמתי לפני שבועות אחדים הצעה לסדר-היום בנושא של חיסון מפני שפעת, כאשר המגפה היתה בשיאה וגם הפילה קורבנות וגרמה נזקים קשים מאוד לבריאות הציבור, למקומות עבודה וכן הלאה.

כעבור זמן-מה הופיעה סדרה של הצעות על מצוקת האשפוז, ואני חושב שהדברים קשורים. גם בתחום מסוים, כאשר אפשר להגביר את הרפואה המונעת, אנחנו אולי עושים זאת באופן חלקי. באופן טבעי העומס נופל על בתי-החולים, והדבר מתפזר לכל פינות העבודה של מערכת הבריאות.

כל דיון בנושא כזה קצת מתסכל את חברי הכנסת המנוסים. אני לא מכיר בעולם שר בריאות שאין לו אינטרס עליון שהמערכת תעבוד היטב. יש כמה משרדים שסוג הפניות שלנו אליהם יש בו משהו מהול – גם ביקורת וגם המרצה, אבל אולי גם סיוע לשר מול שרי אוצר ומול המתקצבים. אדוני שר הבריאות, אתה יכול לראות זאת באיזו וריאציה שתראה.

אני רוצה לעשות כאן מה שאנחנו עושים לא אחת כחברי הכנסת. סלחו לי על המושג ביידיש, אבל זה כבר בסלנג. אני רוצה להגביר דרך הרמקול של הכנסת את ה"קרעכץ" הציבורי, את הכאב, את האנחה. זה הסיפור, הדברים ידועים לך, אין ספק.

אני בטוח שאתה עוסק בזה יום ולילה. אני מודע לכך שמול המתקצבים שבמדינה יש לך קושי, ואני יודע שאתה עושה מאמץ כדי לקבל את התקציב הראוי. אלה נראים לי נתונים ברורים לחלוטין. איפה אנחנו יכולים לתת קצת סיוע וקצת עצה?

קודם כול, רבותי, במצב החוקי החדש, אחרי שנתקבל חוק ביטוח בריאות ממלכתי, חלק גדול מהמשפחות בישראל משלמות 7%–10% משכרן למימון הבריאות. זה כבר גבוה, זה כבר רציני. יש היום לציבור זכות הרבה יותר נחרצת לתבוע, גם באמצעותנו, שההתארגנות התקציבית תהיה טובה יותר.

דבר שני, יש בחוק החדש אלמנט סוציאלי רציני מאוד, שהוציא חלק גדול מהאנשים ששילמו קודם יותר אל רמת תשלום נמוכה יותר מפאת היותם פנסיונרים. מהכיוון הזה גם בא לחץ גדול מאוד על מערכות הבריאות. היתה החלטה סוציאלית, שהחברה עומסת על שכמה את הנטל הזה, וצריך לעמוד בה.

דבר שלישי, צריך לעשות מאמץ עליון נוסף ברפואה מונעת. למשל, עניין כמו זריקות נגד שפעת, שמוכח לכל הדעות שהן משפיעות לטובה, שמוכח לכל הדעות שיותר מ-90% מהאנשים שנטלו אותן במועד הצליחו לברוח מן השפעת הקטלנית שהיתה לנו השנה.

צריך לעשות הרבה יותר בתחום התעמולה, אי-אפשר לכפות על אנשים לקבל זריקה, אבל יש לקבל הקצבה נוספת, אדוני השר, לבקש סיוע נמרץ של העיתונות בכל מיני צורות, לא רק על-ידי תמרוץ של תשלום עבור פרסומת אלא להצטרף למפעל הזה בדרך אחרת, שתי רשתות הטלוויזיה שלנו, הטלוויזיה בכבלים וכן הלאה וזה כבר לקראת העונה הבאה. יש להמריץ את האנשים לכל סוג של רפואה מונעת. זה מתחיל בכך שצריך להמריץ את כל האנשים, לאפשר לנשים לעשות בדיקות כדי למנוע סרטן שד – זה דבר מחריד, ואנחנו בעניין הזה לא בסדר. אנחנו בעניין הזה עדיין מאצ'ואיסטים, לא באשמתך, חלילה, זה לא התחיל לפני שבעה-שמונה חודשים; פשוט מאצ'ואיזם. ואלה האמהות, הנשים, האחיות, הבנות שלנו והסבתות. וזה ממשיך בדבר קל יותר, כמו מאבק לצמצום השפעת על-ידי תעמולה ופרסומת לקבלת הזריקות, ובתחומים נוספים.

אני אומר את הדברים האלה כדי לתת לך עוד קצת כתף בתוקף תפקידך, לעשות את הדברים עוד יותר טוב וביתר נחרצות. תודה רבה.

היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת שבח וייס.

אבקש מאדוני שר הבריאות להשיב על ארבע ההצעות לסדר-היום בדבר מצוקת אשפוז בבתי-החולים. אדוני, בבקשה.

שר הבריאות י' מצא:

אדוני היושב-ראש, ראשית דבר אני רוצה להודות לאותם ארבעה חברי הכנסת שדיברו לפני, העלו את מצוקת האשפוז, ובין היתר נגעו על קצה המזלג, בשל מגבלת הזמן, בנושאים שנוגעים למערכת הבריאות בארץ.

אני רוצה לומר לכנסת בשני משפטי פתיחה, שהתפרסם אתמול סקר על מערכת הבריאות בכל הקשור ללידות, חדרי לידה, והבוקר דובר על כך בשידור ב"קול ישראל". במלה אחת, במשפט אחד, הגדירו אותו כצל"ש לצוות הרפואי, לאחיות, והבעת שביעות רצון גדולה מכל אותם חדרי לידה וכל מה שנעשה בהם. הצל"ש הזה אכן מגיע לצוותים הרפואיים, לאחיות ולכל מי שקשור למערכת הבריאות. הם עושים עבודת קודש.

נקודה שנייה שאני רוצה לאומרה בפתח דברי לכל מי שרואים בחוק הבריאות רעה חולה: אנא, אל תשפכו עם המים את התינוק הרך. חוק הבריאות בא לאוויר העולם; הוא חוק טוב משום שיש בו האלמנט הראשון שכולנו חייבים להתפאר ולהתהדר בו – זה חוק בריאות שווה לכל נפש במדינת ישראל, סוציאלי, המאפשר מתן שירותי בריאות על-פי סל בריאות מוגדר. אנחנו ניכנס לוויכוח, לא היום. התפקיד שאני נושא בו, רבותי, הוא כל כך קשה, כל כך מעיק, אבל הוא מרתק, וטוב שאפשר לקיים ויכוחים גם במליאה.

אחרי שאמרתי את שתי ההקדמות האלה, אני רוצה לומר לכם שאני לא אכנס לנתונים של המצוקה. חלקם נאמר, חלקם לא, אבל הזמן לא נותן לי להשיב על הדברים שהועלו פה. המצוקה שקיימת היום היא לא רק בבת-החולים, היא מצוקה במערכת הבריאות בכלל, כאשר המערכת, במה שאני עוסק ועוסק בימים אלה – לנסות למנוע קריסה שלה בשל תופעה אחת שניתן להגדיר אותה: הפער בין מקורות הסל לבין סל השירותים. זה פער שהולך וצובר מאות מיליוני שקלים, ובשנתיים האלה הגירעון של קופות-החולים הגיע ללמעלה ממיליארד ורבע שקלים.

מכאן אעבור לנושא הספציפי, המצוקה. לא הייתי צריך לראות סקר; אני יצרתי את הסקר הזה. לא הייתי צריך לשמוע מאיש לראשונה, ואני לא אומר את זה לשבחיו של איש. לראשונה בתולדות מדינת ישראל, נדמה לי שאני לא טועה, לקחו ראש ממשלה לבית-חולים לא כדי שיבקר בו אלא כדי שישבו מולו 100 איש ממערכת הבריאות וישמיעו בפניו את טענותיהם. זה היה לפני שבועיים וחצי. המצוקה אז ב"איכילוב" – כל עם ישראל שצפה בטלוויזיה ראה אותה – היא מצוקה נוראית.

ביום ראשון זה, בעוד שלושה ימים, אני אקח את שר האוצר ל"אספ הרופא", ושוב, אפשר יהיה לראות זאת על מסך הטלוויזיה, את המצוקה הנוראית של צפיפות מעל 100%.

גברתי חברת הכנסת, הייתי ב"סורוקה" לפני שלושה ימים, השבוע, וזה מזעזע. 150%–160% מצוקה מבחינת אשפוז, זאת רמיסת זכויות החולה. אנחנו מתפארים בחוק זכויות החולה, אז מי שילך ל"סורוקה" או ל"איכילוב" או ל"אספ הרופא" יראה איך רומסים חולה, איך מפשיטים אותו, איך נותנים לו את התרופות שהוא צריך לקבל, עירום, ללא בגדים, כשהוא שוכב בפרוזדורים.

אחרי שאמרתי כמה מלים טובות על הרפואה ועל הרופאים, המצוקה היא כזאת שהיא מדרדרת אותנו, וכל פעילותי בחודשיים האחרונים היא מאבק אחד מתמיד, קשה, עם האוצר.

לקחתי את ראש הממשלה, אני לוקח את דן מרידור, ולמחרת היום יתקיים דיון, אולי לראשונה, אצל ראש ממשלה, עם נציגי המערכת הכלכלית של מערכת הבריאות אצלנו, ממיטב הרופאים – זה בשבוע הבא – על מנת לנסות למצוא פתרון לאותה מצוקה של מקורות סל מול סל שירותים. זה לא ייתן פתרון, ואל יטעה חבר הכנסת שטרן לחשוב שסל הבריאות הוא הפתרון למצוקת מיטות. זה סיפור אחר לחלוטין.

מדינת ישראל כמעט שלא נתנה פתרונות של תוספת מיטות לאורך שנים. האוכלוסייה גדלה, תוחלת החיים גדולה יותר, ואנחנו זקוקים למיטות הרבה מעבר למה שיש לנו. אנחנו נמצאים בתחתית הסולם, כשרק מדינה אחת מתחרה בנו על התחתית – טורקיה.

הביאו לי אתמול-שלשום את ההצעות החדשות של האוצר, ואנחנו הולכים לפתרון של תוספת 1,500 מיטות בשלוש-ארבע שנים, כאשר כל מיטה – כשמדובר על מיטה זה סדר גודל של בנייה והכנה והכנסה והצוותים שצריך לתת – שלוש שנים של בנייה. כלומר, אנחנו מדברים היום על המצוקה הזאת, על הצורך לשפר, להיטיב לקראת 1999-2000.

נשאלתי לגבי עניין התקנים. את צודקת וצודקים אלה שהעלו אותו. היום אנחנו עומדים במערכת הבריאות בפני שביתות לא בשל תביעות לתוספות שכר. אמרתי זאת בתקשורת ואני חוזר ואומר את

הדברים פה, שהאחיות צודקות באיום שלהן בשביתה. הן צודקות כיוון שהן לא תובעות תוספת שכר. שתי אחיות משרתות היום מחלקה של 40 חולים. בחדרי מיון יש רופא אחד לאותם עשרות שמגיעים לשם, ואי-אפשר לתת את השירות, אי-אפשר לכבד את זכותו של החולה, אי-אפשר לכבד את זכותו של אדם שניגש לשם.

חבר הכנסת שטרן, אני מודע לזה, האמן לי שאני יושב על זה שעות, אינני חוזר הביתה לפני חצות, ומתחיל בבוקר מוקדם, כיוון שהמערכת הזאת מסובכת, מורכבת, ולא נתנו לה פתרונות נאותים בשנים עברו.

שאני אומר לך שאני אמצא את הפתרון? אינני יודע. אני יודע רק דבר אחד: יש לי מאבק קשה, מאבק תקציבי, מערכת בריאות, רופאים טובים, אחיות טובות, כל זה יש במערכת. אנחנו צריכים יותר תקציב, וזה נושא חברתי מדרגה עליונה. צריך במדינה הזאת, שמיטלטלת לה בסערות לאומיות, מדיניות, לא לשכוח את הנושא החברתי, כי להערכתי הוא צריך לעמוד ברומו של סולם הדיונים שלנו.

נשאלתי לגבי הרופאים שעמדנו לפטרם. יודעים חברי הכנסת שאיש לא פוטר. לא שפיטרנו, איש לא פוטר. נמצא הפתרון לאותם 500 רופאים. חבר הכנסת שטרן, לא יהיה פתרון לתוספת של 1,000 רופאים שיתדפקו על הדלת ב-1997-1998. פתרנו את מה שנוגע לעבר, אך לא כאן נקיים את הדיון
-- --

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

אני שואל על האחים והאחיות הפרטיים שעכשיו מאיימים לפטרם.

שר הבריאות י' מצא:

שוב, זו שאלה תקציבית. אותם 500 רופאים שעמדו בפני פיטורים, מנענו את הפיטורים. לגבי האחרים, תביא לי את הנושא הזה, ואנחנו נלך לקראתו.

כעת, נשאלתי ואני אתן תשובה לגבי אשפוז בית. עדיין שנוי במחלוקת אם הדבר זול יותר או יקר יותר. כאשר אנחנו עם הפנים לקהילה, זה בכמה תחומים של הבריאות. ישבתי רק אתמול עם פרופסור דן מיכאלי, יושב-ראש מועצת המנהלים של קופת-חולים. להם יש שירות הבית הטוב ביותר מכל קופות-החולים, וממנו הבינו שזה לא זול יותר. אמרתי לאנשי קופת-חולים: אני מוכן לעודד את הנושא של "עם הפנים לבית, לקהילה" בתנאי שזה יוזיל את המערכת ולא ייקר אותה. כי אם נייקר אותה, עדיף לי שהחולה ישכב בבית-חולים ולא בבית. זה נמצא בחשיבה, זה בבדיקה, יש להם מערכת טובה לנושא הזה.

רבותי, לסיכום, נעשה מאמץ גדול על מנת למצוא פתרונות תקציביים. אני מקווה שזה יבוא לידי ביטוי בתוך השבועיים הקרובים.

שורה אחת נוספת. אני מתפלא שהבית הזה לא סוער בימים האלה גם בתחום אחר, לא רק לגבי הר-חומה ולא רק לגבי הצפיפות בבתי-החולים. אני רוצה להתריע על רעה גדולה – שירות הבריאות לתלמיד במדינת ישראל כמעט שאיננו מתקיים מאז ינואר. הוא ירד בשל הוויכוח על אגרת תלמיד. לא הכול יודעים מה זה שירות בריאות לתלמיד. יכולים להגיד: נו, מה זה חשוב? ובכן, אני רוצה לומר לכם, שמאז ינואר הפסיקו לחסן תלמידים בבתי-הספר, כאשר מדובר על חמישה, שישה, שבעה חיסונים שונים. אשרינו שאין מגפה בארץ, אבל אני מתריע על כך. כתבתי ופניתי לוועדת השרים לענייני כלכלה של הממשלה, ונקיים דיון.

שוב, מדובר בתקציב של 40-50 מיליון שצריך למצוא לו מקורות, כי ההורים איימו ואמרו: לא נשלם. הרשויות המקומיות אומרות: אנחנו לא מוכנות לגבות. ועדת החינוך של הכנסת קיבלה לפני שנה החלטה גאונית, בלי להקדיש מחשבה עד הסוף – לא צריך לשלם אגרת בריאות. והמציאות היא, ששירות הבריאות לתלמיד יצא מידי משרד הבריאות, הלך לקבלנים פרטיים. הקבלנים הפרטיים יצאו למכרזים בתת-רמה כדי שיוכלו לתת את השירות הזה, וכעת זה הולך ונפסק לחלוטין ואין חיסון בבתי-הספר. אני חושב שעל זה אסור לכם, אסור לי כשר בריאות, אסור לממשלת ישראל לעבור לסדר-היום בלי להסדיר את זה.

כך שבמערכת הבריאות נושאים לא חסרים. אני לא אסתיר מעם ישראל אחד מהם, אם אחשוב שהוא לוקה ויש בו סכנה לבריאות הציבור. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ר' אדרי:

מה אדוני מציע?

שר הבריאות י' מצא:

ועדה, מליאה, אין לי התנגדות לכל דבר שיוצע פה.

שבח וייס (העבודה):

ועדה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני שר הבריאות. אני מבקש להודות לך על הרגישות שאתה מגלה בנושא שעומד על סדר-יומנו. אני גם מבקש להודות לחברי הכנסת אברהם שטרן, נעמי חזן, יורי שטרן ושבח וייס, שמצאו לנכון להעלות את הנושא על סדר-היום. אני מניח ואני סבור, אדוני שר הבריאות, שכל הבית הזה מאוחד בנוגע לצורך לשפר את תנאי האשפוז, וטוב אתה עושה שאתה מזמין את שר האוצר שיראה את הדברים מקרוב. טוב שהכנסת נותנת את דעתה לנושא.

אני מבין שיש הצעה אחרת לחברת הכנסת נעמי חזן, אבל אני מבין שיש לך אולי עניין – –

שבח וייס (העבודה):

היתה לי הצעה לסדר.

היו"ר ר' אדרי:

אני יודע, אבל לחברת הכנסת חזן יש כנראה עניין להעיר הערה. אני מבקש לאפשר לה, מאחר שהנושא שעומד על סדר-היום הוא כה חשוב. בבקשה, גברתי.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הבריאות, חברי הכנסת, הנושא איננו חוצה את הבית הזה, הוא נושא שמאחד את הבית. אני מאוד התרשמתי מדבריו של שר הבריאות, והייתי רוצה פשוט לפנות לחברים. נראה לי שהגיע הזמן לקיים דיון במליאה בנושא הזה. אנחנו נחזק את ידיך, אדוני השר, בכל מעשיך לפתרון מצוקת האשפוז, גם בהיבטים התקציביים. לכן, זו פנייה דווקא שלא להעביר לוועדה, אלא לקיים דיון רציני במליאה. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחברת הכנסת נעמי חזן. חבר הכנסת יורי שטרן – כן, אדוני, אני מבין שיש לך הצעה.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

אני פניתי ליושב-ראש הכנסת ביום ראשון בבקשה לקיים דיון דחוף במליאה. אני חושב שזה מצב חירום, ולכן אני מציע – –

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אם אתה מעלה את ההצעה – אוטומטית זה למליאה. חברי הכנסת, אנחנו נצביע, מי לקיום – –

שבח וייס (העבודה):

רגע אחד. אני בהחלט מסכים שזה יעבור לוועדה. במליאה זה עוד הפעם מסמוס של החומר. יש גבול.

היו"ר ר' אדרי:

אני מסכים אתך, אדוני חבר הכנסת שבח וייס. עד שזה יגיע למליאה יעברו חודשים רבים.

שבח וייס (העבודה):

אני רוצה שהנושא שלי יעבור לוועדה.

היו"ר ר' אדרי:

הנושא שלך יוצבע בנפרד. חבר הכנסת אברהם שטרן?

אברהם שטרן (מפד"ל):

גם אני חושב שיותר יעיל ומעשי לדון בוועדה – – –

היו"ר ר' אדרי:

אני מסכים, אדוני. חברת הכנסת נעמי חזן, מסכימה לוועדה?

נעמי חזן (מרצ):

אם חברי מתעקשים, גם אני אעביר לוועדה. עם זאת, אני חייבת לחזור ולומר, שהכנסת צריכה במליאתה להתייחס בדיון לנושא הזה.

שבח וייס (העבודה):

מה עשינו עכשיו?

היו"ר ר' אדרי:

אבל היא התייחסה היום לנושא הזה. מה עשינו היום? היום עסקנו בנושא החשוב שגברתי וחברי הכנסת האחרים העלו על סדר-היום.

נעמי חזן (מרצ):

אני חולקת עליך – – –

שבח וייס (העבודה):

– – –

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת יורי שטרן, אדוני מסכים לוועדה? אני חושב שזה יותר יעיל.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

למה שלא – – – למקסים לוי, יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה – – –

היו"ר ר' אדרי:

כן, זה יעבור לוועדת העבודה והרווחה. אני מבין שאדוני השר מסכים שזה יעבור לוועדה. אנחנו נצביע מי לוועדה ומי נגד.

ההצבעה החלה.

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 11, נגד – אין, נמנעים – אין. ההצעה לסדר-היום בנושא: מצוקת אשפוז בבתי-החולים עוברת לוועדת העבודה והרווחה. תודה למציעים, תודה לשר הבריאות.

הצעה לסדר-היום

נתניהו וירושלים

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא – נתניהו וירושלים, הצעה לסדר-היום מס' 1649, של חבר הכנסת יוסי שריד. אדוני, בבקשה. הצעה רגילה. תשיב השרה הגברת לימור לבנת.

יוסי שריד (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אתמול התקיים בבית דיון נוסף אולי בעניין מסמך ביילין-איתן, ואני, כאחד המשתתפים שהעלו הצעה לסדר-היום בנושא זה לפני שבועיים, שלושה שבועות, הייתי צריך להתכבד ולפתוח את הדיון. במחשבה שנייה, אולי אפילו במחשבה ראשונה, ויתרתי, כי חשבתי שחבל לי להשחית את זמני על מסמך בעצם חסר חשיבות, בעצם מסמך שלא היה ולא נברא וגם לו היה ולו נברא הוא כבר איננו, כבר ברור לגמרי שאין לו שום קשר למציאות של ימינו. שמעתי שחבר הכנסת ביילין התפאר מאוד שהכנסת קיבלה איזו החלטה – שוב הקונסנסוס המפורסם, ותיכף אני אדבר גם על הקונסנסוס הזה – אבל הנה במבחן הראשון מתברר שהנייר הזה הוא פחות מנייר. אם סמרטוט הוא פחות מנייר, דבר שאני לא בטוח שהוא נכון, אז הייתי אומר שזה בעצם הפך מנייר לסמרטוט. אבל לא בטוח שבאופן עובדתי סמרטוט זה פחות מנייר.

הנה עלתה שאלה קלת ערך כמו – כן או לא לבנות בהר-חומה. אשתי תמיד אומרת לי: אל תדבר באירוניה כי בדרך כלל לא מבינים. אז מובן שמדובר בשאלה כבדת משקל ולא קלת ערך. והנה, לאחר ההסכמה הלאומית המרשימה, הפנפריית, מסתבר שזה גורס כך וזה גורס אחרת ויכול להיות שכל התהליך כולו יעלה בתוהו, כל התהליך כולו יישבר בגלל העניין של הר-חומה. אבל רק בעניין הקטן הזה, כאמור, אין הסכמה. על כל השאר יש הסכמה מלאה.

אני אומר את זה משום שהקונסנסוס, מה לעשות, מעולם לא הרשים אותי, אולי רק פעם, לפני הרבה מאוד שנים, מן הטעם הפשוט שאני יודע שהקונסנסוס המפורסם אולי לדיראון הוא אבי אבות הטעויות הכי גדולות שמדינת ישראל עשתה בתולדותיה.

הדברים החשובים שמדינת ישראל עשתה, ההחלטות החשובות שהיא קיבלה היו דווקא החלטות שנולדו שלא מתוך חיקו והחמים והנוח של הקונסנסוס. ברגע זה אני יכול להעלות בדעתי, בזיכרוני, את אחד המעמדים היותר-מכלימים, היותר-המבישים, שהיו בכנסת הזאת – מעמד הקונסנסוס לפני מלחמת לבנון, תוך כדי יציאה למלחמת לבנון. היה כרגיל קונסנסוס מאוד מרשים, אדוני היושב-ראש, ואולי היית כאן ואולי אתה זוכר מה זאת אומרת "מצב רוח נהדר". הקונסנסוס הזה הוליד את המלחמה האומללה, המרה והנמהרת. הקונסנסוס לא עזר למלחמה הזאת להיות מלחמה גם יותר מוצדקת וגם יותר מוצלחת.

אני יכול לתאר לעצמי ואני מניח, שלו, נניח, עניין המנהרה – אותו תעתוע של ראש הממשלה – היה עולה כאן לדיון לפני כמה חודשים, לפני ספטמבר, היה קונסנסוס יוצא מגדר הרגיל, וכולם היו אומרים: "לפתוח" ו"לפתוח", כי זו המנהרה, זה חשוב וזה סלע קיומנו, ומי יכול לוותר על סלע קיומנו. ואז, היה קורה מה שקרה. ואז, כמובן, היה מסתלק מי שמסתלק והיה בורח מי שבורח.

את כל זה אני אומר כהקדמה להחלטה שעומדת להתקבל מן הסתם בימים הקרובים, וכמובן, השאלה הגדולה – איזו החלטה תיפול. ומדובר בהחלטה על כן או לא לבנות בהר-חומה.

אני אומר בפשטות, נדמה שבמשפט העברי הפשוט ביותר שאני מסוגל לחבר: לא צריך לבנות ואסור לבנות בהר-חומה.

מטעמים של נוחות – אתם יודעים, מי לא רוצה חיים נוחים? גם אני – הייתי אומר: לא צריך עכשיו; "עכשיו" – יש המלה הגואלת. אבל, אני, בהחלט, מקבל, תוך כדי ניסיון עילאי לגייס יושר אינטלקטואלי, את הנימוק שכאשר אומרים במקרה זה כמו במקרים אחרים "אם לא עכשיו – אימתי?", אז אני לא בטוח שיש "אימתי". את זה צריך לומר ביושר. יכול להיות שיהיה "אימתי", ויכול להיות שלא יהיה "אימתי".

מנין אני יודע שאסור לבנות, לפני שאני עוסק בשאלה למה אסור לבנות? אני יודע שאסור לבנות, משום שנתניהו יודע שאסור לבנות. מנין אני יודע שנתניהו יודע שאסור לבנות? משום שהוא לא בנה, משום שהוא מאוד מהסס, משום שהוא מאוד מאוד מעכב את ההחלטה. לו היה זה דבר מובן מאליי, אני בטוח שכבר היו מחוננים שם את עפרות ארצנו בהר-חומה. אני רואה שהוא מאוד מתלבט. אם אדם כמו נתניהו – א. שלא מפורסם בשיקול הדעת המדוד שלו; וב. אני מניח שוודאי לבו יוצא לבנייה בהר-חומה – מבין שצריך לפחות לעכב את הבנייה בהר-חומה, אז המסקנה המתבקשת והמתחייבת היא שאסור לבנות בהר-חומה, ומי כמו בנימין נתניהו יודע למה. אני חושד אפילו בשר מצא שהוא יודע למה, לאחר ששמעתי אותו ברדיו.

איך אני יודע שאסור לבנות בהר-חומה? משום ששמעתי שראש הממשלה הזמין היום את אנשי מפלגת העבודה, ואני יודע בדיוק מתי מזמינים את אנשי מפלגת העבודה – כאשר רוצים לגייס שוב את הקונסנסוס הלאומי המפורסם הזה; לטמון, בפיתויים שונים, לאנשי מפלגת העבודה פח. יש להם כשרון מפורסם וידוע גם ליפול בפח הזה. ושוב, אני יכול להיזכר, נניח, בשיחות של ראש הממשלה

דאז, לפני מלחמת לבנון, ואיך הוא קרא להם, פיתה אותם ותקע בחצוצרה בשופר גדול לחירותנו, לגאולתנו, למלחמתנו ולמלחמת הישועה, והיה קונסנסוס; והקונסנסוס, כידוע, לא בדיוק שיפר את מהלכי המלחמה וגם לא את תוצאותיה.

אבל, אני רוצה לומר לראש הממשלה נתניהו: זה לא יעזור לך – הקונסנסוס – כפי שזה לא עזר לאיש, וגם לא תוכל להאשים אף אחד משתי סיבות עיקריות: א. כי האחריות היא עליך בתוקף תפקידך כראש ממשלה; ב. כפי שאני מכיר את אנשי מפלגת העבודה – ויש בזה הכללה מסוימת ואני עושה עוול לכמה חברים יקרים וטובים – היא תברח. אני יכול להבטיח לכם, ותמסרו את זה לראש הממשלה: ברגע שזה יסתבך, ברגע שזה יסתאב וברגע שהתוצאות הרות-האסון של הבנייה יתגלו ויזדקרו לעין, לא תהיה שום מפלגת העבודה. הם יברחו, כמו שהם ברחו מתמיכתם הראשונה במלחמת לבנון ואחר כך ביקרו אותה, כמובן – הכול על-פי ההתפתחויות בשטח.

למה לא צריך לבנות בהר-חומה? א. זו הפרה בוטה, חמורה ומרחיקה לכת של הסטטוס-קוו בירושלים. אין זה אומר שלא צריך לעשות דבר בירושלים, ואין זה אומר שאי-אפשר לבנות בירושלים. יש בירושלים מקומות כהנה וכהנה לבנייה. זה שטח שריון במחלוקת, שטח מריבה, שטח שהופקע גם מיהודים וגם מערבים. אבל מכל בחינה שהיא זו הפרה מרחיקה לכת של הסטטוס-קוו. שום צד מהצדדים – לא הישראלי ולא הפלשתיני – אינם רשאים ברגע זה, אינם זכאים ברגע זה ואסור להם להפר את הסטטוס-קוו; ודאי שלא במידה כזאת ובשיעור כזה.

אסור לבנות בהר-חומה, משום שזו הפרה של רוח ההסכם בינינו לבינם. אי-אפשר לקבוע כאן עובדות מוגמרות, שלאחר מכן כבר לא יהיה מקום ולא יהיה טעם לנהל משא-ומתן על ירושלים. אתם יודעים כמוני, שאף שעמדתנו היא שירושלים צריכה להישאר עיר מאוחדת, יהיה משא-ומתן גם על ירושלים.

אסור לבנות בהר-חומה, כי חבל. פשוט חבל שיישפך או שתישפך ולו טיפת דם אחת על הר-חומה. הרי בעצם, בואו ונחזור לאיזו מחשבה שקולה ותבונית: מרוב זה שמדברים על הר-חומה, אפשר לחשוב מי-יודע-מה החשיבות של הר-חומה. אבל הר-חומה – ההר הזה הוא אפילו לא כל כך חשוב כמו הר-המוריה. הר-חומה – מי-יודע-מה. אם הר-חומה לא ייבנה, אז מי יודע מה יקרה לירושלים? עוד שכונה או פחות שכונה. בכל הכבוד, קצת פרפורציה, קצת ראייה מפוכחת, קצת אחריות. עוד שכונה או פחות שכונה – זה לא מה שיקבע את מעמדה של ישראל בירושלים.

אסור לבנות בהר-חומה, משום שזו טעות חמורה לחשוף דווקא עכשיו את העצב הרגיש הזה שנקרא ירושלים. הרי זה לא מקרה שהשארנו את ירושלים לסיום התהליך, מתוך הנחה שהתהליך יתפתח, ונקווה שהוא יתפתח באורח חיובי – עד עכשיו הוא מתפתח באורח חיובי למרות דבריו של חבר הכנסת בני בגין שיבוא מייד אחרי – וימצא את עצמו אולי באופן חיובי. ואז, כאשר כל הדברים הללו יתפתחו, צריך לקוות – תוך כדי עליות ומורדות באורח חיובי – ייתכן מאוד שאפשר יהיה להגיע להסדר גם יותר סביר ויותר נוח מבחינתנו לגבי עניין ירושלים. עכשיו אנחנו, במו-ידינו, בעצמנו, ביוזמתנו – למה? למה להסב את הנזק הזה לירושלים? צריך להעלות את ירושלים על ראש שמחתנו, על ראש עיסוקנו?

רבותי, כל זה מקבל חומרה מיוחדת, כאשר אנחנו יודעים שאנחנו, במו-ידינו, ערערנו את מעמדנו בירושלים כאשר קיפחנו את האוכלוסייה הערבית בירושלים; כל הממשלות קיפחו. איזה תוקף יש לדרישה שלנו לאיחוד ירושלים, כאשר 160,000 תושבי העיר הערבים הופלו לרעה באופן שיטתי, והייתי אומר במקרה הזה אפילו במכוון. כאשר מדובר בהר-חומה, איש אפילו לא העלה בדעתו: בכל זאת, אם מפיקעים מכאן ומכאן, מאלה ומאלה, אולי ייבנה גם לאלה וגם לאלה. לא. זה לא שאנחנו

עושים דברים למענם. גם למענם צריך לעשות. יש לנו אחריות. אבל, מישהו חושב שאנחנו נוכל לקיים את זכותנו ויהיה תוקף לזכותנו, כאשר אנחנו יודעים שערבים בירושלים מאז 1967 לא יכלו לבנות בניין אחד?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בראס-אל-עמוד התנגדת – – –

יוסי שריד (מרצ):

אנחנו גם יודעים, שכל ההצעות, אין בהן ממש – גם ההצעות שהועלו בשבועות האחרונים בממשלה. אני לא רוצה עכשיו להיכנס לתהליכים של איחוד וחלוקה, שהם בלתי אפשריים, ואינני רוצה להיכנס לזה שערבי, שצריך לבנות בית, צריך לבנות לעצמו גם את הכביש ואת אספקת המים, משום שכאשר מדובר בשכונות ליהודים, אז קודם כול הממשלה משקיעה בתשתית ואחר כך יש החזר.

הדבר האחרון שאני רוצה לאומרו, רבותי, אנחנו הרי מכירים את ראש הממשלה ואנחנו מכירים את ההחלטות שלו. אנחנו יודעים שכמעט כל החלטה של ראש הממשלה היא בוודאי החלטה קרדינלית, החלטה חשובה, קוראת למשטרה, קוראת לחקירה – כמעט כל החלטה. הוא קיבל שתיים-שלוש החלטות חשובות, כל החלטה כזו קראה לחקירה, קראה למשטרה. בעור שיניו הוא יצא מההחלטה על פתיחת המנהרה. על מינוי היועץ המשפטי לממשלה – אני עדיין לא יודע, אבל נדמה לי שאולי אפילו בעור שיניים אי-אפשר לצאת.

ראש הממשלה התלונן בשעתו, שהוא לא הוזר מפני התוצאות של פתיחת המנהרה. עליתי לכאן היום, בין השאר, כדי להזהיר. הוא אמר שהוא לא קיבל התרעה מהשב"כ. אז אני אומר לראש הממשלה: אדוני ראש הממשלה, אני השב"כ שלך, אני המשטרה שלך, אני גורמי המודיעין וההערכה שלך, אני עמי איילון שלך, ואני אומר לך, שכל הגורמים האלה – ולא צריך שום גורם, צריך שכל ישר, צריך יישוב הדעת, צריך שיקול דעת – כל הגורמים האלה, והשכל הישר בראש ובראשונה, שהוא גורם ההתרעה החשוב ביותר שאני מכיר, אומרים שהתוצאות יהיו קשות, וחבל.

אני אומר: בוא, ראש הממשלה, תן קודם כול לחקירה בעניין בר-און להסתיים לפני שתיקלע לחקירה אחרת, שתצטרך לחקור איך קיבלת החלטה נמהרת כזו, מרה כזו, הרת-אסון כזו, אף שהזהרת, אף שידעת. ניתן לחקירה הזו להסתיים לפני שמקבלים החלטה שמחייבת חקירה נוספת.

ואני אומר מלה אחרונה לראש הממשלה: אם תעשה את הישר, אנחנו נעמוד מאחוריו. גם מפלגת העבודה, למרות שיגיונותיה ולמרות תעתועיה, בסופו של דבר היא חוזרת לעשתונותיה וגם היא תתמוך בך, ותעמוד בלחץ הזה. ראש הממשלה, אתה יודע שאסור לבנות שם, וזו הסיבה שאתה מתעכב ומתמהמה עד עכשיו, ובצדק. אל תיכנע ללחצים, כי גם אלה שלוחצים עליך, לא תמצא אותם על נקלה כאשר הפורענות תבוא.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת יוסי שריד, על דבריך.

גברתי השרה לימור לבנת, אני מבין שאת תשיבי על כל שלוש ההצעות. תודה.

הצעה לסדר-היום

הסכנה לחלוקת ירושלים

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש מחבר הכנסת זאב בנימין בגין להעלות את ההצעה: הסכנה לחלוקת ירושלים. גם כאן תשיב השרה לימור לבנת. ההצעה השלישית היא של חבר הכנסת ראובן ריבלין: בין ירושלים לזושניגטון. בבקשה, אדוני, הצעה לסדר-היום מס' 1711.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אמר זכריה הנביא: "אלה הדברים אשר תעשו דברו אמת איש את רעהו אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם". על כן מצאנו בפרקי אבות: "רבן שמעון בן-גמליאל אומר: על שלושה דברים העולם קיים – על הדין ועל האמת ועל השלום, שנאמר, אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם".

בבואנו, כחברי הכנסת, לשפוט את הממשלה בשערי ירושלים, אהיה נא לפה לאלפי ירושלמים שהלכו אל הקלפי בהתלהבות ובאמונה, ונכזבה אמונתם. אהיה נא לפה לרבבות אזרחים ברחבי הארץ, שהצביעו בתקווה גדולה, וחשים אכזבה עמוקה; שקיוו שממשלה בראשות הליכוד תחלץ את ישראל מעניבת החנק של הסכם אוסלו, והם נדהמים ונכלמים נוכח העובדה שתחת ממשלה בראשות בנימין נתניהו העניבה הזאת מתהדקת והולכת.

במהלך מערכת הבחירות הבטיח מר נתניהו, כי ממשלה בראשותו תסגור את מוסדות אש"ף בירושלים עם תחילת כהונתה, מייד. אבל מר נתניהו נותן לנו שיעור בעברית. האם שמונה חודשים, אדוני היושב-ראש, זה "מייד"? הנה, בהסכם אוסלו ג' על חברון וכל השאר התחייב ערפאת להתחיל מייד בהשלמת התהליך של העיון מחדש באמנה הפלשתינית, ועל כך אמר יועץ קרוב של ראש הממשלה ביום 11 בפברואר 1997 לסוכנות העיתונות "אימרא": "מייד" הוא מונח מעורפל. לא קבענו תאריכי יעד לגבי ציפיותינו מן הרשות הפלשתינית". עכשיו, אדוני היושב-ראש, זה בהיר, נהיר וברור. ברור ש"מייד" במילון המעורפל של מר נתניהו הוא יותר משמונה חודשים, כי הנה חלפו שמונה חודשים, והמצב ברור.

כאשר אש"ף מקיים בירושלים פעילות דיפלומטית ומשתלט על בתי-חולים בעיר; כאשר אנשי הביטחון של אש"ף חוקרים את תושבי ירושלים וחוטפים אותם לרמאללה במצוות ערפאת; כאשר מתירים להם לשמור על הסדר הציבורי בהר-הבית, וכאשר "מושל מחוז ירושלים" מטעם ערפאת מטפל בענייניהם של תושבי העיר; כאשר אנשי אש"ף אוכפים בירושלים את מונופול הדלק המושחת שלהם ומקיימים בעיר משטרת תיירות – או-אז מתברר כי זו בצד זו מתקיימות בבירתנו שתי רשויות. ירושלים נחלקת. היש פוצה פה ומצפצף? דווקא יש: מדי פעם ראש הממשלה פוצה פה, וערפאת מצפצף.

עכשיו אנחנו מתבשרים בתקשורת כי, לאחר דחייה ארוכה, בכוונת הממשלה להביא באמת-באמת לסגירת ארבעה, שישה או אף שמונה מוסדות של אש"ף בירושלים. מנגנוני הביטחון של אש"ף, חברי הכנסת, אינם נחשבים ל"מוסד", ואין תובעים ברצינות את הפסקת פעילותם. אבל בירושלים פועלים, על-פי הדין-וחשבון שהביא נדב שרגאי בעיתון "הארץ", לא שמונה אלא 20 מוסדות של אש"ף. אם תתבע הממשלה סגירת שמונה מוסדות, פירוש הדבר שהממשלה מסכינה עם הפעילות של תריסר המוסדות האחרים, משמע שהיא מסכימה ומוכנה להשלים עם פעילות אש"ף בירושלים.

והתירוץ, חברים, התירוץ הוא כבימי הממשלה הקודמת, שוב אותו "צורך בתשתית ראיות שתעמוד במבחן בג"ץ", לגבי הקשר בין המוסדות האלה לבין הרשות הפלשתינית. אנשי אש"ף עצמם מודים בקשר הזה. מושל מחוז ירושלים מטעם הרשות הפלשתינית, ג'מיל עות'מאן נאצר, הודיע לפני שבועיים, ב-6 בפברואר, בעיתון "אל-עוודא", בעברית: "השיבה", חבר הכנסת שריד הנמצא בקצה האולם, השיבה ללוד, לרמלה ולחיפה – כי הממשל שבראשותו "מתאם את פעולותיו באופן מלא עם ה'אורינט האוס'".

אבל העובדה החשובה היא, שפשוט אין הבדל בין אש"ף לרשות הפלשתינית. הרשות הפלשתינית ואש"ף חד הם; היינו-הך הם.

שלום שמחון (העבודה):

פעם אמרת שביבי – – – חד הם.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

תסלח לי, כל חברי המועצה המחוקקת של הרשות הפלשתינית, המג'לס, הם, בהגדרה, חברי המועצה הלאומית הפלשתינית של אש"ף. ערפאת דואג לכך שהמועצה המחוקקת תתכנס עם הוועד הפועל של אש"ף.

נייר העבודה הדיפלומטי מיום 4 בספטמבר 1996, שהכשיר את פגישת נתניהו-ערפאת באותו יום, הוסכם, כפי שצוין בו, בין ממשלת ישראל לבין אש"ף, לא הרשות הפלשתינית. הסכם אוסלו ג' על חברון וכל השאר נחתם לפני חודש עם אש"ף, לא עם מה שמכונה "הרשות הפלשתינית".

אם הבעיה היא משפטית, הממשלה יכולה לסגור על-פי שיקול דעתה את מוסדות אש"ף בירושלים, גם אם אין ראיות הקושרות אותם עם הרשות הפלשתינית, וזאת על-פי חוק יישום ההסכם בדבר

רצועת-עזה ואזור יריחו (הגבלת פעילות), התשנ"ה-1994: "הממשלה רשאית בצו לאסור על פתיחתה או הפעלתה של נציגות של אש"ף, להורות על סגירתה".

אבל, הסוגיה כמובן איננה משפטית, הסוגיה היא פוליטית, והתגובה צריכה להיות פוליטית, בהצגת עמדה פשוטה ונחרצת כלפי ערפאת: סלק ידיך מירושלים.

ראש הממשלה העדיף להתעלם מהעובדות. רצה שלא לשמוע, בחר שלא לראות, ולכן הוא נדון להודיע שוב ושוב על מוסדות אש"ף שנסגרו כביכול. הנה, חברי, יישום ממש מופלא של עקרון ההדדיות: גם לישראל וגם לאש"ף יש אנשי ביטחון בירושלים. גם לישראל וגם לאש"ף יש מוסדות שלטון בירושלים. גם לישראל וגם לאש"ף יש אזורי השפעה בירושלים. כך, לעינינו, נחלקת ירושלים.

מי שהוא בעל אחריות ומתעלם מחלוקת ירושלים, מחלק את ירושלים. מי שהוא בעל הסמכות ואינו פועל כהלכה למניעת חלוקת העיר שחברה לה יחדיו, מחלק את ירושלים. בעל האחריות והסמכות הוא ראש הממשלה בנימין נתניהו. על כן, כל תינוק של בית-רבן יוכל לענות היום על השאלה המרה והכאובה: מי מחלק את ירושלים?

אבל צריך לשאול: למה? איך זה קורה? הרי אין לחשוד בבנימין נתניהו שהוא מבקש, חלילה, את רעת ירושלים. הרי איננו עורכים, איש מאתנו, תחרות של פטריטיות או תחרות בנאמנות לבירת הנצח שלנו. מחזה האבסורד שלפנינו הוא תוצאה ישירה של האסון המכונה "הסכם אוסלו". זה סיפורה הקבוע של כל סחיטה אלימה ומוצלחת. מכיוון שכבר נכנס אדר אפשר להביא ממגילת אסתר את האבחנה הפסיכולוגית הדקה, עתיקת היום: "אשר החילות לנפול לפניו לא תוכל לו, כי נפול תיפול לפניו". החילות להיכנע לסחיטה בקטע מסוים, תיכנע לסחיטה אלימה גם בקטעים אחרים של החזית.

בשבוע שעבר, אדוני שר הבריאות, בשידור ב"קול ישראל" שעסק בנושא ירושלים, הודעת כי מדיניות הממשלה לגבי ירושלים היא להמשיך במשא-ומתן עם אש"ף ולא להביא לפיצוץ המשא-ומתן. כלומר, הממשלה מודיעה שהיא מוכנה להיכנע לאיומי אש"ף להפעיל טרור אם נעשה כך או לא נעשה אחרת.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

למה אדוני משתמש במלה "אש"ף" ולא במלים "הרשות הפלשתינית"?

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

ניתחתי זאת לפני חמש דקות בהרחבה. אני אמציא לך את הפרוטוקול.

שר הבריאות י' מצא:

חבר הכנסת בגין, מאחר שפנית אלי, תרשה לי רק חצי שורה – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

ברשות היושב-ראש, הפנייה לא אלי.

שר הבריאות י' מצא:

אתה – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

סליחה, כבוד השר, זה ברשות היושב-ראש. אני לא יכול להיענות.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, אדוני.

שר הבריאות י' מצא:

פתחת בהצהרה מישעיהו הנביא ומנביאים אחרים בדבר הצורך לומר אמת. אם ציטטת אותי, חבר הכנסת בגין, נא לצטט אמת ולומר כל מה שאמרתי, ואל תצטט קטע שנזכר לך.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

בסדר. תודה רבה לך.

בנימין אלון (מולדת):

למה אתה הורדת את ההצעה שלו – – –

היו"ר ר' אדרי:

אדוני שר הבריות, אתה ממתין לתשובה, אני מבין.

בבקשה, אדוני, חבר הכנסת בגין.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

לא, אין צורך. אני מכבד אותו, הוא אמר את שלו.

היו"ר ר' אדרי:

לא, יש סדר. היתה שאלה, אדוני, וזכותך להשיב.

שר הבריות י' מצא:

חובה לומר את האמת, את כל האמת ורק את האמת.

בנימין אלון (מולדת):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת אלון, אתה לא ביקשת את רשות הדיבור ולא קיבלת.

יוסי שריד (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לשאול.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אם אתה חפץ – ברשות, בבקשה.

בבקשה, אדוני.

יוסי שריד (מרצ):

אם שר הבריאות מבקש שחבר הכנסת בגין יאמר את האמת, כל האמת ורק את האמת, האם פירושו של דבר שאתה רוצה שהוא יאמר את זה תחת אזהרה?

היו"ר ר' אדרי:

תודה.

אדוני חבר הכנסת בגין, בבקשה.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

הצלחתה של הסחיטה האלימה מצד אש"ף היא שפוררה עד דק את עקרון ההדדיות שטבע מר נתניהו: ערפאת אינו מסגיר מחבלים רוצחים לידי ישראל, בניגוד להסכם שחתם, אבל הממשלה שחררה בשבוע שעבר מחבלות מכלאן, וגם, כפי שפורסם ולא הוכחש, אדוני שר הבריאות, כאלה שהסכם אוסלו לא חל עליהן. סתם ככה, פרס לערפאת איש השלום. והוא, ערפאת, דווקא מבין את עקרון ההדדיות, ובתמורה הוא מוסיף לשחרר מחבלים מכלאם בעזה.

שלושה חודשים, אדוני היושב-ראש, לאחר שערפאת יזם את הפעלת הקלצ'ניקובים שבידי חייליו והנחה אותם, ממש כך, להרוג את חיילינו; שלושה חודשים לאחר שאש"ף מנסה לרכוש ולהבריח אמצעי לחימה מכל הסוגים, לרבות נשק נגד טנקים וטילים נגד מסוקים, ביודעו כי מנהיגי אש"ף מאיימים בגלוי ביוזמה אלימה נוספת, לאחר שהצליחו לסחוט את ישראל ומישראל על-ידי אלימות בספטמבר – כאשר כל זאת לפניו, אישר ראש הממשלה לפני חודש, בהחלטה שנשמרה בסוד, העברת מאות כלי נשק, ובתוכם 200 רובי סער, קלצ'ניקוב, לידי קציניו של ערפאת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת בגין – – – אתה עדיין בשנות ה-60 וה-70, לא התקדמת. אני מצטער מאוד לשמוע את הדברים האלה, כאילו אין הסכם שלום עם חלק מהעולם הערבי, אין הסכמים עם אש"ף. אתה מתעלם מקיום העם הפלשתיני, אתה חי בעולם העבר. תתקדם קצת.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מודה לך, חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ר' אדרי:

אפשרתי לך קריאת ביניים ארוכה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

תתקדם קצת. אתה רואה רק צד אחד של המטבע.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש לאפשר להמשיך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני מתפלא עליו.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת דראושה, בגילי יש נטייה לשכוח מה אמרנו לפני 20 דקות וחצי שעה, אבל אני את עניין
אש"ף וההסכם עם אש"ף העליתי כאן בהרחבה לפני שבע-שמונה דקות.

היו"ר ר' אדרי:

דווקא אדוני נראה צעיר מאוד.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

את זאת עדיין לא שכחתי. זה כל העניין: אש"ף וההסכם עמו, וההפרה הקבועה של ההסכם בסעיפיו העיקריים, והפעלת האלימות הרצחנית על-ידי ערפאת וקציניו ומבחר שלישי בספטמבר, ולצער – וזה לא אליך אלא לחברי – התמוטטות עקרון ההדדיות בעקבות כל אלה.

על כן, כשיופנו הקלצ'ניקובים שוב נגד חיילינו ותישאל השאלה המרה, מי נתן להם רובים, תהיה התשובה ידועה כבר היום: לא רק מר פרס, גם מר נתניהו, במלוא הוד עוצמת סמכותו, נתן להם רובים. איזו הידרדרות נוראה, איזו התמוטטות טראגית ומסוכנת של אבן הראשה במדיניות הממשלה – עקרון ההדדיות. אין. נשחק. התפורר. התרסק. התפוגג. התמוסס. מת.

לפני חודש ימים, סמוך להפקרת חברון וההתחייבות המחודשת לנסיגה בשלושה שלבים, כתבתי במאמר ב"מעריב": "למושג הדדיות יש גם שימוש אחר. האזרחים שבחרו במר נתניהו כראש ממשלה נתנו בו אמון והם מצפים שיקיימו. אם יוסיף למעול באמונם, הוא ישחרר אותם מן המחויבות כלפיו. העבודה, מרצ, מד"ע ובל"ד יכולים להעניק לו היום רוב בכנסת, אך הם יתמכו במועמד משלהם לראשות הממשלה. "הדדיות" כתבתי, "כמו אמינות, אינה ניתנת לחלוקה. אם היא תתפוגג בתחום המדיני החיצוני, היא תתמוסס בתחום הפוליטי הפנימי".

על הדברים האלה, אדוני היושב-ראש, שכתבתי אותם לפני חודש, אני מבקש לסיום להוסיף היום: מעילה באמון הבוחר – לא תינקה. כי על חומותייך ירושלים הפקדתי שומרים, כל היום וכל הלילה. תמיד – לא יחשו. תודה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת זאב בנימין בגין על דבריך. אני מבקש מאדוני שר הבריאות לעלות לדוכן. ברצונו להעיר כמה הערות, ועל-פי התקנון זו זכותו. בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

אמרו זאת גם על מנחם בגין, זיכרונו לברכה, כאשר החזיר את סיני: מעילה באמון הבוחר, כל הדברים האלה. הוא עשה מעשה גדול מאוד, חבל שחבר הכנסת בגין שכח את מה שאביו עשה באמת באמת ביושר.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש, בדרך הזו לא אתן את רשות הדיבור. כאשר מבקשים את רשות הדיבור בצורה מסודרת, גם מקבלים.

שר הבריאות י' מצא:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא היה בדעתי לעלות לכאן ולהשיב, משום שהשרה לימור לבנת תעשה את המלאכה ותשיב על הצעות לסדר-היום, אבל מאחר שחבר הכנסת בגין הציג את הדברים שלי כמעט באופן מדעי, מדויק כמו המדע, והתקומם נגד אותה הצהרה שלי בתקשורת, שייתכן שנאמרה – אני לא רוצה להכחיש אותה – שבה הודעתי שממשלת ישראל בראשותו של ביבי נתניהו מחויבת להמשיך בהסכמי אוסלו, אותם הסכמים שכולנו רוצים להאמין שיביאו אותנו – – –

שלום שמחון (העבודה):

היא מחויבת או שהיא רוצה להמשיך?

שר הבריאות י' מצא:

מחויבת.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

גם אם אין הדדיות?

שר הבריאות י' מצא:

תן לי לסיים משפט, אני מבקש ממך.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש מהקואליציה.

שר הבריאות י' מצא:

מחויבת מתוך תקווה ואחריות שהמחויבות הזו שהוטלה עלינו ונטלנו אותה בפני הציבור, מחויבות שנטלנו במערכת הבחירות – אנחנו מקווים שהמחויבות הזו תביא אותנו גם ליכולת להגיע לשלום.

על מה מתקומם חבר הכנסת בני בגין? בני בגין מדבר על כך שהיתה מעילה באמון, כך הוא סיים את דבריו. מכיוון שהוא פתח ואמר שחובה לומר דברי אמת, אני רוצה לשמוע מבני בגין אם אני במערכת הבחירות הזו, עם כל אותה צמרת שהתמודדה, לא התחייבנו בפני הבוחר ובפני התקשורת ובפני עם ישראל, להמשיך בהסכם אוסלו, משום שהוטל עלינו – – –

בנימין אלון (מולדת):

— — —

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

שר הבריאות י' מצא:

— — — ואם לא התחייבנו לשלום בטוח.

אני עובר לקטע השני, חבר הכנסת בני בגין – שלום בטוח. בספטמבר לפני חודשים אחדים – ואני לא רוצה להטיל שום ביקורת – המערכת שהיתה קיימת כאן בארץ והובילה לנושא מסוים, לא הובילה לשלום בטוח. אני חושב שהר-חומה בנה תיבנה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

שר הבריאות י' מצא:

בניגוד לחבר הכנסת שריד, שחושב שהיא לא תיבנה, היא תיבנה, כי היא בתחום המוניציפלי של ירושלים.

יוסי שריד (מרצ):

היא לא תיבנה.

שר הבריאות י' מצא:

העיתוי – – –

יוסי שריד (מרצ):

אוהו.

שר הבריאות י' מצא:

העיתוי, לא כהתחמקות, ייעשה על-פי שיקול דעת שיש בו תבונה. העיתוי ייעשה בשיקול דעת, מתי אני יכול לבנות שכונה.

יוסי שריד (מרצ):

זה נכון.

חיים אורון (מרצ):

זה בטוח.

שר הבריאות י' מצא:

אני אומר לך זאת לא כדי להתחמק. אני לא מתווכח כרגע אתך, כי אני יודע, יוסי שריד, שאתה מוכן להתפשר על ירושלים, ואני לא רוצה לומר מעבר לזה. אני לא מוכן להתפשר.

יוסי שריד (מרצ):

אל תגיד למה אני מוכן. אני אומר זאת בעצמי.

שר הבריאות י' מצא:

אתה יודע מה, יוסי שריד, אני מתנצל, תנועתך אמרה זאת בהצהרה. היא מוכנה להתפשר על ירושלים.

יוסי שריד (מרצ):

תסלח לי, אתה לא יודע מה היא מצהירה. יש פשרה ויש פשרה.

שר הבריאות י' מצא:

הממשלה הזאת התחייבה להמשיך המשא-ומתן, והיא מנהלת אותו. היא התחייבה לשלום בטוח, והיא מקווה להגיע אליו. כל מה שצריך הוא לנהל את זה בתבונה ובשכל, ולא צריך לנהל את המשא-ומתן תחת לחץ. אנחנו לא ניכנע ללחצים חיצוניים ולא ניכנע ללחצים פנימיים.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

כל הכבוד לכם, מנהלי המשא-ומתן.

שר הבריאות י' מצא:

משפט אחרון: אני מצטער, ידידי הטוב, על שאתה חסר ניסיון. לו היה לך קצת ניסיון בעיר הזאת, חבר הכנסת שריד, לא היית אומר את כל מה שאתה אומר. את ירושלים קל מאוד להצית. לפני 30 שנה כתבתי מאמר, כאשר התקיים הוויכוח על הר-הבית. אני לא ממציא המצאות משום שהיום אני שר; אמציא את המאמר גם לבני בגין וגם לך. כתבתי: הר-הבית בידינו. פירושו של דבר, כפי שהסברתי, תפסיקו להיאבק ולכבוש אותו, הוא כבר בידינו. תבנו מסביב, תבנו את העיר. מאז המאמר הזה, תודה לאל, נבנו שמונה שכונות בירושלים, וירושלים גדלה במאות אלפי יהודים. בלי להצית את העיר הזאת, בלי להבעיר אותה, אנחנו מסוגלים לבצר את עמידתנו ואת אחיזתנו כאן.

ירושלים כבר חולקה. חבר הכנסת בני בגין, אתה עושה עוול לירושלים, כאשר אתה טוען שהיא כבר מחולקת, מכיוון שזו עיר שלמה, שמהלכים בה יהודים. נכון שצריך להוציא את הסכנות שרוחשות לפתחה: הסכנות של ה"אוריינט האוס", של המוסדות ושל פעילות אש"ף.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

צריך להוציא אותם.

שר הבריאאות י' מצא:

אנחנו עושים למען זה בתבונה.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

מתי?

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

שר הבריאאות י' מצא:

לא בקיצוניות, בלי לומר עכשיו, ולהצית את האש בעיר הזאת.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

שמונה חודשים.

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, אני כבר לא מבחין היכן הקואליציה והיכן האופוזיציה.

שר הבריאאות י' מצא:

השר לשעבר בגין, אני בממשלה הזאת שלושה חודשים, ואתה ישבת בממשלה הזאת שישה חודשים. אנא, בוא נתחלק באחריות.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

לא, אתה בסדר, אתה מאה אחוז, אתה על הכיפאק.

שר הבריאות י' מצא:

לא, אני אחראי גם למה שהיה. אני מציע לך להפסיק להבהיל את תושבי העיר הזאת. מי שמאשים בקולי קולות את הממשלה הזאת בחלוקתה של העיר ומעלה נושא זה או אחר למוקד הדיון, גורם לכך שממשלה זו תוכל לפעול בפחות יעילות.

אני מציע לאפשר לממשלה הזו להמשיך בפעילותה. היא תחזק גם את ירושלים בירת ישראל, גם את סביבותיה וגם את כל אותם שטחים ונושאים שאני לא רוצה לפרטם.

לצערי הרב, אתה כבר לא יושבת בממשלה לפני שבועיים, שלושה שבועות. כשאני יצאתי משיבת הממשלה וראיתי את המפות שהוצגו בפנינו, אמרתי: אלוהים, רק תעזור לנו לבצע את מה שבמפות האלה.

היו"ר ר' אדרי:

אני אבקש לאפשר שאלה לחבר הכנסת לנדאו.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ר' אדרי:

אני אתן לך, אדוני. פשוט חבר הכנסת לנדאו ביקש לשאול שאלה, ואני מאפשר לו שאלה.

יוסי שריד (מרצ):

הכנסת יכולה להתאחד סביב — — —

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש. הנושא חשוב, ואתם רואים שאני נוהג בסבלנות.

בבקשה, אדוני חבר הכנסת לנדאו. אני אודה לך, אדוני חבר הכנסת שריד, אם תואיל לאפשר לי לנהל את הישיבה.

קריאה:

אבל המחזה נעים, אדוני.

היו"ר ר' אדרי:

זה לא עניין של נעים. הנושא הוא חשוב, ולכן אני מאפשר דיון רחב.

בבקשה, חבר הכנסת לנדאו.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, רבין, זכרו לברכה, החליט על הר-חומה. חיים רמון חתם על התוכנית.

יוסי שריד (מרצ):

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

פואד בן-אליעזר העלה בולדוזרים לשטח. בייגה שוחט נתן את הכסף. עוזי ברעם, איש ירושלים, תומך. אהוד ברק דוחף.

שבח וייס (העבודה):

מה זה? איזה דיון זה?

יוסי שריד (מרצ):

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

קלינטון לא בא בשום תביעה לממשלת העבודה. ובמציאות הזאת הממשלה הנוכחית לא סוגרת את ה"אוריינט האוס", כי ערפאת מאיים באלימות; לא מסלקת את מאות סוכני ג'יבריל מהבירה, כי ערפאת מאיים בטרור, ובחסות האלימות הוא ממשיך ומפר את הסכמי אוסלו. ואילו אנחנו איננו מבצעים את הדבר הטבעי לנו מכול: לבנות את הר-חומה, פרויקט בלב ירושלים, בתוך הקונסנסוס.

מדוע הממשלה נכנעת לאיומים במקום לתת תשובה?

היו"ר ר' אדרי:

תודה. יש עוד הצעה. בבקשה, אדוני חבר הכנסת בנימין זאב בגין. אדוני השר, תשיב אחר כך על שתי ההצעות.

יוסי שריד (מרצ):

— — —

בנימין אלון (מולדת):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש. אתם רואים שאני נוהג באורך רוח. אנא מכם, אפשרו לי לנהל את הישיבה בצורה מסודרת. אדוני, אודה לך אם תואיל לסייע לי. תודה.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, הנוהג אומנם באורך רוח רב, אדוני שר הבריאות, אני חושב שלמדתי מדברך לפני דקות אחדות, שהבאתי את עיקר דברך באותו שידור רדיו בשבוע שעבר, על-פי תוכנם, על-פי מהותם, על-פי פירושם האמיתי. לא סילפתי. חזרת על אותם דברים. דיברת עכשיו על כמה קל להצית אש בירושלים. לא הבאתי את הדברים החמורים האלה שלך בשבוע שעבר. כך גם אמרת באותו שידור, על-פי מיטב זיכרוני.

אבל, אני פונה ליושב-ראש: היות שבשם הממשלה השיב שר הבריאות תשובה כל כך טובה, כל כך ממצה וכל כך בלתי משכנעת, שר הבריאות, שלא הוסיף בריאות וחוסן לירושלים, אני מציע ליושב-ראש לשחרר את שרת התקשורת מן החובה הבלתי-נעימה להשיב על ההצעה. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך.

חברי הכנסת, אני אתן לשני חברי כנסת דקה אחת לכל אחד, ואחר כך אתן לשר הבריאות להשיב.

שבח וייס (העבודה):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

אני יודע. יש עוד הצעה אחת. בבקשה, חבר הכנסת דראושה, ואחרון – חבר הכנסת פלד.

שר הבריאות י' מצא:

אני יכול להשיב?

היו"ר ר' אדרי:

אני אתן לך להשיב אחר כך לכולם.

בבקשה, חבר הכנסת דראושה, שאלה בקיצור.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, נוצר הרושם כאילו יש היום ניסיון להגיע לשלום בין חלקים מהליכוד לבין חלקים אחרים, בין מצא לבני בגין, או בין נתניהו לעוזי לנדאו, ואני רוצה להזכיר לכול, שמדובר בניסיון להגיע להסכם שלום בין ישראל לבין הפלשתינים, בין אש"ף לבין ממשלת ישראל, וממשלות ישראל חתמו

על הסכם שבו התחייבו שהסטטוס-קוו יישמר בירושלים. לכן, כל ניסיון לבנות או להקים שכונות חדשות או להפקיע קרקעות חדשות במזרח-ירושלים הוא פגיעה בהסכם אוסלו ופגיעה בסטטוס-קוו.

לכן, אני פונה לכבוד שר הבריאות ואומר, שגם ממשלת ישראל מחויבת להסכמי אוסלו, כפי שהכריזו ראש הממשלה והשרים.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש. זו כבר לא שאלה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לכן, אני רוצה לשאול: האם אכן הממשלה מחויבת להסכמים הללו ולשמירה על הסטטוס-קוו בתוך ירושלים?

היו"ר ר' אדרי:

תודה. חבר הכנסת פלד, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, יש לי שאלה לסדר.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, אדוני חבר הכנסת וייס.

שבח וייס (העבודה):

אני רשום להצעה אחרת.

היו"ר ר' אדרי:

כן, אדוני יקבל רשות דיבור.

שבח וייס (העבודה):

אני מעדיף, על פני הצעה אחרת, לדבר פה.

היו"ר ר' אדרי:

כפי שנוח לאדוני.

שר הבריאות י' מצא:

לא נשאלות פה שאלות, נאמרים דברים.

היו"ר ר' אדרי:

לא, אני מבקש לאפשר שאלה לחבר הכנסת פלד.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

כן, שאלה.

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, השבוע ראינו כתבה בטלוויזיה על ההתיישבות ועל הנחת המכולות הכחולות ברחבי יהודה ושומרון. אני שואל אותך, כבוד השר, האם גם הבנייה בירושלים תהיה כגנבים בלילה, כמניחים מכולות בלילה, ובכך תסתיים הבנייה בירושלים, או שהבנייה בירושלים תהיה כמסר לעם כולו, לעולם כולו? תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה. בבקשה, חבר הכנסת שבח וייס, אחרון, ואז אנחנו נמנע מאתנו הצעה אחרת. על-ידי כך אני פשוט חוסך זמן של הצעות אחרות שרשומות לפני. בבקשה, אדוני.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך. אני פשוט רשום לשתי הצעות אחרות, ומוטב שאני אעיר את ההערה כאן עכשיו, כי הדיון קיבל תפנית אחרת, אבל הוא ממצה את עצמו.

אני יושב כאן בתחושה של זיכרון מר ושל מועקה. לפני זמן לא רב, כאשר היתה לי הזכות לשבת שם, גם בתוקף תפקידי, כאשר היו הדיונים הקשים על אוסלו א', ב', ג', ובהזדמנויות אחרות; וכאשר ראש הממשלה יצחק רבין, זכרו לברכה, ושר החוץ שמעון פרס – אני לא בא להקניט, אני רוצה לעשות משהו קצת אחר – ניסו להבהיר אותה מדיניות שמסתברת היום כדרך ראשונה ויחידה, כמשהו שמולו אין דרך שנייה, בוודאי לא דרך שלישית – היתה כאן אחוות זעם נגד ראש הממשלה, שבאה לביטויים קשים וחסרי תקדים בתולדות הפרלמנטריזם. אולי היה לזה תקדים מסוים, כאשר ראש הממשלה מנחם בגין, זכרו לברכה, הביא לראשונה לכנסת את הרעיונות הראשונים של ההסכם עם מצרים. גם כאן היתה הפרעה מסוימת, ויושב-ראש הכנסת דאז, יצחק שמיר, נאלץ להפסיק את השיבה פעמיים. אני אומר את זה קודם כול למען הסדר ההיסטורי.

קרה כאן משהו אחרי הבחירות, וראש הממשלה אימץ את המורשת של רבין ופרס, ומפלגתי וגם מרצ מעניקות לו רשת ביטחון. הפכנו לרשת ביטחון, מפלגות רשת. אז כך: הוא גם מגשים את המדיניות של רבין-פרס, גם אין לו רוב בממשלה שלו מול "כוח 17", גם הוא מקבל סיוע שלנו כמפלגת רשת קבועה, ירש את המורשת הפוליטית של רבין-פרס – רבין הרצוח, שהארץ הזאת מוכתמת בדמו עד קץ הדורות – וגם מקבל כאן סיוע מאתנו, כמי שהביאו את הרעיונות האלה לשולחן הדיונים של הכנסת.

היו"ר ר' אדרי:

תודה.

שבח וייס (העבודה):

אני רוצה שיירשם בתולדות הכנסת תיאטרון אבסורד, ציני, מניפולטיבי, חסר תקדים.

כמובן, אני נגד הר-חומה ונגד כל השטויות האלה של הבנייה. צריך לעשות שלום.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת וייס.

אדוני השר, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת ריבלין, אתה תדבר עוד מעט. עוד מעט תקבל עשר דקות.

שבח וייס (העבודה):

— — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת ריבלין, תירגע — — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

שבח וייס (העבודה):

אתה מגוחך, אתה מגוחך.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, עד עכשיו הכול היה בסדר. מה קרה? חברי הכנסת, אני מבקש.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

שר הבריאאות י' מצא:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חלק מהדברים נאמרו כנאומים קצרצרים. אני לא אשיב עליהם. יש שאלות. אני אשיב כמיטב יכולתי על שניים-שלושה דברים.

ראשית דבר – איפה חבר הכנסת עוזי לנדאו? – לתקן צדק היסטורי. אני זוכר ששר השיכון פואד, שלחם מאוד לבניית הר-חומה, שלח אותי ביום מן הימים – אמרתי לו את זה, והוא יודע – ליצחק רבין, זכרו לברכה, לבקש ממנו ולנסות לשכנע אותו, בעת הוויכוחים שהיו לנו אז על ירושלים רבתי ומערכות חוקים שלי, שיפשיר את בניית הר-חומה.

אני מודיע לכם, שאני לא יודע אם רבין רצה או לא רצה, אבל היה ברור לי מהשיחה, שהוא מתקשה מאוד להוביל לכיוון של בניית הר-חומה.

שבח וייס (העבודה):

זה נכון. זה לזכותו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

שר הבריאאות י' מצא:

סליחה, אני מדווח לפי מיטב זיכרוני, בלי לציין לטוב או לרע.

שבח וייס (העבודה):

זה היה לטוב.

שר הבריאות י' מצא:

— — — כשאני רוצה לציין לטוב, אני אומר זאת — — —

יוסי שריד (מרצ):

וכל השאר שקר.

שר הבריאות י' מצא:

סליחה. אבל אני משבח ואני ממש גא שהתחלפה הממשלה בישראל. משום שמרגע שעלתה הממשלה הזאת בישראל והחליפה את הגישה של פרס, רבין וביילין, והחליפה ממשלה ששריד היה חבר בה והיא התנגדה להר-חומה, אנחנו ממשלה שתבנה את הר-חומה.

מיכה גולדמן (העבודה):

בונים, בונים, בונים, ולא בונים.

שר הבריאות י' מצא:

שאלו אותי: כיצד, האם כגנבים בלילה? אני מודיע לך, שנבנה אותה לאור יום, כמו שבנינו את רמות-אשכול, כמו שבנינו את רמות ואת גילה וכמו שבנינו את תלפיות. כך נבנה גם את הר-חומה ונשכן שם 40,000-30,000 יהודים שיתגוררו בדרומה של ירושלים — — —

מיכה גולדמן (העבודה):

טדי קולק זה "אנחנו"?

שר הבריאות י' מצא:

— — — גם רמות-אשכול וגם השכונות האחרות; וכדי להתקרב לאמת אומר, שגם כמו פסגת-זאב, שכן כבר אז היתה התקוממות נגד הפקעת האדמות. גם היא נבנתה בתבונה, כי גם שם כבר היתה מאכלת העולם נגדנו. אבל בנינו אותה בתבונה, והיא מהווה היום אחת השכונות הנפלאות. אני מודיע לך, שגם הר-חומה כך תיבנה, גם שער מזרח ייבנה. רק אל תדחפו, אל תאיצו באיומים, מכיוון שכל איום מזמין איום מנגד, ואנחנו רוצים לבנות ללא איומים. כך אפשר לעשות את זה — — —

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, מה עם סדר-היום של הכנסת?

היו"ר ר' אדרי:

השר אינו מוגבל. מה אני יכול לעשות?

חגי מירום (העבודה):

הוא מוגבל.

שר הבריאות י' מצא:

— — — ולא כפי שחבר הכנסת בני בגין אמר שאלה הדברים שאמרת. אני מודיע לך במלוא האחריות,
חבר הכנסת בני בגין, שאילו ראש ממשלה בישראל — — —

היו"ר ר' אדרי:

אדוני השר — — —

שר הבריאות י' מצא:

אני מסיים.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש לאפשר לשר לסיים.

שר הבריאות י' מצא:

אני רוצה לסיים במשפט אחרון, ואני אומר את זה באמונה, בהכרה ובהערצה שהיתה לי כלפי אדם. אני חונכתי וגדלתי על ברכיו של מורי ורבי מנחם בגין, זיכרוננו לברכה. בשידור שמישהו כאן ציטט מהדברים שאמרתי, אמרתי שאני למדתי ממורי ורבי, שכאשר ראש ממשלה נוסע לחוץ-לארץ יושבים פה בארץ בשקט ומתאפקים, ולא תוקפים אותו. את זה למדתי ממנו. לצערי, לא כך נהגו תלמידיו.

יוסי שריד (מרצ):

אדוני השר, כמה זמן הוא – – –

שר הבריאות י' מצא:

שנים רבות. אתה לא תשמע ממני אף לא פעם אחת שאני תוקף ראש ממשלה כאשר הוא בחוץ-לארץ.

יוסי שריד (מרצ):

רציתי רק לדעת כמה זמן נמשך – – –

שר הבריאות י' מצא:

נקודה שנייה שאני רוצה לציין – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לתקן את דברי, אדוני שר הבריאות: על חומותייך ירושלים הפקדתי שומרים תמיד לא יחשו.

שר הבריאות י' מצא:

נקודה שנייה שאני רוצה לציין: בתקופתו ובתבונתו של ראש הממשלה מנחם בגין נבנתה ירושלים וחוזקה, והוא הפקיד עליה שומרים. אני מציע לתלמידיו ללכת בדרכיו בתבונה, בשכל, בזהירות, ולהמשיך לבצר את העיר הזאת.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אדוני השר.

הצעה לסדר-היום

בין ירושלים לווינגטון

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא, הצעה לסדר-היום מס' 1712, בנושא: בין ירושלים לווינגטון – של חבר הכנסת ראובן ריבלין.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

תגיד לי, מינוי של אדם לשר מעניק לו סמכות על השכל, מונופול על השכל?

היו"ר ר' אדרי:

לא אני מופקד על הנושא הזה, אדוני חבר הכנסת פלד.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אפשר לומר שהמינוי לשר לא נתן לו מונופול על השכל, אבל גם לסגן השר לא ניתן מונופול על השכל.

היו"ר ר' אדרי:

גם על זה אני לא מופקד.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, גברתי השרה, אדוני השר, בראשית דברי אני רוצה להתנצל בפני יושב-ראש הכנסת לשעבר שבח וייס על כך – – –

שבח וייס (העבודה):

גם אני מתנצל. גמרנו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מאוד מתנצל.

אדוני היושב-ראש, היה לי חבר – – –

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש להודות לשניכם על הג'נטלמניות שלכם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, גברתי השרה, היה לי חבר, קראו לו ביבי. הוא היה ציר ישראל בווישינגטון – –

שבח וייס (העבודה):

זה נשמע כמו הספד.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – והוא אמר: זו לא חוכמה להסתדר עם הממשל בווישינגטון אם מסכימים אתם על הכול. היה לי חבר, גברתי השרה, קראו לו ביבי, הוא היה שגרירנו באו"ם, שאמר מתוך הכרה וידיעה ברורה של האווירה, של החברה ושל דרך הממשל בארצות-הברית, שלא תמיד חשוב מה שהממשל אומר, שצריך להגיע לבתי הקונגרס, לסנאט ולעם.

יש לי חבר בנימין נתניהו, ראש תנועתי, שעמד והתריע כמוכיח בשער על ממשלה שלמה ההולכת לווישינגטון, כאשר ראש הממשלה חזר כמובן לארץ, וגם הוא היה מתלמידיו של מנחם בגין, לאמור: מה אתם עושים? למה אתם שומעים רק את מה שהנשיא מבקש לשמוע? הרי אנחנו יודעים שהצדק אתנו.

ולא בכדי אמר זאת חברי בנימין נתניהו, ראש הממשלה. שהרי כל ההיסטוריה של ירושלים מוכיחה בעליל, שלמרות מה שאמרו בווינגטון, אנחנו בירושלים עשינו; למרות כל מה שהורו לנו מווינגטון, אנחנו את ירושלים בנינו. אנחנו, לא רק ממשלת הליכוד אלא בעיקר ממשלות העבודה, בעיקר ממשלות המערך קודם, וראש העיר, שהיה איש תנועת העבודה, איש מפלגת פועלי ארץ-ישראל, שהיה אומר לנו ואומר לחבריו: זה לא העיתוי לבנות את גילה; שהיה אומר לנו: זה לא העיתוי לבנות את נווה-יעקב; שהיה אומר לנו ברמות: זה לא העיתוי לבנות את אזור 06. ובכל זאת, לאחר שכפינו עליו הר כגיגית עד שאמר "רוצה אני", ובצורה הטובה ביותר קם טדי קולק ובנה את ירושלים רבתי, למרות כל המחאות. שהרי היתה קונצפציה מסביב לשאלה, איך בונים את ירושלים מייד לאחר ששחררנו אותה ב-1967, במלחמה שנכפתה עלינו, לאחר שנכפו עלינו מלחמות אחרות, חבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

תמיד נכפו עלינו מלחמות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

באי בודד בים של אוכלוסייה ערבית. CUL DE SAC ואז אמרנו שלא עוד יהיו בירושלים יהודים ב-מהיום ואילך תהיה האוכלוסייה בירושלים אוכלוסייה של תושבי ארץ-ישראל החיים אתנו, ודאגתם עלינו לא כפטרונים, אלא כמי שאחראים לשלטון, לסדר ולרווחה של כל התושבים. ואכן, כפי שאמר השר לשעבר חבר הכנסת יוסי שריד, עם ישראל, מדינת ישראל עיקר חטאה בכך שלא היו פניה לבני ירושלים על מנת לעשות כל מה שאפשר כדי לגשר על פער הדורות בבנייה, בתכנון, בשירותים.

חטא גדול חטא עם ישראל אז. אבל זה לא העניין העיקרי. ווינגטון תמיד התנגדה, והעם האמריקני כולו הריע לנו כאשר בנינו את כל שכונותיה של ירושלים. ואף שהשלטון בווינגטון, לאורך כל ההיסטוריה שלו מאז 1967 התנגד, התנגדות חריפה, ואפילו את השגרירות שלו לא קבע בירושלים, הקונגרס שלו קבע זאת. ולמרות ההתנגדות הזאת העם האמריקני הריע לעם היהודי השב עכשיו לארצו ובונה את עירו, את בירתו, והם יודעים היום – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

צריך לעשות שלום עם העם הערבי, הפלשתיני. לא עם האמריקנים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

עוד אלפיים שנה לפחות נחיה יחד, קצת סבלנות. אין היום אמריקני אחד בארצות-הברית שלא יאמר לך, שירושלים בירת ישראל לא תחולק לעולם. בממשלה יכולים אחרת. גם הממשל נדהם מקלות הראש שבה הסכמנו לכל מיני הסכמות.

מה קורה פה היום? הרי הר-חומה נמצאת בתוך מה שקרוי סמכות השיפוט של מדינת ישראל. האם הר-חומה זה עיתוי נכון או לא נכון? השר מצא הלך בטח לחפש את העיתוי.

שר הבריאות י' מצא:

אתה יודע שהנימוקים על בניית הר-חומה היו אורבניים ולא מדיניים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ידוע לך, שלא לשם המדיניות דיברו הוא ובנבנישתי על נושאים אורבניים, על מנת לכסות על הנושאים האמיתיים. מה היתה הבעיה? עובדה היא שהוא בנה ועובדה היא ששירותים ניתנים. שירותים לא ניתנים במזרח-ירושלים. באמת נשאלת שאלה מדוע בראס-אל-עמוד לא מסכימים ערביי ירושלים שנבנה יחד. הרי יש שם 12,000 יחידות דיור לערבים ו-700 יחידות דיור ליהודים. מדוע לא נסכים בראס-אל-עמוד? אני בהחלט חושב שבהר-חומה אין כל מניעה – מדוע לא ייבנו גם דירות לערבים תושבי ירושלים, בעלי אזרחות ירושלמית.

אני מוכרח לומר מה הוא העיתוי, אדוני השר הנכבד יהושע מצא. העיתוי הוא בכך שהיום קיים עלינו איום של אותה טראומה שנפלה על ראשנו.

שר הבריאות י' מצא:

אנחנו מאיימים על עצמנו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אותה טראומה שנפלה על ראשנו עם פתיחתה של מנהרת החשמונאים. מאותה עת אומר ערפאת באסטרטגיה ברורה לגבי הקמת מדינה פלשתינית: ירושלים בגודל זה או אחר היא בירתה. הוא אומר לנו: אם אתם לא תלכו לפי האסטרטגיה שלי, אני מאיים עליכם לפתוח במרחץ דמים.

והנה מאיים עלינו חבר הכנסת הנכבד, אחד מהטובים מבין חברי הכנסת, השר לשעבר יוסי שריד, אחד המועמדים להיות מנהיגה של מדינת ישראל אם מפלגת העבודה או השמאל יעלו לשלטון; למה לא? הוא בא הנה ואומר לנו: ראו, אני המזהיר, אני השב"כ שלכם. בסדר, השב"כ יכול להזהיר שבאמת עלולה לבוא עלינו איזו פורענות בגלל זה שאנחנו רוצים לקיים את ריבונותנו על ירושלים. שהרי ירושלים היא בקונסנסוס. נכון, מעולם אתם לא הייתם בקונסנסוס על עניין זה. ואולי ההיסטוריה תשפוט. היום ההיסטוריה של 200 שנה מלמדת שרק אנחנו צודקים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אתה מחליף דעות.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא מחליף שום דעה.

היו"ר ר' אדרי:

עד עכשיו אפשרתי כמעט לכל אחד להביע את דעתו. אני מבקש.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש לבוא ולהזכיר גם כאן כירושלמי, בן בנם של ירושלמים, בן בן בנם של ירושלמים: לפני 200 שנה שב עם ישראל לארצו. בירושלים היו 10,000 נפשות. ירושלים כולה היתה חומות העיר העתיקה ומה שבתוכן. היה מספר מועט של כפרים. ירושלים היתה זניחה וזנוחה, ללא תשומת לב, לא של הנוצרים, לא של המוסלמים. איש לא נתן את לבו. אנחנו באנו לכאן, כפי שאמרנו אתמול בערב, והפכנו את ירושלים ואת ארץ-ישראל כולה לגן פורח, לתפארת עם ישראל, מדינת ישראל ותושבי ארץ-ישראל.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מדינת ישראל מיושבת בכפרים ובערים ובקיבוצים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הפכנו את ירושלים למשוש העולם. הפכנו את ירושלים לעיר עלייה לרגל לכל הדתות. הפכנו את ירושלים לעיר מרכזית. והפכנו את ירושלים עיר השלום לעיר המחלוקת הבלתי-פוסקת.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ס):

זה מה שאתם רוצים?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו הצלחנו בכל הזמנים לקיים את אמונתנו, כל עוד היינו דבקים באמונתנו, לא כחסידיים שוטים אלא כאנשים היודעים על מה ולמה באנו הנה, כאנשים היודעים מהי היום, בלשוננו, האסטרטגיה.

גברתי השרה, היום יש לי חשש כבד, שיש לי חבר שקוראים לו בנימין נתניהו. אני מתגעגע לביבי, אבל יש לי חבר שקוראים לו בנימין נתניהו, שהוא כנראה לא מגלה לנו מהי האסטרטגיה. משום שאנחנו עומדים כאן ואיננו מבינים האם צריך עיתוי לבנות בהר-חומה. האם היה צריך לבנות בהר-גילה? האם צריך היום עיתוי כדי לבוא ולומר לערפאת: הרף, איננו נבהלים מאיומך ואפילו לא מהתרעותיו הנכונות של חבר הכנסת הנכבד יוסי שריד?

אנחנו נעשה את אשר אנחנו חושבים שצריך לעשות, כי בשל כך אנחנו כאן. זאת משימתנו, זאת מטרתנו, לכך נבחרנו, ואין דרך אחרת. תודה.

היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת ראובן ריבלין.

אני מבקש מהשרה הגברת לימור לבנת להשיב על שלוש ההצעות לסדר-היום – של חבר הכנסת יוסי שריד: נתניהו וירושלים; של חבר הכנסת זאב בנימין בגין: הסכנה לחלוקת ירושלים; ושל חבר הכנסת ראובן ריבלין: בין ירושלים לושינגטון. לפני כן אני מבקש להודות לך על הסבלנות ועל אורך הרוח שגילית במשך כל הדיון. תודה, גברתי השרה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

תודה רבה, אדוני היושב-ראש. אני חושבת שהנושא אכן חשוב והדיון חשוב. אכן נכון נהג היושב-ראש כשהניח לדברים, מעבר לפרוטוקול ולתקנון, קצת לסטות בגין חשיבות העניין. נראה לי גם שהדיון מוצה כאן פחות או יותר במהלך השעה האחרונה. הדברים נאמרו מכל הכיוונים, ואף-על-פי-כן תרשו לי להוסיף כמה מלים, בעיקר לחברי. אמר חבר הכנסת רובי ריבלין, יש לי חבר. יש לי גם חברים, חברי חבר הכנסת בגין וחבר הכנסת ריבלין. זה לא אומר שחבר הכנסת יוסי שריד לא חברי. אני מציעה שלא לקחת את זה באופן אישי, חבר הכנסת שריד. כולנו חברים.

שבח וייס (העבודה):

שרת התקשורת ל' לבנת:

שבח, באמת. לחברי חבר הכנסת בגין וחבר הכנסת ריבלין: ירושלים היא על ראש שמחתה של ממשלת ישראל. ממשלת ישראל מחויבת ותעמוד על חיזוק העיר, על ביסוס אחיזתנו בירושלים, תוך כדי ביצוע כל הפעולות הדרושות לשם כך, לרבות בנייה בכל חלקי העיר המאוחדת וגם בהר-חומה, שהיא בתוך שטחה המוניציפלי של ירושלים; לרבות שמירה על מילוי ההסכמים, וביניהם גם סגירת מוסדות פלשתיניים והפסקת פעילות אחרת של הרשות הפלשתינית בירושלים, שהיא חלק מהתחייבות הרשות הפלשתינית.

ואכן, ראש הממשלה פועל בעניין המוסדות הפועלים בירושלים, מוסדות הרשות הפלשתינית, בכל ההיבטים הדרושים ובעצה אחת עם גורמי הביטחון, עם הגורמים המשפטיים, וידווח לממשלה עם סיום הטיפול בנושא.

אדוני היושב-ראש, ראש הממשלה ביקשני לחזור ולומר כאן בפני הכנסת דברים שהוא חזר והביע פעמים אחדות, לרבות אתמול והיום, על כוונתו לבנות ברחבי ירושלים, לרבות בהר-חומה.

ראש הממשלה ביקשני למסור לכנסת, שהחלטות אופרטיביות, לרבות שאלת העיתוי, יתקבלו בשבוע הבא בוועדת השרים לענייני ירושלים.

אני מציעה, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חברי חברי הכנסת כולם, ובמיוחד חברי למפלגה, שכולנו אכן נתאזר בסבלנות במהלך הימים הקרובים. נמתין, ואני משוכנעת שניווכח, שאכן ראש הממשלה, שמחויבותו לירושלים אינה מוטלת בספק, יממש את תפיסתו ואת השקפתו זאת ויעשה את המתחייב.

אני מודה לכם מאוד. אני מציעה להעביר את הדיון לוועדה או למליאה. אני אקבל כל הצעה שהמציעים יציעו.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, השרה לימור לבנת, גם על היעילות וגם על הענייניות של התשובה שלך.

יש לנו הצעה אחרת אחת של חבר הכנסת דהאמשה, המבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת זאב בנימין בגין. אדוני, בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, הייתי מציע לחברי, אשר מדברים גבוהה גבוהה על אמוציות ועל היסטוריה, לחזור קצת למציאות. את המציאות צריך לראות, חברי חבר הכנסת בני בגין. המציאות אומרת היום, שיש עובדות בשטח, יש עם אחר בירושלים, יש הסכם שלום, יש ממשלה בישראל שמחויבת להסכם הזה והיא לא התפטרה, כפי שאתה בחרת לעשות. היא ממשיכה לקיים את מחויבותה. יש כנסת ישראל, שברובה הגדול והמכריע תומכת בתהליך השלום ובהסכמים האלה.

לבוא עכשיו, כפי שגם חבר הכנסת ריבלין מציע, לחיות בהזיות, בהיסטוריה ובאמוציות, זה יביא, בסופו של דבר, להתמוטטות האפשרות הריאלית, המעשית, לצאת ממעגל הטרור, ממעגל הדמים וממעגל המלחמות.

ירושלים גדולה כל כך, אבל היא לא רק שלכם, היא של כל תושביה. היא גם שלנו, של העם הערבי הפלשתיני. זו עובדה, זו מציאות. כל עוד תתכחשו למציאות הזאת, לא יהיה פתרון. אבל אם נלך בדרך ריאלית, בדרך נכונה, בדרך של שלום, שני העמים יוכלו לחיות כאן. נמצא את הדרך, תימצא הנוסחה, האפשרות שכולם יחיו פה בשלום. זאת האפשרות היחידה, לדעתי. כל אפשרות אחרת רק תמיט אסון.

לחיות בשלום בירושלים, זה לא מחייב המשך מדיניות האפליה כל יום וכל רגע. 80,000 דונם הופקעו מערביי ירושלים ונבנו עליהם בתים ליהודים. עכשיו נשארו 1,500 דונם; למה צריך לבנות את זה מחר ועכשיו? זה יעזור לתהליך השלום? הרי ירושלים בנויה, נמצאת, קיימת כפי שהיא, עם הרוב שיש בה, עם 160,000 יהודים שנוספו במקום הערבים שנושלו ממנה, למה צריך לדחוק את הקץ? אתם לא רוצים שלום, לא רוצים אפשרות שיהיה פה דו-קיום?

אני מציע שתהיה פה שפיות, ורק השפיות תוכל להוציא את כולנו ממעגל הטרור. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת דהאמשה.

הצעה אחרת לחבר הכנסת תאופיק חטיב, המבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת יוסי שריד. בבקשה, אדוני.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

פרוצדורלית.

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, היום ביקרתי בהר-חומה, ואני מתפלא על החוכמה הגדולה דווקא לחפש את המקום הזה ולבנות בו. אין שום קשר, אין שום רצף טריטוריאלי עם ירושלים.

קריאות:

יהיה.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

כשיהיה בעוד 100 שנים, תבנה.

יש החלטה פוליטית, שלפיה רוצים, תוך כדי הבנייה, לסגור את כפר אום-טובא. הממשלה יודעת שזו רק החלטה פוליטית, אין לה שום משמעות – – –

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, חבר הכנסת תאופיק חטיב לא הפריע לאיש. חבר הכנסת דהאמשה, דיברת וחבר הכנסת חטיב לא הפריע לאיש.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

שם מפקיעים כ-1,800 דונם, כאשר על-פי הדיווח שקיבלנו ממנהל הפרויקט, רבע מזה אדמות ערביות, במקביל לכפר אום-טובא. ואני שואל: אם רבע מהאדמות הן בדיוק במקביל, למה לא להשאיר את ההפקעה הזאת להתרחבות אותו כפר ולא להמשך פרויקט הר-חומה להתיישבות יהודית בלבד, כאשר ההפקעה היא מידי תושבים ערבים?

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת תאופיק חטיב.

אנחנו עוברים להצבעה. מונחת לפני הצעה להסתפק בתשובת השרה. האם אדוני, חבר הכנסת יוסי שריד, מסכים?

יוסי שריד (מרצ):

לפי האמון שלי בראש הממשלה, אומנם הוא יותר גדול מזה של חבר הכנסת בני בגין, אבל לא צריך להגזים, אני חושב – – – להחליטה ביום שלישי, לכן להתאזר בסבלנות. להתאזר בסבלנות למה, להחליטה מרה ונמהרת?

היו"ר ר' אדרי:

אדוני מבקש אכן לקיים דיון?

יוסי שריד (מרצ):

כן.

היו"ר ר' אדרי:

תודה.

חבר הכנסת זאב בנימין בגין, האם אדוני מסתפק בתשובת השרה לימור לבנת?

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

אני קצת מתפלא על היושב-ראש. היה נדמה לי שאני שומע את השרה אומרת שהיא – – –

היו"ר ר' אדרי:

לאחר מה שהיא אמרה קיבלתי הודעה. אני פשוט אומר את הדברים בשם אומרם ובשם מי שמציע אותם, אדוני.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

בצער אני מבקש להעביר את הנושא למליאה.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת ריבלין.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא שמעתי את הצעת השרה, אבל גם אני מצטרף להצעה.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי לדיון במליאה ומי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 15

בעד ההצעה לכלול את הנושאים בסדר-היום – 18

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושאים בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושאים, שהעלו חברי הכנסת י' שריד,

ז"ב בגין ור' ריבלין, בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד 18, נגד – אין, נמנעים – אין. אכן, יתקיים דיון על שלוש ההצעות שהוגשו על-ידי חברי הכנסת יוסי שריד, זאב בנימין בגין וראובן ריבלין בדבר הסכנה לחלוקת ירושלים.

הצעה לסדר-היום

הקיפאון בשיחות השלום עם סוריה

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הקיפאון בשיחות השלום עם סוריה; הצעה לסדר-היום מס' 1683. אני מזמין את חבר הכנסת חגי מירום. אדוני, בבקשה. תשיב השרה לימור לבנת.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, גברתי השרה, חברי חברי הכנסת, עכשיו, משתמו הדי הוויכוח הכבד בעניין הר-חומה, אני רוצה להעלות, כדרכי, כמעט כמו קאטו, את עניין הקיפאון בהסכם השלום בין ישראל לסוריה.

לראש הממשלה, כאשר הוא יצא לשליחותו בארצות-הברית, היו שתי מטרות. מטרה אחת, ללקט את האהדה הציבורית שניתן היה לצפות שהוא ירכוש אותה כאשר הוא קיבל את ההחלטות בקשר להסכם חברון – נסוג מחברון, התחייב על שלוש פעימות נוספות של נסיגה, וידע ידוע היטב שבארצות-הברית וברחבי העולם כולו ימחאו לו כפיים ויברכו אותו על כך שהוא אימץ את דרכה של מפלגת העבודה והלך במהלכים שהוא הלך. הקטע הזה, גברתי השרה, נחל הצלחה, אין כל ספק.

אולם, נסיעתו של ראש הממשלה לארצות-הברית היתה אמורה, על-פי הגדרת מטרותיה, גם לנסות ולהביא לפריצת דרך במסלול הישראלי-הסורי, מתוך כוונה או ניסיון להביא לנוסחה אשר תהיה נוסחת פתיחה של שיחות בין ישראל לסוריה.

כאשר יצא ראש הממשלה מן הארץ, בעצם נוסחתו הפומבית היתה שיחות ללא תנאים מוקדמים, כאשר כל צד יכול להעלות את טענותיו. לכאורה זה נשמע טוב, למעשה זה נון-סטרטר, זה משהו שאינו יכול לפתוח שיחות בין ישראל לסוריה.

אני עומד כאן היום שעה שהעניין של הר-חומה רותח, והעניין הסורי כביכול שקט וכבוי, מפני שאני יודע שזה עניין של שבועות אחדים עד שהנושא הישראלי-הסורי יחזור לסדר-היום הלאומי ויהפוך לאחת הבעיות הקשות שנעמוד בפניהן כאן. אני מנסה לראות את הנולד, להתריע ולהוכיח בשער בטרם נגיע למצב הקשה שאנו עלולים להגיע אליו בקשר לישראל-סוריה.

גברתי השרה, יש שאלה גדולה, מה היא הנוסחה שאפשר עמה לפתוח את המשא-ומתן עם הסורים. בטרם יצא ראש הממשלה לארצות-הברית שלחתי אליו מכתב, ובו הצעתי לו את הנוסחה הבאה: על יסוד החלטות האו"ם 242 ו-338, שמשמעותן שטחים תמורת שלום, החלטות המקובלות על ישראל, וגם בהקשר הסורי, ובהתאם לנוסחת הזימון של ועידת מדריד, כשהצדדים רושמים לפניהם את מה שנאמר אך טרם סוכם בשיחות "וואי פלנטיישן", מחליטות ישראל וסוריה לחדש את שיחות השלום ביניהן במגמה להגיע להסדר שלום כולל ביניהן וכן עם מדינת לבנון.

לדעתי, זו נוסחה פשוטה. הרי ככלות הכול, שיחות "וואי פלנטיישן" לא סוכמו, לא הסתיימו. גם אם היו שם הבנות והסכמות ב-50 או 60 נקודות, וזה דבר אדיר, על-פי עדותו של מי שהיה מנכ"ל משרד החוץ, אורי סביר, האיש שניהל את השיחות האלה שם, מדוע לאבד את זה? מדוע לא לשמר את החומרים האלה שהתחלנו אתם ב"וואי פלנטיישן" ולעשות בהם שימוש בהמשך?

מישהו ביקש מהממשלה ומראש הממשלה להתחייב על משהו שהיו לגביו הבנות ב"וואי פלנטיישן"? – לא. מה שכן נתבקשה הממשלה ומתבקש ראש הממשלה לעשות זה להמשיך משם הלאה – להביא בחשבון את הדברים שנאמרו שם והגיעו בהם להבנות לא בבחינת דבר המחייב אותו אלא בבחינת חומרים לגיטימיים שהיו בין ממשלת ישראל הקודמת לבין הממשלה הנוכחית.

לא הסתייע הדבר. ראש הממשלה לא היה מוכן לבוא ולומר שהוא מוכן להביא בחשבון את הדברים אשר סוכמו ב"וואי פלנטיישן" או שהתקדמו בהם שם ולהמשיך אתם הלאה.

גברתי השרה, כשיצא ראש הממשלה מארצות-הברית נשאר שם דורי גולד, יועץ ראש הממשלה לעניינים מדיניים. אני רוצה לקוות, שזה היה במגמה לנסות ולחפש נוסחה שתפתור את ה"תקיעות" של המשא-ומתן ותחזיר אותנו לשיחות. אינני יודע לאן הגיע ד"ר דורי גולד בארצות-הברית בשאלות הללו, אבל מה שידוע לי – על-פי כל הסימנים ועל-פי כל האינפורמציה שקיבלתי – הוא שלא נמצאה עד כה נוסחת פשרה.

גברתי השרה, אני מודאג מאוד מכך. אנחנו יודעים, שאף כי בגולן שקט, בלבנון רועש. סוריה – צריך להיות כאן מאוזן ולומר, בנבזותה – עושה שימוש במכשיר ה"חיזבאללה" על מנת להפעיל לחץ על ישראל ולהביא אותנו לחידוש השיחות.

אדוני היושב-ראש, מעולם לא צידדתי בנסיגה חד-צדדית מלבנון. אגב, אף כי אני איש מחנה השלום, יונה מוצהרת במפלגת העבודה, מעולם לא צידדתי בנסיגה חד-צדדית מעזה, כאשר חברים רבים ונכבדים בתוכנו, במחנה השלום, הטיפו לכך. אני אמרתי אז מה שאני אומר גם היום: נסיגה חד-צדדית – אתה יודע מה אתה עשית, אתה נסוגות. אבל אין לך כל ערובה לגבי מה שיהיה בתא השטח הזה מרגע שאתה הולך ממנו. לכן צריך לסגת משם בהסדר מדיני. אתה יודע שאתה נסוגות, אבל אינך יכול לדעת מה תהיה תגובת הגורם העוין הנמצא שם.

ואכן, בלבנון יושב ה"חיזבאללה" ברשות ובסמכות סורית, כי לבנון היא מדינת חסות סורית, והוא מקבל את כל החומרים שיש לו בהנחתה של מטוסים אירניים בדמשק והובלתם דרך הבקעה אל כפרי ה"חיזבאללה" באזור דרום-לבנון.

גברתי השרה, זה עניין סבוך. אנחנו יכולים להופיע כגיבורים גדולים ימים רבים, אבל יש לנו גם אחריות לגבי השאלה המתמשכת, כמה זמן נמשיך להתבוסס בביצה הלבנונית, ומה יהא גורל חיילינו הנמצאים שם בתנאים לא-תנאים, בכיבוש מתמשך ובמצב שבו ככל שעובר הזמן האוכלוסייה המקומית נעשית יותר ויותר עוינת.

לכן, כמלות השיר "אל תגידו יום יבוא, הביאו את היום", אני פונה אלייך, גברתי השרה, ואני פונה אל ראש הממשלה, ואני אומר לכם: חובתכם להביא את היום הזה עם הסורים, לא לחכות שיתרגש עלינו דבר חמור עוד יותר במצב העניינים בדרום-לבנון ובמצב העניינים בין ישראל לבין סוריה.

יש שיטה שגורה במחנה הימין – ואני אינני אומר, חלילה, גברתי השרה, שהיא שיטתך – לומר, שאנחנו תמיד מתקפלים, תמיד נבהלים מהאלימות שמופנית כלפי ישראל ומציעים לברוח משם. לא הצעתי לברוח. אבל ביודעי שהסדר ושלווה עם לבנון יבואו רק דרך שלום עם הסורים, אני סבור שאנחנו מוכרחים לפרוץ את הדרך לשלווה עם הסורים. וביודעי את המצב הקיים בסוריה אני סבור, שמוכרחים לחפש כל דרך לנוסחת שלום עם הסורים, כי האלטרנטיבה יכולה להיות חמורה.

במלחמת מגן ישראלית נגד הסורים תמיד תנצח ישראל בשדה הקרב. אבל בשדות אחרים, של מוסר, של תחושת לב, של אפשרות של פגיעה באזורים אזרחיים וכן הלאה, לא נהיה גיבורים גדולים כל כך. תמיד צריך לראות את מאזן האינטרסים.

אני מבקש לומר כאן דברים שאמר פארוק אל-שארע בשבוע האחרון בכלי התקשורת הסוריים: סוריה מוכנה לחדש את המשא-ומתן עם ישראל כבר מחר, אם הוא יימשך מהנקודה שבה הופסק. לא שאנחנו מחויבים לכל מלה שנאמרה שם, לא שאנחנו מחויבים לכל 50 הנקודות שהגיעו בהן להבנה או כמעט להסכמה. אבל המינימום האפשרי הוא להגיד: "וואי פלנטיישן" היה היה, כמו שאתם אומרים שההסכמים היו היו, כל זה לא מחייב אתכם, אבל זה נותן נוסחת פתיחה.

אני תובע מהממשלה ומראש הממשלה לחפש דרך להמשיך מהנקודה שבה הופסק המשא-ומתן, וסוריה תבוא אל המשא-ומתן, וכשהיא תבוא אל המשא-ומתן יהיה ניתן גם לסיים אותו. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת חגי מירום, על דבריך.

אני מבקש מהשרה לימור לבנת להשיב.

אולם, תחילה אבקש להודיע על שינוי קל בסדר-היום. מייד לאחר תשובת השרה לימור לבנת, אני אאפשר שאילתא בעל-פה לחבר הכנסת שאול יהלום אל שר הבריאות שהואיל להסכים ולהשיב. תודה. בבקשה, גברתי.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אדוני היושב-ראש, בכל הכבוד, דברים כאלה צריך להודיע מראש. זה שינוי בסדר-היום, ואני כבר הערתי על כך.

היו"ר ר' אדרי:

זה לא שינוי בסדר-היום.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אדוני היושב-ראש, זה שינוי בסדר-היום. אני מבקשת, לא רק כשרה שמשיבה עכשיו אלא גם כשרה המקשרת, סדר-היום מאושר מראש. אני לא אתנגד למה שהודעת, אבל – – –

היו"ר ר' אדרי:

לא, גברתי, אני מבקש סליחה. זו פרוגטיבה של היושב-ראש שמנהל את הישיבה. בכל הכבוד, ואני רוכש לה כבוד רב, אני לא חייב. אני הודעתי על שינוי בסדר-היום כדי להביא זאת לידיעת חברי הבית. אבל זו זכותי לא להודיע מראש, כי אין כאן תוספת לסדר-היום.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אדוני היושב-ראש, אני בכל זאת מרשה לעצמי להעיר, שגם הסדר בסדר-היום, גם כאשר אין תוספת אלא בסדר-היום שאושר מראש, גם הסדר הפנימי נקבע מראש, מתואם עם השר המקשר באופן קבוע. אני אינני מתנגדת שתהיה כאן השאילתא בעל-פה. בדרך כלל זה דבר קצר, ואני מוכנה לכבד זאת, אף שזה מעכב גם אותי. אני מוכנה לכבד את זה, ואני מוכנה לקבל את זה. אני מעירה רק, שגם סדר סדר-היום נקבע על-ידי מזכירות הכנסת והיושב-ראש בתיאום עם השר המקשר, כך היה נהוג תמיד וכך נהוג גם עכשיו. היום בכלל היו כאן שינויים לאורך כל היום, בלי להודיע לשרים. לא מקובל עלי.

אדוני היושב-ראש, אני מתכבדת להשיב על הצעתו לסדר-היום של חבר הכנסת חגי מירום, ואני רוצה לפתוח את דברי בהערה. לפני שבוע הייתי אמורה להשיב כאן על הצעה או על שאילתא, נדמה לי, של אחד מחברי הכנסת, כמי שמשיבה בשמו של שר המדע. השאילתא הזאת נגעה לשאלה, האם יש חייזרים או אין חייזרים? האם יש בכלל מין יצורים כאלה או אין? לצערי, חבר הכנסת השואל לא היה במליאה ולא יכולתי להשיב, אבל אילו – – –

שבח וייס (העבודה):

חבר הכנסת אבי יחזקאל. בעיתון היתה התשובה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אני לא העברתי אותה. מכל מקום – – –

שבח וייס (העבודה):

– – –

שרת התקשורת ל' לבנת:

מכל מקום, אילו השבתי אז היו חברי הכנסת יכולים לשמוע, שלדעתי אין חייזרים, וגם לדעתו של משרד המדע אין חייזרים, או לפחות אין שום הוכחה בדבר מציאותם של יצורים כאלה.

למה התחלתי ברגע של בדיחות? הדיון כאן לאורך השעות האחרונות הוא רציני, כבד. למה התחלתי עם החייזרים? כי אילו היו חייזרים ואילו היה נכנס, בא עכשיו חייזר ושומע את הדיון ואת דבריו של חבר הכנסת חגי מירום – יכול היה לחשוב שממשלת הליכוד נמצאת בשלטון בארבע השנים האחרונות או בחמש השנים האחרונות, ויכול היה לחשוב שהמשא-ומתן עם הסורים לא מתקדם בשמונת החודשים האחרונים, מאז ניצח הליכוד בבחירות, ויכול היה לחשוב שהסורים לא הפסיקו את השיחות עוד בזמן ממשלת העבודה ולא חידשו אותן כשהם סירבו לגנות בשעתו את גל הפיצוצים. השיחות האלה נפסקו ומאז נעשו מאמצים לחדש אותן, אבל המאמצים האלה של ממשלת העבודה, ובינתיים, לצערנו, גם של הממשלה המכהנת, לא עלו יפה.

אני רוצה להזכיר, שאפילו הנכונות העקרונית של ממשלת העבודה לנסיגה מלאה מרמת-הגולן עד שפת הכינרת, אפילו הנכונות העקרונית הזאת לא הביאה לידי פגישה עם אסד, ולמיטב ידיעתי מאז אסד לא השתנה.

אדוני היושב-ראש, אנחנו מתקשים לחדש את המשא-ומתן עם הסורים לא משום שאנחנו לא עושים את המאמצים הראויים, אלא, בין היתר, בגלל הציפיות המוגזמות והשערורייתיות שיצרה הממשלה הקודמת בקרב הסורים.

ממשלת ישראל מחויבת לכבד הסכמים, לכבד הסכמים חתומים, גם אלה שלא אהבנו אותם, גם אלה שהתנגדנו להם בשעתנו, אלה שנחתמו על-ידי הממשלה הקודמת, אבל ממשלת ישראל איננה יכולה ואיננה מחויבת למדיניות פשרנית ובלתי אחראית של הממשלה הקודמת לגבי הגולן. רובו המכריע של הציבור – – –

דליה איציק (העבודה):

השרה לימור לבנת – – – פשרנות – – –

שרת התקשורת ל' לבנת:

— — — רובו המכריע של

דליה איציק (העבודה):

— — —

שרת התקשורת ל' לבנת:

חברת הכנסת איציק, אני מבקשת מאוד שלא תפריעי לי. חבל שלא היית כאן קודם; היה כאן דיון של שעתיים, מרתק מאוד, חבל שלא היית. אנחנו מדברים כרגע על הגולן, ואני מציעה שלא להיכנס עכשיו עם דברים אחרים.

דליה איציק (העבודה):

— — — אבל עדיין

שרת התקשורת ל' לבנת:

רובו המכריע של הציבור; אל תצעקי. אדוני היושב-ראש, תגן עלי מהצרחות האלה.

היו"ר ר' אדרי:

— — — חברת הכנסת דליה איציק, אני מבקש ממך

דליה איציק (העבודה):

— — — אני

היו"ר ר' אדרי:

אפשר גם בדרך אחרת.

דליה איציק (העבודה):

היו"ר ר' אדרי:

אפשר, גברתי, גם בדרך אחרת. תודה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

חבל; היה פה דיון תרבותי, אני חושבת, במהלך השעתיים האחרונות, ובאמת חבל שחברת הכנסת איציק לא היתה כאן. מכל מקום – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שרת התקשורת ל' לבנת:

אני מדברת על הצעקות, לא על שום דבר אחר. היא בוודאי תרבותית.

דליה איציק (העבודה):

שרת התקשורת ל' לבנת:

רובו המכריע של הציבור, אדוני היושב-ראש, התנגד בתוקף לתוכניות ההרפתקניות של הממשלה הקודמת לגבי רמת-הגולן, ובין היתר, זו היתה אחת הסיבות להחלפתה של הממשלה ולמהפך שהיה בבחירות.

האופוזיציה איננה יכולה לכפות על הממשלה את המדיניות שלה, והיא, בעקיפין, על-ידי אותה מדיניות, מסייעת לעמדות הסוריות.

אני חוזרת ואומרת, אדוני היושב-ראש, שממשלת ישראל רוצה במשא-ומתן עם הסורים, אבל לא בכל מחיר. אנחנו הצהרנו וחזרנו והצהרנו שמדיניותנו שונה, ואנחנו מחכים לתשובות הסורים. אנחנו לא מציבים, ממשלת ישראל לא מציבה תנאים לסורים; ראוי שסוריה לא תציב תנאים לממשלת ישראל.

אדוני היושב-ראש, אני אומרת לחברי הכנסת ולחבר הכנסת חגי מירום, שאנחנו רוצים שלום עם הסורים ואנחנו רוצים פתרון בלבנון לא פחות מכפי שמי מחברי הכנסת רוצה בו, והדאגה לחיילים בלבנון, עם כל אותם תיאורים ששמעתי קודם, היא גם דאגתנו, היא לא נחלת האופוזיציה, היא לא נחלת חבר כנסת זה או אחר; כולנו חיים באותה דאגה וכולנו רוצים למצוא פתרון. אבל אנחנו, כפי שאמרתי, נמשיך לחפש דרכים ונוסחאות, ונכון אמר חבר הכנסת מירום – יועץ ראש הממשלה, דורי גולד, נשאר בווישינגטון כדי לנסות למצוא נוסחאות ופתרונות לחידוש המשא-ומתן. על כן, אדוני היושב-ראש, אני חושבת שכמו הנושאים הקודמים, גם נושא המשא-ומתן עם הסורים, הפתרון בלבנון, הנושא של חידוש השיחות, הניסיונות לחידוש השיחות, הוא נושא חשוב והוא נושא ראוי.

אני אינני מתנגדת לכל הצעה שתהיה בעניין הזה, דיון במליאה או העברה לוועדה. אני רוצה רק לחזור ולהדגיש ולהבהיר, שאף אחד לא יבוא ולא יציג לנו כאן מצב, כאילו יש חלקים בבית הזה או חלקים בציבור הישראלי הדואגים לגורל החיילים בלבנון ויש ממשלה שאיננה דואגת. כולנו דואגים, כולנו מחפשים פתרון וכולנו רוצים לחדש את המשא-ומתן, לא בכל מחיר, לא בדרך של הממשלה הקודמת. אנחנו עושים מאמצים ונמשיך לעשות אותם. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי השרה, על דבריך. הצעות אחרות – חבר הכנסת שבח וייס, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת דהאמשה.

שבח וייס (העבודה):

--

היו"ר ר' אדרי:

זה בסדר, אדוני.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הייתי פשוט רוצה להוסיף גיוון נוסף לדיון החשוב והמרתק מאוד שהיה היום, וזה מהעושר העצום של הפלטפורמה המפלגתית שלי. לנו יש דעות מגוונות, ואני רוצה להשמיע כאן עוד דעה. גם בהר-חומה יש אצלנו במפלגה אנשים שאמרו לעצמם, שאם אשכחך הר-חומה – תדבק

לשוני לחכי וכן הלאה. יש אצלנו אנשים שחושבים שזה תעתוע מסוכן לבנות בהר-חומה, וכל אחד מסתמך על רבין, זיכרוננו לברכה.

יש היום עמדה נוספת שכדאי לבחון אותה. קוראים לזה: נסיגה חד-צדדית בלבנון, אבל זאת רק כותרת. המשמעות של העמדה הזאת היא לעשות ניסיון נמרץ, מתוחכם, רב-צדדי, לחפש צד אחר להידברות ראשונית על נסיגה מלבנון תוך כדי שמירת הביטחון, כמו למשל ה"חיזבאללה" ואחרים. לא בטוח שזה יצליח; שווה ניסיון, לצד המאמץ הבלתי-נלאה להידבר עם סוריה. אני אומר שגם את זה צריך לשפוט כאן, בינינו. גם אם זה לא יצליח – שווה את המאמץ. תודה רבה.

היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת וייס. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, לעתים לא ניתן להאמין למשמע אוזניים. כבוד השרה סיימה במשפט, שכולנו רוצים שלום עם סוריה וכולנו רוצים משא-ומתן. מה מונע, אם כך, מה הבעיה? הרי מה יש למדינת ישראל ולצה"ל ברמת-הגולן? מה הם עושים שם? אם באמת רוצים שלום ורוצים משא-ומתן, בתוך 24 שעות אפשר לגמור את זה. פשוט צריך לצאת מאדמה סורית כבושה. והוא העניין בלבנון. לפחות לגבי לבנון אין שום דרישות. לגבי רמת-הגולן אומרים שזה אסטרטגי. הרי בעידן של שלום, קודם כול, מסתכלים קדימה אל השלום ולא למלחמות ולא לצבא. בעידן של המלחמות, בזמן האחרון – ואלופי צה"ל יעידו על כך – אין שום חשיבות אסטרטגית לרמת-הגולן. או שבאמת רוצים שלום ועושים את זה, או שלא צריך להמשיך לאחז את עיני העם. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת דהאמשה.

אנחנו עוברים עכשיו להצבעה. מי בעד – פירושו כנראה הפעם למליאה – ומי נגד? בבקשה, חברים. הנושא של חבר הכנסת חגי מירום: הקיפאון בשיחות השלום עם סוריה. ההצבעה החלה. בעד – המשמעות היא דיון במליאה. יושב-ראש הכנסת יקבע את המועד לדיון הזה.

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 7

נגד – אין

מתנגדים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

תמיכה מקיר אל קיר – שבעה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. הדיון יתקיים במליאה, ואז גם תהיה אפשרות לציבור לראות אותו, כי עכשיו אנחנו לא מול עיני הטלוויזיה. הטלוויזיה עכשיו במקום אחר.

שאלות בעל-פה

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום, קצת שינוי בסדר-היום, אבל נדמה לי שאפשר לחיות עם השינוי הזה. זו שאלתא שהופנתה לשר הבריאות, ומשום-מה חבר הכנסת שאול יהלום לא היה כאן כאשר הוא התבקש להיות; שר הבריאות דווקא כן היה. בעבר היינו מוחקים את השאלות האלה, אבל אני רואה שאין עידן של סובלנות. זה בסדר גמור. הוא לא היה מטעמים ציבוריים, כל אחד מאתנו מטעמים ציבוריים אינו פה.

בבקשה, חבר הכנסת יהלום, זכותך.

הפסקת החיסונים בבתי-הספר

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, לפני יומיים פורסם ב"ידיעות אחרונות", כי הופסק מתן החיסונים נגד חצבת ואדמת שניתנו במסגרת שירותי הבריאות בבתי-הספר, וכי המועצה הלאומית לשלום הילד מתריעה שהדבר עלול לגרום להתפרצות מחלות.

רצוני לשאול:

1. האם הידיעה נכונה?

2. אם כן – מה ייעשה בנדון?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. בבקשה, אדוני השר, תשובתך.

שר הבריאות י' מצא:

אדוני היושב-ראש, ביחס לשאלה שנשאלתי על הפסקת שירותי הבריאות לתלמיד – התשובה היא: כן, השירות הזה הולך ונפסק, ואני פועל למען חידושו. כבר ב-22 בינואר 1997 ביקשתי דיון בממשלה בנושא הזה. הפניתי לראש הממשלה פנייה והבהרתי את המשמעות של הפסקת שירותי הבריאות לתלמיד. מה שגרם לכך זו אותה החלטת ועדת החינוך מלפני שנה ומעלה, שהחליטה שלא משלמים את אגרת הבריאות שההורים מסרבים לשלם עבורה. בינתיים כל השירות הזה הועבר לקבלנים פרטיים – אני גם מסרתי על כך היום הודעה בכנסת – והקבלנים הפרטיים הורידו את השירות הזה לרמה שאיננה מתקבלת על הדעת. השירות הזה הולך ונעצר מכיוון שאין לו מימון.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה, אדוני השר. דרך אגב, כבר היה על כך דיון היום בכנסת, חבר הכנסת יהלום, כך שבעצם אתה מקבל את התשובה הזאת כבר פעם שנייה. אנחנו כבר שמענו את הדיווח הזה היום.

שר הבריאות י' מצא:

אילו הוא היה, הוא היה שומע.

שאל יהלום (מפד"ל):

אדוני השר, למעשה החלטת ועדת החינוך שאדוני מצטט אותה אמרה, שכאשר מחוקקים את חוק ביטוח הבריאות הממלכתי וכל אזרח במדינת ישראל משלם את מס הבריאות וחייב לקבל מטעם הממשלה, דרך קופות-החולים או שירותים אחרים, את כל שירותי הבריאות מיום הלידה ועד היום שהוא בן 120, כל חייו – הרי אין סיבה לגבות מהילד בבית-הספר סכום נוסף. ובכן, מדוע, אדוני השר, לא תתקבל על-ידי משרד הבריאות החלטה מהירה, חד-משמעית, לספוג את הסכום הזה של 40 מיליון ש"ח במסגרת הגירעונות של חוק ביטוח הבריאות הממלכתי, כפי שהחוק אומר, ומייד לחסן את כל התלמידים?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. עוד שנייה, אדוני השר, כי יש כאן אפשרות לשאלה נוספת. חברת הכנסת דליה איציק, ואם עוד מישהו רוצה, אני יכול לאפשר עוד אחד. אחרי כן, חבר הכנסת בויס. במסגרת דקה, אני מבקש.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר; אדוני השר, אני קצת תמהה מה קרה לטמפרמנט שלך בזמן האחרון. אילו היה כאן מישהו אחר ממקום אחר שהיה עונה לך בשלוות נפש כזאת על נושא כל כך חמור – אתה השר הממונה ולך יש אחריות – וזאת היתה התשובה, אני מניחה שהיו פה צעקות והתקרה הזאת היתה מתרוממת.

ראשית, האינפורמציה שיש בידך איננה נכונה. חבר הכנסת שאול יהלום אמר נכון: ועדת החינוך של הכנסת, בראשותי, החליטה שאין צורך לשלם מס פעמיים. משלמים מס בריאות ואין צורך לשלם גם מס אגרת בריאות. משום כך, המס הזה או השירות הזה צריך להינתן בתוך מס הבריאות. אדוני השר, מאז לקחת על עצמך את התפקיד, יותר ויותר אנחנו שומעים מבתי-ספר שהשירות הזה הולך ומתחסל, ועליך האחריות והסכנה לשלום הילדים. אתמול התראיין רופא בכיר הכפוף למשרדך ואמר שהוא מטיל את האחריות על משרד הבריאות. אני אומרת לך – תסיר שינה מעליך, העניין הזה הוא עניין חמור וצריך לטפל בו מייד.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. עכשיו חבר הכנסת זאב בויס, שאלה נוספת. נא להצטמצם במסגרת דקה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני שר הבריאות, ערב פתיחת שנת הלימודים התשנ"ז, כיושב-ראש ועדת המשנה לתשלומי הורים קיבלתי את הודעת הממשלה, שהממשלה אכן תכסה את כל התשלומים הנוגעים לשירותי בריאות בבתי-הספר. הממשלה כיסתה אותם עד דצמבר, אך בעקבות חוק ההסדרים הנושא הזה נפל. ולא רק זה, אלא היא קיזזה את הסכומים שהיא העבירה לרשויות המקומיות מספטמבר. זאת הסיבה לכך שהיום שירותי הבריאות בבתי-הספר במצב קריסה. אלה הן העובדות.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני השר, תשובתך. תביא בחשבון שכבר ענית בנושא הזה לפני שעה.

שר הבריאות י' מצא:

אני אתן את התשובה, אדוני היושב-ראש, באותו טמפרמנט שחברת הכנסת דליה איציק, שהיתה יושבת-ראש ועדת החינוך, אוהבת. אני רוצה קודם כול להבהיר עובדה אחת ברורה: חוק ההסדרים מ-31 בדצמבר 1996 קובע, כי גביית אגרת בריאות לתלמיד תתבצע על-ידי הרשויות המקומיות ותשולם על-ידי ההורים. נכון שהשירות לתלמיד מופיע בסל הבריאות, אבל זה גם נכון שקבעו שהמימון שלו יבוא מתוך אגרת הבריאות. אני לא רשאי – – –

דליה איציק (העבודה):

סליחה, אתה טועה.

שר הבריאות י' מצא:

אני לא טועה.

דליה איציק (העבודה):

אתה פשוט טועה. אגרת הבריאות לא אושרה בוועדת החינוך של הכנסת. תלמד את הנושא.

שר הבריאות י' מצא:

אני מודיע לך מה שקבע חוק הסדרים במשק המדינה.

דליה איציק (העבודה):

עם כל הכבוד, אדוני השר, תרשה לי, הקטנה באלפי מנשה, לתקן אותך.

היו"ר ש' וייס:

לא, אם יש אי-בהירות תמשיכו בהתכתבות. בואו נברר את זה.

שר הבריאות י' מצא:

צר לי. חברת הכנסת דליה איציק תלמד את זה והיא עוד תבוא ותאמר לי שאכן צדקתי. אני מדבר על דבר אחד ברור: חוק הסדרים במשק המדינה קבע, שתהיה גבייה של אגרת חינוך באמצעות השלטון המקומי, וקבע גם הסדרים מסוימים לגבי ערי פיתוח והסדרים אחרים למקומות אחרים. כך שהמימון הזה חסר למשרד הבריאות. זה כבר בכלל לא ביצוע שלנו. השר רמון בכניסתו העביר את זה ממשרד הבריאות לרשויות והן העבירו את זה לקבלני משנה. אני מקבל, כשר הבריאות, את האחריות לכך שאסור שמצב כזה יתקיים. אני לא מתחמק מהנושא הזה. אני מתריע, צועק, והפניתי את הנושא לממשלת ישראל.

לפני כעשרה ימים, באחת הישיבות הקודמות, הובאה ההצעה שלי לתת את השירות הזה לערי פיתוח לפחות, לשליש מהתלמידים במדינה. היום אני לא מסתפק גם בזאת. אני אקרא לך מכתב – שהתאריך שלו הוא אתמול, 18 בחודש – לראש הממשלה. "משמעויות: הפסקת חיסונים" – אנשים לא מודעים לכך שהופסקו החיסונים בבתי-הספר – "לכחצי מיליון תלמידים נגד מחלות זיהומיות כגון חצבת, אדמת, חזרת, דיפטריה, טטנוס ופוליו. לא מתבצעות בדיקות סריקה ולא מתקיים חינוך לבריאות בבתי-הספר. הפסקת שירות חיוני כזה היא חסרת תקדים – – – למותר לציין את הסכנה הנשקפת לבריאות התלמידים". ואני מסיים את המכתב ומבקש להביא את זה לישיבת הממשלה – "לא ייתכן להותיר את כלל תלמידי מדינת ישראל ללא שירות חיסונים".

אני מברך על השאילתא בעל-פה. היום, כאשר עניתי בנושא של צפיפות המיטות בבתי-החולים, מכיון שלא היית פה במליאה, העליתי את נושא החיסונים ביוזמתי, והתרעתי.

היו"ר ש' וייס:

נכון, ובהרחבה.

שר הבריאות י' מצא:

התרעתי בכל החומרה, ואני מתריע היום: אנחנו לא צפויים למגפה. אבל, אם, חס וחלילה, משהו קורה כשאין החיסונים האלה, זה יכול להיות אסון המוני; ואם זה לא אסון המוני, גם אסון לילד אחד הוא אסון של עולם ומלואו. אני חושב שאת הנושא הזה אי-אפשר להשאיר לוויכוח תקציבי.

שאל יהלום (מפד"ל):

— — — זה על סדר-היום

היו"ר ש' וייס:

לא. חבר הכנסת יהלום, גם איחרת וגם אתה ממשיך. אי-אפשר.

שר הבריאות י' מצא:

זה לא על סדר-היום. זה על סדר-היום של ראש הממשלה בדיון שאני מקיים אתו ביום שני.

דליה איציק (העבודה):

ביום שני?

שר הבריאות י' מצא:

זה על סדר-היום של ועדת השרים לכלכלה בנושא הזה. רק אחר כך זה יכול לעלות לממשלה. אני מודיע כאן לכנסת, שמשרד הבריאות מסוגל לבצע את הטיפול הזה במסגרת טיפות-החלב טוב יותר מכל קבלן משנה בחוץ ובמחצית המחיר. אבל, צריך למצוא את התקציב לזה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

שר הבריאות י' מצא:

תודה רבה.

הצעה לסדר-היום

המלחמה בסמים

היו"ר ש' וייס:

עכשיו, אנחנו עוברים לנושא הבא, מאת חבר הכנסת ראובן ריבלין: המלחמה בסמים; הצעה לסדר-היום מס' 1439. תשיב השרה לימור לבנת. רבותי, אם אני יכול לבקש כעת מרגע זה ואילך קצת להצטמצם, ומתוך ריסון עצמי להעלות את הנושאים בקיצור, אני ממש אודה לכם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הנושא הזה חשוב כמו כל המלחמות של עם ישראל בכל הדורות.

היו"ר ש' וייס:

כן, אבל אתה יודע שאין קשר בין חשיבות לבין התארכות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, גברתי השרה הנכבדה, אני מבקש, בעצם, להביא לידיעת מליאת הכנסת דברים חמורים מאוד, שחושפים אוזלת-יד משוועת בכל הנוגע למלחמת החורמה בסמים, כפי שנאמרו בדיון בוועדת הסמים שהתקיים לפני כחודש, בראשות חבר הכנסת נסים זוילי –

היו"ר ש' וייס:

רק רגע. חבר הכנסת יהלום, השר וחברת הכנסת דליה איציק, אנא חברים, שקט. זה ממש מפריע. אנחנו מעטים, ושומעים יותר חזק את השיחות האישיות. בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – שהחליף את היושב-ראש הקבוע של ועדת הסמים, חבר הכנסת אלי בן-מנחם.

הציבור, מן הסתם, משוכנע כי רשויות החוק עוסקות במרץ במלחמה בסמים בכל דרך אפשרית. אחת הדרכים הללו היא חילוט, כלומר החרמת רכושם של עברייני סמים כאמצעי ענישה חמור המרתיע פעמים רבות הרבה יותר מעונש מאסר.

מן הסתם ידוע לכם, חברי הכנסת, ונמצאים אתנו חברי כנסת מוועדת הסמים, ולרבים בציבור, כי בארצות-הברית ובמדינות אחרות עומדות לרשויות אפשרויות להחרים את רכושם של סוחרי הסמים. הרשויות מחרימות מכוניות, יאכטות ואפילו מטוסים, ששימשו לעבירות סמים, וגם רכוש שאינו קשור ישירות לעבירות הללו אך נמצא בבעלותם או אפילו בשימושם של סוחרי סמים.

בכלל, בארצות-הברית אין חוקמות כשמדובר בענישת פושעים מסוג זה, בייחוד כשהם מטופלים על-או הרשות לטבק ולאalkohol, אך גם כשמסורה חקירת סמים FBI ידי הרשויות הפדרליות כמו ה- לרשויות המדינתיות או אפילו לכוחות המשטרה של הערים עצמן.

אמצעי החליטה, המופעל כבר כמה שנים בארצות-הברית, הוכח כאמצעי יעיל ומרתיע, המזרים משאבים אדירים ישירות ללוחמה בסמים, כיוון שכל חשבונות הבנק, הנכסים וכלי הרכב, המוחזקים מעברייני סמים, מופנים ישירות ליחידות השונות הנלחמות בסמים.

גם בישראל, תתפלאו לשמוע, מאפשר החוק את חילוטו של רכוש שקשור לעבירת סמים. תיקון לפקודת הסמים המסוכנים, שהתקבל בשנת 1989, הוסיף סדרה של סעיפים המאפשרים חילוט רכוש תוך כדי ההליך הפלילי או בהליך אזרחי נפרד.

סעיף 36א מאפשר חילוט רכוש לאחר שהיתה הרשעה בעסקת סמים. ניתן לחלט רכוש ששימש בביצוע העבירה או שאפשר את ביצועה – כמו למשל, כלי הרכב – ורכוש שהושג כתוצאה מן העבירה או בתמורה לה, אף אם לא הורשע בה העברייני בדיון.

כמובן, מאחר שישראל משתדלת להיות מדינת חוק, ניתנת האפשרות לנאשם להתגונן גם מפני החילוט, ולכן קיימת בחוק האפשרות לדון בחילוט בהליך אזרחי נפרד.

הקיצור הוא, שהמחוקק נתן כלי רב עוצמה בידי רשויות האכיפה, היכול לפגוע קשות באותם פושעי סמים. המחוקק גם נתן אפשרות לחלט רכוש השווה בערכו לרכוש שקשור לעסקת הסמים, שהעברייני הספיק כבר להעביר לקונה תמ-לב. כלומר: יש כאן בהחלט אמצעי שהשימוש בו יכול למרר לא מעט את חייהם של אותם פושעים, הזורעים מוות בשכונות ובבתי-ספר ומערערים את יסודות החברה.

אבל, מה מסתבר? מסתבר שכל אותה חקיקה מפוארת, מסעיף 36א לפקודה ואילך, נותרת כמעט אות מתה, משום שכמעט שאין משתמשים באמצעי החילוט. לפי נתונים שנמסרו לוועדת הסמים על-ידי רב-פקד ארנון תמירי, שעם סמל משטרה – בלי כל ספק בעל יכולת רבה – מהווים את היחידה המפוארת, שהיא כל כוח המשטרה שעוסק בחילוט רכוש של עברייני סמים, נפתחו בשנת 1996 שבעה תיקי חילוט בלבד, כאשר המחוקק נתן אמצעי רב עוצמה כזה בתיקון מיוחד לחוק. האומדן הוא, שתיקים אלו יניבו עד חצי מיליון שקל שיוחרמו מן הפושעים. נתוני השנים הקודמות, שהוצגו בוועדה, אינם מעודדים יותר, אף שבשנת 1995 היה סך הרכוש המחולט יותר ממיליון שקלים.

גברתי השרה, חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, צאו וחשבו: אם משבעה תיקי חילוט בלבד מצפה המשטרה להחרים רכוש בשווי של חצי מיליון שקל, איזה רכוש "מסתובב" בארץ אצל סוחר הסמים והלווייתנים הכבדים באמת. מדובר במאות מיליוני שקלים לשנה, שמגלגלים פושעי הסמים; צאו וחשבו מה ניתן לעשות, אם תתחיל המדינה להתייחס ברצינות לאותו אמצעי שנתנו לה, אנחנו כמחוקקים, באותו תיקון לפקודת הסמים. זוכרים כל החברים בכנסת השתיים-עשרה אילו מאמצים עשינו על מנת להביא לידי חקיקת אותה פקודה.

בארצות-הברית וגם במדינות אחרות מקובל, שהרכוש המחולט אינו הולך סתם לאוצר המדינה, כמו איזה מס המוטל על פעילות לגיטימית, אלא הוא מופנה ישירות לרשויות הנלחמות את מלחמת החברה בפושעי הסמים. לפי הדברים שנאמרו בוועדה על-ידי נציג המשטרה, ניתן היה לא רק לקדם באופן משמעותי ביותר את המלחמה בסמים על-ידי הזרמת הרכוש המחולט למטרה זו, אלא גם לעודד מאוד את המוטיבציה בקרב הבלשים, השוטרים, הסוכנים ויחידות המשטרה הנלחמות בעברייני הסמים.

כפי שמקובל כאן, להבדיל, שרשות השידור מתקיימת על כספי האגרה, כך צריך להיות מובן מאליו שהרכוש – פרי הבאושים של עברייני הסמים ולווייתני הסוחרים – צריך להיות קודש למלחמה בסמים.

אין כאן רק צדק מוסרי, אלא גם תמיכה מורלית חשובה באנשי המשטרה בשטח, הנלחמים לנו את המלחמה בסמים. מחלק סמים שיקבל לרשותו, סתם כדוגמה שולית, את רכבו של פושע סמים שנלכד, או את מכשירי החשמל שהוחרמו ממנו, לטובת היחידה, יקבל דחיפה מורלית חשובה, אף שעבודת המשטרה אינה על מנת לקבל פרס, חלילה.

כך נהוג בעולם, וכך צריך שייעשה גם אצלנו. חשבו מהו המסר לסוחר הסמים, וביתר רצינות על כך שאנחנו נותנים פרסים – – –

היו"ר ש' וייס:

רגע. חילוט לטובת המדינה או לטובת השוטר שתפס?

שרת התקשורת ל' לבנת:

— — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חילוט לטובת המדינה, שייוחד לאותה מחלקה במשטרה, ועל-ידי כך יוכלו לגייס הרבה יותר שוטרים למלחמה. אדוני, זה אחד האמצעים – חילוט הוא בעל ערך כפול: הערך האחד הוא שהוא נותן אמצעי למשטרה להילחם מלחמת חורמה בלוייתנים.

היו"ר ש' וייס:

האם במס הכנסה אולי תהיה אותה שיטה, שכל יחידה תחלק – – – הרי זה ימי הביניים, אני חושב.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

דרך אגב, גם אנחנו – – –

היו"ר ש' וייס:

למדינה זה משהו אחר. אבל, ליחידה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אגרת טלוויזיה אתה נותן לרשות השידור. יש כאן איזה דבר, שבו הממשלה מחלקת. למשל, הכספים שניתנים בבית-המשפט, פעמים רבות שאלנו את עצמנו, האם לא טוב הדבר שיהיו במסגרת הנהלת בתי-המשפט על מנת לבנות בתי-משפט ועל מנת לשפר, או שצריך להעביר למדינה.

היו"ר ש' וייס:

לא טוב. זה פירוק המדינה. אתה משפטן.

שרת התקשורת ל' לבנת:

כשמעקלים טלוויזיה, זה הולך לרשות השידור או שזה רכוש המדינה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה הולך לרשות השידור, ופעמים המדינה מבקשת ומקבלת עודפים שנוצרו בקופת הרשות, ומעבירה את זה לקופת האוצר. כך קרה, כאשר הרשות לא ניצלה. אבל, זה משק סגור.

אני מוכרח לומר לאדוני, שכאשר באו אלינו השוטרים ואמרו לנו שהם אינם מטפלים באותם נושאים רק מסיבה אחת – היה שם השר לביטחון פנים ואמר: אין לי המנגנון שיאפשר לי לבוא ולפעול נגד סוחרי הסמים.

היו"ר ש' וייס:

לא, זו לא תשובה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

א.ק.י., אם כך – – –

היו"ר ש' וייס:

אני לא מדבר על התשובה שלך, אלא באמת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

על כל פנים, כאשר אוצר המדינה – – –

היו"ר ש' וייס:

אתה יודע אילו דברים מפולפלים אפשר לעשות פה? הם יכולים להתמסר בכוונה לשוטרים, ואחר כך, חלילה, להתחלק עם השוטרים בחילוט.

שרת התקשורת ל' לבנת:

לא.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני לא מבין שמדובר פה בעבירה.

היו"ר ש' וייס:

אני מבין, אני רק רוצה לפתח את הדמיון.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כך עושים במחלקות היחידות izFBI לא עסקה בטבלה. על כל פנים, בארצות-הברית כך עושים. ב- כדי להגביר את המוטיבציה. זה לא אמור חס וחלילה לגבי שוטרים.

דרך אגב, שוטרים ששומרים היום במגרשי הכדורגל, רחמנא ליצלן, גם במשחקים שמתקיימים בשבת, אבל גם באלה שברוך השם כבר לא מתקיימים בשבת, השוטרים שבאים ושומרים על הסדר מקבלים שכר.

אם היום כל היחידה – שומו שמים, שמעו מה שאני אומר – כל היחידה למלחמה בסמים, לחילוט, היא בת שני אנשים, רב-פקד, והמשא שהוא נושא זה קטנוע בצורת רב-סמל; האם כך אנחנו יכולים להתמודד עם לווייתני הסם? בארצות-הברית ובצרפת אומרים, שאותם כספים שמחולטים מסוחרי הסמים, נכנסים לקופת המשטרה במשק סגור לאותה מטרה של מלחמה בסוחרי סמים. למשל, תפסת רכב – הרכב ישמש את היחידה.

אם יופעלו סעיפי הפקודה ברצינות, אדוני היושב-ראש, הרי ניתן יהיה להזרים משאבים אדירים למלחמה בסמים – עוד תקנים, עוד כלי רכב, עוד ציוד בילוש ומעקב, ומשמעותם – פחות ילדים מכורים לסמים. איך המשטרה מעלה בדעתה להילחם ברצינות בברוני הסמים, המייבאים ומפיצים כמויות מבהילות של חומרי מוות, אם לא על-ידי פגיעה קשה בכיסם? איך ניתן לעשות משהו, כשרק קצין אחד וסמל מופקדים על כל נושא חילוט הרכוש? הם ייהפכו לצבא גדול?

אחד המשתתפים בישיבת הוועדה, שנערכה, כאמור, לפני כחודש, סיפר כי במשטרת שיקאגו לבדה קיימת יחידה של 33 איש, העוסקת רק בחילוט רכוש שקשור לעסקאות סמים.

אדוני היושב-ראש, אני מבקש לומר שבישיבת הוועדה פשוט הזדעזעתי להיווכח שאחרי כל השנים שבהן ביקשו רשויות אכיפת החוק מן הכנסת לתת להן כלים מושחזים ויעילים למלחמת הקודש בסמים, הנה נתנו כלי יעיל, ולא נעשה בו דבר.

אני מבקש להעלות את הנושא על סדר-יומה של הכנסת על מנת שיום אחד תוכל הכנסת לזעוק את הזעקה, וגם לדון בכל אותן שאלות – האם לחלט לטובת היחידה, האם לחלט לטובת המדינה? איך אנחנו מגיעים למצב שבו החוק – שכל כך עמדנו עליו על מנת שיהיה הנשק העיקרי, חוד החנית למלחמה בלווייתני הסמים – ייהפך לנשק יעיל. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

או לכפרים שמחנכים לגמילה. זו מטרה נעלה.

הצעה לסדר-היום התפשטות נגע הסמים בקרב האוכלוסייה הערבית ובערים המעורבות בפרט

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת האשם מחאמיד באותו נושא, פחות או יותר: הצעה לסדר-היום מס' 1518 – התפשטות נגע הסמים בקרב האוכלוסייה הערבית ובערים המעורבות בפרט. השרה תשיב על שתי ההצעות יחד. אני מודה מאוד לחבר הכנסת ראובן ריבלין שהעלה את הנושא האנושי החשוב הזה על סדר-יומה של הכנסת. בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, גברתי השרה, מלבד העובדה שהעבודה המבורכת שעושה הוועדה, שנקראת הוועדה למאבק בנגע הסמים – ואני חושב שהיא צריכה להיקרא הוועדה למלחמה בנגע הסמים ולא למאבק בנגע הסמים, בדרך כלל הם עוסקים בנושא הזה, מלבד פעם בשנה במשך שבוע שנקרא "שבוע המאבק בנגע הסמים" – – –

שרת התקשורת ל' לבנת:

חבר הכנסת מחאמיד, זה יותר גרוע. לא קוראים לה הוועדה למאבק בסמים, אלא ועדת הסמים.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

כן, וכך זה נשמע עכשיו. הוועדה לנגע הסמים.

היו"ר ש' וייס:

אבל זה שם ארוך. שמות צריכים להיות קצרים.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

זו מלחמה, אדוני. לכן אדוני היושב-ראש, יש פתגם בערבית שאומר, ואתה בוודאי בקי בשפה הערבית – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, אני עד יידיש הגעתי.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

בערבית אומרים: גרעין של מניעה טוב מטונה של תרופות. אנחנו שואלים, איפה ההסברה שלנו? איפה הצעדים שאנחנו נוקטים? כמה זה קיים בבתי-הספר? אני חושב שגם משרד החינוך צריך להיות אחראי לנושא הזה. כמה סוחרים נעצרים? איזה עונש הם מקבלים?

ושאלה נוספת, שאותה שאל, נדמה לי, חבר הכנסת ריבלין – מי שואל את המתעשרים הזולים בעלי הווילות והמכוניות המהודרות: מאין לכם זה? מי שואל אותם? איפה פקיד מס הכנסה והמכס בנושא הזה?

חשוב להדגיש, אדוני היושב-ראש, את הקשר – אני לא רוצה להתייחס למצב הפוליטי, אבל יש קשר בין פוליטיקה ובין סמים. 25% מיצוא הסמים של לבנון, אדוני היושב-ראש – וזה מספר בדוק – מגיע לארץ. רבע. 95% מחומר מסוכן זה מצליח להיכנס לארץ.

היו"ר ש' וייס:

דרך אגב, איך יודעים את כל הסטטיסטיקה הזאת?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

המשטרה מסרה לי את זה.

היו"ר ש' וייס:

אבל, אם יש להם רק שני שוטרים, איך הם יכולים לספור? אני לא סתם שואל. הרי הנושא חמור. ממציאים סטטיסטיקות.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אדוני היושב-ראש, כפי שאמר חבר הכנסת ריבלין, יש יחידה בת שני שוטרים שעוסקת בנושא החילוט.

היו"ר ש' וייס:

גברתי השרה, תאמיני לי שרוב הסטטיסטיקות האלה מצוצות מן האצבע. אני בא מהאקדמיה ואני יודע איך זה; ולא רק בתחום זה. ברוב התחומים אלה המצאות שאף אחד לא יכול לבדוק אותן. 72.7%. מה שתגיד יהיה נכון.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

לא, לא. זה לא מדויק. אבל יש לשער שאיש המשטרה הבכיר שדיבר על כך התכוון לטוב. הוא התכוון להאיר את עינינו למצב מסוכן שקיים, שמרבית החומר הזה מצליח לעבור. ואמרו לי דבר עוד יותר חמור, שבמצב הטוב ביותר המשטרה מצליחה לתפוס 5%.

היו"ר ש' וייס:

אולי זה 7.4%? איך אתה יודע? הנושא חשוב.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

מבחינה עובדתית, מבחינת הכאב בשטח, אדוני, ודאי שאתה מרגיש את זה 100%. 100% של כאב אלה לא מספרים סטטיסטיים. זה 100% של כאב של משפחות הרוסות, של אנשים הרוסים.

רוב החומר בא מלבנון דרך הגדר הטובה – הגדר הרעה – וזה מתקשר. צריך ליצור קשר עם ממשלת לבנון, עם משטרת לבנון, והקשר הזה יכול להיווצר רק על-ידי שלום עם לבנון ונסיגה מלבנון. זה לטובתנו, כי המצב הקיים עולה לא רק בחיי אדם אלא גם בעתידה של החברה הישראלית בכלל.

אדוני היושב-ראש, כפי שגם אנשי המשטרה מסרו, אין כוח משטרה מספיק למאבק בסחר ובשימוש בסמים. יש מקומות הידועים למשטרה – משהו כמו "כספומט", אבל במקרה הנדון זה "כספוסם": אתה מכניס את היד, נותן 200 שקלים, והם נותנים לך גרם או גרם וחצי.

היו"ר ש' וייס:

קרוב לוודאי שעוד לא ראיתי אדם מסומם בחיים שלי. אני קורא סטטיסטיקות אבל לא נפגשתי עם אדם מסומם. אבל אני מאמין לך.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

זה קיים ביפו ביותר מתחנה אחת. זה קיים בעכו ביותר מתחנה אחת. בלוד, ברמלה. שימו לב איפה זה קיים.

שרת התקשורת ל' לבנת:

בערים מעורבות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

במקום שיש שיתוף פעולה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

זה קיים דווקא במקום שיש שיתוף פעולה והזנחה של חלק מהאוכלוסייה, במקום שיש מצב אקונומי גרוע מאוד ובמקום שיש מגמה של הוצאת מרכזי הסחר מאזורי הצפון, נניח, של עיר מסוימת לדרום של עיר מסוימת, מבתי העשירים אל האזורים העניים. ובמקרה הזה, גטו כזה – סליחה שאני משתמש בביטוי הזה.

היו"ר ש' וייס:

לא, המלה "גטו" נפוצה לגבי כל מיני דברים.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

לגיטימי. יש מרכז או ריכוז של סחר בסמים בתוך מרכזי האוכלוסייה הערבית בערים המעורבות.

אדוני, קח לדוגמה את עכו. משטרת עכו – דיברת על המשטרה – אחראית ליותר מ-110,000 תושבים, עם חמישה שוטרים העוסקים בנושא ובתוצאותיו – שוד, פריצות, הסברה ומניעה. מה אלה יכולים לעשות? חמישה שוטרים בלבד, כ-460 תיקי סחר בסמים בעשרת החודשים האחרונים בעכו, כ-45 בממוצע לחודש, 25 ימי עבודה בחודש, שני תיקים ביום – כאשר בעכו עצמה יש כ-1,200 משתמשים וכ-500 מכורים, 50% מהם ערבים, 50% יהודים, ויש שיתוף פעולה בנושא הזה, לצערי הרב. פה יש שיתוף פעולה. אני בטוח שגם ביפו, בלוד וברמלה, כפי שאמרת קודם, המצוקה אינה פחות גדולה ומסוכנת מאשר בעכו.

כפי שאמרתי, אדוני היושב-ראש, המצב הסוציו-אקונומי של האוכלוסייה תורם לכך: העוני, המחסור בדיוור, חוסר קורת-גג, ייאוש, שמביאים לזלזול בכל מערכות החיים. ובכל זאת יש מרכז גמילה אחד בעכו, ורוצים לסגור אותו עכשיו. למה? כי אין להם רופא. למה? כי אין להם אחות. ומאין יביאו רופא ואחות כאשר המשרדים לא מוכנים לממן אותם? איך ישלמו? אדוני, הכול מסכימים שהעלות של ההשקעה וההפסדים אחרי שאדם מתחיל להשתמש בסמים היא פי-עשרה מהעלות של כל אמצעי המניעה שאפשר היה לנקוט בדרך רב-מערכתית במדינה.

הייתי בישיבה, אדוני היושב-ראש, עם סגן נשיא בית-משפט השלום בעכו, פארס פלאח, והוא נתן לי מספרים. יש לי פה לוח, אני לא אקרא ממנו, עם מספרים מדהימים של עלייה במספר האנשים המגיעים לבתי-המשפט בעכו. אדוני היושב-ראש, במקום לטפל באלה שאתרע מזלם ונפלו קורבן לפשע הזה, באים ומקצצים.

היו"ר ש' וייס:

גם אני מקצץ את הזמן.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

זה תרתי משמע. באים ומקצצים, גם אדוני היושב-ראש בא ומקצץ.

שרת התקשורת ל' לבנת:

תחלק לו את הזמן.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

מורידים במקום להעלות. הטיפול אינו הולם, אין מקומות טיפול די הצורך. כך המצב ביפו, כבר אמרתי.

בשנת 1996 היו 470 מקומות – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת האשם מחאמיד, תאמין לי שאני לטובתך. כשאזרח צופה בנו, אם זה קצר ומרוכז הוא נשאר; אם לא – זאפ, והוא רץ לתחנה אחרת. אני ממש לטובתכם.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אם זה ארוך מאוד הוא חוזר.

היו"ר ש' וייס:

לא, לא.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אתה יודע מה, חבר הכנסת זנדברג? אני חושב שהאזרח רוצה לדעת גם כן, הוא כמה לשמוע עובדות.

היו"ר ש' וייס:

אתם יודעים שברוב הפרלמנטים בעולם זכות הדיבור היא דקה, שתיים, שלוש. אצלנו – מגילות אסתר.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אני אגיד לך מספרים. אתה לא שמעת אותם.

היו"ר ש' וייס:

לא, אתה גמרת את הזמן שלך. אנחנו חברים, אבל עשיתי לך כבר פרוטקציה שתי דקות.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אני מודה לך מראש.

היו"ר ש' וייס:

בואו נאפשר לשרה להשיב.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

470 מקומות היו ב-1996. היום, אדוני, 340 מיטות. מכאן, 130 אנשים זרקו לרחוב. זה לא שווה עוד שנייה להזכיר את זה? 130 אנשים זרוקים ברחוב, אדוני, והם ימותו. אתמול איזה פרופסור ממכון לרפואה משפטית אמר: 60 מתים כל שנה, אלה שמגיעים למכון. אני בטוח שכל שנה מתים מאות שלא מגיעים למכון וקוברים אותם כך. לכן, אדוני, המצב הוא קשה.

אני רוצה לדלג על כל הדברים שרציתי לומר ולציין, שאין מקום לשאננות, אין מקום להשלמה. במצב הזה אנחנו חייבים לפעול ולא רק לדבר, חייבים לעצור, למנוע, ולא רק להיאבק בתופעה אלא לעשות מלחמה. המצב כפי שהוא היום הוא מסוכן, בלתי נסבל ואף בלתי נסלח, אדוני. תודה רבה לך.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת האשם מחאמיד.

גברתי השרה, תשובתך על שתי ההצעות יחד. אני באמת מבקש שלא להיפגע: אני משוכנע שאין שום קשר בין אורך הנאום לחשיבות הנושא. קצר יותר, חזק יותר – נכנס יותר ללב. ארוך, מתחיל לשעמם וסוגרים את הטלוויזיה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אדוני היושב-ראש, הנושא שהעלו חברי הכנסת רובי ריבלין והאשם מחאמיד הוא נושא חשוב מאוד, והוא בעיני לא פחות חשוב מהנושאים המדיניים שעסקנו בהם קודם שעות ארוכות במליאת הכנסת. בסוף דברי ארצה גם להציע הצעה לגבי המשך הטיפול של הכנסת בנושא הזה.

אבל, לפני זה אני רוצה להתייחס לדברים שנאמרו כאן. צדק יושב-ראש הכנסת שאמר קודם, שסטטיסטיקות – – –

היו"ר ש' וייס:

יושב-ראש הישיבה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

יושב-ראש הישיבה. יושב-ראש הכנסת לשעבר ויושב-ראש הישיבה. אני עוד רגילה.

היו"ר ש' וייס:

אני מציע שתשמרי על ההרגל. אני יודע? זה יכול – – –

שרת התקשורת ל' לבנת:

צדק יושב-ראש הישיבה כאשר אמר קודם, שהסטיסטיקות לפעמים מסוכנות מאוד, מפני שבאמת קשה לדעת, קשה להעריך וקשה לאמוד, והאומדנים לא תמיד מדויקים וכו'.

היו"ר ש' וייס:

כל מספר זוכה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

היתה לי הוכחה לזה רק לפני דקה וחצי, כאשר חבר הכנסת רובי ריבלין, שמעתי, אמר בקריאת ביניים בזמן נאומו של חבר הכנסת מחאמיד, שאומדן המכורים בישראל הוא כ-40,000.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

40,000. זה מדהים.

שרת התקשורת ל' לבנת:

בנייר שאני מחזיקה לפני, שהעבירה לי הרשות למלחמה בסמים – הוא הועבר על-ידי שמאי גולן, שהוא דובר הרשות למלחמה בסמים – כתוב שאומדן המכורים בישראל עומד על 20,000 איש. והנה אני שומעת מחבר הכנסת רובי ריבלין, שהוא חבר פעיל בוועדה למלחמה בסמים, שהאומדן הוא 40,000. יש עוד נתונים בנייר שמדברים על 6% מקרב האוכלוסייה הבוגרת במדינת ישראל, גילאי 18-40, שמשתמשים באורח זה או אחר בסמים, ובקרב בני הנוער בישראל כ-9% מדווחים על שימוש בסמים בשנה האחרונה, ועוד כהנה וכהנה.

ואני רוצה לומר כאן, חברי הכנסת: זה לא ממש חשוב אם זה 6%, 7% או 5% – זה חשוב, כמובן, ההיקפים חשובים כשלעצמם, כי מדובר בתופעה, בתופעה חמורה – כי מה שלא יהיה אומדן המכורים ומה שלא יהיה אומדן המשתמשים בסמים, דבר אחד ברור: התופעה קיימת, היא חמורה, היא מחלחלת, לאסוננו, מטה מטה, בקרב הנוער והילדים, וזה האסון הנורא מכול. ברור גם לכול, שבמגזר הלא-יהודי התופעה חמורה עוד יותר והטיפול הוא מצומצם יותר מאשר בקרב המגזר היהודי. בעצם הנגע הזה – ואמר את זה קודם חבר הכנסת האשם מחאמיד – באמת לא יודע גבולות, הוא מתפשט בקרב כל השכבות. אגב, מי שחושב שהוא מתפשט רק בקרב השכבות החלשות טועה. שם אולי נוח יותר, במובנים מסוימים, להחדיר את הסמים, אבל הוא נמצא בכל השכבות במדינת ישראל וכך גם בהרבה ארצות בעולם.

אנחנו יודעים שהבעיה המרכזית של הרשות למלחמה בסמים, שפועלת גם במגזר היהודי, גם במגזר הלא-יהודי, היא בתחום פיתוח התשתיות – חינוך, בריאות וגיוס מקורות כדי לטפל בבעיה הכאובה והקשה הזאת.

אני רוצה להתריע כאן: יש איזו אווירה ציבורית כללית, איזה מין אקלים תקשורתי סביב מה שמכנים – IN שימוש בסמים קלים, שהוא כאילו מותר, הוא כאילו בסדר, הוא כאילו, אפילו הייתי אומרת, סליחה על הביטוי הלא-עברי, שנהפך כבר לחלק מהעגה שלנו – והאקלים החברתי הזה גורם, להוותנו, לחדירה עמוקה יותר של הנגע הנורא הזה שנקרא סמים לתוך שכבות רבות יותר, ובעיקר, ואני חוזרת ואומרת, חודר לבני הנוער.

אני רוצה לספר לכם: בני לומד בכיתה ד', ואני שמעתי לפני שבוע מחברים על ילד בכיתה ד' גם הוא, בדיוק בגילו של בני, שערך מסיבת פיז'מות ביום שישי בלילה, באה כל הכיתה, 30 ילדים, ההורים הלכו, הילדים מצאו את בר המשקאות והשתכרו כל הלילה, וההורים שחזרו מצאו שם 30 ילדים בני עשר – שיכורים. נכון, זה לא סמים. נכון, הם לא מכניסים את היד, כמו שאמר קודם חבר הכנסת האשם מחאמיד, שמים 200 שקל ומקבלים בחזרה חבילה, אבל זה חלק מאותה אווירה, מתוך אותו חוסר חינוך מבחינתנו, כשאנחנו לא מעניקים את החינוך לילדים, לתלמידים.

אדוני היושב-ראש, אני מרשה לעצמי להציע, בוא נעזוב את האומדנים, אבל אני כן מציעה לך ולכל חבר כנסת, כן לראות מסומם אחד, לראות בעיניים – להיפגש אותו, לראות אותו, לראות מה הוא עובר, לראות את זה מקרוב, לא רק לקרוא על כך בעיתון ולקרוא סטטיסטיקה. חובתם ותפקידם של חברי הכנסת לראות מה הדבר הנורא הזה עושה.

לא הייתי חברה בוועדה למלחמה בסמים ולא התמחיתי בנושא הזה, אבל ראיתי ואני מכירה, הייתי עדה להתקפות, "קריז", אצל מסוממים ומכורים, למצבים נוראיים. זה דבר נורא, המכורים מאבדים כל צלם אנוש. אבל הסמים גם משחיתים.

מכאן אני מגיעה למה שאמר חבר הכנסת ריבלין בעניין החילוט: אכן, ב-1989, כך נדמה לי, חוקקה הכנסת את החוק שמאפשר חילוט, שהוא בעצם החרמת רכושו של אדם שהורשע בדין. יכול להיות שלא כל הציבור יודע מה זה חילוט, זו באמת מלה לא כל כך שגורה. זו החרמת רכושו של אדם שהורשע בדין והוכרז על-ידי בית-המשפט כסוחר סמים. הצעת החוק הזו, שהיתה פרי עבודתם של משרד המשטרה, משרד המשפטים ומשרד האוצר, חיבור של כל הגורמים גם יחד, אכן נתקבלה וגם גובשו כללים מנחים. למרבה הצער, אכן מתברר שרק במקרים מעטים בלבד מוצה הדין עם העבריינים, ובסך הכול סכומי הכסף שחולטו עד היום היו קטנים ביותר. חבר הכנסת ריבלין מסר בדבריו את הנתונים.

יש קשיים ביישום החוק, קודם כול מפני שמסתבר כי במקרים רבים אי-אפשר או קשה להוכיח את הקשר בין רכושו של סוחר הסמים לבין פעילות פלילית שבעקבותיה לכאורה הושג הרכוש הזה. יש קושי עצום להוכיח את הבעלות האמיתית על הרכוש ואת השייכות שלו לסוחר הסמים. בעיה נוספת היא שהפרקליטות עמוסה בתיקים רבים כפי שאנחנו יודעים, ולא אחת יש נטייה להגיע לעסקת טיעון כזו או אחרת או להסדרי טיעון, ואז בעצם מוותרים על הליכי החילוט, שהם ממושכים ומורכבים יותר.

היו"ר ש' וייס:

אפשר להתחלק עם הפרקליטות בחילוט, אז גם היא תזדרז.

שרת התקשורת ל' לבנת:

דבר שלישי, עד היום, למרבה הצער, כפי שאמר חבר הכנסת ריבלין, המשטרה אכן נמצאת בתת-תקנים לגבי אותם צוותי חילוט שצריכים להיות, ועדיין אין צוותי חילוט במחוזות, אם כי השנה תורחב הפעילות בתחום הזה – כך מוסרים לי מהרשות למלחמה בסמים – על-ידי הצבת קציני חילוט מחוזיים במשטרה. עומדים גם לקיים השתלמות מיוחדת לפרקליטים בעניין החילוט, ומנסים דרך הנהלת בתי-המשפט להעביר השתלמות בנושא זה גם לציבור השופטים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי השרה, לוועדה באו גם אנשי מודיעין של מס הכנסה ושל המכס, ואמרו שיש להם נתונים, אך אין במשטרה מי שמוכן ללכת ולבצע.

שרת התקשורת ל' לבנת:

תיכף אגיע להצעתי באשר לטיפול הכנסת. אני נמצאת לקראת סיום דברי. בכוונה ביקשתי לענות על שתי ההצעות יחד, כי אני חושבת שאף שהדגשים היו בנושאים שונים, הבעיה אותה בעיה והנושא חשוב מאוד. אני חושבת שהיזמה של שני חברי הכנסת להעלות את הנושא על סדר-יומה של המליאה היא חשובה, גם הפעילות הברוכה מאוד של הוועדה למלחמה בנגע הסמים חשובה מאוד, טוב מאוד שהם אכן מלווים ועוקבים כל הזמן אחר ההתקדמות של אותם תהליכים.

אבל, אדוני היושב-ראש, אני הרי משיבה כאן על ההצעה הזאת לא כמי שעוסקת בנושא הזה באופן ישיר ולא כמי שבידיה הסמכויות, אלא בשם ראש הממשלה, שהרשות למלחמה בסמים נמצאת תחת אחריותו. נדמה לי, שהדיון וכתוצאה מזה הטיפול בנושא צריכים להיות בידי שר המשטרה. הוא בידי שר המשטרה, אבל הפנייה או הדרישה צריכה להיות כלפי שר המשטרה, ובמידת הצורך בכל מה שנוגע לפרקליטות, כלפי שר המשפטים, בוודאי שר החינוך באשר לכל הנושא של חינוך, אולי גם שר הבריאות. בקצרה, זה נושא שחותך משרדים ממשלתיים רבים, והאחריות היא של יותר משר אחד לצורך העניין.

בדיון כזה לא נצליח באמת לקדם את הנושא. אני מסכימה כמובן להעביר את הנושא לדיון במליאת הכנסת, משום שאני חושבת שהוא ראוי, אבל אני רוצה להציע, לבקש ולשאול, האם ניתן לעמוד על כך שהשרים הנוגעים בדבר, שאותם הזכרתי, יהיו נוכחים בזמן הדיון. כדאי להכריז על דיון מיוחד, אולי לא דיון במליאה במסגרת הצעה לסדר-היום אלא מעבר לכך – דיון מיוחד במליאה בהשתתפות אותם שרים שהזכרתי קודם לכן, על מנת שאפשר יהיה להעלות את הנושאים כאן במליאה, לשאול את השאלות, לקבל את התשובות, ועל-ידי כך לדחוף את המערכות כולן לפעולה בעניין.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה, גברתי השרה. כל יושב-ראש – על-פי הטמפרמנט שלו. אני לא יודע מה תהיה תגובתו של יושב-ראש הכנסת, אבל אני צריך לקבל עכשיו החלטה. אני מאוד שמרן, מאוד לא מאמין בדרמות ומתקשה להאמין שנצליח להביא לכאן שישה שרים יחד. זה יהיה חזיון בלתי רגיל.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

די בשניים-שלושה.

היו"ר ש' וייס:

תראו, הרי אין שום בעיה שאחליט על כך, ואחר כך זה לא יתבצע. תאמינו לי, יש לי קצת ניסיון פרלמנטרי: כמה שיותר דרמה, כך יותר טוב. הצעתי היא, אם יוחלט לקיים דיון במליאה, שיושב-ראש הכנסת יבקש שהשרים יבואו, בתקווה שייעתרו. אין לנו שום אמצעי לכפות זאת עליהם, וזה יהיה די מוזר.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אני לא רוצה לכפות.

היו"ר ש' וייס:

בדיוק לעניין זה נועדו הוועדות. המליאה נועדה לדרמה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

זה בא מהוועדה.

היו"ר ש' וייס:

תקבלו מה שאתם רוצים. תרצו במליאה, יהיה דיון במליאה. אני אומר לכם, ועדה זה המקום שאפשר להביא אליו את כל השרים.

שרת התקשורת ל' לבנת:

הנושא הזה כבר בא מהוועדה והוא על דעת הוועדה, וחבר הכנסת ריבלין לא העלה את הנושא על דעתו.

היו"ר ש' וייס:

אני מבין את זה. השיטה היא מהמליאה לוועדה, מהוועדה למליאה, ואחר כך מה יהיה? – שוב מהמליאה לוועדה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אדוני היושב-ראש, אני לא מבינה.

היו"ר ש' וייס:

יש כללים לכנסת: בדרך כלל מהמליאה לוועדה, נקודה. הוועדה מניחה את הנושא על השולחן והממשלה מבצעת. זה הסדר. אתם רוצים למחזר אותו שלוש פעמים, בבקשה. נצביע אם זה יידון במליאה וזהו.

הצעה אחרת, של חבר הכנסת דהאמשה, והצעה אחרת גם לחברת הכנסת סופה לנדבר, האחת על הצעתו של חבר הכנסת האשם מחאמיד, והשנייה על הצעתו של חבר הכנסת רובי ריבלין. דקה בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לשאול, האם זה לגמרי במקרה שנגע הסמים נמצא בצורה כל כך קשה בערים המעורבות? האם זה לגמרי במקרה שנגע הסמים נמצא גם בנצרת ובסביבתה? האם זה לגמרי במקרה שהוא נמצא בירושלים, במקום שבו יש רכוש גדול של אוכלוסייה ערבית? לא שאני חולק, חס וחלילה, על הדוברים בצורה כלשהי או על דבריה של השרה עצמה, זהו נגע שצריך להילחם בו בכל הכוח. אבל אני חושב שכאשר רואים את המציאות ורואים את התמונה הנכונה, כאשר נוכחים לדעת שהתמונה במגזר הערבי קשה שבעתיים מאשר בכל תחומי מדינת ישראל – חובה עלינו, על הממשלה ועל כל האחראים, להילחם בנגע הפושה באוכלוסייה האחרת. צריך לדעת, במלחמה הזו יש לתת עדיפות לאוכלוסייה הערבית, הסובלת ממנו יותר מכל אוכלוסייה אחרת במדינת ישראל.

היו"ר ש' וייס:

תודה. מה הצעתך, להעביר לוועדה, חבר הכנסת דהאמשה?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

הצעת כי הצעת המציעים. אני מבקש דיון במליאה.

היו"ר ש' וייס:

אתה לא יכול להציע דיון במליאה, הם הציעו.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אם כן, אני מציע להעביר לוועדה.

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת לנדבר, יש לך אפשרות להציע להסיר את ההצעה מסדר-היום במשך דקה. אחר כך "יתלבש" חבר הכנסת צבי הנדל על ההצעה של רובי ריבלין, ועוד אחד יכול לתפוס טרמפ.

סופה לנדבר (העבודה):

על מה אתה מדבר?

היו"ר ש' וייס:

אני לא מדבר על שום דבר. אני אסביר. יש שתי הצעות לסדר-היום בנושא הסמים. מבחינת הפרוצדורה את יכולה במשך דקה להציע הצעה אחרת, ועכשיו יש לך חופש הדיבור.

סופה לנדבר (העבודה):

תודה, כבוד היושב-ראש.

אני פשוט מתייחסת לנושא הסמים. כבוד השרה דיברה בלהט, דיברה כל כך יפה והתייחסה לדברים ואמרה, שאנחנו כחברי הכנסת צריכים להיפגש עם אנשים שמשתמשים בסמים, ויכול להיות שמול עינינו יעמדו מקרים שייגעו בנו או ייגעו בלב ובנשמה שלנו.

רציתי לשאול אותך, כבוד השרה. לפני כמה שבועות ישבנו בוועדה משותפת של ועדת העלייה והקליטה וועדת הסמים, כאשר היה מדובר על 11 רופאים מברית-המועצות לשעבר, שהתמחו בעבודה הנוגעת לסמים, אלקוהוליזם וכן הלאה, והאנשים האלה מפוטרים ממשרד הבריאות. האנשים האלה עברו התמחות במשך כמעט שנה. האנשים האלה מומחים, ובמסגרת הזאת עבדו בהצלחה רבה. אני רוצה לשאול אותך: האם הממשלה מתכוונת לעשות משהו לגבי האנשים האלה? אנחנו קיבלנו הבטחה שיחזירו אותם למסגרת העבודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. התשובה תינתן במליאה, כשנקיים דיון חוזר.

שרת התקשורת ל' לבנת:

-- --

היו"ר ש' וייס:

חשוב מאוד. הנה יש כאן אולי הזדמנות לעשות משהו מעשי. תואילי בטובך להעביר את הפרטים לשרה.

עכשיו חבר הכנסת צבי הנדל יציע להעביר לוועדה את ההצעה של חבר הכנסת ריבלין. יכול עוד מישהו להציע להסיר, ואז נסיים את הדיון.

צבי הנדל (מפד"ל):

אני רוצה להציע להסיר.

אדוני היושב-ראש, באין חזון ייפרע עם. אנחנו חייבים להבין ששורש הבעיה החמורה הזאת של סמים הוא, שהאתגרים והחלוציות ניטלו, לצערי הגדול, מהנוער, ואז הוא מחפש בצורה עקומה וקלוקלת למלא את החסר.

אני מציע להסיר את הנושא מסדר-היום. אני מציע להעלות אותו על סדר-היום של הממשלה. לדעתי, שר החינוך צריך לתת את דעתו לנושא הזה, בעניין אתגרים לנוער הזה, ולצורך העניין הזה כל הממשלה צריכה להירתם. שיחות נוספות כאן בבית, לצערי, לא יסיפו ולא יועילו.

היו"ר ש' וייס:

יש גם פתרון מרקסיסטי. הוא אמר שהדת היא אופיום להמונים. אפשר פשוט להרבות בחינוך דתי, אבל זה מרקס.

צבי הנדל (מפד"ל):

— — —

היו"ר ש' וייס:

זה מרקס, לא אני.

עכשיו, מי רוצה להסיר את ההצעה של חבר הכנסת — — —

בנימין אלון (מולדת):

אני מציע להסיר את דברי היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

אני הסרתי אותם בעצמי.

נצביע. אני מתאר לעצמי שיש הסכמה רחבה לקיים דיון חוזר במליאה.

צבי הנדל (מפד"ל):

אני מציע להסיר.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, שתי ההצעות יחד: של חבר הכנסת האשם מחאמיד ושל חבר הכנסת ריבלין, נוגעות לענייני מאבק בסמים. הצעת השרה היא לקיים דיון במליאה. ההצבעה החלה. גם אני מצביע בעד דיון במליאה, למען האחוזה.

הצבעה מ' 17

בעד ההצעה לכלול את הנושאים בסדר-היום – 16

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושאים בסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושאים שהעלו חברי הכנסת ר' ריבלין וה' מחאמיד
בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

16 תומכים, מתנגד אחד, אין נמנעים. הנושא יעבור לטיפול של המליאה כאשר יושב-ראש הכנסת יחליט על הכנסתו לסדר-היום.

הודעת היושב-ראש

היו"ר ש' וייס:

רבותי, בטרם נעבור לנושא הבא, אני רק רוצה לקרוא הודעה בת שתי שורות:

"לכבוד יושב-ראש הכנסת, הכנסת, ירושלים. ראש הממשלה ביקשני להודיעך כי קבע, על-פי סעיף 36(א) לחוק-יסוד: הממשלה, כי השר אליהו ישי ימלא את מקום שר הפנים" – אליהו סויסה – "בעת היעדרו מהארץ, מיום ה' באדר א' התשנ"ז, 12 בפברואר 1997, עד יום י"ג באדר א' התשנ"ז, 20 בפברואר 1997"; על החתום דן נה, מזכיר הממשלה.

הצעת חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל (תיקון – נוקשות החוק)

(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק פ/144, הצעת חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל (תיקון – נוקשות החוק), התשנ"ו-1996, של חבר הכנסת אליעזר זנדברג. בבקשה, כבודו, עשר דקות יש לך.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, לפני שאתייחס להצעת החוק אני רוצה להתייחס במלים ספורות לדיון החשוב שהתקיים קודם.

רחבעם זאבי (מולדת):

מי השר המשיב?

היו"ר ש' וייס:

אין, אבל יש לי הודעה בשמו.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

לפני שאתייחס לנושא עצמו, אני מבקש להתייחס בכמה מלים לנושא החשוב שנדון כאן לפני כן.

דיברו כאן על אספקטים שונים של נגע הסמים.

אברהם פורז (מרצ):

יש תמיכה של הממשלה?

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אני מייד אתייחס לכך, חבר הכנסת פורז.

התייחסו פה קודם לכן לשורה של בעיות שנוגעות לנגע הסמים בישראל. אני, עם חברי ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, סיירתי בבתי-כלא בישראל, ואחד המקומות, שלכאורה, על פניו, מי שלא מכיר את הבעיה סבור שהוא נקי – מה יותר מוגן ושמור מכלא – מתברר שהוא מקום מסחר ושימוש בסמים מהאינטנסיביים ביותר. מסתבר שבבתי-הכלא במדינת ישראל מרבית האסירים משתמשים בסמים מסוכנים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אני חושב שזה בין 80% ל-90% על-פי הסטטיסטיקות. אני מדבר על בתי-הכלא בישראל.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

לא הבנתי, חבר הכנסת זנדברג.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

בבתי-הכלא בישראל, בנושא השימוש בסמים, אני מדבר על תופעה שמקיפה 80%–90%.

היו"ר ש' וייס:

בואו לא נתווכח. מה זה משנה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת זנדברג, אנחנו מוכרחים לקחת פעם אחת את יושב-ראש הכנסת אתנו לסיור.

היו"ר ש' וייס:

הרי לא על זה היה הדיון, חבר הכנסת ריבלין. הנושא הוא כל כך חזק בפני עצמו, שלא צריך לערב מספרים. הנה, אתה דיברת על 40,000, והשרה דיברה על 20,000. וגם אם מדובר ב-10,000, זה נושא חשוב. אני מתריע כנגד זה, ולא רק בדיון זה. בכל הדיונים זורקים מספרים. כל מספר זוכה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ש' וייס:

הנה, תראה, בינך לבין השרה היה הבדל של 100%. היתה לך פה הוכחה נחרצת עד כמה המספרים זה שטויות. בבקשה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

מעבר לזה, אדוני היושב-ראש – חבר הכנסת יהלום, אני מתייחס לסיור של ועדת החוקה, חוק ומשפט, שקיימת אתה – נדהמתי לגלות שהאגפים של האנשים המשוקמים ושל האסירים המשוקמים, אלה שמיועדים לשיקום, נקראים אגפים נקיים, אלה האגפים הטובים יותר, והנה הקימו בית-סוהר לתפארת בצפון מדינת ישראל, צלמון, שנועד לשכן בתוכו אסירים שאינם משתמשים בסמים, ולא היה אפשר למצוא די אסירים בין הכלואים בישראל, על מנת לאכלס את בית-הכלא הזה באנשים שהם נקיים מסמים. אני לא יודע, אדוני היושב-ראש, אם מדובר ב-80%, ב-90% או ב-10%, אבל מה ראייה טובה יותר מכך שבאוכלוסיית האסירים בישראל אין די אסירים על מנת לאכלס כלא אחד, כשמדובר באסירים נקיים משימוש בסמים?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זנדברג, הנושא שלך הוא ירושלים.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

כן, אדוני היושב-ראש, אבל חשבתי שההערה הזאת חשובה, כי כאן דיברו בדרכים שונות על נושא הסמים.

ומכאן, אדוני היושב-ראש, אני עובר לנושא הצעת החוק שאני מעלה כאן. כבר ביקשתי לצלצל, אבל יש עוד כמה דקות. אדוני היושב-ראש, הצעת החוק היא: הצעת חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל

(תיקון – נוקשות החוק), כאשר הצעתי היא להוסיף, לאחר סעיף 4 לחוק הקיים, סעיף שכותרתו "נוקשות החוק", ודבריו הם: "אין לשנות חוק זה אלא ברוב של 80 חברי הכנסת". עיקר הדגש בחוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל – הוא על העובדה שירושלים השלמה והמאוחדת היא בירת ישראל.

אני סבור, אדוני היושב-ראש, שיש חשיבות רבה לבוא ולשריין את הצעת החוק ולהדגיש בצורה ברורה בדרך הזאת – – –

היו"ר ש' וייס:

מהי ההצעה בדיוק?

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

כבר אמרתי: ההצעה היא שאין לשנות חוק זה אלא ברוב של 80 חברי הכנסת, ואני סבור, אדוני היושב-ראש, שיש צורך ונודעת חשיבות רבה לשריין הצעת החוק ולקביעת אותו רוב מיוחס, גדול, לכל שינוי בהצעת החוק הזאת, שהחשיבות שלה ברורה מאליה – ירושלים בירת ישראל, מפאת הסיטואציה שאנו נמצאים בה, גם היום וגם זה שנים. אין זה סוד, אנחנו נתונים בתהליך ובמאבק על מדינת ישראל, על עתידה, מאבק על ארץ-ישראל, על עתידה, ואחד הצירים המרכזיים שבהם אנחנו צפויים או עלולים להיות צפויים להתנגשות הוא הציר של ירושלים. התביעה הערבית לגבי ירושלים היא תביעה ברורה וידועה, התביעה הערבית לגבי ירושלים היא תביעה עקשנית, ואנחנו חייבים להוכיח את הנחישות ואת העקשנות שלנו, מן הצד האחר; הווי אומר, ירושלים המאוחדת והשלמה, בירת ישראל, לעולם לא תחולק. לעולם לא נוותר על הריבונות בירושלים.

בכל מקרה, אדוני היושב-ראש, מבחינת העמדה הזאת אני סבור שכנסת ישראל, אם ולכשתקבל את הצעת החוק הזאת, תיתן את דעתה פעם נוספת למאבק הזה, תיתן דעתה פעם נוספת לעמדה הנחושה. ובימים אלה שבהם אנחנו מדברים על הצורך להרחיב את ההתיישבות ואת הבנייה בירושלים, כשאנחנו מדברים על לחצים בין-לאומיים שמופעלים על הממשלה, יש לעמדת הכנסת כאן משום איתות, והייתי אומר שאפילו איתות חשוב לכך שבמדינת ישראל יש צורך בנכונות ובעמידה בקונסנסוס סביב העיקרון: ירושלים בירת ישראל היא ירושלים השלמה והמאוחדת, ולעולם לא תחולק.

מכאן, אדוני היושב-ראש, אני פונה אל חברי הבית ומבקש מהם לקבל את הצעת החוק.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת אליעזר זנדברג. חבר הכנסת וליד צאדק רוצה להתנגד, ולזכותו חמש דקות.

אילו היתה עמדת הממשלה שהיא מתנגדת, היינו עוברים להצבעה. קיבלתי הודעה: שר המשפטים מבקש להודיע כי בשלב זה אין לממשלה עמדה לגבי הצעת חוק זו.

רן כהן (מרצ):

אין לה עמדה?

היו"ר ש' וייס:

על כן אני מאפשר לחבר הכנסת וליד צאדק לעלות לדוכן. מותר לו להתנגד. חמש דקות עומדות לזכותו. הכול כתוב בתקנון. חבר הכנסת זנדברג, אחריו תוכל לשוב ולדבר שוב חמש דקות. יש לך מרחב תמרון.

חבר הכנסת וליד צאדק, בבקשה. אני מבקש לא להפריע. אני לא אעכב את הדיון בגלל ההפרעות, חבר הכנסת רן כהן.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני חושב שהצעת החוק של חבר הכנסת זנדברג היא הצעה פרובוקטיבית, וכי הוא נדחף לעשות את העניין הזה. זה לא מתאים לו, לא מבחינת הזמן ולא מבחינת העיתוי.

ממשלת ישראל הקודמת והרשות הפלשתינית עשו בשכל ובתבונה שדחו את ההכרעה על ירושלים לגמר המשא-ומתן, לשלב של סוף הסכסוך בין הרשות הפלשתינית לבין מדינת ישראל. ועכשיו חבר הכנסת הנכבד, שאני מאוד מחבב אותו ומוקיר אותו, בא כדי לנפץ כל תקווה וכל שבריר של ריאליזם פוליטי, כדי שנחוקק את החוק הזה שמטרתו, לדעתי, לטרפד את תהליך השלום. ואני מאוד מקווה שהממשלה הנוכחית תלך בדרך השלום.

מה התועלת בחוק הזה? מה התוצאות של החוק הזה דווקא בעיתוי הזה? אם "כוח 17" רוצה לטרפד היום את ההסכם, אז בבקשה – – –

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

מי זה "כוח 17", יאסר ערפאת?

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

לא. "כוח 17" של כנסת ישראל.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אין לכנסת "כוח 17". יש בכנסת חברי כנסת בחזית למען ארץ-ישראל – – –

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אמרו את זה בטלוויזיה, השמיעו זאת מעל גלי האתר. חבר הכנסת קליינר מתפאר שזה "כוח 17" שרוצה – – –

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

– – – זה רוב העם היהודי.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

– – – "כוח 17" של הרשות הפלשתינית – – –

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

"כוח 17" שאתה רוצה לבזות אותו, או לתת לו הקשר של כוח וכוחניות, הוא אותו כוח שתופס היום את מי שרוצים להפר את הסדר ברשות הפלשתינית. הם עוזרים לביטחון ישראל יותר משאתם

עוזרים. וזה הדבר שאולי מנקר בלבותיכם ובמחשבותיכם: איך אפשר שהפלשתינים הגיעו היום למסלול הריאליזם הפוליטי, ועושים את המעשים שרוצים לשרת את השלום.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

— — — למה לא מסגירים את הרוצחים?

רן כהן (מרצ):

אז למה הממשלה לא התייחסה להצעה?

וליד צאדק חאג' - יחיא (מרצ):

אני רוצה לראות את חבר הכנסת קליינר אומר באותה מידה שכל הרוצחים היהודים יוסגרו לרשות הפלשתינית. אתם דוגלים בהדדיות, אתם אומרים שמה שאנחנו עושים צריך לעשות לאחרים, ואני חושב שהנימה הזאת שלך היא נימה כוחנית, נימה שלא משרתת את השלום.

אני בעד זה שירושלים תהיה בירת ישראל. אני בעד זה שירושלים תהיה ירושלים מאוחדת, לא מחולקת. אני לא רוצה לראות את החומות שראיתי כאשר הייתי סטודנט בירושלים. אבל כיוון שזו ירושלים שמקודשת לך ומקודשת לי, והיא מקודשת לא רק לי אלא עוד ל-800 מיליון ערבים ומוסלמים שאוהבים אותה, ואוהבים אותה מאוד מאוד, היא עמוסת רגשות, עצם הניסיון להעלות את העניין הזה על סדר-יומה של הכנסת, וההתעוררות שהדבר הזה מביא אתו, הוא דבר שאין לו מקום בינינו.

אם אנחנו חפצי חיים ואם אנחנו חפצי שלום, אנחנו צריכים להסיר את העניין הזה מסדר-יומה של הכנסת, כי אנחנו לא רוצים עוד שפיכות דמים, אנחנו לא רוצים עוד התכתשויות שתוצאותיהן לא לטובתה של מדינת ישראל ולא לטובתו של העם הפלשתיני.

השלום הוא נכס, חדוות השלום היא נכס לשני העמים. ואני מציע לכם, חברי היהודים, שתחשבו שירושלים מקודשת גם לפלשתינים, מקודשת ליהודים. אנחנו אוהבים אותה, אתם אוהבים אותה, בואו נחלק את הנחלה הזאת, ולא נעשה את הדבר הזה. אבל שוב אני רוצה להגיד — — —

היו"ר ד' תיכון:

תסיים בבקשה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אני מסיים במשפט הבא. אסור לנו לעורר את העניין הזה היום. אנחנו צריכים לדחות את זה. כאשר תהיה לפחות רקמת יחסי אמון בינינו לבין הפלשתינים, אז נוכל לפתור את הבעיה הזאת בצורה שתספק את שני הצדדים. ובאותה מידה אסור לשנות את ירושלים הן מהבחינה הדמוגרפית והן מהבחינה הגיאוגרפית, כך שכולנו נרוויח מהעניין הזה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת זנדברג, אתה רוצה להשיב?

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

לא.

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו ניגשים להצבעה על הצעת חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל, בקריאה טרומית, והעברתה לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה ראשונה. בבקשה להצביע.

הצבעה מס' 18

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 23

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 13

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל (תיקון נוקשות החוק)

לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

23 בעד, 13 נגד, אין נמנעים. הצעת החוק עוברת להכנה לקריאה ראשונה בוועדת החוקה, חוק ומשפט. תודה רבה.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

סוף-סוף אפשר לחייך כאן קצת היום.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים להמשך סדר-היום. רבותי, נא לשבת. היום זה יום מרתק בחקיקה. בשעות הבוקר הביאה עצלות הקואליציה כמה חוקים לאופוזיציה, ואחרי הצהריים עצלות האופוזיציה הביאה כמה חוקים לקואליציה. תיקו.

צבי הנדל (מפד"ל):

גם לפני הצהריים ארגנה – – –

היו"ר ש' וייס:

זה היה יום מעניין מאוד.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, צריך להודות לחברי הקואליציה – – –

היו"ר ש' וייס:

זה התאזן לגמרי.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

לא מקרי היה הרוב שלכם הבוקר.

היו"ר ש' וייס:

אני יודע. אנחנו יודעים, זה היה שקוף לגמרי. דרך אגב, אם מותר לי לומר, אז עכשיו הרוב שלכם הוא לגמרי מקרי. יש פה פשוט סיעה עצלה שלא הגיעה. תאמין לי שזה רוב מקרי לגמרי.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

כשאנחנו כאן יש רוב לקואליציה.

היו"ר ש' וייס:

זה באמת היה יום מרתק.

אנחנו ממשיכים בסדר-היום שלנו, עד שסגן יושב-ראש הכנסת שמריהו בן-צור ייקח עניבה ויחליף אותי. אני נמצא פה כבר חמש שעות.

שאלות לשר לביטחון פנים.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

צריך להחליף את סדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

סגן מזכיר הכנסת יעזור לי. דין-וחשבון המשטרה על נתוני הפשיעה לשנת 1996; חברי הכנסת שאול עמור ויצחק כהן. חבר הכנסת שאול עמור – נמצא. השאלה היא אם תרצה לדבר אף-על-פי שהשר עדיין לא הגיע. זה תלוי בך. אלה הצעות דחופות – שלוש דקות לכל דובר.

שאול עמור (הליכוד-גשר-צומת):

מה קרה לשר?

היו"ר ש' וייס:

אומרים לי שהוא בדרך. אני מקווה שהשר אינו בפקק תנועה. אחריו – חבר הכנסת יצחק כהן.

חבר הכנסת פינס, תודיע לסיעה שלך שעברה פה הצעת חוק פי-עשרה יותר משמעותית מכל ההצעות שעברו לפני הצהריים, שהאופוזיציה כאילו העבירה.

קריאה:

חבר הכנסת פינס בעד שריון חוק ירושלים.

היו"ר ש' וייס:

איפה?

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני רוצה להזכיר לך, שלא במקרה סיעת העבודה איננה כאן.

היו"ר ש' וייס:

הבנתי. יש כאן הודעה מדינית, שסיעת העבודה לא במקרה לא היתה כאן.

שאול עמור (הליכוד-גשר-צומת):

מקובל להמתין?

היו"ר ש' וייס:

מה שתרצה. אני לא יכול לכפות עליך לדבר בלי נוכחות שר. איך שאתה חש, שאול. אתה רוצה להמתין קצת?

שאול עמור (הליכוד-גשר-צומת):

אני אמתין.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אנחנו ממתינים לשר. מה עושים עד אז?

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

ננצל את הזמן לשאלות.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

סגן שר החינוך והתרבות ישיב על שאלות. בבקשה.

תקצוב מוסדות חינוך חרדיים שאינם מקבלים ילדי אתיופיה

חבר הכנסת מ' גולדמן שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י"ד בשבט התשנ"ז (22 בינואר 1997):

משרד החינוך יעביר השנה 6 מיליוני שקל מתקציב עליית הנוער לפנימיות חרדיות. ההחלטה התקבלה על-ידי הממשלה אף שזה עשר שנים לא נסוגו המוסדות החרדיים מסירובם לקלוט ילדי אתיופיה ללימודים במוסדותיהם.

רצוני לשאול:

מה יעשה משרד החינוך בנושא זה?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

המידע שהשאלתא מתבססת עליו שאוב מהתקשורת. משרד החינוך והתרבות לא טיפל עד כה במימון זה.

לעצם העניין, אנו סבורים, שההחלטה לשלול תקציב ממוסדות שסירבו לקלוט תלמידים יוצאי אתיופיה, אינה הדרך המועדפת לטיפול בבעיה. בנושא כגון זה עדיפה פעולה הסברתית על פני שלילת תקציבים מינהלתית.

הקריטריונים לחלוקת שעות טיפוח

חבר הכנסת ע' בשארה שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ה' באדר א' התשנ"ז (12 בפברואר 1997):

לאחר שנים של הזנחה, בשנת 1994 החלו התלמידים הערבים ליהנות מהפריווילגיה של שעות טיפוח.

רצוני לשאול:

1. מה הוא אחוז התלמידים הערבים – מתוך כלל התלמידים הערבים – שנהנים משעות טיפוח?

2. מה הוא אחוז התלמידים היהודים – מתוך כלל התלמידים היהודים – שנהנים משעות הטיפוח?

3. כמה שעות טיפוח מגיעות למגזר הערבי וכמה למגזר היהודי?

4. על-פי איזה קריטריון מחולקות שעות הטיפוח?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. 100% בתי-הספר במגזר הערבי.

2. 75% מבתי-הספר במגזר העברי.

3. במגזר העברי – 66,773 שעות שבועיות; במגזר הערבי – 16,890 שעות שבועיות.

4. הקריטריונים לחלוקת השעות: שיעור המשפחות בעלות הכנסה נמוכה במגזר היהודי – 25%, במגזר הלא-יהודי – 25%; שיעור ההורים בעלי השכלה נמוכה במגזר היהודי – 25%, במגזר הלא-

יהודי – 25%; שיעור המשפחות הגדולות במגזר היהודי – 15%, במגזר הלא-יהודי – 12.5%; שיעור העולים החדשים במגזר היהודי – 15%, במגזר הלא-יהודי – 0%; פריפריאליות של היישוב במגזר היהודי – 20%, במגזר הלא-יהודי – 0%; יישוב קטן במגזר היהודי – 0%, במגזר הלא-יהודי – 12.5%; שיעור תלמידים מיישובים לא מוכרים במגזר היהודי – 0%, במגזר הלא-יהודי – 12.5%; עיר מעורבת במגזר היהודי – 0%, במגזר הלא-יהודי – 12.5%; סך הכול במגזר היהודי – 100%, במגזר הלא-יהודי – 100%.

פעילות חב"ד בבתי-ספר

חברת הכנסת ד' איציק שאלה את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ח בשבט התשנ"ז (5 בפברואר 1997):

נודע לי כי למרות האיסור להפיץ חומר מיסיונרי ופוליטי, מופץ חומר מטעם חב"ד בבתי-ספר.

רצוני לשאול:

1. מדוע לא נאכף האיסור?

2. האם רואה השר בחב"ד תנועה מיסיונרית? אם כן – מדוע?

3. מה עושה המשרד למנוע פעילות מיסיונרית ופוליטית בבתי-ספר?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. המקרה הוא חריג, שכן חלוקת הפרסומים מטעם חב"ד נעשתה בתום מסיבת החומש על-ידי רב בבית-הכנסת, באופן פרטי ללא ידיעת המורה.

2. התשובה שלילית.

3. משרד החינוך אוסר חלוקת עיתונים או כל חומר תעמולה אחר בין כותלי בית-הספר, והדבר מעוגן בחוזר מנכ"ל מ"ט 8, סעיף 331, וכן חוזר מ"ד, 9 סעיף 242.

שירותי הסעות בחינוך המיוחד

חברת הכנסת נ' בלומנטל שאלה את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י"ב באדר א' התשנ"ז (19 בפברואר 1997):

הרשויות המקומיות בארץ מחויבות על-פי חוק להסיע את התלמידים הלומדים במסגרת החינוך המיוחד לבתי-ספרם. מדובר בילדים הסובלים מפיגור, נכות והפרעות בהתנהגות.

רצוני לשאול:

1. האם כל התלמידים הזכאים אכן זוכים בהסעה המאורגנת?

2. האם משרדך שוקל דרכים לאכוף את החוק במלואו?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. למיטב ידיעתנו, כל ילדי החינוך המיוחד הזכאים להסעה מוסעים על-ידי הרשויות המקומיות שבתחומיהן הם מתגוררים.

2. משרדנו מטפל בכל פנייה המופנית אלינו, הנוגעת לקיום החוק ולארגון ההסעה על-ידי הרשות המקומית.

היו"ר ש' וייס:

אדוני, עכשיו היית סגן שר הספורט – עשית ספורט, הגעת לכאן ואתה יורד באופן ספורטיבי. תודה רבה.

מה יכולים לעשות עוד?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אפשר לשנות את סדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

אלא אם כן חבר הכנסת שאול עמור יסכים להעלות את הנושא בלי השר. אני מודיע, שאם השר לא מגיע אני לא אפגע בחברי הכנסת, ואני אבקש מיושב-ראש הכנסת לאפשר להם להעלות את הנושא לדין בראשית השבוע הבא.

אנחנו נעשה קודם כול צדק עם חברי הכנסת. אני קובע בזאת שחברת הכנסת סופה לנדבר, שרצתה לדבר על תופעת "השתלטות" החרדים בעיר אשדוד, וחברי הכנסת שאול עמור ויצחק כהן, שרצו לדבר על נתוני הפשיעה לשנת 1996 – שלושתם תישמר להם הזכות לדבר בנושא בשבוע הבא, אם השר לביטחון פנים לא יגיע בתוך חמש עד שבע דקות. בסדר?

גם השאילתות הן בידי האדמיניסטרציה שלנו, אבל כאן יש הצעה דחופה או רגילה; פה מדובר על דחופה. טוב, אני מודיע בזאת שהנושא שלכם עובר לשבוע הבא. אני מודה לכם מאוד – חבר הכנסת שאול עמור, חבר הכנסת יצחק כהן, חברת הכנסת סופה לנדבר. שאילתות, ודאי שיעברו לשבוע הבא.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אתה צריך לבקש את סליחתם.

היו"ר ש' וייס:

אני לא צריך לבקש את סליחתם, אני לא איחרתי. אני מאפשר להם לעלות בשבוע הבא. השר עולה? לא. גמרנו. אני לא יכול לעשות "יו-יו" מחברי הכנסת. אני מוכן לאפשר לשר לענות על שאילתות עכשיו. השר איננו.

אדוני סגן שר החינוך, בוא תישאר אתנו. אני מבקש מסגן מזכיר הכנסת לגרום לכך שהשרים שהיום קצת שיבשו לנו את העבודה – אני מדבר על אלה שלא היו – שבכל זאת מישהו יעיר את תשומת לבם.

הצעה לסדר-היום גילויי "מעריב" על שיטות העבודה של עורכי "ידיעות אחרונות"

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דוד אזולאי, אני קורא לך להעלות את ההצעה שלך, כי להצעה שלך אין משיב. בסדר? עד אז יעלו חברי הכנסת, ואז סגן שר החינוך והתרבות יישאר אתנו כדי להציל את כבוד הממשלה

היום. השרה המקשרת היתה אתנו רוב היום, גם שר הבריאות ושר המשפטים. שרים אחרים לא הגיעו.

זה יום מאוד מעניין מבחינת החקיקה. לפי דעתי, מישהו מהתלמידים שיעסוק בחקר הפרלמנטריזם ייקח את זה בתור מודל – איך מעבירים עשרות הצעות טרומיות ואף אחת מהן לא הופכת לחוק. נכון?

חבר הכנסת אזולאי, הנושא שלך: גילויי "מעריב" על שיטות העבודה של עורכי "ידיעות אחרונות" – הצעה לסדר-היום מס' 1680. עשר דקות. אין מי שמשיב, כי זה באמת מסוג הנושאים שבדרך כלל לא מתייחסים אליהם.

דוד אזולאי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני אומנם לא התכוננתי, חשבתי שיש לי עוד זמן, והופתעתי. אני אשתדל לעשות את זה על הצד הטוב, בעזרת השם.

השבת התפרסמה כתבה בעיתון "מעריב": "זכות הציבור לדעת". והאמת היא, שלדעתי היה עניין כזה צריך לגרום לרעידת אדמה במדינת ישראל. תחקירים שנעשו במאמץ רב על העיתון המתחרה נבלמו על-ידי המערכת של העיתון.

אני חשבתי, שמן הראוי שנושא כזה יעלה לדיון על-ידי חברי הבית, כפי שנוהגים לעשות לעתים קרובות מאוד בכל מיני נושאים פחות חשובים. אבל לצערי הרב, אוכזבתי, ונמצאתי מעלה את הנושא הזה על סדר-היום לבדי.

אקדים ואומר שלא כל מה שכתוב בעיתון הוא נכון תמיד. אבל מה שמפריע לי כאן: אילו היתה כאן איזה ידיעה על בוזגלו, ספרדי, חרדי – ודאי שהכותרות היו רועשות. כאן מדובר על שופט לשעבר. את החומר הזה דאגו שלא לפרסם, כיוון שכאן היה היועץ המשפטי צריך להחליט בדבר חשוב מאוד: האם להגיש או לא להגיש כתב אישום נגד יושב-ראש התנועה, חבר הכנסת הרב אריה דרעי?

כלומר, במלים פשוטות, החזיקו העיתונאים את היועץ המשפטי בגרון על מנת לאלץ אותו להגיש כתב אישום נגד הרב אריה דרעי. ואני שואל פה, איפה כל יפי הנפש שהיו זועקים. נראה שכשמדובר בציבור ספרדי חרדי הכול מותר.

אני, בכל אופן, רוצה לפנות לחברי הבית, ידידי ויקרי, כדי שלא נאמר: ידינו לא שפכו את הדם הזה. אני לא רוצה כאן להרחיב את היריעה על משפט דרעי, אבל הייתי חושב, שמן הראוי היה שנחליט על הקמת ועדת חקירה ממלכתית שתבדוק את כל ההיבטים של אותה פרשייה שמתפרסמת בעיתון "מעריב" השבת.

ידוע שמפכ"ל המשטרה הקודם לא בדיוק נמנה עם אוהדי ש"ס. גם חריש, שהיה ראש התביעה, היה, לצערי הרב, מראשי רודפי ש"ס. אני מבקש שוועדת חקירה כזאת תבדוק את כל ההיבטים של אותה כתבה.

כולנו מכירים את המקרה שהיה בסברה ושתילה. כאשר היו שם מלחמות בתוכם, הוקמה ועדת חקירה, ואחד המצביאים הגדולים, שהיום הוא שר בממשלת ישראל, אריק שרון, שילם בכיסאו כאשר הוקמה ועדת חקירה. היו עוד ראשים, גם שר החינוך בזמנו, שהיה מראשי התובעים להקים ועדת חקירה. אני חושב, שטוב יעשו אותם אנשים אם יבואו ויצטרפו אלי היום וידרשו ועדת חקירה שתבדוק את ההיבטים של אי-פרסום חומר בגין חריש וטרנר.

אינני רוצה להרחיב כרגע את הדיבור על תחומי הוועדה, אבל אני מציע, שאחת מוועדות הכנסת תקבע את תחומי האחריות של הוועדה ואת צורת הבדיקה. אני גם מציע, שהעניין יעבור לוועדת הפנים, כדי שהיא תורה על ועדת חקירה.

בכל מקרה, אני יודע, שהרב אריה דרעי קיבל ומקבל את הגיבוי, לא רק של החברים בתנועה, לא רק של החברים מהשטח, אלא גם של מנהיג התנועה הרב עובדיה יוסף, שנותן לו את מלוא הגיבוי על עמידתו האיתנה בכל המהלך הזה.

ובכל זאת, אף שעשו מה שעשו, והיום, בדיעבד, מתגלה הדבר הזה בעיתון "מעריב", למרות כל מה שעשו לתנועת ש"ס, רדפו, אף שכל מטרתם היתה למחוק את התנועה מהמפה הפוליטית במדינת ישראל – תנועת ש"ס, לא רק שהיא לא הצטמצמה, ברוך השם, לא רק שהיא לא נמחקה מהמפה הפוליטית, אלא אף הלכה והתרחבה. כאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ.

אני מקווה מאוד, שחברי הבית יצטרפו אלי, ואכן יוחלט כאן על הקמת ועדת חקירה לטיפול המשך בעקבות הכתבה שהיתה בעיתון "מעריב". תודה.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת אזולאי, ברשותך, נמסר לי פה מאנשים מנוסים ובעלי ידע, שאתה לא יכול להציע ועדת חקירה. אתה יכול להציע דיון במליאה, והמליאה יכולה לנסח זאת.

דוד אזולאי (ש"ס):

אני מקבל את ההערה, אדוני היושב-ראש. אני מציע לקיים דיון במליאה.

היו"ר ש' בן-צור:

זה כן.

חבר הכנסת בני אלון מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אזולאי או להעביר אותה לוועדה.
בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

אני הייתי מציע, אם פרוצדורלית זה אפשרי, שהדיון יהיה בוועדת הפנים. הוועדה תיתן את דעתה על כל קשת הגילויים שהיו בכתבה החשובה שחבר הכנסת אזולאי דיבר עליה.

זה שיש תחרות בין כלי תקשורת, זה רק לברכה. התחרות הזו חשפה לנו את שיטת העבודה והצנזורה שכלי תקשורת אחד עשה על תחקירים שיש להם השלכות ציבוריות מאוד חשובות, מאינטרסים, לכאורה, שלא ממין העניין.

ועדה תוכל להעלות את זה, ואני מקווה מאוד שהדברים כן יועלו בוועדה, כדי שבאמת דבר לדבר יובר. דברים שיש להם השלכה ציבורית ועיתון מנע את הפרסום שלהם, יפורסמו עכשיו. תודה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה רבה לחבר הכנסת אלון.

חבר הכנסת אזולאי, הייתי מציע לך להסכים להצעה שיועבר הנושא לוועדת הפנים.

דוד אזולאי (ש"ס):

מקובל עלי.

היו"ר ש' בן-צור:

מקובל עליך, תודה.

אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד?

הצבעה מס' 19

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 5

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ש' בן-צור:

חמישה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעתנו של חבר הכנסת דוד אזולאי בנושא: גילויי "מעריב" על שיטות העבודה של עורכי "ידיעות אחרונות", עוברת לוועדת הפנים של הכנסת.

הצעות לסדר-היום

חפירת מנהרות מתחת להר-הבית

היו"ר ש' בן-צור:

אנו עוברים לנושא הבא – הצעות לסדר-היום מס' 1490 ו-1516, בנושא: חפירת מנהרות תחת הר-הבית; הצעותיהם של חברי הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה והאשם מחאמיד. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, בבקשה. יש לך עשר דקות; אתה יכול גם פחות. אחריו – חבר הכנסת האשם מחאמיד.

משה גפני (יהדות התורה):

לפי איזה סדר זה?

היו"ר ש' בן-צור:

הסדר שקובע היושב-ראש לפי הימצאותם של המשיבים.

משה גפני (יהדות התורה):

מה אחרי ההצעה הזאת?

היו"ר ש' בן-צור:

אחרי ההצעה הזאת נראה שנגיע להצעות לסדר-היום שקשורות לשר לביטחון פנים או שנחזור.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, דווקא בעצם הימים החשובים האלה, בימים גורליים לעתידה של ירושלים ולעתידה של מדינת ישראל, טוב היה להם, לדעתי, לשלטונות החוק במדינת ישראל, לשלטונות החפירות והארכיאולוגיה, שלא לנגוע בהר-הבית, לא לעשות שם חפירות כלשהן ולא לסכן את יסודות מסגד אל-אקצה הקיים על ההר הזה, הנקרא הר-הבית.

למה אני אומר את הדברים עכשיו? רק לפני שבועיים עמד פה השר לביטחון פנים, ובעקבות ביקורה של ועדת הפנים של הכנסת, יחד אמרו: לא היה ולא נברא; אין שום חפירות, אין חפירות חדשות, אין שום סיכונים. אני לא יודע אם הם עצמם רומזו או הם עצמם היו שותפים לקנוניה הזאת של הכחשת העובדות. אם אני צריך להמר על אחת מהשתיים, אני חושב, ששלטונות החפירות רימו את כולם, ואני מאמין שהשר לביטחון פנים היה קורבן לאותה רמאות ולאותו שקר גס.

בנימין אלון (מולדת):

לא הייתי אז באותו סיור?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

לא הייתי באותו סיור, אבל אני יודע שהסיור התקיים והראו לאנשים את החפירות – הישנות, אומנם – ולא הראו להם את הפתח שהיה סגור בלוח עץ וממנו צריך לרדת במדרגות 3 מטרים ועוד 6 מטרים ומשם להסתעפות של אין-סוף מנהרות בתוך ההר הזה, מתחת ליסודות המסגד.

בנימין אלון (מולדת):

זו היתה ועדת החינוך.

היו"ר ש' בן-צור:

כן. היה אתי גם חבר הכנסת האשם מחאמיד.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

יכול להיות שהחלפתי בין הוועדות, כי רק היום דובר על כך שגם ועדת הפנים תבקר שם. לתומי חשבתי שהיא ביקרה גם אז. עדיף שאותה ועדה שביקרה קודם תבקר גם הפעם הזאת.

אני אומר שוב, יש שם פתח כזה צנוע, קטן, לא כל כך רואים אותו, סגור בלוח עץ, אשר ממנו משתלשל סולם של 3 מטרים וממנו – 6 מטרים נוספים, ושם, אני שוב אומר ומדגיש, יש אין-סוף מנהרות, שתיים-שלוש מנהרות, לפחות, שלא יכלו האנשים להגיע עד סופן. הם צעדו במנהרות האלה 300-400 מטר, יש כאלה שאמרו 800 מטר, ותם להם האור, תם להם האוויר והם לא יכלו להסתכן ולצעוד הלאה.

יש פה תמונות, חבר הכנסת אלון. תמונה אחת מראה בדיוק איך האבנים הגדולות של יסודות המסגד חשופות, הן כבר תלויות פשוט באוויר. תמונה אחרת מראה את הבטון החדש, הבטון היצוק עם הנזילה של המלט שמראה שהבטון הזה נוצק שם לא לפני הרבה זמן – אולי שבוע, אולי שבועיים, אולי עשרה ימים, אולי יומיים-שלושה בלבד, אבל לא שנים ולא משנת 1967 ו-1970, כפי שאמרו לנו כאן.

היו"ר ש' בן-צור:

מי צילם את זה?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

צילמו את זה אנשים שנכנסו למנהרה יומיים-שלושה לאחר שהיה כאן הדיון. כשאני שאלתי את השר לביטחון פנים, הוא אמר: אני נתתי הוראה להרשות לכל איש להיכנס. תיכף גם חבר הכנסת מחאמיד יספר על כך, גם הוא נמנה עם אלה שנכנסו גם בפעם הראשונה, בביקור של הוועדה, וגם בפעם השנייה.

התמונות האלה אינן משאירות מקום לספק שאכן מתבצעות בעצם הימים האלה חפירות מתחת ליסודות המסגד. אני רוצה לשאול: למי זה טוב? למי זה מועיל? האם ממשלת ישראל בסוד העניינים? קשה להעלות על הדעת תשובה סבירה בעניין הזה. ואם מישהו חופר שם ועושה את הדברים האלה על אחריותו, למה הוא צריך לרמות את ממשלת ישראל ואת העולם כולו? למי זה מועיל? למי זה טוב?

לכן, כבוד היושב-ראש, אני מזמין את הכנסת לקבל החלטה על ועדת חקירה ברמה הגבוהה ביותר של שרים או של הכנסת, או ועדה ממונה ממלכתית ביותר, שתיכנס לסוד העניין. הדבר הזה איננו צחוק ילדים, לדבר הזה יש חשיבות עליונה. אני לא מאמין שיש מישהו שמזלזל בחשיבות האירועים

האלה ובחשיבותה של השמירה על המסגד ויסודותיו. אני מזמין הקמת ועדה ממלכתית אשר תחקור את העניין, תראה את הדברים ותחזור אלינו עם העובדות המוסמכות ביותר.

הי"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת דהאמשה, כפי שהעיתי לחבר הכנסת אזולאי אני מעיר גם לך. אתה יכול רק לבקש דיון במליאה, או בוועדה שאתה חבר בה אתה יכול להעלות את הנושא.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אם כך, הצעתי הפורמלית היא לקיים דיון במליאה בנושא הזה.

עכשיו, ברשות היושב-ראש ובזמן שנותר לי, אדבר בשפה הערבית ברוח הדברים שאמרתי וסיכומם.

(נושא דברים בערבית; להלן תרגומם לעברית:

רבותי המאזינים, הנושא הינו החפירות מתחת ליסודות מסגד אל-אקצה המבורך. לפני שבועיים בלבד דיבר כאן השר לביטחון פנים והכחיש שנערכות חפירות כלשהן. בידי מצויות תמונות שצילמו אנשים אשר נכנסו למנהרות אלו מתחת למסגד אל-אקצה המבורך, והן ישנן, והבטון, כפי שנראה בתמונות אלו, הינו תוצאה של עבודות אשר נעשו שם לאחרונה, ולא משנות ה-60 וה-70, כפי שטענו בעבר.

אני פונה אל ממשלת ישראל ואל כל הנוגעים בדבר: ראשית, להפסיק כל עבודה וכל חפירה וכל מה שיש בו כדי לגרום סכנה למסגד אל-אקצה המבורך. שנית, שהפרלמנט, הכנסת הישראלית תדו בנושא בישיבה פתוחה בפני כל החברים. הדבר השלישי שאנו דורשים הוא למנות ועדת חקירה רשמית אשר תערוך חקירה בנושא זה, כך שייכנסו למנהרות וניתן יהיה לראות את מה שמצוי שם ולחזור אלינו עם זה. תודה.)

בנימין אלון (מולדת):

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, יש הסכמה איך לנהוג לגבי נאומים בערבית.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

יש הסכמה, ואני לא חורג מההסכמה הזאת. ההסכמה אומרת שיביאו מתורגמן, ואם לא מביאים, זו לא אשמתי.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה הודעת על כך?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

ההסכמה לא מגבילה את זכותי לדבר בערבית. אין שום הגבלה כזאת. אני יכול לדבר בערבית. אם יבוא מתורגמן, אני מוכן להמתין. אין לי בעיה.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת דהאמשה, סליחה, אני מבקש, תעשה פסיק, תעשה נקודה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני עושה אתנחתה.

היו"ר ש' בן-צור:

תקשיב לי: א. הדברים שלך נשמעו; ב. היית צריך להודיע לי מראש.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — אדוני היושב-ראש

היו"ר ש' בן-צור:

רגע, סליחה, אמרת שתאפשר לי לדבר.

אדוני חבר הכנסת דהאמשה, היית אמור להודיע לי בראשית דברך שאתה רוצה לדבר בערבית, והייתי מזמין מתורגמן.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, סליחה, גם אתה טועה. הוא היה צריך להודיע ללשכת היושב-ראש שהוא עומד לנאום בערבית. יש נהלים בעניין הזה.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת דיין, אני מבקש. חבר הכנסת דהאמשה, יש לך שתי דקות. אבקש שתיזהר בדברך.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

בסדר, אני אזהר בדברים ואומר אותם במלוא האחריות.

(נושא דברים בערבית; להלן תרגומם לעברית:

רבותי השומעים כולם, אנו דנים כעת בנושא החפירות תחת מסגד אל-אקצה המבורך. יש בידי תמונות אשר – – –)

היו"ר ש' בן-צור:

תודה לחבר הכנסת דהאמשה.

חבר הכנסת האשם מחאמיד, בבקשה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

לא ייאמן מה שקורה פה.

היו"ר ש' בן-צור:

להירגע, להירגע. אני רוצה לומר לך, סגן השר, אני הייתי בסיור הזה עם חברי חבר הכנסת האשם מחאמיד.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

איזה סיור?

היו"ר ש' בן-צור:

סיור של ועדת החינוך של הכנסת.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני לא מדבר על הסיור. אני מדבר על הערבית. מה קורה פה, ריבוננו של עולם? איפה אנחנו? לא הגענו? אני לא מבין את זה. תהרוג אותי, אני לא מבין את זה. פה מדברים ערבית מעל הדוכן? לא הגענו? אני לא מבין. אלוהים ישמור על העולם.

היו"ר ש' בן-צור:

הערבית היא שפה רשמית. אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת פלד – – –

דליה איציק (העבודה):

מה קרה פה?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

את שומעת? מדברים פה בערבית.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת פלד, אני רק רציתי לומר לך – – –

דליה איציק (העבודה):

– – –

היו"ר ש' בן-צור:

לאחר שחברת הכנסת דליה איציק מאפשרת לי לומר את דברי, אני רוצה לומר לך בניחותא כמה דברים.

דליה איציק (העבודה):

עוד לא אפשרתי לך, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' בן-צור:

אני מודה לך, משכבר הימים נתת לי אישור.

אני בא ואומר: ביקרנו במנהרות עם חבר הכנסת האשם מחאמיד, וראינו במו-עינינו, ירדנו למחילות – לא היה ולא נברא דבר מכל הדברים האלה. אבל, זכותו של כל חבר כנסת לומר מה שהוא רוצה לומר.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני לא דיברתי על הסיור, על כך אשיב בדברי תשובתי. אני דיברתי על הערבית. על הערבית אני מדבר. לאן אנחנו מגיעים? ירושלים בירת ישראל, ריבוננו של עולם. איפה אנחנו יושבים? מה ההצגה הזאת?

היו"ר ש' בן-צור:

לא בכדי אני מעיר את דברי. אדוני סגן שר החינוך, במטותא ממך.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אל אלוהים, אל אלוהים, לאן הגענו?

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כבר אין צומת, היא גמורה, לא שומעים אותם, ונראה שלכן צריך לעשות פרובוקציה. צומת איננה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת דהאמשה, אני מבקש.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

חברת הכנסת דליה איציק, עוד תהיה תחיית המתים. אל תדאגי. עוד יפתיעו אתכם.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת דיין, אני מבקש. חברת הכנסת דליה איציק, אני שמח שאת הופעת במליאה. חבר הכנסת דיין, אני מבקש ממך פעם שנייה.

אני מזמין את חבר הכנסת האשם מחאמיד.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לשאול אותך משהו: מי באולם הזה הבין מה שהוא אמר בערבית?

היו"ר ש' בן-צור:

אני מבקש ממך, סגן השר פלד, תהיה לך זכות תשובה. חבר הכנסת פלד, אני מבקש. אני הזמנתי את חבר הכנסת האשם מחאמיד והוא עומד על הדוכן.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

ומחכה בצורה תרבותית ביותר.

היו"ר ש' בן-צור:

נכון, בצורה תרבותית.

בבקשה, חבר הכנסת האשם מחאמיד.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אני ממתין בצורה תרבותית, כאילו אני הייתי סגן שר החינוך ולא אתה, חבר הכנסת פלד.

היו"ר ש' בן-צור:

אנא אמור את דבריך. אני מבקש שלא להעיר הערות מיותרות.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

זה היה בעברית, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' בן-צור:

אני מבקש שתמשיך.

דליה איציק (העבודה):

מותר לו להגיד מה שהוא רוצה.

הי"ר ש' בן-צור:

אנחנו רוצים לנהל את הישיבה בדרכי שלום.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אני עדיין אומר מה שאני רוצה.

הי"ר ש' בן-צור:

בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שההתנהגות של סגן שר החינוך בישראל היא התנהגות מבישה ובלתי הולמת, כאשר הוא מנסה לעשות טרור בכנסת ומונע ממני לדבר.

הי"ר ש' בן-צור:

תמשיך בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

זו בושה וחרפה. השפה הערבית היא שפה רשמית. אפשר לדבר על תקנון, אפשר לדבר על נהלים, אבל לא לשאול למה מדברים פה בערבית. זו בושה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

הוא היה מתרגם לך.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

יש פה בכנסת אפשרות לתרגום סימולטני.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת מחאמיד, אני מבקש ממך להמשיך. אתה סתם – – –

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

מה זה סתם, אדוני היושב-ראש? תראה מה הולך כאן.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

היית צריך לבקש, חבר הכנסת דהאמשה, היית צריך להודיע על זה מראש. האם הקצרנית יכולה לרשום מה שאמרת בשפה הערבית? הרי היא לא מבינה מה אמרת.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

– – –

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת חיים דיין.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אני אבקש מהקצרניות את הפרוטוקול עם התרגום.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אלה אותם דברים שהוא אמר בעברית.

בנימין אלון (מולדת):

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת בני אלון, אני מבקש.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

כנראה סגן שר החינוך צריך כדורי הרגעה. הוא נורא עצבני, הוא צריך כדורי הרגעה.

היו"ר ש' בן-צור:

תמשיך בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת דהאמשה, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אפשר אולי להתחיל?

היו"ר ש' בן-צור:

בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אני הייתי בסיור של ועדת החינוך והתרבות, גם אתה היית, אדוני היושב-ראש, היינו באל-אקצה; נעשות שם חפירות ארכיאולוגיות. מקום זה, אדוני היושב-ראש, הוא מתחם רגיש וטעון, ולכן כל הצהרה חייבת להיות אחראית, אדוני היושב-ראש, ויש להישמר מפני ליבוי יצרים בעלמא. אבל קודם לכן, ומשום רגישות המקומות הקדושים, ראוי שכל פעולה וכל מהלך יהיו מתואמים או עם הרשות הפלשתינית או עם הווקף המוסלמי בירושלים המזרחית.

מתחם אל-אקצה, מן הראוי שיזכה להתייחסות זהירה, אחראית, מרוסנת ומאופקת, שכן מדובר בנושא דליק וטעון רגשות התובע אחריות מופלגת.

בנימין אלון (מולדת):

גם מכם.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אל תטיף לי מוסר – – –

בנימין אלון (מולדת):

גם מכם.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אני סיירתי במקום – – –

בנימין אלון (מולדת):

אתם מציתים את זה – – –

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — — נכנסתי למנהרה — — —

בנימין אלון (מולדת):

אתם מדליקים את האש.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני, מותר להשיב לאיש הזה?

היו"ר ש' בן-צור:

סליחה, חבר הכנסת בני אלון, חשבתי שנרגענו. די, מספיק. תודה.

בנימין אלון (מולדת):

— — —

היו"ר ש' בן-צור:

אני מבקש.

בנימין אלון (מולדת):

מדברים על רגישות.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

מה קרה לכם היום? סיירתי במקום, נכנסתי למנהרה עד גבול מסוים אך לא עד הסוף, ואמרתי והודעתי לאחר הסיור, כי במקום שבו סיירתי, היכן שלקחו אותי לסייר, ראיתי מנהרות, אינני יודע אם הן מסכנות את אל-אקצה, לא מסכנות; הייתי מאוד אובייקטיבי כי אני איש אחראי.

רשות העתיקות ומנהלה אמיר דרורי פרסמו הודעה, שבה הם אומרים שלא נערכות חפירות מתחת למתחם אל-אקצה, אך הוא מודה שקיימות כמה מחילות תת-קרקעיות אשר נחפרו חלקית בשנות ה-70, והוא מוסיף: כיום הן סתומות. למרות זאת יש טענות שונות בקרב גורמים שונים, אני מקבל טלפונים מכאן ומכאן, מכתבים, כתבות, פניות; אומרים: נכון שלא ראית מנהרות העוברות תחת מתחם אל-אקצה, יפה, אבל אולי לקחו אותך למקום שאין בו מנהרות שאתה צריך לראותן?

אדוני היושב-ראש, ביום שלישי, 4 בפברואר 1997, בשעות הצהריים, ביקרתי שנית באתר, עם קבוצה. נתגלתה מנהרה שפתחה נסתם בלוחות עץ ודיקטים. כאשר נפתח הפתח נתגלתה לעיני מנהרה שמשתרעת על פני מטרים רבים, מאות מטרים, ואשר מסתעפת לכיוונים שונים, כאשר העבודה נמשכת בהם עד רגעים אלה. כמו-כן יש חלל מסוים מתחת לקטע של קיר אל-אקצה, של הקיר של המסגד, שיש מקום לייצבו ולבנותו כדי שלא יישאר חלק כלשהו מהקיר באוויר.

כמו-כן הופתעתי לראות, שהקיר הדרומי של אל-אקצה, אדוני היושב-ראש, את זה לא ראינו אולי, משמש כחלק מהכותל. מצאתי אנשים שהתפללו בקיר הדרומי של אל-אקצה והכניסו פתקים, אדוני היושב-ראש, לחורים של הקיר, עם בקשות מאלוהים למחילה וכו' וכו'.

היו"ר ש' בן-צור:

לשלום.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

לשלום, לבריאות, לאהבה, לכל מיני דברים. על כן, הדבר מעורר תסיסה וחשדנות בקרב האוכלוסייה הפלשתינית והמוסלמית, דבר הדורש מייד לסתום את פתחי המנהרות האלה כדי שחס וחלילה לא יישמשו כניסה לגורמים בלתי אחראיים.

יש מקום לדרוש את הפסקת כלל העבודות מסביב לאל-אקצה.

צריך להבין את רגישותם של הפלשתינים למתרחש באזור החפירות הארכיאולוגיות הצמוד למסגד אל-אקצה. העבודות מבוצעות מהפינה הדרומית-מערבית של חומת אל-אקצה, באזור ההרמון המפואר מהתקופה של החליפים בני אומיה. האזור רגיש מאוד בשל קרבתו למסגד אל-אקצה ולמסגד אל-מרוואני.

דני רובינשטיין, אדוני היושב-ראש, כתב ב"הארץ" לפני כשבועיים –

בנימין אלון (מולדת):

מה עם רגישותם של היהודים לבית-המקדש?

היו"ר ש' בן-צור:

תן לו לסיים.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

– – שלאורך החומה הדרומית מצויות ארבע מנהרות החסומות כיום, שאם יפרצו אותן – אני מדבר על החסומות – יהיה אפשר אולי להיכנס דרכן למסגד אל-אקצה.

מנהרות אלה נחסמו על-פי דרישתו של השיח' חלמי אל-מוחתסב, שהיה המופתי של ירושלים המזרחית ב-1974.

אמרתי שצריך להבין את רגישות המוסלמים והפלשתינים לחפירות, שכן כעשר שנים לאחר מכן, ב-1983, נעצרו ארבעה צעירים יהודים פנאטים, חסידיהם של הרבנים לוינגר וולדמן, אשר ניסו בחסות החשכה לפתוח פתח בחומה ולאפשר כניסה מתחת מסגד אל-אקצה. על כן, היו דברים מעולם, אדוני היושב-ראש, היו דברים מעולם. החששות מבוססים מספיק כדי לעורר רגשות ורגישות, רגשות של זעם או חרדה ודאגה מכל פעולה באזור רגיש, טעון ודליק זה.

אדוני היושב-ראש, הרב הראשי לשעבר שלמה גורן ניסה אף הוא לפרוץ פתח מאחת המנהרות, והכול יודעים זאת, על רקע פתיחת המנהרה לפני חמישה חודשים, שלא היתה שמועה כי אם עובדה שהבעירה את האזור, העסיקה את העולם וקצרה נשמות של צעירים פלשתינים וישראלים. כל פעילות ישראלית מעוררת דאגה קפדנית אצל פלשתינים, מוסלמים והערבים בכלל.

אני מסיים, אדוני, עוד דקה.

היו"ר ש' בן-צור:

עוד דקה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

שמעתי מהרבה פלשתינים הבעת כאב עמוק ביחס למה שחס וחלילה פנאטים יהודים עלולים לעשות. זאת עוד סיבה לרגישות בכל הקשור למנהרות. הנושא כל כך טעון, במיוחד כאשר הפלשתינים רואים את מה שישראל עושה בירושלים המזרחית, במגמה לקבוע עובדות בשטח לפני הסדר הקבע: פינוי העיר מתושביה הפלשתינים על-ידי נטילת תעודות זהות, הריסת בתים, מניעת תכנון ובנייה ופיתוח ובניית התנחלויות חדשות בהר-חומה, ג'אבל – – – ראס אל-עמוד, וכנראה יש עוד מי שנקעה נפשו מארץ-ישראל השלמה – עודנו מאמין בירושלים השלמה.

אני אסיים, אדוני, דילגתי על כמה דברים, ואומר שצריך פשוט להזהיר מפני גורמים שעלולים, חס וחלילה – ואני בטוח שהבית הזה צריך להיות מאוחד סביב הדברים האלה – להיכנס דרך אחת המנהרות כדי לפוצץ, להרוס את המסגד או לגרום נזק כלשהו למסגד הזה, ואל נא יאמר מישהו שזה פחד שווא, שאין לו ידיים ורגליים, שכן אינני רוצה להזכיר את שרשרת הניסיונות הנפשעים להרוס את המסגדים. זכרו את האוסטרלי מייקל רוהן, שהצליח ב-1969 לשרוף חלק מאל-אקצה, זכרו את הניסיונות הנפשעים של המחתרת היהודית בתחילת שנות ה-80, ושל מה שמכונה – נאמני הר-הבית.

הי"ר ש' בן-צור:

תודה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך.

הי"ר ש' בן-צור:

תודה רבה. סגן שר החינוך והתרבות, בבקשה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בפתח דברי אני מוכרח להביע את מחאתי על הפרצה שבתקנון. נדמה לי – אני לא מאשים אותך, חבר הכנסת דהאמשה – שיש פה פרצה מאוד מאוד מסוכנת בתקנון. אנחנו צריכים לנסות לראות איך סותמים את הפרצה הזאת.

מה שקרה פה בסוף נאומו של חבר הכנסת דהאמשה זה דבר שלדעתי לא יכול לקרות, לא יכול לקרות במדינה ריבונית, במדינת ישראל.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

מה אתה מציע שאני אעשה?

היו"ר ש' בן-צור:

רגע, סליחה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אינני בא בשום טענה אל חבר הכנסת דהאמשה. הוא ניצל פרצה שנפתחה לו.

היו"ר ש' בן-צור:

זכותו וזכותך. סליחה, אני עונה לך.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ש' בן-צור:

לא, חבר הכנסת האשם מחאמיד, לא לפתוח בוויכוח, אני מבקש, אני באמצע הדברים שלי. אני מבקש ממך, אדוני סגן שר החינוך והתרבות, אתה טוען שהיתה פרצה מסוימת וחבר הכנסת דהאמשה ניצל אותה. זכותו.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

בהחלט.

היו"ר ש' בן-צור:

אני מבקש, אם יש לך הצעות אחרות, יש ועדת הכנסת, תפנה אליה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

לזה בדיוק אני מתכוון.

היו"ר ש' בן-צור:

אז עכשיו אני מבקש ממך – שים לב למלה שלי, לפועל שאני משתמש בו – – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

להפסיק לדון בזה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

זה לא זה.

היו"ר ש' בן-צור:

תיגש לעניין עכשיו, בבקשה. די, תודה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אמרתי שאלו דברים שרציתי לומר לפני דברי.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

הצעקות שלו – – –

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. הנה, הוא קיבל את הבקשה שלך.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני מודיע לחברי הכנסת חד-משמעית – לא מתנהלות כל חפירות ארכיאולוגיות במתחם הר-הבית, ואין כל חפירות ארכיאולוגיות במנהרות במתחם הר-הבית, לרבות מתחת למסגד אל-אקצה. כל הידיעות בעניין זה הן ידיעות שקריות, חד-משמעית. אכן, ידיעות שקריות אלו – –

בנימין אלון (מולדת):

הם יודעים את זה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

– – עלולות, כדברי מגישי ההצעה, לגרום להתלקחות – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

יש תמונות.

בנימין אלון (מולדת):

– – –

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת בני אלון, אל תעזור לו, הוא יודע.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אכן, ידיעות שקריות אלו עלולות, כדברי מגישי ההצעה, לגרום להתלקחות באזור כולו, וזאת כנראה כוונתם של מפיצי הבדותות. מי הם מפיצי הבדותות? אנשי התנועה האסלאמית בישראל, גורמים בלתי מזוהים בווקף שבירושלים, ואחרים כמובן – –

בנימין אלון (מולדת):

ראש עיריית – – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

– – שכמה חברי כנסת משמשים להם שופר. בגלל הרגישות המיוחדת לכל הקשור למתחם הר- הבית, שהוא מקום קדוש ראשון במעלה, ראוי לראות במעשה של מפיצי השקרים מעשה של הסתה והמרדה, ויש לגנות אותו מכול וכול. אני מציע ומזמין את חברי הכנסת כולם וכל אדם אחר לבוא ולבקר במקום, ולהיווכח במו-עיניו שלשקרים האלה אין כל שחר.

אני מקווה שהודעתי זו תסייע להזים את ההודעות הזדוניות ותביא להרגעת הרוחות. אני מבקש מחברי הכנסת להסתפק בהודעתי זו. תודה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. חבר הכנסת בני אלון מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת דהאמשה.

אתם מסתפקים בזה, חברי הכנסת דהאמשה ומחאמיד?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

לא מסתפקים.

היו"ר ש' בן-צור:

לא מסתפקים. בסדר, תודה. תיארתי לי שזו תהיה התשובה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

יש פה תמונות, יש פה מישהו שביקר במקום וראה – – –

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אתה רוצה שנאשם כמסיתים?

היו"ר ש' בן-צור:

לא, לא. חבר הכנסת בני אלון, בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מצר על כך שהנושא עלה לסדר-היום. אני בטוח שהכוונה שעומדת מאחורי זה היא ללבות אש של מחלוקת ושנאה – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

בנימין אלון (מולדת):

— — ולתת את ההזדמנות, כמו שהם עשו באופן מתוזמן, יומיים אחרי פתיחת המנהרה הראשונה, כאילו זו היתה הבעיה. אבל אני הייתי מצפה מאינטלקטואל כמו חבר הכנסת דהאמשה לקצת רגישות. אתה יודע שהמסגד הזה עומד על חורבות בית-המקדש? אתה יודע או שאתה חושב שזה שקר? למדת פעם היסטוריה של העם היהודי, היסטוריה של העולם? אתה יודע שזה המקום הקדוש ביותר לעם ישראל? אתה יודע שאתם פוגעים ברגשות שלי כל פעם שאתם מעזים לדרוך על קודש הקודשים? אתה יודע שלפי הדת היהודית אסור לכם להיכנס להר-הבית וזו פגיעה ברגשות הדתיים של כל יהודי? אבל אין לכם שום התחשבות ושום ידע בהיסטוריה של העם הזה שאתם חיים פה אתו.

היו"ר ש' בן-צור:

נא לסיים.

בנימין אלון (מולדת):

רק רגישות למין דמיון כזה שאולי 20 סנטימטר פתוח, סגור, לא היה אור, לא היה אוויר, סיפורי עלי בבא במערות עם ארבעים שודדים.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת בני אלון, תודה. חבר הכנסת חיים דיין מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת האשם מחאמיד.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

-- --

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת משה פלד, אתה מתעלם ממני היום, אני לא יודע למה. אתה מתעלם מ-80 קילוגרם ו-175 סנטימטרים. מה זה?

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת האשם מחאמיד, אבל אני מתפלא על עצם ההצעה שהועלתה, כאן כי בסך הכול אני חושב שהנהנים העיקריים הם דווקא אלה שמתפללים במסגד עצמו. הנה, מדינת ישראל חפרה שם את "אורות שלמה", פתחה לכם מקום להתפלל. היא חופרת לכם עוד מקום, אולי היא תמצא אותו. אני לא מבין על מה המהומה הזאת. אני לא מבין מה הדבר החמור בזה שמדינת ישראל הריבונית מחפשת את שורשי האנושות שחיה אז בירושלים.

אני מקווה שאתם, עם החלום הגדול שלכם, שמדינת ישראל בונה לכם את ירושלים, תישארו עם החלום הזה לעולמי-עד, כי בסך-הכול המטרה היא באמת למצוא את הזהות ולחקור, ומדינת ישראל ריבונית לעשות את הדברים האלה.

כל פעם אתם מעלים את הנושאים האלה מחדש על מנת לעורר, על מנת ללבות את היצרים ואת המחלוקת בין העם היהודי לעם הערבי. אני מקווה שאולי פעם אחת ולתמיד לפני שאתם מעלים את הנושאים האלה, תשקלו למה זה גורם. אם אתם מדברים על אחדות, תשקלו למה זה גורם לשני המגזרים שגרים במדינת ישראל.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. חבר הכנסת דהאמשה, אתה בעד להסתפק בהצעתו של סגן שר החינוך? חברי הכנסת דהאמשה ומחאמיד, אתם מסתפקים בזה?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

לא.

היו"ר ש' בן-צור:

אתם מציעים להעביר את זה למליאה?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

למליאה, כן.

היו"ר ש' בן-צור:

אנחנו ניגשים להצבעה, בבקשה. מי בעד לדון בנושא במליאה ומי נגד?

הצבעה מס' 20

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 3

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 7

נמנעים – אין

ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו בעד המשך החפירות, שיחפשו לכם אורוות חדשות.

בנימין אלון (מולדת):

הממשלה הזאת תבנה לכם עוד מסגד.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ש' בן-צור:

בעד – 3, נגד – 7, אין נמנעים.

בנימין אלון (מולדת):

— — —

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת בני אלון, כשמצביעים לא – – –

ההצעה שלכם נפלה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו ממילא לא מתפללים באורות.

היו"ר ש' בן-צור:

סליחה, חבר הכנסת חיים דיין.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אתה לא מתפלל בשום מקום.

היו"ר ש' בן-צור:

אדוני סגן שר החינוך, אתה הצעת להעביר את זה לוועדה?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני הצעתי להסתפק בתשובתי.

היו"ר ש' בן-צור:

אז זה נפל. טוב, תודה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

זה עובר למליאה, נכון?

היו"ר ש' בן-צור:

לא, זה נפל, זה לא במליאה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אז בוא נעביר את זה לוועדה.

היו"ר ש' בן-צור:

לא. תודה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' בן-צור:

הודעה לסגן מזכיר הכנסת, בבקשה.

סגן מזכיר הכנסת ד' לב:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחה על שולחן הכנסת, מטעם הממשלה, לקריאה ראשונה – הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון מס' 2) (תיקון מס' 2), התשנ"ז–1997. תודה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה.

הצעה לסדר-היום

תופעת "השתלטות" החרדים בעיר אשדוד

היו"ר ש' בן-צור:

האם השר לביטחון פנים נמצא כאן? כן. אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 1197, בנושא: תופעת "השתלטות" החרדים בעיר אשדוד, של חברת הכנסת סופה לנדבר. בבקשה.

סופה לנדבר (העבודה):

אבל העברנו את זה לשבוע הבא.

היו"ר ש' בן-צור:

לא, השר נמצא פה.

קריאה:

העבירו – – – לשר.

סופה לנדבר (העבודה):

אבל העברנו את כל הנושאים לשבוע הבא, לפי הודעה – – –

בנימין אלון (מולדת):

אבל מה יהיה עם השתלטות החרדים כל השבוע? כל השבוע התופעה תמשיך?

היו"ר ש' בן-צור:

השר ביקש. אני מבקש שתעלי.

סופה לנדבר (העבודה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לומר, שלא רחוק מתל-אביב קיימת פנינה שנקראת העיר אשדוד, עיר שנבנתה על עתיקות אשדוד, עיר שנקראה בעבר "עיר של עתיד". אני רוצה להגיד, שכמו המון אנשים גם אני העזתי להגיד: עיר של עתיד, עיר שיש בה מפעלי היי-טק, אלת"א, חברת חשמל, נמל, שמועסקים בה עולים וותיקים, ורבים הנותנים תעסוקה לעיר אשדוד.

הפנינה הזו, כמו חלק מהערים במדינת ישראל או כמו רוב הערים במדינת ישראל, בהתחלת העלייה, בשנת 1990, קלטה עלייה מסיבית. עם זאת התחילה בעיר תנועה אל מחוץ לאשדוד, ואנחנו קלטנו עם העולים גם חרדים. הייתי אז חברת הנהלת העיר. כאשר חרדים נקלטו באזורים, אנחנו נתנו להם כל מה שהם רצו. כאשר ביקשו בית-כנסת – כמעט בכל פינה אישרנו בית-כנסת, וזה לא משנה שלא רחוק מבית-הכנסת יש עוד בית-כנסת. ביקשו – אישרנו. ביקשו להתפלל בנוסח זה – אמרנו: בבקשה, כל בן-אדם – זכותו. כאשר ביקשו מקווה – גם את המקוואות אישרנו. כאשר ביקשו פיתוח של גנים – גם את זה אישרנו. בתי-ספר – גם את זה אישרנו. חוף ונופש – גם את זה אישרנו.

פתאום הם נכנסו לחיים – בהתחלה בשקט, ואחר כך בכפייה, כפיית הדת. היום באשדוד אני ואנשים חילונים צריכים ללכת ולהתלבש איך שמישהו אחר רוצה. היום, כאשר אני עוברת באזור הזה, במקום שבו שחיים חרדים, אם זה, חס וחלילה, בשבת – –

משה גפני (יהדות התורה):

– – –

סופה לנדבר (העבודה):

— אני לא יכולה להתקשר מטלפון ציבורי. אם קורה שבסביבה — — —

משה גפני (יהדות התורה):

מה פירוש "אישרנו"?

סופה לנדבר (העבודה):

אני אמרתי, שהייתי חברת הנהלת העיר ועם חברים אחרים אישרנו. הרמתי יד.

משה גפני (יהדות התורה):

החרדים במועצת העיר גם אישרו, כשבאו — — —

סופה לנדבר (העבודה):

גם אישרו. אני אומרת: אישרנו. חזרתי ואני היום חוזרת ואומרת: כאשר ביקשו בתי-כנסת — אישרנו, מקוואות — אישרנו, את אורח החיים שלהם אישרנו. אני לא מתכוונת להסתיר שזה מפריע לי. זה מפריע לחילונים בעיר אשדוד. לא יכול להיות, שכאשר אני רוצה להתקשר מטלפון ציבורי, מישהו סוגר עם חוט חשמל את הטלפון הציבורי. לא יכול להיות דבר כזה, משום שאם קורה משהו, חס וחלילה, בשבת, ומישהו חולה, וצריך להזמין מגן-דוד-אדום או משטרה — אין לו טלפון ציבורי. כשאני הולכת ברחוב באשדוד, אני צריכה היום להתלבש איך שמישהו אחר רוצה.

היו"ר ש' בן-צור:

את לבושה יפה.

סופה לנדבר (העבודה):

אני לבושה יפה. אני מתכוונת לכך, שיש אנשים שלבושים, וזה לא רק הטעם שלהם, והם פחות צנועים מאשר זה נראה לחרדים. כאשר אנחנו בשבת צריכים ללכת לבריכה משותפת, אוסרים עלינו ואומרים: מה פתאום? סוגרים את הבריכה. או כאשר אני צריכה לקנות בחנות עיתון, מאיימים על

בעלי חנויות ואומרים: אסור לעשות דבר כזה. או כאשר אני היום רוצה פשוט לנשום אויר צח באשדוד, אז כנראה גם זה אסור.

בנימין אלון (מולדת):

אויר צח בלי חרדים.

סופה לנדבר (העבודה):

לא. אני מתכוונת דווקא לחרדים. פנו אלי אנשים חילונים שאומרים שהם לא יסבלו כפייה דתית. לא יכול להיות, שבעיר אחת, שחיים בה אנשים חרדים ואנשים חילונים, מישהו יכול לאסור עלי לעשות דבר זה או אחר. לא יכול להיות דבר כזה. כאשר ממשלת ישראל היום נותנת תקציבים אדירים – זה רק שרירים לאנשים שחיים בצורה כמו שחיים באשדוד.

בגלל זה, כבוד יושב-ראש הכנסת, אני מבקשת – – –

משה גפני (יהדות התורה):

אם יש לך חרדים, אז אין אויר צח?

היו"ר ש' בן-צור:

סליחה. יש אויר צח לכול. תמשיכי.

סופה לנדבר (העבודה):

אני לא רוצה להתייחס לשאלה שלך, משום שאני חושבת שהסברתי את עצמי טוב ונכון. אני אומרת לך, ואם אתה רוצה אחזור על כך עוד עשר פעמים: לא יכול להיות, שלא ייתנו לי זכות לנשום ויגידו לי איך אני צריכה להיכנס לחנות זו או אחרת משום שבחנות זו יש בעל-בית חרדי. לא יכול להיות, שאשה נכנסת לחנות במכנסיים, ואומרים לה שהיא צריכה להסתיר את זה בחלוק. לא יכול להיות דבר כזה. אתה מבין? זה לא יכול להיות, ואני לא אסכים, ואני חושבת שהמון אנשים לא יסכימו לדבר הזה. בגלל זה – – –

משה גפני (יהדות התורה):

יש לי הצעה.

היו"ר ש' בן-צור:

סליחה.

משה גפני (יהדות התורה):

פשוט יש לי הצעה.

היו"ר ש' בן-צור:

אז תמתין רגע, בבקשה, ותן לה לסיים את הדברים שלה. אתה קוטע את הדברים שלה.

משה גפני (יהדות התורה):

זו סתם הצעה.

סופה לנדבר (העבודה):

גם לי יש הצעה. כבוד היושב-ראש, אני מבקשת ודורשת דיון בוועדת הפנים של הכנסת, ואסביר לך למה. לא יכול להיות, שבפניות רבות של אנשים חילונים, שפנו אלי, שרוצים להיות כמשפחה אחת בעיר הזו – אין להם זכות להיות משפחה אחת. לא יכול להיות, שאחד עושה שרירים נגד השני. אני בעד קיום – קיום של שלוה, קיום של שקט, של משפחה, של עיר של עתיד; וכן, יש לנו זכות להיות יחד, אבל זכות להיות משפחה אחת ולא שתיה כפייה דתית. תודה לך.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה רבה. כבוד השר, בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

מה זה קשור לביטחון פנים?

היו"ר ש' בן-צור:

זו שאלה ששאלתי. יש חשש ליידיזם, ולכן – – –

משה גפני (יהדות התורה):

– – –

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להשיב לחברת הכנסת סופה לנדבר על הסוגיה שהיא העלתה כאן. ראשית, גם אני שואל מה אני עושה כאן. אשר לביטחון הפנים – לא ראיתי דברים שעלו כאן מתוך הדברים, אבל אנסה לגעת קצת בסוגיה הזו. אני יודע, שבעיר אשדוד יש היום 30,000 חרדים, והעיר עצמה נחשבת לעיר השלישית בגודלה במדינת ישראל מבחינת האוכלוסייה החרדית. מרבית החרדים נמצאים היום ברובע ז'.

סופה לנדבר (העבודה):

לא, מה פתאום? יש ברובע ג', ברובע ח' וברובע ט', הם נכנסו פנימה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

לא. בסדר.

היו"ר ש' בן-צור:

אבל הוא מדבר על הרוב.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני נותן כרגע קצת אינפורמציה כללית. הלוא הציבור רוצה לדעת מה קורה. העלית סוגיה מסוימת, והוא רוצה לדעת ולהבין מה קורה בעיר אשדוד. יש, כמובן, חרדים שרוכשים היום גם דירות ברבעים ג' וח', ואלה רבעים שנמצאים בהם תושבים חילונים.

אני מבין מתוך דבריך, שאת נאלצת היום להתנהג אחרת באזור הזה, שבו הם נמצאים, כתוצאה מכך שזה מקום של חרדים. בעיקרון, אני חושב, שהחרדים צריכים להיות באזורים מוגדרים יותר, כדי שגם הם יוכלו לשמור את השבת או לשמור על אורח חייהם בצורה שהם רוצים, ורבעים אחרים צריכים להיות רבעים פתוחים יותר, כדי ששם, ברבעים האלה, יוכלו אנשים להתנהג כרצונם, בלי שתהיה כפייה דתית.

לגבי התופעה שהזכרת, שפוגעים כך בצד הזה של הדרישה, נראה לי שמבחינה זו אני לא יודע לומר לך כרגע איך למנוע את הסוגיה הזו. אני רק אומר לך, שאני מתנגד לה, ואנחנו מתנגדים לה, וזה בניגוד לתפיסתנו. אנחנו, בירושלים, מצאנו את עצמנו נלחמים כנגד גוף שנקרא משמרת הצניעות, והיתה הטרדה, על-ידי כמה נערים, של נשים שהלכו במכנסיים והגיעו לעבודה במשרד החינוך. טיפלנו בסוגיה הזו. על-פי מה שאני יודע כרגע, לפחות, הסוגיה הזו נעלמה. בעצם, היו שניים שתפסו יוזמה אישית, ולא המנהיגות במקום גרמה לנושא הזה. אם באשדוד קיימת בעיה כזו, שנטפלים, כפי שאת טוענת, לאנשים או אלייך, אני מציע להתלונן, ואז נבדוק את הדברים לגופו של עניין.

אני עדיין חושב, שבמדינת ישראל לחרדים ולחילונים יש מקום, ורצוי, מבחינתנו, שכל אחד יהיה במקומו על מנת לתת לאחר לחיות; חיה ותן לחיות.

סופה לנדבר (העבודה):

זה במקרה האידיאלי. אבל אתה יודע שבחיים זה לא כך – – –

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אם יש עכשיו נהירה של חרדים לרבעים ג' וח' – ולא מזמן הייתי אורח של העיר אשדוד והסתובבתי גם ברבעים עם ראש העיר ואני מכיר את מה שאת אומרת – אני חושב שהעיר צריכה לחשוב לאיזה כיוון היא הולכת כרגע. אני לא מייצג את משרד הפנים ולא מחליף את ראש העיר. אני מקווה מאוד, שברבעים ג' וח' לא יהיה מצב שבו החילונים יהיו מוטרדים. אבל, בהחלט, רובע ז' הוא חרדי כולו כרגע.

אין לי מה להוסיף. אני תקווה שבעם ישראל ילמדו לכבד זה את זה, לא להפריע זה לזה, לחיות ולתת לחיות. אני מקבל מראש את כל הדברים שאמרת, שנתתם, כהנהלת העיר, לטובת החרדים, מבלי לנסות לפגוע או לעכב אותם מלהתיישב במקום מסוים. אני רק יכול להביע צער אם התופעה שציינת כרגע מעל הבמה קיימת. אם יש דברים שקשורים לגוף שאני אחראי לו, בנושא המטרה, אני מבקש להפנות אליהם את תשומת לבנו, ואנחנו נטפל בהם. תודה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. מה אתה מציע, אדוני השר?

סופה לנדבר (העבודה):

אני חושבת, שהנושא שייך למשרד הפנים, בגלל ההקצבות.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני מניח שחברת הכנסת לנדבר ביקשה להעביר את הנושא לוועדת הפנים. אין לי שום התנגדות לכך.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. חבר הכנסת בני אלון מבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום.

משה גפני (יהדות התורה):

אחרי דבריו של חבר הכנסת אלון אני מבקש למסור הודעה אישית, כי אני מכיר את העיר אשדוד, הייתי שם, ואני מרגיש פגוע.

היו"ר ש' בן-צור:

תמתין בבקשה.

חבר הכנסת אלון, בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברתי חברת הכנסת סופה לנדבר, שאני מאוד מכבדה, שנינו חדשים בבית הזה. אני חושב שטעית טעות גדולה מאוד. אני גם חושב, שנשיאות הכנסת אסור היה לה לאשר נוסח כזה של הצעה. אם היתה הצעה על השתלטות הערבים בתל-אביב או ביפו, כולם היו צועקים – איך אפשר לדבר כך בכלל?

את גם חברה בהנהלת העיר, ואני חושב שמקומם של דברים כאלה ברמה עירונית. לחיפה יש הצביון שלה, לאשדוד יש הצביון שלה, ובכלל הגיע הזמן שנוריד מאתנו את המתחים האלה. אני נגד כפייה דתית, אבל אינני יכול לשאת – – –

סופה לנדבר (העבודה):

כבר שנים – – –

בנימין אלון (מולדת):

חברת הכנסת לנדבר, אינני יכול לשאת את ההתבטאויות האלה על חרדים כאילו הם היו איזה מין תופעה שמשלטת. זה נשמע פשוט נורא. אני יודע שלא התכוונת, אבל גם הכותרת של ההצעה שלך וגם הדברים והפאתוס שאני תמיד כל כך אוהב לשמוע – כשזה הופיע פה, זה נשמע לי נורא ואיום.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת בני אלון, תודה. אבל אל תשכח שהיא כתבה "השתלטות" – אז בבקשה. לפני משורת הדין, חבר הכנסת גפני, דקה אחת בלבד. בבקשה.

משה גפני (יהדות התורה):

אני מודה לך, אדוני היושב-ראש.

לפני 27 או 28 שנים עברתי לאשדוד ללמוד, לאחר שהרב מפוניבז' הקים שם את הישיבה כדי לסייע לעולים שהגיעו ממרוקו, מתוניס, לפני שהגיעה העלייה מחבר המדינות. זאת היתה הסיבה שהוקמה שם ישיבה ובאו לגור שם ולסייע החרדים שמשלטים, ותושבי אשדוד קיבלו אותם בזרועות פתוחות. זה היה לפני 20, 25, 30 ו-35 שנה.

שנשיאות הכנסת תאשר הצעה כזאת – השתלטות החרדים בעיר אשדוד – זו הרי שערורייה שאין דוגמתה. חברת הכנסת סופה לנדבר היא חברת כנסת מכובדת, אני מכבד אותה מאוד, אבל זה דבר חסר תקדים. לחרדים מותר לגור בכל מקום במדינה. מה זה השתלטות? מה זה ההכללה הזאת? איפה את רוצה שנגור? היית מצביעה על תופעה של איש זה או אחר? מה זה השתלטות החרדים? זו גזענות מן הדרגה הראשונה. לנשיאות הכנסת אסור היה לאשר את זה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. רציתי רק להעיר את תשומת לבך, אדוני חבר הכנסת משה גפני, שזו לא הצעה דחופה לסדר-היום שאושרה על-ידי הנשיאות; זו הצעה רגילה.

משה גפני (יהדות התורה):

לנשיאות הכנסת אסור לאשר דבר כזה.

היו"ר ש' בן-צור:

הנשיאות כתבה "השתלטות".

סופה לנדבר (העבודה):

היו"ר ש' בן-צור:

אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד העברת הנושא לוועדת הפנים? מי נגד?

הצבעה מס' 21

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 4
בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 9
נמנעים – אין
ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום נתקבלה.

היו"ר ש' בן-צור:

ארבעה בעד, תשעה נגד, אפס נמנעים. ההצעה לא עוברת לוועדת הפנים.

הצעות לסדר-היום

חשיפת תופעת הגיורים המהירים בתוכנית "עובדה"

היו"ר ש' בן-צור:

אנחנו ניגשים לסעיף הבא, האחרון בסדר-היום – הצעות לסדר-היום מס' 1650, 1652, 1653, 1656, 1657, 1663, 1671, 1682, 1686 ו-1707, בנושא: חשיפת תופעת הגיורים המהירים בתוכנית "עובדה"; הצעותיהם של חברי הכנסת צבי ויינברג, אבנר חי שאקי, יוסי שריד, משה גפני, חיים דיין, אלכסנדר לובוצקי, סופה לנדבר, דוד אזולאי, טלב אלסאנע ובני אלון. חבר הכנסת צבי ויינברג, בבקשה.

לפני כן אני רוצה להזכיר לחברים שזו הצעה דחופה לסדר-היום – שלוש דקות.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כמי ששמר על מסורת ישראל רוב חייו בהרבה מדינות ובהרבה יבשות בתנאים לא-תנאים, בנסיבות קשות מאוד, וכמי שנולד למשפחה שבה היו רבנים במשך דורות רבים מאוד, הרגשתי כאב עצום כשראיתי את התוכנית "עובדה" לפני שבוע ימים. הרגשתי בושה וכאב על שרב שהוסמך במדינת ישראל יכול להגיע לשפל כזה של שחיתות וביזיון.

אף שעליתי לפני ארבע שנים, אני מכיר את מדינת ישראל כבר 40 שנה משבתונים רבים, מביקורים רבים ומקריאת עיתונים. נדמה לי, שיש כאן תופעה הרבה יותר רחבה ששייכת לכל החברה הישראלית, וזה מין ייבוא מן הגלות של הגטו המזרח-אירופי, מהתופעות המכוערות ביותר שהיו לנו בגלות, של "מאכערויות", של שתדלנות, של "יהודי חצר", שכל אחד מנסה על גבו של האחר להרוויח עוד פרוטה כאן ושם.

מדובר כאן על תופעה רחבה, אבל משום שקרה מה שקרה בממסד הדתי, בקהילה של שומרי מצוות, אני חושב שצריך להתייחס אליה באותה חומרה, לפחות, שבה צריך להתייחס לתופעה הכללית.

יש בארצות-הברית תופעה – הכול יודעים, שכשילד מגיע לגן-ילדים, הדבר הראשון שהוא לומד זה הסיפור של ג'ורג' וושינגטון ואבא שלו. הסיפור הוא קלאסי, וכל ילד בן ארבע-חמש כבר יודע אותו: כשג'ורג' וושינגטון היה קטן, אבא שלו שאל אותו כשהגיע הביתה: האם אתה כרתת את ענף עץ הדובדבן? והילד אמר: כן, אבא, אני לא יכול לשקר, אני כרתתי את הענף. את הסיפור הזה לומדים בכל גן-ילדים בהתחלה. זאת אומרת, אסור לשקר.

אני רוצה להצביע כאן על מה שעומד בסכנה בפרשה הזו, ולסכם זאת בחמש נקודות קצרות.

נקודה ראשונה – מוסר אישי ומוסר ציבורי. זה עניין חמור מאוד, וכבר שמענו לאחרונה על כל מיני בעיות בתחום הזה.

נקודה שנייה – יחסי חילונים-דתיים. אין ספק, שתופעות כאלה מחמירות את המצב הכאוב מאוד של חוסר הבנה וחוסר סובלנות, חוסר סבלנות זה לזה.

הנקודה השלישית – מדובר על ערכים גרידא, לא ערכים לציונות, ערכים לפתיחות, ערכים ליברליים, פשוט ערכים: שקר אסור.

הנקודה הרביעית היא בעיית העולים והסבל של אלפי אנשים שהגיעו למדינתנו, שרוצים להצטרף לעם היהודי בכנות, רוצים לעבור גיור, ואין בתי-דין די הצורך. דיברנו עם הרבנות הראשית, ויש להם תוכניות של מינהל לגיור, אבל מי יודע מתי יבוצעו התוכניות.

והנקודה האחרונה – עניין של גיור הוגן, בלי שוחד, בלי שחיתות, כהלכה, אבל מסודר, בלי סבל, זה שייך לאתגר הלאומי שעומד לפנינו, אתגר לאומי מספר אחת – זאת אומרת, עלייה ודמוגרפיה. אנחנו שוכחים, שבחבר העמים ובמקומות אחרים נשארו עוד מיליון יהודים, לפחות, ובמשפחות רבות יש בעיה של נישואי תערובת. עניין הגיור שייך לאתגר הלאומי. העניין הזה בנפשנו, בדמנו, ואני מקווה, שממסד הרבנות הראשית יתחיל לפעול כדי לעקור מן השורש את תופעת השחיתות הזאת וכדי להקים מייד – בהקדם, אני מקווה – מינהל לגיור תקין וכהלכה, כמו שצריך.

הי"ר ש' בן-צור:

אני מודה לך, חבר הכנסת ויינברג.

חבר הכנסת אבנר חי שאקי, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת יוסי שריד, ואחריו – חבר הכנסת משה גפני. שלוש דקות.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני עדיין מזועזע מן המראות ומן הקולות שראיתי ושמעתי באותה תוכנית "עובדה". כיהודי מאמין שכתב רבות, חושב רבות על הגיור כהלכה ונאבק ויוסיף להיאבק על הגיור כהלכה, נזדעזעתי עמוקות לראות כיצד אפשר לסלף בצורה כה מבישה ומחפירה את הדבר הנעלה הזה ששמו גיור. בהלכה היהודית, הגר כתינוק שנולד דמי. הוא כאילו נולד ברגע שהוא מתגייר, הוא הופך לאדם אחר בן דת אחרת, והכול כדי לקבל את חסותו של אברהם אבינו, עליו השלום. התשלומים שנעשו, האיומים שנעשו, ההבטחות שנעשו לזרז את ההליך, מוכיחים שחייב לקום בהקדם מינהל גיור מרכזי.

כמי שהיה שר הדתות בארץ אני זוכר שלחמתי בעד בתי-דין לגיור רבים יותר. גם בוועדת הכספים לחמנו לפני שנים מספר לתוספת תקציב לכך, כי ככל שיהיו אולפני גיור ובתי-דין לגיור במספר נאות

לפי הצרכים, כן ייטב. הצרכים הם עצומים, הרבה הרבה יותר ממה שמישהו מתאר לעצמו, מפני שמדובר ברבים מאוד שבאו כלא-יהודים, והם מעוניינים להתגייר.

חשוב שתהיה בקרה מרכזית עליונה, חשוב שבתי-הדין לגיור יהיו באותו פיקוח ולא יינתן לשום "מאכער" לסוגיו ולמיניו להכניס את רגליו, את ידיו ואת אפו לעניין הזה.

הגיור חייב להיעשות מתוך כנות עליונה. אין ערך יותר גדול בגיור מאשר הכנות של המתגייר. ההלכה כולה סובבת, הן בלשונו של הרמב"ם, הן ב"שולחן ערוך", הן בפסקי-הדין הרבניים בארץ מאז קום המדינה, והם רבים למדי, סביב מה שנדרש מן המתגייר – כנות עליונה. אותו דבר נדרש מן המגייר עצמו. לכן אנו, כציבור ישראלי בכלל, כציבור הדתי והמאמין לסוגיו, לפלגיו, לזרמיו, מחויבים לעשות הכול, כדי שהתופעה זאת תיעקר מן השורש.

האנשים האלה ביישו את כולם. לא רק שזה לא מוסרי – זה אנטי-דתי, זה אנטי-הלכתי, זה אנטי-גיורי. גיור וחוסר כנות, גיור ומרמה, גיור ותשלומים – תרתי דסתרי, אין ביניהם שום קשר ושום גשר.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לסכם. אני מדבר מתוך כאב, כי הקדשתי לנושא הגיור שנות עבודה ומחשבה ושני ספרים שכולם הוקדשו לזה, וכל מה שיש בהם הוא ההיפך הגמור ממה שעניי ראו ואוזני שמעו. ואוי לאוזניים שכך שמעו ואוי לעיניים שכך ראו. יהי רצון שהמינהל שיקום יעשה הכול ובמהרה, בתקציבים נאותים, לתקן את המצב, כדי שהגיור יהפוך להיות מה שחז"ל הועידו לו מאז ומעולם.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה רבה. חבר הכנסת יוסי שריד, בבקשה.

יוסי שריד (מרצ):

אדוני היושב-ראש, גם אני ראיתי רק אמש את שידור הטלוויזיה. בשבוע שעבר לא ראיתי; קראתי. האמת היא, שכשראיתי את זה אמש – טוב, הבנתי ששוחד זה שוחד, נותנים שוחד, מקבלים שוחד, אבל קשה היה באמת להאמין למראה העיניים, לראות את גבהות הלב הזאת ואת הזחיות הזאת וגם, במידה רבה, אני מוכרח לומר, את הביטחון העצמי. זאת אומרת, ראית שבמשך השנים האיש קנה לעצמו מיומנות, מומחיות, גם ביטחון, הוא יודע שכך הדברים מתנהלים, שזה בסדר, ולא הרגשתי שמורא של מישהו או פחד של מישהו נופל עליו או עלול ליפול עליו.

אפשר, כמובן, להתייחס למקרים האלה כאל מקרים בודדים, אבל אנחנו יודעים, למרבה הצער, שמערכת הגיור בארץ היא שוק שחור, ולכן מה שראינו בטלוויזיה זה קצה הקרחון, וקצה הקרחון בלבד, והקצה הזה גם הוא שחור. על-פי מה אני אומר שמערכת הגיור בארץ היא שוק שחור ועל-פי מה אני אומר שזה רק קצה קרחון? יש לכך גם ראיות ישירות וגם ראיות שאתם, אנשי המשפט המכובדים והמלומדים, קוראים להן ראיות נסיביות.

הראיות הישירות: קודם כול הופיע אתמול – ולא רק אתמול, היו פרסומים כאלה בזמן האחרון ובעבר – האיש שמטפל מטעם המשטרה, והוא אמר: אלה לא מקרים בודדים, יש עוד מקרים כהנה וכהנה. אנחנו גם יודעים, שלארגונים שונים, לקהילות שונות – לדוגמה, לקהילה הרפורמית בארץ, לקהילה הקונסרבטיבית – באים אנשים רדופי הממסד האורתודוקסי, והם מספרים שביקשו מהם כסף. לפעמים נתנו, לפעמים לא נתנו ולא גויירו, לפעמים נתנו וזה לא הועיל. אלו הן ההוכחות הישירות.

ההוכחות הנסיבתיות גם הן ברורות. בכל מקום שבו עוסקים בדיני נפשות, חבר הכנסת שאקי, אבל אין בו נפש, תהיה שחיתות. זה כלל. בכל מקום שבו מוציאים את הנשמה, אבל במקום עצמו אין נשמה, תהיה שחיתות. אבל הכי חשוב: בכל מקום שגוזרים על אנשים גזירות שאין הם רוצים ואין הם יכולים לעמוד בהן ובכל מקום שהוא כשלעצמו מיוסד על שקר, גם אם הוא שקר מוסכם, תהיה שחיתות. כאשר מגיירים ומחייבים את המתגייר לקיים אורח חיים דתי – זה אפילו לא עולה על קצה דעתו, הוא יודע שהוא צריך לשקר, אתם יודעים שהוא צריך לשקר, ומכריחים אותו לעשות זאת, כי לפעמים באמת מדובר בעניינים של פיקוח נפש ממש – ברור שתהיה שחיתות, כי כולם יודעים שמדובר בשקר.

בארגז הזה של בתי-הדין הרבניים יש הרבה יותר משני תפוחים רקובים, מאותם הטיפוסים השניים, דושינסקי ובר-זוהר.

ראיתי אתמול ושמעתי, ששני התפוחים הרקובים האלה – ויש כאמור הרבה יותר משניים בארגז הנגוע הזה – אומרים שהם לא רצו להיות הפראיירים של אלוהים. אז אני רוצה לומר כאן שאנחנו, הרוב המכריע של הציבור בארץ, לא רוצים להיות הפראייר של הממסד הרבני, האורתודוקסי, המונופוליסטי. מי שירצה לשמר ולקיים את המונופול הנגוע הזה, בתמיכה בחוק ההמרה, נניח, מי שתומך בחוק ההמרה, יגביר שחיתות ויגביר ויאדיר שוחד בכל המערכת הזו.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה רבה. חבר הכנסת משה גפני, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת חיים דיין.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כבוד סגן השר, אני לא שמח על התופעה שגילה הערוץ השני, אבל אני שמח שהתופעה התגלתה. לא הופתעתי לחלוטין.

אני רוצה לומר כאן לכנסת דבר שאולי לא נאמר בשבוע האחרון, גם מכיוון שצנזרו את דברי בתקשורת, וכאן אני הרי יכול לומר את כל מה שאני רוצה. אני רוצה לדבר על קשר שיש לגורמים חילוניים בהשתקת הפרשה הזאת.

הערוץ השני לא חידש דבר. העיתון "יתד נאמן", מאז 1991, בכתבות תחקיר של התחקירן שלו, בנימין רבינוביץ' – מ-1991 ו-1992 הוא מביא תחקירים, בזה אחר זה, על ה"מאכערים". ב-1993 – "טובל ושרץ בידו", שוב על ה"מאכערים". "גיוור קומפלט" – התחקירן של "יתד נאמן" מצלם את

ה"מאכערים". לאחר מכן אנחנו מוצאים באותה שנה: "הכול פיקציה", שוב על ה"מאכערים"; וזה ב"יתד נאמן", שהוא, אגב, עיתון חרדי, הוא לא "ידיעות אחרונות". "גרי אמת מול תרמית ה'מאכערים" – כתבת תחקיר מלפני שנה.

אני רוצה לומר לכנסת, כי על אותו בר-זוהר כתב "יתד נאמן" לפני שלוש שנים, בנוגע להחלטה של בית-הדין הרבני הגדול בעניינו של בר-זוהר, אותו אחד שנחשף בערוץ השני; ביום ח' בכסליו התשנ"ד פורסם ב"יתד נאמן": הדברים החמורים מדברים בעד עצמם. מדובר במעשה הונאה חמור של בר-זוהר בבית-הדין הרבני בבאר-שבע, כאשר ניסה לגייר בבית-הדין שתי עובדות פיליפיניות מירושלים, ולאחר שבית-הדין עמד על מעשה ההונאה, הוא ביטל את הגיור הזה. אנחנו מדברים על החלטה של בית-הדין הגדול.

אני עומד ומשתומם כבר כמה שנים: למה המשטרה לא חקרה? למה השתיקו את הפרשה הזאת? העוזר הנאמן שלי הביא לי את כל הכתבות האלה.

עכשיו קיבלתי עוד דבר מ-1991, מהעיתון "חדשות". ב-22 בינואר 1992 נאמר: חבר הכנסת צוקר פנה למשטרה בעניין ה"מאכערים" האלה, והמשטרה לא חקרה. חבר הכנסת צוקר הוא חבר כנסת חרוץ, והוא שתק. מה קרה?

הלכתי לברר בימים האלה למה שותקים. מתברר מתוך מקורות במשטרה, שגם היום מבקשים גורמים חילוניים להפסיק את חקירת המשטרה, למתן אותה. הם אומרים במשטרה: אם אתם תפסיקו את תופעת ה"מאכערים" – הרי אנחנו לא רוצים גיור כהלכה.

אגב, שתי הפיליפיניות הללו ביקשו את הגיור כדי לשהות בארץ. אחרי כן הן עזבו את הארץ. הן רצו פשוט לעבוד כאן; לשם כך הן רצו את הגיור הפיקטיבי.

אנחנו, הציבור החרדי, מבקשים למגר את התופעה המושחתת הזו. את בר-זוהר דרשנו כל הזמן. המשטרה שתקה. אני אומר לך, חבר הכנסת שריד, מתוך צוות החקירה, באופן המוסמך ביותר, שגורמים חילוניים פנו לקצינים הבכירים שעמדו בראש צוות החקירה בבקשה להפסיק את החקירה, לאפשר ל"מאכערים" לעבוד. מה אתם רוצים לעשות? לקחת את השקר הזה של אנשים מושחתים? לא מעניין אותי אם הם דתיים או לא דתיים. גיור הוא אבן בוחן של העם היהודי. עוד מעט היית בא ואומר, שמשום שנמצא מושחת בלהק של חיל האוויר, נסגור את חיל האוויר?

הגיור הוא אבן בוחן, הוא אחדות העם הישראלי, ואני קורא כאן מעל במת הכנסת למצות את החקירה עד תום, להעמיד את האשמים לדין ולשלוח אותם לבית-סוהר אם הם אשמים. הגיורים בעם ישראל צריכים להיות כדת וכדין.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה רבה. חבר הכנסת חיים דיין.

יוסי שריד (מרצ):

הגיור, כפי שהוא מתנהל היום, יסודו בתרמית.

משה גפני (יהדות התורה):

את זה אתה אומר. בגללך יש "מאכערים".

יוסי שריד (מרצ):

יסודו בתרמית. כולו בצע, חבורה ומכה טרייה. כולו שקר וכזב.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, נעשה עוול במדינת ישראל, קרטל הגיור וה"מאכערים" מתחיל לבלוט, והוא לא נסתר מעינינו. דחקנו אותו לאיזו פינה, אך לאור התוצאות, כפי שהתגלו בתוכנית "עובדה" בטלוויזיה, ראינו לנגד עינינו תופעה משפילה. כיצד אפשר לגייר אדם תמורת כסף? אולי יהיה אפשר לגייר חתול על-פי השיטה הזאת. האדם המושחת הזה מעל באמון וניצל את סמכות השררה שלו. האדם הזה גרם לנישואי תערובת הנוגדים את ההלכה היהודית. האדם הזה פגע בערך היהודי ובעליונותו תמורת כסף.

מי הסמיך את האדם הזה להיות רב? מי הסמיך אותו לגייר אנשים? כמה אנשים גייר הרב הזה במדינת ישראל? מי אישר ובדק את מועמדי הגיור, האם הם היו ראויים להיות יהודים לאחר תהליך הגיור של הרב הזה תמורת כסף?

זה רק חלק מהשאלות שצריכות להישאל, שאלות שמעמידות אותנו במבחן, כדי לקבוע מי המוסמך ולמי נתנו את הכלים המתאימים, מי מכוון את האנשים ולאן, על מנת להוציא את התעודות או על מנת לעבור את המבחנים ואת הבדיקות, כדי לקבוע מי יכול ומי לא יכול להיות יהודי.

האם אפשר לקרוא לאדם כזה רב – הרב דושינסקי? הרי "רבי" זה ראשי תיבות של ראש בתי ישראל. האם אחד כזה מסוגל להיות ראש בתי ישראל? היום, במדינת ישראל, בשנתיים האחרונות, גיירו קרוב ל-300 אנשים שביקשו להתגייר. מי היה מוסמך לכך, בעצם, אם לא רק הרבנות הראשית, שהיא הגורם המוסמך להוציא את תעודות הגיור לאחר כל המבחנים הראויים? אבל איני יודע אם כך נעשו הדברים.

ה"מאכערים" היא לא רק בתחום הגיור, לצערי הרב. אתה נתקל בה גם בנושא הנישואין – רבנים למיניהם שבאים לחתן זוגות מבקשים שישלמו להם. זה קיים, לצערי הרב, ואנו מסתירים עינינו, אף שאנחנו יודעים שאותם רבנים מקבלים כסף.

סופה לנדבר (העבודה):

וגם בענייני גירושין.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

שוחטים למיניהם, שמונו על-ידי הרבנות, מקבלים כספים לא טהורים. זה לא פחות גרוע ממה שעושה הרב הזה. לצערי הרב, בחברות קדישא – אנחנו יודעים שתכריכים הם חלק מהתקציב של המוסד לביטוח לאומי. באות קבוצות של חברות קדישא ותופסות משפחות במצבים הכי קשים. זה קרה גם לי במשפחתי, עם אמי, זיכרונה לברכה: הביאו לנו תכריכים ואמרו שאלה תכריכים של ירושלים, תקנו אותם. היינו במצב הכי קשה ושילמנו כסף בלי להסתכל. לאחר מכן בדקנו את הנושא והתברר שעבדו עלינו בעיניים. נושא בריתות המילה – כל אלה דברים כואבים כל כך.

היו"ר ש' בן-צור:

ייקח לך יום שלם למנות את הכול. סיים.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אני כבר מסכם, אדוני היושב-ראש.

הדברים הם כל כך כואבים. אין פיקוח, אין שליטה, אין בקרה על הדברים האלה. אני חושב, שאם היו נכנסים לזה, היו מוצאים דברים הרבה יותר קשים, כמו "מתן בסתר" ברבנות, במקומות שבהם אנשים מבקשים לקדם ולזרז הליכי גירושין. התופעה הזאת קיימת. אנחנו צריכים לעקור אותה משורש. רק בשנה האחרונה הגישו במשרד הפנים קרוב ל-4,000 בקשות לנישואים פיקטיביים. מי מפקח על הדברים האלה? מי עוקב אחרי הדברים האלה?

אדוני היושב-ראש, הדברים הם כל כך כואבים, ואני לא נגעתי אפילו על קצה המזלג בדברים שאני יודע, בדברים הכואבים. אני חושב, שהכנסת צריכה לתת דעתה לנושא הזה ואולי גם לקרוא למבקר המדינה שתיכנס במלוא כוחה לבדוק את הנושא הזה עד תומו ולראות מי מקבל שכר על מנת לתת את השירות הזה ומי מבקש תמורה נוסף על המשכורת שהוא מקבל מהמוסדות האלה. תודה רבה.

היו"ר ש' בן-צור:

אני מודה לך, חבר הכנסת חיים דיין.

חבר הכנסת אלכס לובוצקי, בבקשה.

יוסי שריד (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אפשר לשאול בינתיים שאלה?

היו"ר ש' בן-צור:

בבקשה.

יוסי שריד (מרצ):

מדברים כל הזמן על "מאכערים". אחרי הכול ה"מאכערים" הם לא המגיירים. אחר כך צריך לתת את הכסף, שוחד, שלמונים, למישהו.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

שיבדקו את זה עד תום.

יוסי שריד (מרצ):

מה, ה"מאכער" מגייר? הוא נותן את השוחד למי שמגייר – – –

היו"ר ש' בן-צור:

בוא נשמע את תשובת סגן הדתות על השאלה שלך.

משה גפני (יהדות התורה):

— — —

יוסי שריד (מרצ):

— — —

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

— — —

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת אבנר חי שאקי, סייעני נא, אפשר לו לדבר.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, דרך ארוכה עברנו מאז אברהם אבינו ושרה אמנו, המגירים הראשונים, דרך רות המואבייה, המתגיירת ואומרת: עמי – עמך, ואלוקיך – – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

עמך – עמי, ואלוקיך – אלוקי.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

סליחה, תודה. עמך – עמי, ואלוקיך – אלוקי. עד שהגענו, בעוונותינו הרבים, לרב דושינסקי. אוי לאוזניים שכך שומעות, ואולי מאחר שלמדנו את זה דרך מסך הטלוויזיה, צריך לומר גם: אוי לעיניים שכך רואות.

אומר לך, אדוני היושב-ראש, שכבר לפני חודשים מספר הגיעו אלי שמועות על מערכת שכזאת סביב בתי-הדין הרבניים. מאחר שלא היו לי שום הוכחות, נזעקתי לעצם העובדה שדברים כאלה מסופרים על בתי-דין, על בתי-משפט. אף אם הדבר לא נכון, והציבור חושב שהוא כך, או לנו ואוי לבתי-הדין.

נכנסתי בעובי הקורה כדי ללמוד את הנושא וללמוד את מערכת בתי-הדין, ועקב כך, עקב הלימוד הזה, הגשתי הצעת חוק, עם חבר הכנסת דדי צוקר, להעביר את הטיפול המינהלי, את האחריות המינהלית לבתי-הדין, ממשרד המשפטים למשרד הדתות.

היו"ר ש' בן-צור:

הפוך.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

סליחה, היום אני קצת טועה. ממשרד הדתות למשרד המשפטים, כמובן. אני מתנצל.

היו"ר ש' בן-צור:

אבל הנה כי כן יש עדות ששומעים את הדברים שלך ומקשיבים.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

תודה, ואני שמח על כך שיש כאן כמה מאזינים עירניים גם בשעה מאוחרת זו.

היו"ר ש' בן-צור:

בגלל הנושא.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני מודה לכם, אני באמת מודה לכם, חברי הכנסת, על כך שהבוקר תמכתם בהצעת חוק זאת, והעברנו אותה בקריאה טרומית. אני באמת מקווה, שכאשר נשלים את כל התהליך ונעביר את בתי-הדין הרבניים למשרד המשפטים ונעמיד אותם בשורה אחת עם בתי-המשפט, נתרום תרומה חשובה בכמה מישורים.

ראשית, תרומה למשפט העברי, שיעמוד בשורה אחת עם המשפט הישראלי, ולא תהא כוהנת כפונדקית. נתרום גם לטוהר המידות, שהציבור יתרגל שאלה הם בתי-משפט, שהמלה "שוחד" אינה יכולה לדור אתם בכפיפה אחת, ואני מקווה שגם נוכל לתרום לבתי-הדין מבחינה כלכלית, תחזוקתית ומינהלתית.

בתוך כל החושך הגדול הזה, שנפל עלינו עקב הפרשייה הזאת, אולי אולי בעובדה שאותה תוכנית טלוויזיה עזרה להעביר כאן את החוק הזה יש גם קצת קצת קצה של אור, קצת קצת תקווה להמשך טוב יותר. תודה רבה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה רבה. חברת הכנסת סופה לנדבר, בבקשה. אחריה – חבר הכנסת דוד אזולאי.

סופה לנדבר (העבודה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא אחת דיברתי מעל הדוכן הזה והסברתי מה זה להיות עולה חדש, עד כמה קשה לעבור ממדינה למדינה, ואיך קולטים עולים חדשים. ולא אחת הבאתי את הדוגמה הזאת: תתארו לעצמכם שמעבירים צמח ממקום למקום. שם היתה יותר שמש, פה פחות שמש, ועד שהוא מתרגל לסביבה החדשה, קשה לו, קשה לו מאוד.

אני מחזיקה פה בידי כתבה מעיתון, שבה אומרים שהנושא שנדון היום הוא נושא כואב ביותר. אבל כאשר הקשבתי לדבריהם של חברי כנסת אחרים לא שמעתי את הדברים שאני רוצה להגיד אותם עכשיו, ואני מרשה לעצמי להביא את הדוגמה שקראתי עליה בכתבה הזאת. מדובר על כך ש-20% מהיהודים שמגיעים מחבר העמים – ואני לא יודעת עד כמה זה נכון – צריכים לעבור גיור לפי ההלכה. עוד מדובר בכתבה הזאת על כך, שבמשך שנה פתחו 1,184 תיקים, ומתוכם רק 368 עברו וקיבלו את הגיור, עברו את הדבר הזה. אני לא יודעת אם הוא היה מזורז או לא, אבל הם קיבלו אישור ועברו את הגיור.

ואז אני שואלת, קודם כול, מתוך 1,100 וכמה מקרים יש 300 וכמה שעברו. זאת אומרת, 700 שניגשו לגיור לא עברו. למה? אני שואלת שאלה. תגידו לי, בבקשה, למה. אם 20% מהעלייה מחבר העמים צריכים לעבור גיור, למה הם לא ניגשו ולמה הם לא ביקשו לעבור את הגיור? אני חושבת – מפני שהדבר קשה ביותר. מישהו יודע או מתאר לעצמו מה זה להיות במשפחה אחרת? מישהו יודע מה זה להסתיר?

לפני כמה ימים דיבר פה שר הפנים, והוא אמר דברים קשים על העלייה מברית-המועצות. אני לא מתכוונת לעשות אותו דבר ולתלות סטיגמות בדתיים, אבל אני חושבת, שצריכים לעקור את התעשייה של השקר והרמאות.

אני ממליצה, כבוד היושב-ראש, להקים ולבחור ועדה ציבורית כדי להקל על אנשים להיות יהודים. הם הגיעו כבר למדינת ישראל, הם צריכים להיות חלק ממדינת ישראל, ואני חושבת שאנחנו צריכים לקרב אותם. הדברים שקרו לנגד עינינו הם דברים שצריכים למחוק ולעקור אותם, ואני מבקשת ממך לקיים בוועדה מסוימת דיון על הגיור, איך להקל את התהליך, כדי לעקור את התופעה.

היו"ר ש' בן-צור:

איזו ועדה?

סופה לנדבר (העבודה):

אני חושבת שוועדת הפנים. תודה לך.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. אני מודה לך.

חבר הכנסת דוד אזולאי, בבקשה.

יוסי שריד (מרצ):

מי אחריו?

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, ואחרון – חבר הכנסת בנימין אלון.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת אלסאנע הלך להתגייר.

דוד אזולאי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, עצם המעשה שנחשף בתוכנית הטלוויזיה "עובדה" מעיד על כך שלא פשוט לקבל תעודת גיור, וזאת בגלל ההקפדה על מתן תעודת גיור בבתי-הדין הרבניים.

בהזדמנות זאת אני רוצה לברך את הרבנים ואת כל העוסקים באמונה בנושא הגיור בברכת יישר כוח, ונחזק אותם מכאן שימשיכו לעמוד איתנים כנגד כל המלעזים. בכל דבר הקשור לבתי-הדין ודת יש מגמה של זלזול, לצערי הרב.

אנשים שאינם מייצגים את הדת, אותם שני פושעים – אני קורא להם כאן "פושעים" על מה שעשו – הם שני אנשים תאבי בצע. הם צולמו במצלמה נסתרת, והם גרמו, לצערי הרב, חילול השם גדול

בחשיפה הזאת. שני נוכלים שלא הצליחו להכשיל את המערכת שעוסקת בכך בצורה אמיתית, לא הצליחו להכשיל את המערכת בעדויות שקר שתכננו להביא בפניה.

אחד הנוכלים האלה נחשד בעבר במעשים דומים, והומלץ שלא לתת לו להופיע בפני בתי-הדין הרבניים. אבל, כפי שאמר כאן קודמי הרב גפני, משום מה לא חוקרים את העניין.

המפריע לי בכל הפרסום הזה זה שאותם תחקירנים הציגו כאילו מדובר בשני אנשים שהם עצמם חלק ממערכת בתי-הדין הרבניים. זה השקר הגדול – – –

סופה לנדבר (העבודה):

איזה שקר? יש רבנים – – –

דוד אזולאי (ש"ס):

אני רוצה שתשמעי מייד מיהו בר-זוהר.

היו"ר ש' בן-צור:

נא לסיים, חבר הכנסת אזולאי.

משה גפני (יהדות התורה):

— — —

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת גפני, תרשה, בבקשה, לחבר הכנסת אזולאי לסיים את דבריו.

דוד אזולאי (ש"ס):

אספר לכם מי הם הנוכלים האלה. מחר תתפרסם בעיתון "יום הששי" כתבה של העיתונאי אלי קאופמן, ושם הוא מגלה שבר-זוהר הוא חבר מפלגת העבודה – – –

היו"ר ש' בן-צור:

מה זה משנה?

דוד אזולאי (ש"ס):

אדוני, מייד תשמע למה זה משנה. כאן משייכים אותו אל הציבור הדתי, ואילו העיתונאי מגלה שבר-זוהר הוא חבר מפלגת העבודה. הוא היה מועמד לחבר המועצה הדתית בירושלים מטעם מפלגת העבודה. בר-זוהר ניסה להטעות את בית-הדין הרבני בבאר-שבע בי"ז באדר התשנ"ה, ונכשל אז.

אני רוצה להגיד לכם יותר מזה: אחד החברים הבכירים של מפלגת העבודה, שהיה חבר בממשלה הקודמת, הוא עצמו השתדל אצל אותו בר-זוהר שיגייר פיליפינית. ואני חושש שיש כאן קשר של שתיקה בכל הקשור לזה.

ומיהו דושינסקי? הוא מארגן חתונות של התק"ם, ורושם הנישואים שלו הוא בר-זוהר.

לסיכום, אדוני היושב-ראש, אני רוצה להוקיע את המעשה הזה ולהוקיע אנשים מסוג זה. הם אינם מייצגים את הדת, ואני קורא למשטרה לחקור ולמצות את הדין עם אותם "מאכערים" ופושעים שנוהגים כך.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. דברים מעניינים.

משה גפני (יהדות התורה):

האמת היא שזה לא בסדר – – –

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת טלב אלסאנע – הוא איננו כאן. חבר הכנסת בנימין אלון, בבקשה.

יוסי שריד (מרצ):

הבעיה היא שאילו קם מישו לפני שבוע ואמר מלה רעה על חבר שלכם במשרד העבודה אז – – –

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה – – –

משה גפני (יהדות התורה):

אצלכם לוקחים רבנים כאלה – – –

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

מחר הוא יהיה כנראה משגיח על הכשרות – – –

היו"ר ש' בן-צור:

רגע, סליחה. הפכתם זאת למנהג. עומד כאן חבר הכנסת בני אלון, והוא כבר התחיל לדבר, וחבר הכנסת גפני מקיים מצוות והתעלמת.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בדיון הזה נודעו לי הרבה דברים שלא ידעתי. גם את התוכנית לא ראיתי, לצערי, אבל שמעתי על הזעזוע שבא בעקבות התוכנית. אני לא יודע אם הוא חבר מפלגה זו או חבר מפלגה אחרת, אבל כאשר רב עושה מעשה שאיננו ראוי, זו בושה לכולנו, ליהודים הדתיים, ליהודים המסורתיים, ליהודים שאינם דתיים. גם היהודים שאינם דתיים לא רוצים להתנצר ולחפש להם כמרים. זה מה יש. אלו הרבנים של העם שלנו.

אחרי כל הגינויים שנאמרו כאן פה-אחד על-ידי כל הדוברים שקדמו לי, הייתי מציע, שכשם שבלשכת עורכי-הדין, למשל, יש פרסומים במקרה שמתגלה עורך-דין שסרח, ויש עורכי-דין שסרחו, אפשר לראות את זה – – –

יוסי שריד (מרצ):

אל תביא את זה בתור דוגמה, כי האמן לי שגם שם יש הרבה שחיתות ויד רוחצת יד.

בנימין אלון (מולדת):

ועוד איך.

יוסי שריד (מרצ):

תביא דוגמאות ממקומות אחרים.

בנימין אלון (מולדת):

יש פרסומים שאומרים, שעורך-דין זה וזה נשלל ממנו הרשיון, ואנשים צריכים להיזהר וכו'. כלומר, יש התנערות מוחלטת וברורה, בלי אפולוגטיקה, בלי התנצלות, בלי התנצחויות של מחנה זה או אחר.

ועדת החוקה ביקרה היום אצל כבוד הרבנים הראשיים, והובטח לנו, שכל מי שיימצא קשור למערכת באיזו צורה, החל מאמרכלות ועד לדרגה גבוהה יותר, חס וחלילה, מייד יוסקו לגביו המסקנות.

אני מצפה מן הציבור הדתי שיתנער מייד, כמו שעשו כאן עכשיו מעל הדוכן הזה, יתפוס את הדברים בגישה מקצועית. צריך שיהיה מנגנון של שלילת הסמיכה, מנגנון שגם יפרסם את המסקנות שלו לגבי כל מי שאינו ראוי לה. חשוב שנעשה זאת עד כמה שאפשר יותר מהר, ונתנער מן הדבר הזה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה רבה. אצל כולם עובר המכנה המשותף הזה, וכולם גינו את הדבר.

אדוני סגן השר לענייני דתות, בבקשה, תשובתך. לאחר מכן תהיה הצבעה, ונסיים את הישיבה של היום.

סגן השר לענייני דתות א' גמליאל:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בתחילת הדברים אני שוב חוזר על הגינוי החרף שאנו מגנים את התופעה ואת מי שהיה מעורב בה.

הגיורים הפיקטיביים תמורת בצע כסף גרמו לחילול השם נורא, שמכתיים את היהדות כולה. הדבר חמור מאוד, וצריך למצות את כל חומרת הדין עם כל המעורבים בדבר על ההונאה והזיוף שהונו את בתי-הדין ואת כל מי שהיה במצוקה וגזלו את כספו.

בטוחני שזה מקרה בודד, ואין להכתיים בעקבות זאת את כלל הרבנים ולהסיק מסקנות כנגד ממסד הרבנות והציבור הדתי בכלל. צריך לעקור מן השורש את תופעת ה"מאכערים", ועל בתי-הדין להקפיד יותר ולדרוש ולחקור כדי לחסום את התופעה הזאת.

משרד הדתות מקים בימים אלו מינהל הגיור, בשיתוף משרד הקליטה ומשרד החינוך, תחת פיקוחה ואחריותה של הרבנות הראשית, כדי למנוע הישנות תופעות דומות בעתיד.

אנו תקווה, שמשטרת ישראל תגיע למסקנות ברורות במהירות המרבית, ותודיע לנו, ואז ננקוט את כל הצעדים המתחייבים מכך.

אני מסכים להעביר את כל ההצעות לוועדה, כדי שהנושא לא ירד מסדר-היום.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

איזו ועדה? אני מציע את הוועדה לביקורת המדינה.

קריאה:

ועדת הפנים.

היו"ר ש' בן-צור:

עד כמה שנראה לי, זו צריכה להיות ועדת הפנים.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מציע את הוועדה לביקורת המדינה.

היו"ר ש' בן-צור:

מייד נשמע. ועדת הפנים היא שמטפלת בנושא משרד הדתות.

יוסי שריד (מרצ):

זה לא נושא של משרד הדתות. זה נושא של שוחד, ועניין שוחד ראוי שהוועדה לענייני ביקורת המדינה תדון בו.

היו"ר ש' בן-צור:

חברי הכנסת, האם אתם מוכנים שוועדת הכנסת תחליט לאיזו מן הוועדות יועבר הנושא?

משה גפני (יהדות התורה):

שוחד – לוועדת הכספים.

יוסי שריד (מרצ):

שוחט זה ועדת הכספים. שוחד זה לוועדה לענייני ביקורת המדינה.

היו"ר ש' בן-צור:

אני פונה למציעים. חבר הכנסת צבי ויינברג – לא נמצא כאן. הצעתו לא נחשבת. חבר הכנסת אבנר חי שאקי.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

לוועדה שתקבע ועדת הכנסת.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת יוסי שריד.

יוסי שריד (מרצ):

אני בעד העברה לוועדה, ואני מבקש שתהיה זו הוועדה לענייני ביקורת המדינה.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת גפני, האם אתה מסכים שוועדת הכנסת תקבע את הוועדה?

משה גפני (יהדות התורה):

אני מסכים.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת חיים דיין.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסכים שזה יועבר לוועדה לענייני ביקורת המדינה.

בנימין אלון (מולדת):

אז זה ממילא יועבר לוועדת הכנסת.

היו"ר ש' בן-צור:

אכן כן. חבר הכנסת אלכס לובוצקי – אינו נמצא כאן. חברת הכנסת סופה לנדבר, האם את בעד?

סופה לנדבר (העבודה):

בעד.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. חבר הכנסת דוד אזולאי.

דוד אזולאי (ש"ס):

אני מסכים.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת טלב אלסאנע – לא נמצא כאן. חבר הכנסת בנימין אלון.

בנימין אלון (מולדת):

אני מסכים.

היו"ר ש' בן-צור:

אנחנו עוברים להצבעה.

הצבעה מס' 22

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 10

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלו חברי הכנסת א"ח שאקי, י' שריד, מ' גפני, ח' דיין, ס' לנדבר, ד' אזולאי וב' אלון לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' בן-צור:

עשרה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. ההצעה: חשיפת תופעת הגיורים המהירים בתוכנית "עובדה", עוברת לוועדת הכנסת שתקבע באיזו ועדה יידון הנושא.

בזאת אנחנו מסיימים את הישיבה היום. הישיבה הבאה תיפתח, אם ירצה השם, ביום שני, י"ז באדר
א' התשנ"ז, 24 בפברואר 1987, בשעה 16:00. תודה, שלום וכל טוב.

הישיבה ננעלה בשעה 19:12.